

Til medlemene i Formannskap/økonomiutval

Det vert med dette kalla inn til / gjort kjent med møte i Formannskap/økonomiutval

Møtestad: Kommunestyresalen, Kommunehuset

Dato: 03.11.2016

Tid: 09:00

Dersom De ikkje kan møte, ber ein om at De melder frå til sentralbordet snarast råd.

Saksliste

Utvals- saksnr	Innhald	Lukka
	Saker til handsaming	
PS 87/16	Forslag til Handlingsprogram Del 1 av Gul bok 2017 - 2020	
PS 88/16	Møteplan for formannskap og kommunestyre 2017	
PS 89/16	Orientering om kommunens tilrettelegging for gode matopplevingar.	
PS 90/16	Klage på vedtak om avslag på tilskot til innkjøp av vogge - Vest-Telemark Museum	
PS 91/16	Høyring -Organisering av eigedomsoppmåling - forslag til endringar i matrikkellova mv.	
PS 92/16	Selskapsavtale for Vest-Telemark pedagogisk-psykologisk teneste IKS	
PS 93/16	Midtre Telemark vassområde - finansieringa av ny periode 2017-2021	
PS 94/16	Godtgjering for folkevalde i Seljord kommune - presisering av punktet som gjeld tapt arbeidsforteneste	
PS 95/16	Retningslinjer for motorferdsel i utmark i Seljord kommune	
PS 96/16	Klage på vedtak- særleg farleg skuleveg	X

Saker til handsaming

PS 87/16 Forslag til Handlingsprogram Del 1 av Gul bok 2017 - 2020

Seljord kommune

Arkiv: 150
Saksnr.: 2016/1804-1
Sakshand.: Ikke fordelt til
saksbehandler
Direkte tlf.:
Dato: 05.10.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	87/16	03.11.2016
Kommunestyret		15.12.2016

Forslag til Handlingsprogram Del 1 av Gul bok 2017 - 2020

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Tabell over naudsynt vedlikehald av kommunale bygg - vedlegg til handlingsprogram 2017 - 2020
- 2 Handlingsprogram 2017-2020 høyringsutkast

Saksutgreiing:

Kommuneplanen sin handlingsdel med handlingsprogram, budsjett og økonomiplan er Seljord kommune sitt plan- og budsjettinstrument som rullerast årleg. I Seljord blir desse dokumenta saman kalla Gul bok. Handlingsprogrammet blir lagt fram for politisk handsaming og førebu for offentleg ettersyn i ein månad.

Framlegg til handlingsdelen for Seljord kommune for perioden 2017 - 2020 er ei rullering av vedteken "Handlingsdel med budsjett og økonomiplan 2016 – 2019" (Gul bok). Det er teke omsyn til politiske vedtak for drift og investeringar, og synt kva for hovudtiltak, investeringar og utfordringar økonomiplanen gir moglegheit for når ein skal sikte mot å nå overordna mål og strategiar gitt i samfunnsdelen til kommuneplanen.

På bakgrunn av dette legg handlingsprogrammet opp til vidareføring av dagens nivå på tenester. Av politiske vedtak som er planlagt gjennomført, er største einskild tiltaket realisering av Omsorgsplan som vart vedteken i 2014 og oppfølging av forvaltningsrevisjonen på kommunal eigedom som vart vedteken i 2013.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rå formannskapet/økonomiutvalet til å fatte følgjande vedtak:

Kommuneplanen sin handlingsdel med forslag til handlingsprogram 2017 – 2020 vert lagt ut til offentlig ettersyn i 30 dagar. Endeleg handsaming og godkjenning skjer i samband med vedtak av budsjett og økonomiplan i kommunestyret 15.12.2016

Utskrift til:

Vedlegg til Handlingsprogram 2017 -2020

Tabell over naudsynt vedlikehald av kommunale bygg, vegar og bruer

i handlingsplanperioden 2017 – 2020, basert på ein enkel tilstandsgjennomgang.

I økonomiplanperioden rår ein til ei auke i bemanninga ved teknisk avdeling - vedlikehaldsbudsjett, jamfør side 36 i hovuddokument.

Tiltak	Teknisk stand	Kostnad i 10-års perspektiv	2017	2018	2019	2020
<u>Kommunale bygg /tenesteproduksjon</u>						
Kommunehuset	Middels	240 000	0	0	0	150 000
Biblioteket -	Dårleg	575 000	0	0	0	0
Stormoen	Dårleg	220 000	12 000	0	0	0
Symjehall, minste naudsynt vedlikehald	Dårleg	3 430 000	0	0	0	0
<u>Oppvekst:</u>						
Seljord b.skule	God	900 000	188 000	145 000	100 000	150 000
Seljord u.skule	God	842 000	0	0	100 000	100 000
Flatdal skule	Middels	1 190 000	300 000	200 000	300 000	100 000
Heddeli barnehage	God	100 000	0	0	0	0
Tussejuv barnehage	God	70 000	0	0	0	0
Flatdal barnehage	God	75 000	0	0	0	0
Svartdal skule	Dårleg	10 000	0	0	0	0
<u>Helse og omsorg:</u>						
Helsesenteret	God	60 000	0	0	0	0
Nesbukti pleie- og oms.senter	God	95 000	0	20 000	0	0
Heddeli bu og – servicesenter	Dårleg	2 480 000	0	0	0	0
Gravebremsen	God	130 000	0	0	0	0
Heddelitunet	God	100 000	0	0	0	0
Steinmoen	God	610 000	0	135 000	0	0
Moentunet	God	125 000	0	0	0	0
Dagsenteret	Middels	310 000	0	0	0	0
Sum vedlikehald bygg:			500 000	500 000	500 000	500 000
<u>Kommunale bustader</u>						
Nesvegen 7	Riving	0	0	0	0	0
Moganvegen 9	Dårleg	425 000	0	0	0	0
Hegnivegen 19 og 21	God	690 000	0	0	0	0
Hegnivegen 6	Middels	632 000	0	0	0	0
Gravshaugvegen 31	Middels	550 000	0	0	0	0
Gravshaugvegen 20	God	430 000	0	0	0	0
Jakob Naadlandsveg 1/3	Middels	580 000	0	0	0	0
Jakob Naadlandsveg 5/7	God	50 000	0	0	0	0

Tiltak		Teknisk stand	Kostnad i 10-års perspektiv	2017	2018	2019	2020
Storgård 14		God	130 000	0	0	0	0
Sundbøtunet		God	285 000	0	0	0	0
Åmotsdalsvegen 1305		God	60 000	0	0	0	0
Brøløsv. 106 (FIG)		Dårleg	50 000	0	0	0	0
Sum vedlikehald bustad:			15 676 500	0	0	0	0
<u>Vegvedlikehald</u>	Lengde						
Brekkegrendvegen	2 720	Dårleg	300 000	0	0	0	0
Heivegen	5 200	Dårleg	200 000	0	0	0	0
Nordbygdivegen inkl. g/s-veg	5 140	Middels	900 000	430 000	470 000	0	0
Seljord sentrum	5 735	Middels	1 600 000	0	30 000	100 000	250 000
Gravshaugan/Tømm.åsen/Bringsås	7 340	God	800 000	0	0	0	0
Gullnesvegen Brøløs-Tresland	5 030	Middels	90 000	0	0	0	0
Prestegardsvegen	1 495	God	Vanleg vedlikehald	0	0	0	0
Trongkleiv	1 340	God	Vanleg vedlikehald	0	0	0	0
Århus	650	Dårleg	250 000	0	0	0	250 000
Sundbøhaugen/Åsland	1 463	God	100 000	0	0	0	0
Flatdalsbyen	1 140	God	Vanleg vedlikehald	0	0	0	0
Natadalsvegen	1 895	Middels	100 000	0	0	0	0
Svartdalsvegen	5 150	Dårleg	400 000	0	0	400 000	0
Rønjomsgrendi	820	Middels	70 000	70 000	0	0	0
Bergemoen inkl. g/s-veg	1 405	God	Vanleg vedlikehald	0	0	0	0
Sudbøvegen	8 700	God	Vanleg vedlikehald	0	0	0	0
Gjevarv, Vinje	1 000	Middels	Vanleg vedlikehald	0	0	0	0
Gjevarvatn	700	Middels	Vanleg vedlikehald	0	0	0	0
Sum vedlikehald vegar:	56 923		4 870 000	500.000	500.000	500.000	500.000
<u>Bruer:</u>							
Bygdaråi bru		Akutt	2 200 000	2 200 000	0	0	0
Vallar bru		Middels	1 000 000	95 000	1 000 000	0	0
Andre bruer auka vedlikehald		Middels	500 000	0	0	0	500 000
Sum vedlikehald bruer:			3 700 000	95 000	1 000 000		
Totalt til Budsjett og økonomiplan				2 295 000	1 000 000	0	500 000

Handlingsprogram for Seljord kommune 2017 – 2020

Vedtatt xx.xx.2016
Høyringsforslag

Innhold

Rådmannen si vurdering og langsiktige tilråding	3
Innleiing	3
Befolkningsutvikling	5
Budsjettpolitikken	6
Økonomiske målsettingar	6
Bruk av kraftinntekter	7
Pensjon	7
Likviditet	7
Eigedomssforvaltning.....	7
Eigedomsskatt og avgifter	8
Hovudprioritering i kommunebudsjettet	9
Sentraladministrasjon og fellestenester	10
Skule og oppvekst.....	10
Helse og omsorg.....	10
Utvikling, kultur og næring	10
Teknisk.....	11
Konklusjon	11
Organisering og ansvarsforhold	12
Styringsdokument og planar	12
Planstrategi.....	14
Kommuneplan	14
Samfunnstryggleik og beredskap	15
Status, utfordringar og mål i handlingsprogramperioden.	17
Fokusområde	18
Programområde 1 – Sentraladministrasjon og fellestenester	19
Programområde 2 – Skule og oppvekst	21
Programområde 3 – Helse og omsorg	25
Programområde 4 - Næring og utvikling.....	30
Programområde 5 – Teknisk	34

Rådmannen si vurdering og langsiktige tilråding

Seljord kommune har fokus på nøktern drift og eit kontinuerleg fokus på å halde driftskostnadene nede. I tillegg har det blitt jobba med omfattande innsparingstiltak både innan programområde 2 (skule og oppvekst) og programområde 3 (helse og omsorg) dei siste åra. I 2015 vart det frå administrasjonen utarbeidd eit kuttlista på omlag kr 2 mill. på bakgrunn av budsjettvedtaket for 2016, denne kuttlista vart ikkje realisert.

Rådmannen ynskjer ikkje å leggje opp til reduksjon i driftsbudsjettet i 2017, og har som målsetjing å få budsjettet i ballanse utan å kutte i dei kommunale tenestene. Handlingsprogrammet legg derfor opp til vidareføring av dagens nivå på tenester og tal på tilsette. I tillegg til dette vert det tatt høgde for konsekvensen av politiske vedtak som er fatta i 2016 og som har innverknad på budsjett 2017 og vidare i økonomiplanperioden.

Det er mange udekte behov i organisasjonen, desse vert omtalt i handlingsprogrammet. Rådmannen vil gjera ei prioritering av nye tiltak dersom det er mogeleg å finne rom for dette innan for vedteken budsjetttramme.

Kommunen har stram økonomi med høg lånegjeld og er derfor sårbar for auka rente og har liten kapasitet til å ta uføresette hendingar. Det er derfor særskild viktig at kommunen har eit disposisjonsfondet som kan nyttast når uføresette hendingar oppstår. Dette gjeld både i samband med ein eventuell renteoppgang, og ved behov for ikkje budsjetterte lovpålagte tenester, til dømes innan barnevern, skule og helse.

Det er ynskjeleg på sikt, å byggje opp eit disposisjonsfond av ein slik storleik, at kommunen også kan ha ein eigenkapital i samband med framtidige investeringar.

Innleiing

Dette dokumentet er kommuneplanen sin handlingsdel som inneheld handlingsprogrammet for 2017-2020. Budsjett for 2017 og økonomiplan fram til 2020 vil bli ein integrert del av dokumentet i desember. I Seljord kommune har ein valt å kalle desse tre dokumenta; budsjett, økonomiplan og handlingsprogram for GUL BOK. Handlingsprogrammet tek utgangspunkt i kommuneplanen sine målsettingar og legg føringar for den økonomiske politikken som er konkretisert i budsjett og økonomiplan. Etter kommuneplanen er dette dokumentet førande for alle andre planar i Seljord kommune.

Handlingsdelen er heimla i Plan- og bygningslova jf. § 11, om kommuneplan. Handlingsdel til samfunnsdelen av kommuneplanen vert omtala som "konklusjonen på korleis kommuneplanen skal fylgjast opp". I planen skal det vera fokus på utfordringar og tilrådde planar som skal utarbeidast, samt prosjekt og einskildsaker, dei neste 4 åra.

Plan- og bygningslova § 11 – Kommuneplan: "Kommuneplanen skal ha ein handlingsdel som angir korleis planen skal følgjast opp dei fire påfølgjande år eller meir, og reviderast årlig. Økonomiplanen

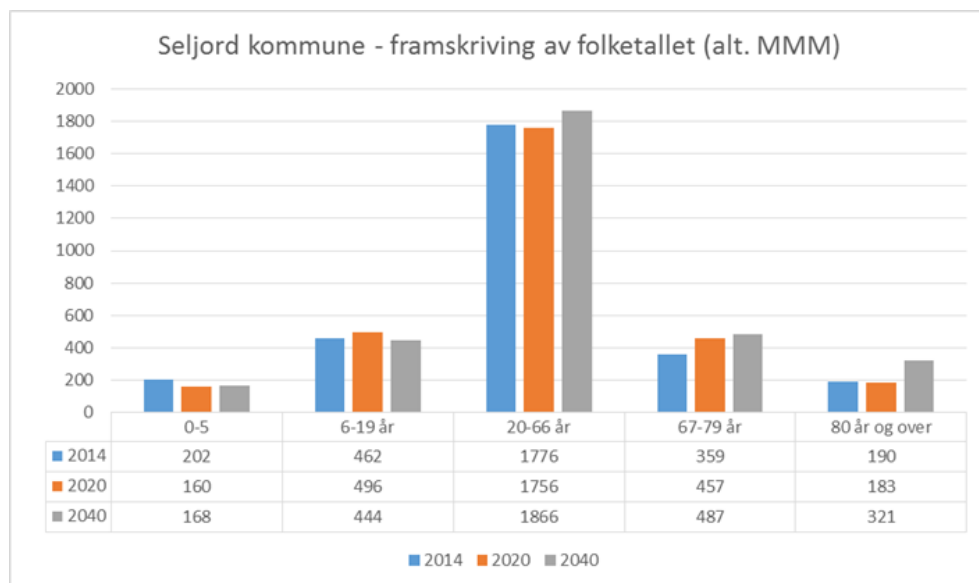
etter kommuneloven § 44 kan inngå i handlingsdelen". Handlingsdelen skal innehalde eit program for å gjennomføre kommuneplanens samfunnsdel for dei fire neste budsjettåra. Kommunen sin økonomiplan skal inngå i handlingsdelen. Planlagde tiltak og økonomiske prioriteringar vert knytte saman.

Pbl §11-3: "Kommuneplanens handlingsdel gjev grunnlag for kommunen si prioritering av ressursar, planleggings- og samarbeidsoppgåver og konkretiserer tiltaka innanfor kommunen sine økonomiske rammer." Betre handlings- /detaljplanleggingsgrunnlag for politikarar, administrasjon og innbyggjarane i kommunen. Betre økonomisk styring. Betre samhandling mellom administrasjonen og den politiske leiinga.

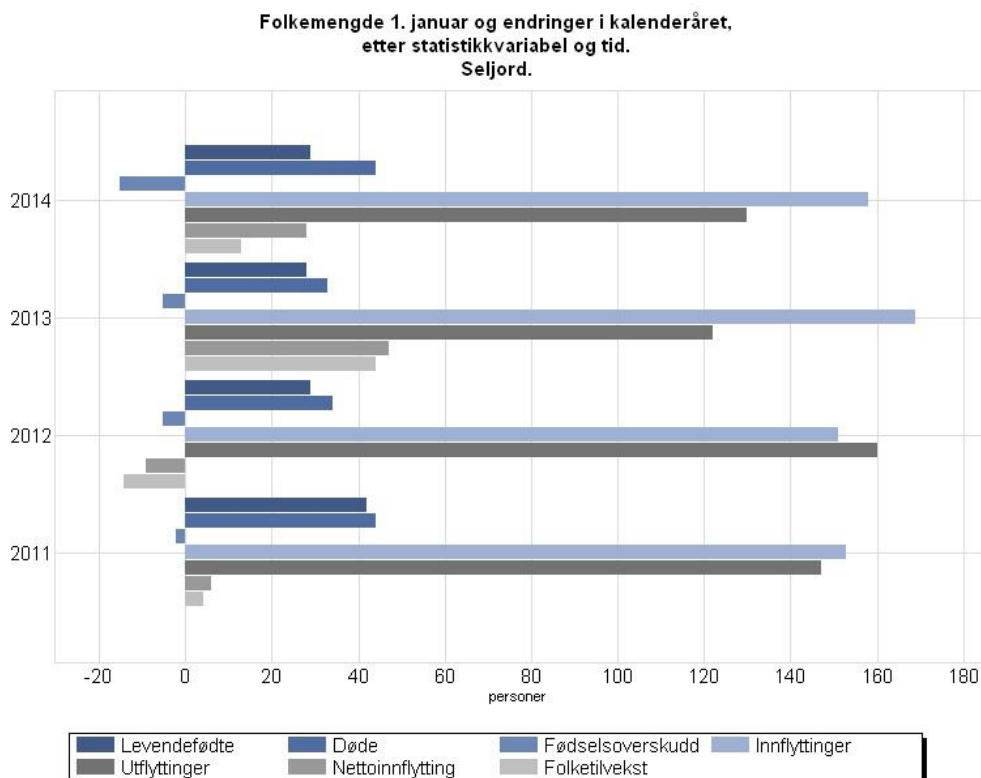
I det kommunale plansystemet er "Handlingsdel med økonomiplan" ein viktig "motor" for sortering og prioritering av tiltak framsette i delplanane. Tiltaka som vert prioriterte i planen skal medverke til at måla i kommuneplanen vert nådde.

Befolkningsutvikling

Tabellen syner SSB si befolkningsframskriving for Seljord kommune.

I plan- og budsjettsamanheng er det den aldersfordelte befolkningsutviklinga som er mest interessant. I tillegg til utviklinga innanfor dei enkelte aldersgrupper er det også av aukande betyding å vurdere konsekvensar av vekst i innbyggjargrupper med spesielle omsorgsbehov. Tabellen under syner at Seljord kommune over ein 4-års periode har hatt eit fødselsunderskott. Likevel har kommunen opplevd i same periode ei auke i folketallet. I hovudsak kjem auka pga. innvandring.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Befolkningsframskrivinga for Seljord kommune syner ei reduksjon av aldersgruppa 0-5 år og aldersgruppa 6-19 år. Det vil truleg ikkje vere behov for nye barnehagar eller skular skulle denne framskrivinga stå ved lag.

Aldring i befolkninga er eit vesentleg utviklingstrekk framover. I Seljord er det

store alderskull som etter kvart nærmar seg dei aldersgruppene som normalt omtalas som eldre. Gruppa som går inn i pensjonistanes rekkjer aukar meir enn den gjennomsnittlege vekstrata i kommunen. Gruppa 80 år og over aukar mykje.

Flyktningssituasjonen i verda, og den auka som UDI no legg til grunn i tal på asylsøkarar på 60.000 i 2016 til Noreg, kan snu opp ned på befolkningsveksten i kommunane. Kommunane som har negativ befolkningsvekst kan med auke i busetting av flyktningar få til ei folketilvekst på same prosent som landsgjennomsnittet (1,1%). Seljord kommune har i framskrivinga eit negativ fødselsbalanse og er såleis avhengig av at det og i framtida kjem innflytting i form av innvandring, dersom ein skal ha eit mål om vekst som landsgjennomsnittet i framtida.

Budsjettpolitikken

På eit overordna nivå skal budsjettpolitikken syte for at dei politiske målsettingane i kommuneplanen sin samfunnsdel vert oppnådde, og at tenesteproduksjonen vert gjennomført innafor ramma av norsk lov. Tenesteproduksjonen gjennomførast med så høg kvalitet som mogleg innafor den økonomiske ramma som er stilt til disposisjon.

Økonomiske målsettingar

Ein langsiktig god balanse i kommunen sin økonomi er ein viktig føresetnad for levering av gode kommunale tenester inn i framtida. I tillegg til å vere ein stabil og god leverandør av kommunale tenester, er det viktig at kommunen fungerer som ein god utviklingsaktør som legg til rette for ei vidare positiv utvikling av lokalsamfunnet. For å kunne måle kommunen sin økonomiske situasjon og gje føringar til budsjettet er det stilt opp nokre økonomiske faktorar som eit styringsverktøy.

Indikator	Anbefalt nivå	Økonomiplan 2016-2019	Anbefalt måltal
Netto driftsresultat i % av driftsinntekter	1,75%	÷ 0,45%	1,75%
Disposisjonsfond i % av driftsinntekter	5% - 10%	4,75%	5%
Renter og avdrag i % av driftsinntekter	2% - 3%	5,1%	3%
Lånefinansiering av investeringar	50% - 60%	67,1%	50% - 60%

Kolonnen "Økonomiplan 2016-2019" er oppdatert med venta årsresultat i 2016, jf. kommunestyresak 80/16, 20.10.2016 "Budsjettkontroll/Økonomisk oversyn pr. 12.10.2016 – Driftsbudsjettet".

Det har vore tilrådd at netto driftsresultat som eit gjennomsnitt over tid burde vere 3 %. Dette har

vore "tommelfingerregelen" for god økonomistyring.

I "Rapport frå Det tekniske beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi" frå november 2014 vert det tilrådd eit nivå for netto driftsresultat på 1,75 %. Bakgrunnen for denne endringa er endring i korleis momskompensasjonen frå investeringar skal bokførast. Før skulle desse inntektene bokførast i driftsrekneskapen og det var friviljug om ein ville føre desse inntektene over i investeringsrekneskapen som eigenkapital. Dersom ein ikkje gjorde det, var det "lett" å få eit driftsresultat på 3 %. Slik sett kan ein seie at det er like vanskeleg å få eit netto driftsresultat på 1,75 % på "rett" måte, som det var å få det på ein "lett" måte. Her skal det seiast at Seljord kommune har vore fornuftige og stort sett overført investeringsmomsen til investeringsbudsjettet.

Bruk av kraftinntekter

Seljord har i 2016 inntekter frå vasskraft i form av egedomsskatt (kr 8,3 mill.), sal av konsesjonskraft (kr 3,5 mill.), naturressursskatt (kr 4,5 mill.), konsesjonsavgifter (kr 1,9 mill.) og utbyte frå Vest-Telemark kraftlag AS (kr 1,9 mill.), totalt 20,1 mill. Økonomiplanen må basere seg på lågare kraftinntekter enn før.

Pensjon

I tillegg til løn til tilsette betalar kommunen pensjonspremie for dei tilsette. Lærarane er innmelde i Statens pensjonskasse, dei andre i KLP (Kommunal Landspensjonskasse). Pensjonskostnadene varierer frå år til år avhengig av mange faktorar. Ein sentral faktor er pensjonsforvaltaren si moglegheit til avkasting. For å unngå store variasjonar i innbetalinga er det innført ei ordning som skal jamne ut innbetalingane over tid. Denne ordninga, som kom i 2002, har ført til at kommunane dei siste åra har utgiftsført ein lågare pensjonskostnad enn det dei verkeleg har betalt inn. Pr. 31.12.2015 har Seljord kommune i åra 2002-2015 utgiftsført i rekneskapen kr 13,6 (inkl. arbeidsgjevaravgift) *mindre* enn det som faktisk er betalt inn i pensjonspremie. Dette beløpet skal utgiftsførast ("amortiserast") i åra som kjem. Premieavviket for 2002-2010 skal amortiserast på 15 år, 2011-2013 over 10 år og premieavvik for 2014 og frametter over 7 år. I praksis har dette ført til at Seljord kommune har fått ein dårlegare likviditet (enn det rekneskapsresultata skulle tilseie). Med andre ord har det problemet som er kalla "pensjonsbomba" no manifestert seg på kort sikt som eit likviditetsproblem og på lengre sikt, som startar med komande økonomiplanperiode, viser prognosane frå pensjonsleverandørane aukande pensjonskostnader.

Likviditet

Seljord kommune har ikkje kassakredit, då likviditeten historisk sett har vore god. Ordninga med utjamning av pensjonsutbetalingane har ført til at likviditeten har blitt svekka.

Eigedsforvalting

Kontrollutvalet gjennomførde i 2013 ein forvaltningsrevisjon av kommunen si eigedsforvalting. Med bakgrunn i revisjonen konkluderte kommunestyret med at det skal utarbeidast skriftlege planar og rutinar for vedlikehald av bygningar, samt rutinar for kontakt med politisk nivå i desse sakene. Det vil bli utarbeidd oversikt over kommunale bygg med tilstandsrapport, ein tiårs-plan for vedlikehald av kommunale bygningar og kostnadsoverslag over vedlikehaldsarbeid som vert innarbeidd i budsjett. På området eigedsforvaltning er det for 2017 lagt til grunn eit ambisjonsnivå om å synleggjere berekna kostnader ved framtidig vedlikehald av bygningar.

Eigedomsskatt og avgifter

Kommunen kan styre nokre inntekter med vedtak om eigedomsskatt og regulering av nokre kommunale avgifter. I denne planen er det ikkje lagt opp til annan eigedomsskatt enn for verk og bruk (som Seljord kommune har hatt sidan 1976). Det betyr at kommunen ikkje legg eigedomsskatt på anna næringsliv enn verk og bruk og heller ikkje på private eigedommar. Dei avgiftene kommunen sjølv kan fastsetje, skal regulerast til sjølvkostnivå.

Hovudprioritering i kommunebudsjettet

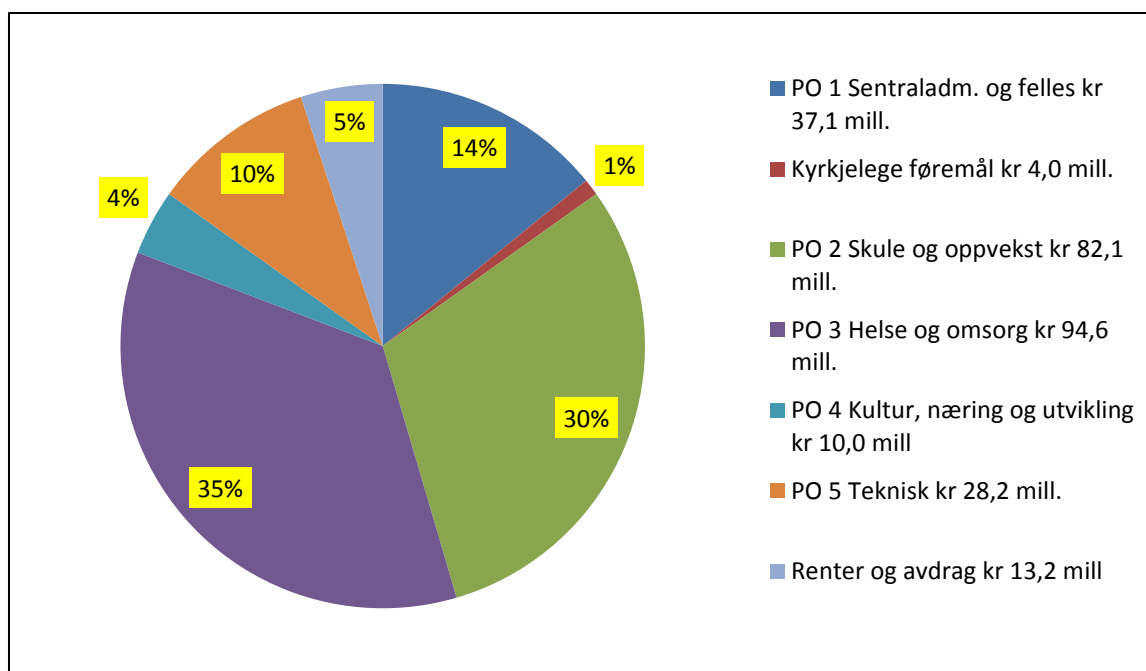
Seljord kommune har kr 268,7 mill. i årlege inntekter (justert budsjett 2016). Av desse inntektene utgjør renteinntekter og utbyte kr 3,5 mill. Dei største inntektspostane er rammetilskot frå staten (kr 103,8 mill.), inntekts- og formueskatt (kr 69,7 mill.), sals- og leigeinntekter (kr 27,7 mill.), brukarbetalingar (kr 12,6 mill.) og eigedomsskatt på verk og bruk (kr 9,3 mill.). Når finanskostnader, avdrag og avsetjingar er trekt frå, vert inntektene fordelte på programområda (PO) som gjennomfører tenesteproduksjonen til innbyggjarane.

Kommunen sin tenesteproduksjon krev store personellressursar, noko som fører til at kr 180,3 mill. vert nytta til løn og sosiale kostnader. Lønnskostnadane fordelar seg slik:

Lønnskostnad	Mill. kr
Fast løn inkl. faste tillegg	126,4
Vikarar (sjukevikar, ferievikar og anna vikar)	7,4
Ekstrahjelp	1,3
Overtid	1,2
Folkevalde	1,4
Introduksjonsstønad og kvalifiseringsstønad	3,9
Anna løn og trekkpliktige ytingar	3,0
Sum løn og godtgjersler	144,6
Pensjonskostnad og trekkpliktige forsikringsordningar	19,1
Arbeidsgjevaravgift	16,6
Sum løn og sosiale kostnader	180,3
Ref. sjukepengar og foreldrepengar (frå NAV)	-3,2
Netto lønskostnad	177,1

Netto lønskostnad på kr 177,1 mill. utgjør 65,8 % av samla budsjett på kr 269,2 mill. (brutto drifts- og finanskostnader). Brutto drifts- og finansinntekter er kr 268,7. Dette gjev eit negativt netto driftsresultat på kr 0,5 mill. ($\div 0,2 \%$) i justert driftsbudsjett for 2016.

Brutto drifts- og finanskostnader i justert budsjett for 2016 på kr 269,2 mill. fordelar slik det går fram av figuren under.

Sentraladministrasjon og fellestenester

Programområdet vil i store trekk vidareføre dagens driftssituasjon. Delar av kommunen sin IKT-infrastruktur er gammal; ei gradvis fornying må vidareførast i planperioden. Kommunen handsamar mykje sensitiv informasjon, det vil difor vera naudsynt å ha eit større fokus på informasjonstryggleik og styrke kommunen si evne til å drive ei forsvarleg kommunal forvaltning, særleg med fokus på arkiv.

Skule og oppvekst

Programområdet har gjennomført ei strukturendring i 2013. Effekten av innsparingar har blitt "spist" opp av generell kostnadsauke og nye behov. Det er ei stor utfordring å tilpasse tenestenivået på programområdet til gjeldande økonomiplan, til dømes grunna behov for tilpassa tilbod i skule og barnehage.

Helse og omsorg

Hovudprioritering i planperioden vil vera å realisere omsorgsplanen som er vedtatt hausten 2014, dette inneber nye døgnbemanna omsorgsbustader til erstatning for Heddeli bu –og servicesenter, utviding av avdeling for demente med to plassar, samt dagsenter for demente.

Utvikling, kultur og næring

Kommunestyret har 15.9.2016 vedtatt ny planstrategi for Seljord kommune. Gjennom ei grundig analyse av utfordringar kommunen står overfor i den neste 4-årsperioden, har ein gjennom planstrategien vedtatt ein kurs for behov for nye planar og styringsverktøy. Gjennom deltaking i utviklingsprogrammet for by-regionar, både saman med Vest- Telemarkkommunane og Kongsbergregionen, er det satt i gong fleire prosjekt for å styrke vekstkrafta og auke sysselsettinga i regionen. Arbeidet med å leggje til rette for nye næringsetableringar og fleire arbeidsplassar innan basis og regionale næringar har høg prioritet. Samstundes må ein halde fokus på å oppretthalde dagens nivå innafor landbruket.

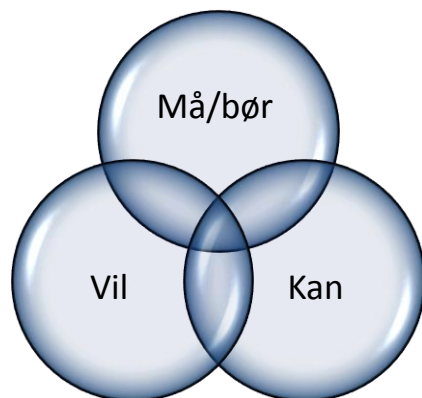
Teknisk

Kontrollutvalet gjennomførte i 2013 ein forvaltningsrevisjon av eigedomsforvaltninga. Konklusjonen viser i store trekk at vedlikehald av bygg og anlegg har vore for lågt prioritert dei siste åra. For å unngå at vedlikehaldsetterslepet skal vokse seg enda større i økonomiplanperioden vil ein rå til at det settast av meir midlar til vedlikehald av kommunal infrastruktur (veg, bygg, bru og VA). Ein oversikt for kva for bygg/vegar/bruer som skal prioriterast i økonomiplanperioden vil ligge som vedlegg til GUL BOK. Ein overordna plan for Vass/avlaup og overvasshandtering er naudsynt å få på plass i 2017. Nytt vassverket er finansiert med låneopptak. Saman med auka årlege driftsutgifter på kr 650.000, vil dette føre til at vassavgifta stig monaleg. Når det gjeld bruer visar ein gjennomgang, at det er behov for omlag 2,5 mill.- til vedlikehald fram t.o.m. 2024. Største kostnaden er knytt til Vallarbrua, med kr. 1 mill. i 2018, og 500' i 2020.

Konklusjon

I framlegg til investeringar (kjem i budsjettforslag) i perioden 2017-2020 er det føreslege tiltak som er knytt til handlingsdel i kommuneplan. Tiltaka som vert føreslege gjennomførte, er naudsynne for å nå fastsette mål i kommuneplan. Tiltak som er starta opp og som krev investeringar vidare i perioden, er vidareførte.

Skule, helse og omsorgsarbeid er velferdsoppgåver som norske kommunar har ansvar for. Dette vil vere primæraktivitetane også i denne økonomiplanperioden og er oppgåver som kommunen gjennom lov er pålagde å utføre.

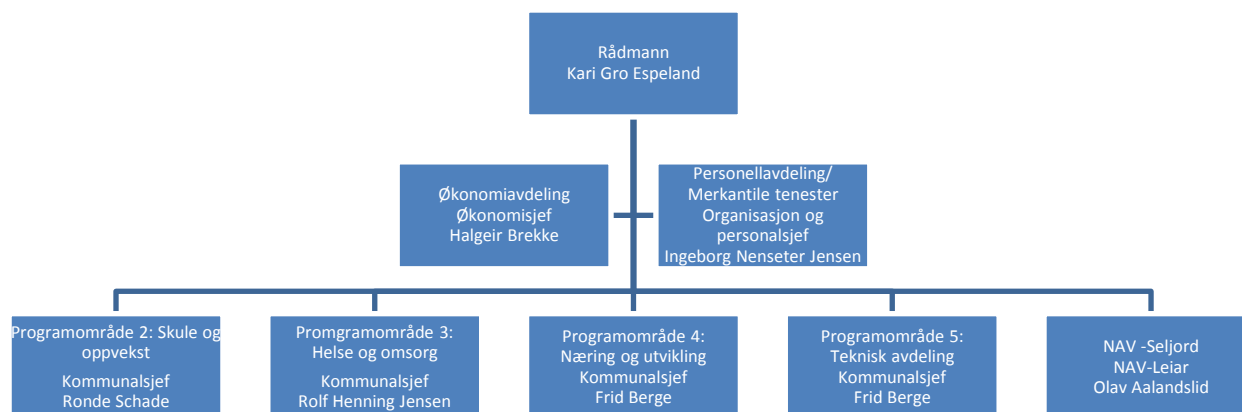

MÅ-oppgåver kan ein ikkje la vere å utføre. I tillegg har kommunen oppgåver som kommunen sjølv ønskjer eller vil gjennomføre, dei såkalla VIL-oppgåvene. Til slutt er det mange KAN-oppgåver. Med stram kommuneøkonomi vil rådmannen fyrst og fremst syte for at mål/bør ansvaret blir ivaretatt.

Valet mellom vil/kan og vil/bør kan vere vanskeleg. Valet mellom mål/bør og vil/kan

inneber å prioritere mellom nivået på lovpålagte tenester på den eine sida, og behov og ynskje om utvikling utover det lovpålagte på den andre sida.

Organisering og ansvarsforhold

Organisasjonen er delt inn i fem programområde som gjev dei økonomiske rammeføresetnadene for drift og utvikling. BRA (budsjett- og rekneskapsansvar) er lagt til kommunalsjefane innafor sine respektive programområde, Rådmann er BRA for programområde 1.

Programområde 1 (PO1) omfattar sentraladministrasjonen, fellesfunksjonar og NAV

Programområde 2 (PO2) omfattar skule og oppvekst

Programområde 3 (PO3) omfattar helse og omsorg

Programområde 4 (PO4) omfattar plan, utvikling, kultur, næring og landbruk

Programområde 5 (PO5) omfattar tekniske tenester

Seljord kommune har om lag 260 heile årsverk i faste stillingsheimlar, fordelt på omkring 360 tilsette, som strekker seg frå brannmannheimlar på 1,4 % opp til stillingar i 100 %. Det er omlag 450 personar på lønnslista kvar måned, inkludert introduksjonsstønad, kvalifiseringsstønad, møtegodgjeringsstønad, støttekontakt osv.

Det har i lengre tid vore problem med at fráværstatistikken vi er vande med å få frå NAV ikkje har vore mogleg for dei å produsere. Vi har jobba med interne rutinar for å skaffe statistikk basert på egne, registrerte fráværstal. Pr. no har vi ein oversikt over tala for helse og omsorg for dei tre fyrste kvartal i 2016. 1. kvartal er fráværet 14,15 %, 2. kvartal 11,72 % og 3. kvartal 8,62 %.

Det er framleis viktig å ha fokus på at eigenmelding er likestilt med legemeldt sjukemelding, og at det er viktig å bruke eigenmeldingane før legemeldt sjukemelding. Saman med legane vert det jobba for å auke bruken av graderte sjukemeldingar, slik at den sjukemelde held noko kontakt med arbeidsplassen – eit nasjonalt tiltak som har vist seg å gje kortare sjukemeldingsperiodar og raskare friskmelding. Særleg fokus dette året har det også vore på aktivitetsplikten etter 8 veker sjukemelding. Det skal vere ein særskild grunn til at ein sjukemeldt tilsett ikkje kan jobbe etter 8 veker sjukemelding. Anten må sjukemeldande lege grunngje årsaken, eller arbeidsgjevar må forklare kvifor tilrettelegging på arbeidsplassen ikkje er mogleg.

Den kommunale delen av NAV har i alt 4 tilsette, fordelt på 3,6 stillingar totalt.

Styringsdokument og planar

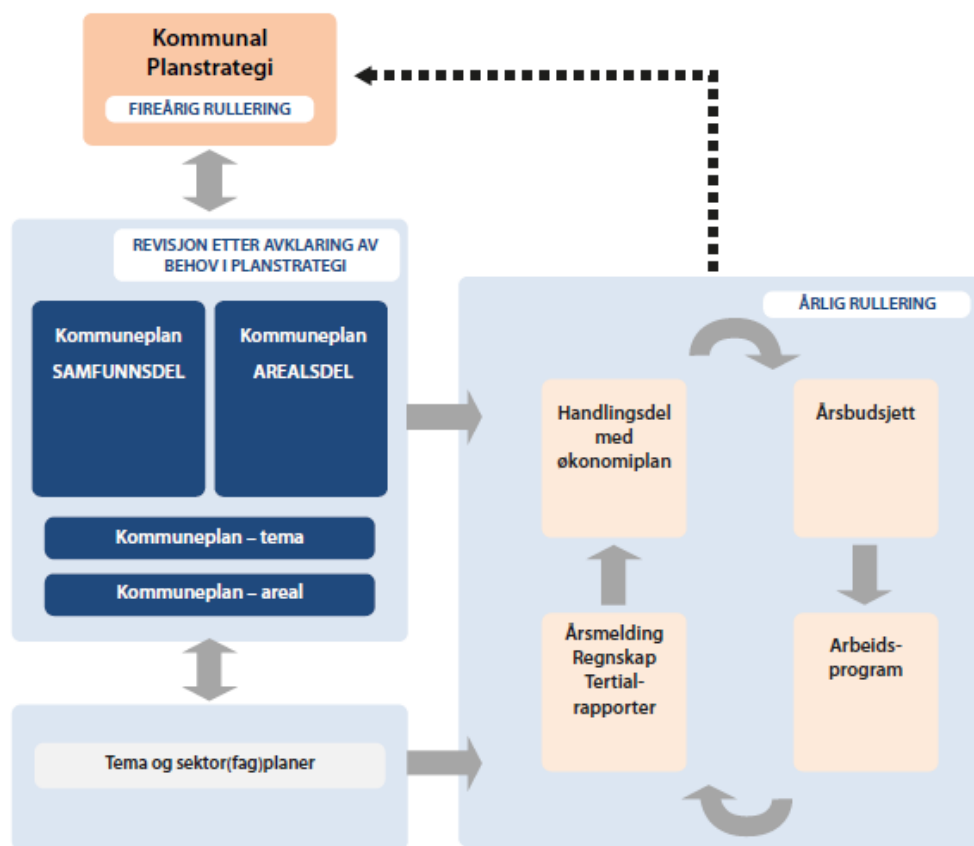
Handlingsprogram med budsjett og økonomiplan for 2017 - 2020 gjev eit samla oversyn over dei

ressursane Seljord kommune har til rådvelde – med perspektiv på korleis desse ressursane kan utvikle seg i dei næraste åra.

Når kommunelova set fokus på bærekraftig utvikling gjennom eit funksjonsdyktig folkestyre, og Seljord kommune har definert kva som er visjonen for utviklinga av kommunen og regionen – så har dette i første rekke å gjere med innbyggjarane i kommunen:

- Utviklinga av folketalet, samansetting og trendar.
- Regionale trendar og korleis dei påverkar samfunnsutviklinga.
- Endringar i livsstil og korleis vi tek omsyn til dei.

Kommunen må ta omsyn til kunnskap om desse trendane dersom lokal innsats skal få den verknaden vi ønskjer. Kommunen har ein rekkje planar for ulike tema og område. Desse vert oppdatert etter behov. Det årlege handlingsprogrammet tek omsyn til samfunnsdelen av kommuneplanen og eksisterande sektor- og delplanar. Figuren nedanfor viser dei overordna systema for kommunal planlegging.

Det kommunale planhierarkiet består av tre nivå:

1. Strategisk nivå – Langsiktige mål
2. Operasjonelt nivå – Kva skal gjerast
3. Teknisk nivå – Korleis skal det gjerast

På strategisk nivå finn vi kommuneplanen som legg strategiske føringar gjennom langsiktige

målsettingar. Dette nivået ligg fast over lang tid og bør difor ikkje endrast ofte.

På operasjonelt nivå finn vil handlingsprogram, økonomiplan og budsjett. Dette nivået beskrive kommunen sine oppgåver/tiltak med tilhøyrande økonomi som skal legge til rette for at strategiske målsettingar vert nådd. Teknisk nivå er alle andre planar som beskriv korleis tenesteproduksjonen skal gjennomførast.

Planstrategi

Planstrategi for Seljord kommune 2016 – 2019 er vedteke 15.9.2016. Føremålet med ny planstrategi er å klargjere kva for planoppgåver kommunen skal starte opp og kva for planar som ein skal vidareføre for å leggje til rette for ei ynskja utvikling i kommunen.

Eit viktig siktemål for arbeidet med planstrategien er å styrke den politiske styringa av kva for planoppgåver som skal prioriterast. Arbeidet med kommunal planstrategi har gitt eit betre og meir systematisk vurdering av kommunens planbehov, slik at kommunen betre kan møte dei aktuelle utfordringane. Gjennom vedtaket av den kommunale planstrategien har kommunestyret vedtatt rullering av både samfunnsdel og arealdel. Samfunnsdelen av kommuneplan er starta opp, med ei framdrift som syner endeleg vedtak september 2017. Av andre planar som skal rullerast i perioden er det Klima og energiplan samt Plan for trivsel og oppvekst som står for tur i 2017.

Kommuneplan

Kommuneplanen er kommunen sitt overordna styringsdokument som skal gje rammer for utviklinga av kommunen. Kommuneplanen vil difor vere styrande for alt anna planarbeid i kommunen. Kommuneplanen i Seljord har ein samfunnsdel (langsiktig del 2006 – 2021) og ein arealdel (2006 – 2021). Kommuneplanen sin samfunnsdel skal ta stilling til dei langsiktige utfordringane, mål og strategiar for utviklinga av kommunen som samfunn og kommunen som organisasjon. Samfunnsdelen samordnar planlegginga innanfor sektorar. Han skal gje retningslinjer for korleis kommunen sine mål og strategiar skal gjennomførast. Oppstart med rullering av kommuneplanen sin samfunnsdel har starta, med ein framdriftsplan som syner eit endeleg vedtak september 2017. Ny plan vil då leggje føringar for neste års rullering av handlingsprogram og Gul Bok.

Kommuneplanen sin samfunnsdel skal ha ein handlingsdel som fortel korleis planen skal fylgjast opp i dei neste fire åra. I Seljord vert kravet ivareteke ved å utarbeide GUL BOK, ein handlingsdel med handlingsprogram, budsjett- og økonomiplan som vert rullert årleg. I tråd med vedteken kommuneplan er det viktig at alle fagplanar – knytt til behov for tenesteyting både ut i frå statlege krav og kommunen si verkelegheit, vert forenkla og innarbeidd i handlingsprogrammet. På den måten vert utfordringane kommunen har i planperioden konkretisert – både omfang av tenestetilbodet og dei økonomiske konsekvensane. Målsettinga er å leggje betre til rette for politiske prioriteringar innafor samla ressursar i planperioden. Handlingsprogrammet tek utgangspunkt i kommuneplanen sin samfunnsdel som har fylgjande overordna mål:

Seljord kommune skal vere eit samfunn i vekst og utvikling som er bevisst kvalitetane sine og brukar dei for å styrkje lokalsamfunnet slik at kommunen blir ein endå betre stad å bu i, arbeide i og besøke.

Kommuneplan for Seljord har 5 strategiske mål:

Hovudmål 1: Seljord kommune skal vere ein god stad å bu og ein attraktiv tilflyttingsstad.

Hovudmål 2: Seljord kommune skal vere eit regionalt nærings- og servicesenter.

Hovudmål 3: Seljord kommune skal vere eit populært reisemål og ein stoppestad for besøkande.

Hovudmål 4: Seljord kommune skal utvikle gode service- og tenestefunksjonar i samspel med innbyggjarane.

Hovudmål 5: Kommunen sin interne infrastruktur og organisasjonsutforming skal byggje opp under kommunen si rolle som serviceaktør.

Arealdelen av kommuneplanen skal syne samanhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Arealdelen fastset den framtidige arealbruken i kommunen og er styrande for vidare planarbeid som skjer i kommunedelplanar, områdeplanar og detaljplanar.

Kommuneplanen sin arealdel vert gjennomført gjennom arealdisponeringar og utbyggingsprosjekt. I nokre samanhengar vil gjennomføringa vere avhengig av kommunale løyvingar i kommunen sitt årsbudsjett eller i økonomiplanen.

For å sikre at strategiske mål blir fylt skal kvart programområde utarbeide arbeidsprogram når GUL BOK er vedteken. Arbeidsprogrammet er ein viktig del av årshjulet og skal rapporterast til politisk nivå to gonger årleg.

Dokumentet skal innehalde:

1. Økonomi – Budsjett 2017 for programområda
2. Medarbeidar – Årsverk i stillingsplan 2017, fordelt på funksjon og fagområde
3. Prioriterte betringsområde – utviklingsmål for 2017. Knytt til strategi 5 i samfunnsplanen.
4. Oversikt over politiske føringar med fristar.
5. Arbeidsprogram 2017. Her skal oppgåver, tiltak og aktivitet synleggjera strategi 1 - 4 i kommuneplanens samfunnsdel.
6. Intern kontroll, sikre at programområdet har gode rutinar på kvalitet og resultatoppnåing. Risikostyring og tilstrekkeleg intern kontroll på tenester vert gjennomførde som ein integrert del av utvikling- og verksemdsplanarbeidet.

Samfunnstryggleik og beredskap

Samfunnstryggleik kan beskrivast som den evna samfunnet har til å oppretthalde viktige samfunnsfunksjonar og ivareta innbyggjaranes liv, helse og grunnleggjande behov under ulike former for påkjenningar. Uttrykket samfunnstryggleik brukast breitt og dekkjer tryggleik innafor heile spekteret av utfordringar, frå avgrensa hendingar til større krisesituasjonar som representerer omfattande fare for liv, helse, miljø og materielle verdiar, samt utfordringar mot tryggleiken som truar nasjonens sjølvstende og eksistens.

Beredskap er definert som planlegging og førebuingar av tiltak for å avgrense eller handtere kriser eller andre uønskte hendingar på ein best mogeleg måte.

Kommunen har eit gererelt og grunnleggjande ansvar for å ivareta innbyggjaranes sikkerheit og tryggleik innafor sitt geografiske område. Kommunen utgjer såleis det lokale fundament i den nasjonale beredskapen. Den nasjonale beredskapen bygger på prinsippa om nærleik, likskap og

ansvar.

- Nærleiksprinsippet: Ei krise skal handterast på eit lågast mogeleg nivå.
- Likskapsprinsippet: Organiseringa i ei krise skal vere mest mogeleg lik den daglege organiseringa.
- Ansvarsprinsippet: Den mynde som har det daglege ansvaret, har også ansvaret i ei krise.

Grunnlaget for beredskapsarbeidet i kommunen skal vere ei heilskapleg risiko- og sårbarheitsanalyse. Kommunen skal kartlegge kva for uønskte hendingar som kan skje, vurdere sannsynet for at slike hendingar skjer og korleis slike hendingar påverkar lokalsamfunnet. Med utgangspunkt i analysen skal kommunen utarbeide ein overordna beredskapsplan som skal vere samordna med andre relevante krise- og beredskapsplanar.

Seljord kommune har i dag ein overordna risiko- og sårbarheitsanalyse (ROS-analyse) vedteken i kommunestyre den 22.06.2016. Denne ROS-analysen skal danne grunnlaget for den overordna beredskapsplanen til kommunen. Fylkesmannen i Telemark gjennomførte tilsyn våren 2014 om samfunnstrykkleik og beredskap. Avvika er nå lukka med unntak av utarbeiding av overordna beredskapsplan med utgangspunkt i heilskapeleg risiko- og sårbarheitsanalysev. Utarbeiding av den overordna beredskapsplanen er i gang sett og skal være avlutta i løpet av 2016.

Samfunnstrykkleik og beredskap skal gjerast til ein del av den ordinære, langsiktige styringa av den kommunale verksemda, på bakgrunn av kravet om heilskapleg og systematisk arbeid med samfunnstrykkleik og beredskap, jf. sivilbeskyttelseslova § 14 og forskrift 3. Omsynet til samfunnstrykkleik skal vere med i alt planarbeid og kan vere grunnlag for vurdering av nye planar eller revisjon av tidlegare planar. Kommunen sine langsiktige mål, strategiar, prioriteringar og plan for oppfølging av arbeidet med samfunnstrykkleik og beredskap skal innarbeidast i framtidige handlingsprogram.

For å ivareta kommunen si beredskapsplikt gjennomført Fylkesmannen ei beredskapsøving i mai 2016. Kommunens kriseleiing vart øvd på utvalte hendingar. Øvinga la vekt på korleis kriseleiinga handterte krisa med mange ulike hendingar som ei følgje krisa.

I 2017 er det ikkje planlagt kommuneøving for kriseleiinga.

I tillegg til normalt beredskapsarbeid har kommunen ei særleg stor utfordring knytt til store arrangement.

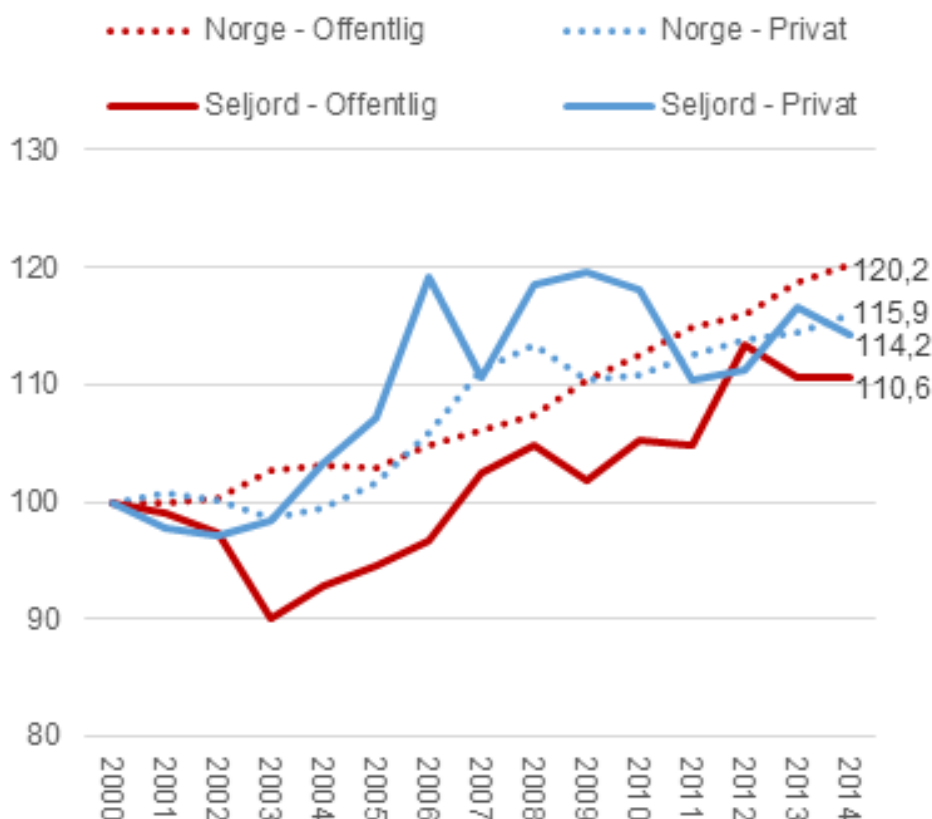
Seljord kommune må vurdere korleis noverande situasjon og klimaendringar har verknader på infrastruktur og framtidig arealbruk i kommunen. Det skal nyttast kunnskap om endringar i temperatur, vind, nedbørfrekvens – risiko – aktsemd – førebyggjande tiltak som til dømes flaumsikring, skredsikring og drenasje. Ein vil òg ha eit mål om å vurdere behov for betre metodisk integrering mellom lokale, regionale og sentrale styresmakter og annan nasjonal spesialkompetanse.

Status, utfordringar og mål i handlingsprogramperioden.

"Seljord kommune skal vere eit samfunn i vekst og utvikling som er bevisst kvalitetane sine og brukar dei for å styrkje lokalsamfunnet slik at kommunen blir ein endå betre stad å bu i, arbeide i og besøke."

Slik er hovudstrategien i kommuneplanens samfunnsdel. For Seljord kommune er det viktig å fokusera på at kommunen skal vere ein kommune der menneska trivast. Seljord skal vere ein trygg kommune å bu i for alle, og ha hovudfokus på den enkelte sine behov og ønskje. Seljord skal og vere ein stad der barna lærer og utviklar seg, og der det er godt å bli gammal. Seljord kommune har ambisjonar for Seljord-samfunnet, og vil legge aktivt til rette for eit mangfaldig, innovativt og kompetent næringsliv som står godt rusta til å møte morgondagen sine utfordringar og moglegheiter.

Seljord har hatt ein positiv arbeidsplassvekst dei siste 15 åra og ligg rundt landsgjennomsnittet på 14 % i arbeidsplassvekst i næringslivet. Sjå tabell. Eit klart mål må vere å ligge på dette nivået også i framtida.

Nasjonalt er det nedgangstider i einiske bransjar, men det verker så langt ikkje til å ha råka Seljord sitt næringsliv. Handels- og serviceverksemdene sin omsetnaden ligg framleis høgt over gjennomsnitt i landet. Bransjestrukturen i Seljord er fordela slik at det er lite av den type industri som er råka av nedgang i oljeprisen.

Tabellen under syner utvikling og tal på arbeidsplassar i Seljord for dei einiske bransjane.

Næring	Undergruppe	Bransje	2000	2005	2008	2011	2012	2013	2014
Basis	Industri	Anna industri	79	58	61	57	43	48	43
		Næringsmidler	14	18	23	49	33	33	34
		Prosessindustri	2						
		Verkstedindustri	33	15	19	1	1	1	
	Natur	Fisk			1	1			
		Gruve				3	2	2	2
		Landbruk	64	66	86	57	67	73	73
	Tekn. tjenester	Teknisk/vitenskap	29	34	37	42	45	47	51
		Tele og IKT	1	4	14	14	17	18	19
Besøk		Aktivitet	17	24	36	52	49	52	55
		Handel	230	263	272	264	258	262	256
		Overnatting	35	37	30	41	32	29	27
		Servering	45	41	38	24	32	31	36
Lokal og Kommune		Lokal	44	7	7	13	9	11	13
Regional		Agentur og Engros	14	11	17	20	19	18	23
		Bygg og anlegg	138	149	204	139	150	162	159
		Diverse	55	66	89	87	98	97	79
		Finans, eiendom, uteie	33	35	40	32	32	28	24
		Forr tjenesteyting	32	66	51	63	57	58	55
		Transport	114	155	136	121	144	170	167
		Utleie av arbeidskraft		1			2	2	2
Sum tal på arbeidsplassar			979	1050	1161	1080	1090	1142	1118

Gjennom å utvikle ein felles bu- og arbeidsmarknad saman med våre nabokommunar, skal Seljord kommune vekse inn i framtida. Seljord skal vere ein moderne og framtidsretta kommune, og i samarbeid med våre naboar vere det kraftsenteret som Vest -Telemark treng. Alle desse måla skal danne grunnlag for ny planprosess og utarbeiding av ny samfunnsdel.

Fokusområde

- Rasjonell og effektiv forvaltning – Tilpasse tenestenivå til økonomisk rasjonalisering.
- Berekraftig utvikling – både klima og energiøkonomisering, og måten vi møter desse utfordringane på, er viktig for utviklinga.
- Samfunnsutvikling – korleis vi nyttar ressursane for å få til eit breitt tenestetilbod, integrering og internasjonalsisering som potensiale for næringsutvikling og rekruttering.
- Senterutvikling – utvikling av kommunen som attraktiv bustadkommune som grunnlag for vidareutvikling og etablering av arbeidsplassar, tenestekvalitet og servicefunksjonar.

Programområde 1 – Sentraladministrasjon og fellestenester

Målgruppe og kjerneverksemd

Hovudområdet til PO 1 er leiing og styring av politisk og administrativ struktur i Seljord kommune. I tillegg gjennomfører programområdet ein del fellesfunksjonar som økonomi- og personalforvaltning, samt administrative fellesoppgåver som til dømes arkiv, telefoni og IKT. Målgruppa er både arbeidstakarar, eksterne forvaltningsorgan og innbyggjarane i kommunen

Økonomiforvaltning vert primært utført i økonomiavdelinga, men alle avdelingar har sine oppgåver innafor økonomiforvaltning. Dei mest sentrale oppgåvene er rekneskap, budsjett, lønn og fakturahandsaming. I og med at økonomiske tilhøve er relevant i heile kommuneorganisasjonen og dannar grunnlag for tenesteproduksjonen, er det heilt nødvendig at det er tilstrekkeleg tilsette på denne avdelinga for at tenesteproduksjonen skal gjennomførast.

NAV si primære målgruppe er alle innbyggjarar med sporadisk eller permanent behov for NAV sin kompetanse. Kjerneoppgåver for NAV omfattar oppfølging av vanskelegstilte, dette inneber utbetaling av økonomisk sosialhjelp, hjelp til å finne bustad, gjennomføring av Kvalifiseringsprogrammet (KVP), økonomirådgjeving, gjeldsrådgjeving og økonomistyringsamt bustønad, etablering- og utbetringstilskot, samt startlån. Frå 01.01.17 vert det innført aktivitetsplikt for mottakar av økonomisk sosialhjelp under 30 år.

Merkantil teneste yter service til både innbyggjarar, besøkande og tilsette i kommunen, i tillegg til eksterne samarbeidspartar som IKA Kongsberg og leverandørar av rekvisita, data- og kontormateriell. Kjerneoppgåvene for merkantile tenester er handsaming av post ut og inn av kommunen, førebu og etterbehandle politiske møte, arkivarbeid og handsaming av val m.m. Seljord kommune har tatt i bruk svarUT og vil ha fokus på å auka bruk av elektronisk post i 2017.

Personalforvaltninga tek seg av små og store saker knytt til den einskilte tilsette, avdelingar, leiarar, tillitsvalde, verneombod og eksterne samarbeidspartar, som NAV, bedriftshelsetenesta SAMT, pensjonstilbydarar, KS og nabokommunane. Kjerneoppgåvene for personalforvaltninga er delt i fleire område. Ein av dei hyppigaste er tilsetting i ledige stillingar og å berekne og lage underlag for lønstilvising kvar månad.

I tillegg må avdelinga strukturere personalarbeidet gjennom å gjere seg kjend med oppdatert lovverk, redigere retningsliner og interne dokument og gjere desse kjende for dei interne samarbeidspartane. Avdelinga bidreg til auka kompetanse hjå dei tilsette gjennom å søke eksterne instansar om støtte til vidareutdanning for tilsette.

Sjukefråværsarbeid er ei anna sentral oppgåve innan personalområdet, som i korte trekk handlar om å få opp nærværsprosenten, auke andelen av graderte sjukemeldingar og auke bruken av eigenmeldingar, i tillegg til å jobbe førebyggjande med tilretteleggingstiltak.

Samarbeid med arbeidstakarorganisasjonane, KLP, KS, Vest-Telemark-kommunane, NAV, IA-kontakten, IKA Kongsberg, SAMT, SPK etc.

Status

For å kunne oppfylle kommuneplanen sine mål er det overordna målet for programområde 1

forsvarleg og god forvaltning og styring av personell og økonomi.

Tiltak:

- Økonomisk balanse
- Rett kompetanse på alle nivå
- Effektiv drift av kommunen
- Prosjekt for avslutting av arkivsaker

Programområdet har ansvar for fylgjande planar som er styrande for kommunen som arbeidsgjevar : Administrativ organisering av Seljord kommune, personalpolitiske retningslinjer, lønnspolitiske retningslinjer, reiseregulativ for Seljord kommune, kompetanseplan for Seljord kommune, opplæringsplan for Seljord kommune, arkivplan for Seljord kommune.

I tillegg har programområdet starta på arbeid for å etablere betre rutinar og minske sårbarheita innan økonomiforvaltning, merkantil forvaltning og personalforvaltning.

Seljord kommune skal tilby attraktive stillingar, både fagleg og med omsyn til storleik, samt ha gode og ryddige arbeidstilhøve på gode arbeidsplassar, med dyktige leiarar. Kommunen skal ha gode personalpolitiske vilkår og jobbe aktivt for eit godt arbeidsmiljø på den einskilde arbeidsplassen. Vidare skal kommunen satse på godt personalarbeid, følgje opp sjukemelde arbeidstakarar på ein god måte, leggje til rette for tilsette for å hindre sjukefråvær. Eitt av tiltaka er å leggje til rette for auka fysisk aktivitet på fritida ved å sponse Sterke-Nils-abonnementet for kommunalt tilsette, eit anna er å tenke førebyggjande i form av arbeidsplasskartlegging og tilpassing av til dømes pult, stol, lystilhøve m.m. Vi har tett dialog med lokalt NAV-kontor og søker å få til best moglege løysingar for den einskilde, samtidig som omsynet til drifta blir ivareteke.

Ei prioritert oppgåve er å vere open overfor innbyggjarane ved å gi innsyn i sakshandsaming og møtehandsaming via innsynsmodulen på heimesida til kommunen. Seljord kommune har fleire tilsette med kompetanse og ansvar for websida. I 2016 har det blitt etablert ny heimeside i samarbeid med dei andre Vest-Telemark kommunen. I tillegg har kommunen eigen facebook-profil der viktig informasjon og saker òg blir lagt ut

I handlingsplanperioden skal programområdet satse på vidareutvikling og kursing av personell innafor ansvarsområda refusjon, sakshandsaming, personalrelatert jus og pensjon.

Vurdering av tiltak og endringar

For å sikre forsvarleg forvaltning og styringa av tenesteproduksjonen bør rammene for PO1 vidareførast.

Nye behov

Erfaringar frå gjennomføring av kommuneval 2015 syner at det er behov for å investere i nytt utstyr til gjennomføring av val i 2017. Det dreiar seg om 5 nye valavlukke og valurner som kan bli forsegle på rett måte.

Over ein lengre periode har delar av arkivarbeidet vorte skadelidande, i det dagleg drift og andre fagområde innan merkantilt felt har blitt prioritert opp. Det er særleg avslutting av saker og arbeid med lovpålagt arkivplan som ikkje er à jour. Det er behov for å setje av middel til eit prosjekt der ein kan kome i mål med desse sakene. Ein dedikert tilsett i full stilling i 6 månader vil vere tilfredsstillande for å ta igjen etterslepet. Det vil i praksis seie ei auke på 60 % ressurs i same periode. Kostnaden blir då omlag 150 000 kr, inkludert pensjon og arbeidsgjevaravgift.

Programområde 2 – Skule og oppvekst

Målgruppe og kjerneverksemd

Programområde 2 si største målgruppe er barn og unge i alderen 1 til 16 år, førskulealder og skulealder. Området leverer og organiserer desse tenestene:

- Barnehage for barn 1-5 år
- Grunnskule for barn 6-16 år
- Kulturskule for barn 6-18 år (samt tilbod til vaksne dersom kapasitet)
- SFO for elevar i 1. til 4.klasse
- Vaksenopplæring for arbeidsinnvandrarar, flyktningar og innflyttarar, grunnskule år 1 for vaksne
- Mottak og oppfølging av flyktningar

Programområde 2 sine målgrupper og kjerneoppgåver er i stor grad regulert av fem sentrale lovverk: Barnehageloven, Opplæringsloven, Vaksenopplæringsloven, Introduksjonsloven og barnevernloven (einsleige mindreårige flyktningar). Det går i stor grad fram av dette lovverket korleis tenestenivået skal sjå ut og Fylkesmannen er tilsynsmynde.

Status

Det er punkt 1 og 4 i kommuneplanen, samfunnsdelen, som definerer lokale mål for tenestene for programområde 2. I tillegg har området desse planane som gjev føringar for arbeidet:

- Plan for trivsel og oppvekst
- Handlingsplan for undervisningssektoren
- Handlingsplan for integrering og opplæring
- Lokale verksemdsplanar i skule og barnehage
- Kultur i skulen

Skule

Det kjem meldingar frå alle rektorane om at ressursgrunnlaget for skuleleiing ikkje er tilfredsstillande. Det er høg grad av slitasje og det blir stilt mange krav og forventningar til rolla som skuleleiar. Flatdal skule manglar merkantil støtte slik skulane i sentrum har. Mangel på ressursar har ført til at skuleleiinga i liten grad kan arbeide med pedagogisk utviklingsarbeid og kvalitetssikring.

Dersom det ikkje er rom for auke av leiarressursar i økonomiplanperioden bør ein vurdere organiseringa ved sentrumsskulane og samle ressursane i eit mindre rektorteam med t.d. ein leiar som har 100% leiarressurs og ein assisterande rektor med 100% leiarressurs.

Kommunen/skulane samarbeider framleis med Utdanningsdirektoratet i perioden 2015-2016 for å realisere *Stortingsmelding 22 (2010 – 2011) Motivasjon – Mestring – Muligheter - Ungdomstrinnet og strategi for ungdomstrinnet*. Satsinga blir avslutta 2017 og i staden erstatta av ei lokal satsing for å kvalifisere alle skulane våre som "dysleksivennlege skular".

Inneverande skuleår (2015/16) er 2 lærarar med i den sentrale strategien *Kompetanse for kvalitet*,

etter- og vidareutdanning av lærarar i grunnskulen. Dette er færre enn i 2015. Kommunen meldte på seks lærarar, men bare to fekk tildelt studieplass innanfor den statlege ordninga/finansieringa. Det er frå august 2015 krav til formell kompetanse tilsvarande 30 eller 60 studiepoeng for å undervise i basisfag i grunnskulen. Kommunen ynskjer å vidareføre kompetansesatsinga i handlingsprogramperioden. Ein må oppmode lærarar til å melde seg på vidareutdanning også dei neste åra, men det er ikkje rom for å gi økonomisk støtte til lærarar som ikkje får plass i den statlege ordninga.

SFO

Det er relativt få elevar som brukar SFO-ordninga skulefrie dagar. For at SFO skal vere ope på skulefrie dagar må det vere minst 5 påmelde i sentrum og 4 i Flatdal. I 2017 er det ynskjeleg å prøve om eit utvida tilbod i sentrum, dette vil føre til eit høgare og meir stabilt tal på barn som brukar tilbodet.

Barnehage

Kommunestyret løyvde i budsjett 2016 ein million kroner frå disposisjonsfondet til opptak for å **garantere** alle barn plass i etteropptak 2016. Grunna mindre barnekull og færre søkjarar til barnehagane ved hovudopptak og seinare hovudopptak har det ikkje vore behov for å bruke alle midlane i 2016. Tendensen med mindre årskull ser ut til å halde seg og det er forventa mindre press på plassar i barnehagane. I Seljord er det talet på plassar i bruk etter hovudopptaket som definerer bemanningsgraden. Ein rår til at ein definerer bemanning ut frå eit erfaringstal dei siste åra. Forslag til ny bemanningsnorm i barnehagen vil bli lagt fram som politisk sak saman med budsjettet for 2017.

Det er viktig med tilstrekkeleg grunnbemanning i barnehagane for sikre barna sine behov for tett oppfølging. Kvalitet i eit omsorgsperspektiv handlar om tett oppfølging av det einskilde barnet – særleg for dei aller minste. Forsking peiker på at gode barnehagar har ein sosialt utjamnande funksjon. Det er særleg vikarsituasjonen i barnehagane som blir opplevd som krevjande – dagar med mange tilsette borte blir bemanninga opplevd som for liten og ein ynskjer seg ytterlegare styrking av vikarressursen.

Frå 1. august 2016 har alle 3-, 4- og 5-åringar, og barn med utsett skulestart, som bur i heimar med låg inntekt, rett til inntil 20 timar gratis opphaldstid i barnehage per veke. For barnehageåret 2016-2017 gjeld dette for heimar med samla inntekt lågare enn 417 000 kroner per år.

Det er stor slitasje på leikeutstyret i barnehagane. Fleire leikestativ og husker i fleire barnehagar må skiftast ut med nye.

Kulturskulen

I kulturskulen er målet å utvikle tenestetilbodet ein etablerte frå hausten 2016 m.a. med eit lydstudio i 2.etasje på Granvin. Med dette tilbodet ynskjer vi elevar vi ikkje har hatt tilbod til tidlegare, då det er mange unge som er interessert i musikk utan at dei ønskjer opplæring på instrument.

I planperioden vil ein i samarbeid med andre kommunar i Vest-Telemark utvikle fagplanar i samarbeid med Kulturskulerådet, som vi no søker medlemskap i.

Vaksenopplæringa

Vaksenopplæringa har etablert grunnskule for vaksne, år 1, som ein del av tilbodet.

Vaksenopplæringa samarbeider tett med flyktningtenesta. I tillegg samarbeider vi med Kviteseid kommune, som har vedtatt busetting av flyktningar om lag på same nivå som Seljord. Det er viktig å samarbeide om drift, slik at vi kan skape fagmiljø som kan utvikle kvaliteten på tenestene og tilby flest mogleg tenester lokalt. Samarbeidet med Seljord personal om språkpraksisplassar har fungert greitt, men vi har så langt bare brukt 2 praksisplassar (avtalen opnar for utviding inntil 9 plassar). Ein rår til at ressursen som er avsett til dette arbeidet blir tilbakeført til eigne, kommunale tenester, t.d. ved at ein stiller ressursar til disposisjon for å etablere fleire praksisplassar i barnehage og skule, eventuelt som ei styrking av fagmiljøet ved Vaksenopplæringa/flyktningetenesta/NAV.

Flyktning

Revidere busettingsplan for perioden 2017-2020. Flyktningssituasjonen i verda er i liten grad endra, men det har vore ei stor endring av norsk og internasjonal flyktningpolitikk i løpet av 2016. Europa sine yttergrenser stenger no for straumen av flyktningar gjennom Europa. Frå 1. september 2016 blei bustad for einslege mindreårige etablert med mål om realisering av bufellesskap med inntil 10 mindreårige, jf. politisk vedtak i kommunestyret. Slik situasjonen er i dag er det usikkert om vi vil få fleire i denne gruppa enn dei tre vi har busett fram til no. Med såpass få ungdommar og reduksjon av dei økonomiske tilskota er det usikkert om kommunen har råd til å drifte eit slik tilbod over tid.

Vurdering av tiltak og endringar:

Flyktning/Vaksenopplæring:

- Revidere busettingsplan for perioden 2017-2020.
- Utvikle grunnskule år 1 ved Vaksenopplæringa.
- Vidareføre samarbeidet med Kviteseid kommune om vaksenopplæring

Bustad einslege mindreårige flyktningar, EMF:

- Sikre det økonomiske grunnlaget for drift ved å auke talet på einslege mindreårige frå tre til fem deltakarar.
- Regulere driftsnivået i høve til justert inntektsgrunnlag/statlege tilskot.

Barnehage:

- Vurdere omorganisering av leiarressursane i barnehagesektoren med verknad frå barnehageåret 2017/18.
- Leggje til rette for auka fysisk aktivitet og sunnare kosthald.
- Vurdere fleire språkpraksisplassar i barnehagane i samband med kjøkken og matservering.
- Oppretthalde god kvalitet i barnehagen gjennom ein stabil bemanningsnorm.
- Utsifting av leikeutstyr og andre vedlikehaldsoppgåver i uteområde.

Skule:

- Vurdere ny organisering av skuleleiing ved sentrumsskulane (felles rektorteam).
- Styrkje ressursgrunnlaget ved Flatdal skule med inntil 40 % merkantil stilling.
- Arbeide for eit resultatnivå i grunnskulen høgare enn 40 grunnskulepoeng.
- Halde fram med deltaking i Kvalitet for kompetanse, Strategi for vidareutdanning av lærarar.
- At kvar skule skal ha minst ein lærar med vidareutdanning i "Språk- og lesereettleiing" 30 studiepoeng og at denne skal vere leselærar ved skulen.
- At alle skulane skal vere "dysleksivennlege skular".

- Utvikle boksamlingane lokalt på skulane. Auke leseglede.
- Prioritere ressursar til særskild språkopplæring.
- Auke kvaliteten på særskilde språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar.
- Gjennomføre naudsynt vedlikehald og opprusting av skulane.

Skule- og fritidsordninga, SFO:

- Gjennomføre forsøk med ope SFO i fleire av dei skulefrie dagane.
- Utvikle innhaldet i dei ferieopne dagane slik at det blir attraktivt og variert.

Kulturskulen:

- Utvikle tilbodet om lydstudio i nytt lokale i 2. etasje på Granvin.
- Utarbeide fagplanar i Kulturskulen i samarbeid med andre kommunar i VT.

Nye behov:

I løpet av planperioden er det ynskjeleg å tilbakeføre 60 % stillingsressurs avsett til Seljord personal til arbeid med språkpraksisplassar i kommunen. Målretta bruk av desse midlane kan stimulere avdelingar og enkeltpersonar i kommunen til å ta eit ekstra ansvar for etablering av fleire kommunale praksisplassar. Det er særskilt viktig at kommunen sjølv kan utvikle og sikre gode praksisplassar innan skule, barnehage og SFO.

Organisere Vaksenopplæringa, flyktingetenesta og bustad for einslege mindreårige i ein felles teneste kalla "Integrering og kompetanse" med avdelingsleiar.

Skulane er prega av slitasje og manglande vedlikehald. Syner til vedlagt vedlikehaldsplan.

Ressursar til skuleleiing må auke med om lag 60 % stilling fordelt med 20% stilling på kvar skule, tiltaket er kostnadsrekna til 455 000 kr. Flatdal skule treng merkantil stilling 40%, kostnadsrekna til 215 000 kr.

Barneskulen må auke budsjettposten for lærebøker med 30 000 kr, IKT med 49 000 kr, skuleskyss i samband med ekskursjonar med 35 000 kr og inventarposten med 49 000 kr. Total auke driftskostnader med 163 000 kr

Framandspråklege elevar får i dag mangelfull opplæring. Det er etterkvart mange framandspråklege elevar ved skulane i sentrum. Dei har rett på særskilt norskopplæring, tospråkleg fagopplæring og morsmålsopplæring. Skulane ynskjer å gi elevane eit fullverdig tilbod og ein må difor styrke med om lag ein lærarstilling, kostnadsrekna til 622 000 kr.

Barnehage.

Auke av vikarressurs i barnehagane. Heddali barnehage har i dag 100 % vikarstilling – bare ferieavvikling i den same barnehagen utgjør 130 % stilling. Dette inneber at ein kan risikere fleire dagar gjennom året med underbemanning i høve til den lokale bemanningsnormen. Situasjonen er tilsvarande i dei andre barnehagane. Det er difor behov for ytterlegare styrking av vikarsituasjonen med 50 % i Tussejuv og Heddali barnehage, samt 20% i Flatdal barnehage. Tiltaket er kostnadsrekna

til 622 000 kr. Det vil bli lagt fram forslag til ny bemanningsplan for barnehagane i samband med budsjett 2017.

Utanfor Hedddeli barnehage er det eit problem at parkeringsplassen er for liten og uoversiktleg. Dette kan føre til farlege situasjonar for barn og foreldre. Det er ynskjeleg at parkeringsplassen blir utvida.

Det er behov for utskifting/fornyng av leikeapparat i barnehagane i sentrum. Totalt er det kostnadsrekna til 300 000 kr for dei to barnehagane. Ein legg til grun at dette er investering, ikkje drift.

Programområde 3 – Helse og omsorg

Målgruppe og kjerneverksemd

Målgruppa for tenesteproduksjonen innan PO 3 er alle som bur eller oppheld seg i kommunen og som har rett på helsehjelp, pleie og omsorg eller førebyggjande tenester.

Programområdet si kjerneverksemd omfattar:

- Barnevernstiltak i og utanfor familien (organisert som Barnevernsamarbeidet i Vest-Telemark IKS).
- Helsestasjon, skulehelseteneste og jordmorteneste (jordmorberedskap er organisert i samarbeid mellom kommunane i Vest-Telemark og Sykehuset Telemark med lokalisering på DPS-Seljord).
- Legetenester og legevakt (legevaksamarbeid med Kviteseid på kveld og helg, samarbeid med fleire kommunar der Notodden er vertskommune på natt og helg).
- Fysioterapiteneste, kommunen har kommunalt tilsett fysioterapeut, fysioterapeut med driftsavtale og turnuskandidat.
- Tenester innan psykisk helse og rus.
- Institusjonsopphald (Nesbukti pleie og omsorgssenter), herunder ein øyeblikkeleg hjelp/døgnplass.
- Bu- og servicesenter (Heddeli og Steinmoen).
- Tenester til heimebuande (heimesjukepleie inkl. aktiv natteneste, heimehjelp, matombringning og tryggleiksalarmar).
- Støttekontakt og avlasting. Individuell plan og ansvarsgrupper.
- Døgnbemanna bustad og aktivitetssenter for psykisk utviklingshemma.
- Tenestekontor med ansvar for sakshandsaming og koordinering.

Status

Som eit resultat av at samhandlingsreforma har verka nokre år, er det eit auka press m.a. på kommunens heimetenester, både i heimesjukepleia og ved bu og servicesentra, særleg ved Heddeli. Det er opplevd stort arbeidspress i heimesjukepleia, særleg på kveld og i helgane, noko som m.a. kan gjeng utover trivselen til dei tilsette.

Som i 2015 har det også gjennom 2016 vore behov for i periodar å kjøpe relativt mange døgn med sjukeheimsplassar i anna kommune. Dette kan vera eit gryande signal om at kommunens

sjukeheimskapasitet blir dårlegare og at etablering av fleire plassar kan vera naudsynt om ikkje lenge. Det er også ei utfordring av Hjartdal kommune vil redusere sin sjukeheimskapasitet, noko som vil gjere det vanskelegare for Seljord å kjøpe plassar i nabokommunar i tida som kjem.

Ved demensavdelinga er det sett i gong eit prosjekt med musikkbasert miljøbehandling. Prosjektet er forankra i demensavdelinga, men også andre avdelingar deltek. Eit viktig tiltak i prosjektet i 2016 er å skolere ei gruppe tilsette og frivillige i den aktuelle metoden. Gruppa fylgjer eit kursopplegg i regi av Helsedirektoratet med lege Audun Myskja som frontfigur og kursleiar. Arbeidet i 2016 er i hovudsak finansiert gjennom innovasjonsmidlar frå fylkesmannen og med Margunn Gimmedstad og Seljord frivilligsentral som sentrale aktørar og samarbeidspartnarar.

Bruk av musikk i omsorga for demente har i andre kommunar hatt mange positive effektar som nedgang i bruk av beroligande medikament, auka trivsel både for pasientar og tilsette og redusert sjukefråvær.

Det er i 2016 etablert eit demensteam i kommunen med tre sjukepleiarar. Dei er i gong med å skolere seg metodisk m.a. når det gjeld kartlegging og diagnostisering, gjennom kursing og hospitering i anna kommune. Teamet skal elles lage forslag til rutinar for korleis eit demensteam skal arbeide. Det er gjeven kompetansemidlar frå fylkesmann til å dekke kostnader for inneverande år.

Samhandlingsreforma har også ført med seg eit auka press på den lokale legetenesta, både når det gjeld kapasitet og kompetanse. I tillegg har meir satsing på kvardagsrehabilitering ført til kapasitetsutfordringar på kommunens fysioterapiteneste og eit ynskje om og behov for å styrke denne.

Oppfølging av **Omsorgsplan 2015- 2018**, med bygging av bukollektiv og eit dagaktivitetssenter for demente i Nesvegen 7 og ei utviding av demensavdelinga frå 6 til 8 plassar er vidareført. Tiltaket var lagt inn i økonomiplanen f.o.m. 2016 og ein eigen byggekomite er i gong med å førebu anbod. Byggjearbeidet er venta i februar/mars 2017 og prosjektet skal stå ferdig tidleg i 2018. Dei nye 11 plassane skal erstatte dei 13 som i dag fins på Heddali bu og servicesenter. Moderne velferdsteknologiske løysingar vert vurdert innført i samband med planlegging og bygging av dei nye lokalitetane.

Seljord kommune har fortsatt ei stabil og god legedekning. Men det er aukande rekrutteringsproblem til fastlegeordninga generelt, særleg i distriktskommunar. Dette vart også merkbar i Seljord ved ei vikarutlysing tidlegare i 2016. Alle fastlegane ved avdelinga er p.t. i gong med eit utdanningsløp mot å bli spesialistar i allmennmedisin. I tillegg til 3,8 legeårsverk har avdelinga 2 turnuskandidatar til ei kvar tid. I høve til tala på legeårsverk har avdelinga relativt låg bemanning når det gjeld hjelpepersonell og har i noko tid signalisert eit behov for kapasitetsauke på dette området.

Ny forskrift om akuttmedisinsk beredskap blei sett i verk frå mai 2015. Denne stiller m.a. nye og skjerpa krav til kompetanse for legevaktene.

Kommunestyra i Vest-Telemark har i 2016 vedteke at det skal greias ut nye modellar for legevaktsamarbeid, m.a. for å tilfredsstille nye krav til kompetanse. Nissedal og Fyresdal er ikkje omfatta av utgreiinga, då dei er knytte opp mot legevakta i Arendal. Ei fagleg/administrativ gruppe

jobbar med saka og vil legge fram ein sluttrapport til politisk handsaming innan april/mai 2017.

Notodden legevakt har sagt opp si samarbeidsavtala med m.a. Seljord og Kviteseid om nattlegevakt, med verknad frå 1. juli 2017 og nye legevaktsamarbeid må difor etablerast.

Legevakta for Seljord/Kviteseid deltek i 2016 i eit pilotprosjekt med sjukehuset Telemark, der formålet er å betre rutinar og auke kompetanse med sikte på å hindre innleggingar i sjukehus som ikkje er naudsynte. Kommunestyret har i samband med prosjektet løyva kr 370 000 til å skaffe nytt medisinsk utstyr og fylkesmannen har gjeve kr. 140 000 i kompetansemidlar til prosjektet.

I tillegg til å ta del i pilotprosjektet har også legevaktsansvarleg lege i Seljord permisjon i 40 % for å vera leiar for eit større akuttmedisinsk prosjekt, der sjukehuset Telemark er eigar, og som omfattar alle kommunane i Telemark. Dette prosjektet vil halde fram i 2017.

I samsvar med nasjonal framdriftsplan skulle nytt naudnett bli sett i drift hausten 2015, men planane vart forsinka og oppstart blei i april 2016. Grunnopplæring av tilsette vart gjennomført allereie hausten 2014, men grunna forsinkinga måtte ny opplæring organiserast internt i februar/mars 2016.

I samband med øyremerka midlar frå staten dei siste åra f.o.m. 2014, er helsesøsterressursen ved helseavdelinga auka med totalt 50 % . I 2016 har ein i tillegg, som ein førebels ordning, auka jordmorressursen i kommune med 20 %, slik at Seljord no har 60 % jordmor ved helsestasjonen og 60 % i jordmorberedskapen. Ei interkommunal faggruppe arbeidar i 2016 med å sjå på ein modell for eit vertskommunesamarbeid av jordmortenesta i Vest-Telemark knyta opp mot den eksisterande jordmorberedskapen. Ein slik modell vil m.a. kunne føre til ei betre utnytting av tilgjengelege ressursar på vakt til også å utføre kommunale jordmoroppgåver, til dømes heimebesøk av nybakte mødre/foreldre. Ei eventuell omlegging av tenesta skal etter planen ikkje føre med seg auka driftskostnader for kommunane.

Avdeling for funksjonshemma / Heddeditunet har hatt eit krevjande år i 2016, med høgt sjukefråver, stor turn- over av tilsette og skifte av avdelingsleiar. Tenesta har også hatt tilsyn frå Fylkesmannen haust 2016, der det er peika på fleire område for forbetringar. Avdelinga har jamleg fått fleire brukarar dei siste åra, ei utvikling som vil halde fram inn i 2017, med planlagt 1-2 nye brukarar, der den eine er tilflyttar frå anna kommune.

I Avdeling for psykisk helse og rus vart det i 2015 oppretta eit eige brukarråd med fem medlemmer og ordninga har blitt vidareført i 2016. Avdelinga har fleire utfordrande oppgåver, m.a. i høve til eit synleg etablera rusmiljø i kommunen. Her vert det samarbeida med politi om oppfølging av ungdom på ruskontrakt, der avdelinga har ei viktig rolle. Særleg er ein førebels prosjektstilling som avdelinga disponerer viktig i dette arbeidet. Stillinga har i fleire år vore finansiera av prosjektmidlar frå fylkesmannen, og det er eit behov for å opprette ein fast stillingsheimel til å fylgje opp dette arbeidet. Regjeringa har allereie frå 2016 lagt inn auka løyvingar i kommuneramma som eit ledd i ein ny opptrappingsplan for rus og psykisk helse. Det ligg også forslag om nye millionar til dette i statsbudsjett for 2017.

Det er dårlege bygningmessige tilhøve på aktivitetssenteret for brukarane av avdelinga, dette er lokalisert til i ein nedsliten einbustad ved Moentunet. M.a. er det ikkje reingjeringshjelp ved senteret. Avdeling for psykisk helse og rus har ynskje om å flytte si verksemd til Heddeli, når denne

skal leggjast ned som bustad for eldre. Dette er eit av fleire forslag som eit eige etterbruksutval nedsett av formannskapet er i ferd med å vurdere hausten 2016.

Vurdering av tiltak og endringar

Samhandlingsreforma fører med seg at pasientar skrivast tidlegare ut frå sjukehus att og dei er generelt dårlegare når dei kjem tilbake til kommunen, noko som aukar presset både på legetenesta, institusjonstenesta og heimesjukepleia/heimetenesta i kommunen. Det er også eit aukande press og ei forventning frå spesialisthelsetenesta overfor fastlegane, om å unngå innlegging på sjukehus så langt som råd.

Resultatet er at pasientane/brukarane som til ei kvar tid er i den kommunale tiltakskjeda, for det meste er meir hjelpetrengande enn tidlegare, ei utvikling som berre har forsterka seg over tid.

Seljord kommune reduserte i 2014 bemanninga i omsorgstenesta, i kombinasjon med ei omlegging av ressursar, som truleg også har bidrege til ei viss auke i effektivitet. I denne samanhengen spelar m.a. både opprettinga av tenestekontoret og meir satsing på kvardagsrehabilitering ei positiv rolle.

Ei ytterlegare satsing på kvardagsrehabilitering vil truleg kunne gi eit enda betre resultat. I så måte vil ei styrking av fysioterapiressursen og etablering av ein eigen rehabiliteringsavdeling ved sjukeheimen kunne vere ein veg å gå, for m.a. å demme opp for eit auka behov for fleire institusjonsplassar. Men slike tiltak vil likevel neppe i særleg grad føre til redusert press på heimetenesta. Eit heilt nytt tiltak i tida som kjem kan likevel vera ei betydeleg auka satsing på bruk av velferdsteknologi, både for å effektivisera, men også som ein måte å få auka kvalitet i tenesta.

Kort oppsummering av tiltak som er sett i verk og som vil bli vidareført i handlingsprogramperioden:

- Planane for utbygging av demensavdelinga og nytt bukollektiv/dagaktivitetssenter i Nesvegen 7 vert ført vidare i ein byggjeperiode i 2017.
- Ny organisering av legevaktsamarbeidet vil måtte bli slutført i løpet av fyste halvår 2017.
- Arbeidet med å sjå på nye modellar for organisering av jordmorsamarbeid fortsetter i 2017. Vidareføring av auka jordmorressurs ved helsestasjonen må vurderast nærmare i den samanheng.
- Innan avdeling for psykisk helse og rus er det viktig å vurdere nærmare korleis arbeidet overfor yngre brukarar med alvorlege rusutfordringar kan tryggast på sikt.
- For å fylgje opp utfordringane som avdeling for funksjonshemma/Heddelitunet har hatt i 2016 er det behov for å fortsette arbeidet med å rekruttere og støtte opp om ny avdelingsleiar og elles legge til rette for ei positiv utvikling i avdelinga, fagleg og personalmessig. Oppfølging av tilsynsrapporten frå fylkesmannen vil også krevje eit særleg fokus inn i 2017.
- Det må så langt som råd leggjast til rette for at både prosjektet med musikkbasert miljøbehandling og arbeidet med å byggje eit demensteam kan førast vidare. Demensteamet har viktige oppgåver å utføre i 2017, i form av kartlegging, utgreiing og diagnostisering av m.a. brukarar til den nye dagaktivitetsavdelinga i Nesvegen 7 når den opnar tidleg i 2018.

Nye behov

Med verknad frå 2017 har kommunen også ansvar for å tilby øyeblikkeleg hjelp plass til ei avgrensa gruppe personar med rus-/psykiske helseutfordringar. Dette er ein del av den nye statlege opptrappingsplanen for psykisk helse og rusfeltet og ein vidareføring av samhandlingsreforma på

dette fagfeltet. Dette konkrete tiltaket kan mest praktisk løysast ved bruk av allereie eksisterande ØHD plass ved sjukeheimen, men det er behov for å implementere nye rutinar for bruk av plassen i samarbeid mellom lege og pleiepersonell ved avdeling.

Det vil elles vera behov for ytterlegare auke av innsatsen når det gjeld kurs, opplæring og kompetansebygging fleire stader innan programområdet. Det er til dømes kunnskapsunderskot i fleire avdelingar når det gjeld bruk av fagprogrammet Profil samt på personaladministrative program som GAT og liknande. Manglande kunnskap og kompetanse på slike område fører lett til dårlegare kvalitet og merkbare effektivitetstap. Oppfylging av pilotprosjektet på legevakta vil krevje ytterlegare kompetansetiltak i 2017 som ikkje førebels er finansiera.

Det vil vera behov for å auke kurspotten med minimum kr. 50 000 samla for helse og omsorg.

Programområdet har ein stor rekrutteringsutfordring av pleiepersonell i eit lengre tidsperspektiv, noko som også må møtast med auka kvalifiseringstiltak av ulike slag framover. Ein må sjå nærmare på mogelegheit for ei ressursauke når det gjeld hjelpepersonell legekantoret. Ei slik auke på 40 % st. vil koste kr. 230 000. Ved sjukeheimen er det eit ynskje om å auke frå 60 % til 100 % stilling som aktivitetør. Dette vil koste om lag kr. 210 000 årleg. Ein slik fagressurs vil også vera naudsynt ved det nye dagaktivitetssenteret frå 2018. Dette er allereie lagt inn i økonomiplanen frå 2018.

Det er behov for å sette ned ei arbeidsgruppe tidleg i 2017 som kan starte planlegginga av den nye etableringa i Nesvegen 7 og flyttinga frå Heddali. Gruppa må vurdere korleis personell og turnusar skal organiserast, eventuell samordning og samarbeid med eksisterande tenester i Nesbukti m.v. Ein del av arbeidet må også dreie seg om å kartlegge og førebu aktuelle brukarar til dagaktivitetssenteret utover dei som allereie er kjende. Sist nemnte som ein viktig del av grunnlaget for å søke Helsedirektoratet om driftstilskot til dagaktivitetstilbod for aktuelle brukarar.

Seljord kommune har dei siste åra hatt avtale med Hjelp 24 trygghetssentralen som varslingsinstans for brukarar med tryggingssalarm. Som eit ledd i innføring av ny velferdsteknologi vert det p.t. arbeida med planar om etablering av nye responssentra for velferdsteknologi, både i Kongsbergregionen og i Telemark knytt til eksisterande 110-sentral for brannvarsling i Grenland.

Seljord kommune bør, saman med dei andre kommunane i Telemark, vurdere å knyte seg opp mot dei planane som 110-sentralen jobbar med. Dette vil kunne føre med seg auka kostnader for kommunen, men truleg ikkje før frå 2018.

For å auke kommunens kapasitet på heildøgns plassar, vil eit enkelt tiltak kunne vera å dele eit eksisterande romsleg bebuarrom/leilegheit ved Steinmoen i to separate einingar. Tiltaket vil kunne gje ein ekstra plass, utan auke i driftskostnader. Eit førebels anslag over kva dette tiltaket vil koste er kr. 250 000. Tiltaket er viktig, særleg med sikte på at talet på heildøgns plassar vert redusert med to plassar frå 2018 når Heddali vert lagt ned.

Inventar og utstyr er svært slitt mange stader i fleire avdelingar, til dømes på sjukeheimen og i helseavdelinga/legekantoret. Det er såleis behov for ei viss fornying her og der. Kommunen har tilsett ny aktivitetssleiar ved aktivitetssenter for funksjonshemma på Heddalitunet. Ho har utdanning innan kunst og handverk og har nye og kreative idear for å utvikle arbeidet ved senteret i positiv retning. Dette krev også visse utstyrsanskaffingar for å få optimalt utbytte.

Det er behov for minimum kr. 100 000 ekstra til inventar og utstyr i 2017.

I samband med at avdeling for funksjonshemma /Heddelitunet etter planen skal få ansvaret for nye brukarar, er det truleg naudsynt med ei viss auke av personalressursar, men at denne auken likevel vert finansiera av midlar innanfor avdelingas budsjetttramme for 2016 som hittil ikkje har vore nytta.

I tillegg til desse nye behova, vil vidareføring i 2017 av allereie i gangsette tiltak nemnt ovanfor gje fylgjande budsjettmessige konsekvensar:

- Vidare utvikling av demensteam, 30 % st., kr. 175 000
- Vidareføring av prosjekt musikkbasert miljøbehandling kr. 50 000
- Auka driftsutgifter legevakt natt kr. 200 000
- Oppretting av ny fast stilling i avd. rus og psykisk helse kr. 600 000
- Stillingsauke heimesjukepleien kveld og helg 1,38 % st kr. 970 000
- Reinhaldar 10 % ved aktivitetssenteret Moentunet kr. 50 000

I tillegg er det over lang tid blitt peika på i vernerundar ved Nesbukti at det harde golvet fører til helseplager for fleire tilsette. Ei spesiell innleggssåle har vorte prøvd ut. Prisen er kr. 646 pr par ekskl mva. Anslått årskostnad kr. 40 000.

Programområde 4 - Næring og utvikling

Målgruppe og kjerneverksemd

Næring og utvikling har alle innbyggjarar i Seljord kommune som målgruppe for si verksemd. I tillegg skal tilsette jobbe for å få fleire innbyggjarar til kommunen både gjennom fleire næringsetableringar, fleire busette og gjennom å leggje til rette for eit godt vertskap for besøkjande.

Kjerneverksemda til programområdet er næringsliv inklusiv reiseliv, landbruksnæringa og overordna miljø, klima og energi, kultur, idrett og friluftsliv med fokus på gode opplevingar, folkehelse og eit rikt utval av tilbod for heile befolkninga. Vidare omfattar programområde overordna samfunns- og arealplanlegging med fokus på stadutvikling gjennom auka bustadetablering og estetisk utforming av kommunen.

Status

Det har vore jobba mykje med stad- og bustadutvikling, næringsutvikling og landbruk. Kommunen er samarbeidspartnar og økonomisk bidragsytar for det mangfaldige frivillige kultur- og organisasjonslivet i kommunen. Granvin kulturhus er regionens kulturelle arena og sikrar eit kvalitetsmessig publikumstilbod ut over eigen kommune.

Som ein konsekvens av budsjettvedtak 2016, har det i blitt satt fokus på nye lokaliteter for Seljord Bibliotek. I kommunestyremøte 20.10, blei det vedtatt å lyse ut ein konkurranse om lang tids leigekontrakt for å finne egna lokalitetar. Budsjettvedtaket i desember vil syne om det har lukkast å finne slike lokaliteter innafor ei akseptabel økonomisk ramme.

Århusmoen Næringspark As er eit samarbeidet mellom Seljord kommune og Sparebanken Din med mål om å samle næringsareala i området i felles og samkjørt næringspark. Det er i samanheng med det pågåande tunnelarbeidet, stor aktivitet på området. Vest- Telemark Teknologipark er planlagt

etablert til tunellopninga i 2019. Denne store etableringa vil gje mange arbeidsplassar innan miljø, vasskraft og energi, samt leggje til rette for etableringar av fleire verksemdar.

Seljord Næringshage AS, som held til i Telebygget er i stadig utbygging og vil vere eit viktig verkemiddel overfor mindre bedrifter i etablerings- og utviklingsfasen. SN-eigendom AS som eig Telebygget arbeider med å få til ein stort moderne og attraktiv bygg for næringshagen.

For Seljord er reiselivet/besøksnæringa svært viktig, med nær 200 000 besøkande på Dyrsakuplassen, fleire store og populære campingplassar og mange hytter. Ringverknadane av alle besøkande er svært store for dei fleste verksemdene i kommunen og er med på å halde eit høgt service nivå og stor breidde på handelsverksemdar i Seljord.

Møtestad Seljord As er eit samarbeid mellom Seljord Næringslag, Dyrsku'n Arrangement og Seljord kommune som søker å ivareta og koordinere vertskapsrolla overfor besøkande i Seljord. Møtestad Seljord As har slitt noko økonomisk og har mangla ressursar til å drive utviklingsarbeid. Styret er nå i gang med å lage ein ny strategi tilpassa dagens behov og ynskjer. Forprosjektrapporten "Møtestad i Seljord", synleggjorde at det er mange tiltak som kan/bør gjerast for å utvikle Seljord til å bli ein enda betre stad å besøke.

Det er aktive idrettslag og organisasjonar som byggjer og held ved like idrettsanlegga i bygdene. Det blir stadig bygd nye idrettsanlegg. Seljord idrettslag har nå slutført Raudkleiv skianlegg med heis i skileikanlegget og dei har bygd kunstgrasbane til 10 mill. på Eventyrøy. Kommunens einast idrettsanlegg – symjehallen er slitt, men blir mykje bruka den perioden som hallen er ope. Så administrasjonen håper å halde den i drift ein stund til. Kommunens støtte til lag og foreiningar prioriterast til dei som arbeidar med born/ unge og til friluftstiltak.

Vandring og sykling er viktige satsingsområder i regionen og fylke. Seljord satsar på å vere ein basedestinasjon for slike aktivitetar og arbeidar kontinuerleg med kartlegging, merking, skilting og forbetring av turstigar og sykkelvegane..

Seljord er aktiv deltakar i ByRegion program for Vest-Telemark og eit for Øst-Telemark. V-T Programmet gjeng ut på å utvikle betre tilhøve for verksemdar ved etablering i t.d. næringshagar, etablere utviklingsarenaer og sjå på bustadsatsingane.

Kommunestyret har godkjente fyrste del av Eigarskapsmelding for verksemdar der kommunen er engasjert. Arbeidet med å utvikle eigarskapsstrategiar har starta opp, men spesielt for dei interkommunale verksemdar trengs det mykje koordinering for å få eit felles dokument.

Tilskot og lovforvaltning innan jord- og skogbruk utgjer ein stor del av arbeidsoppgåvene på landbruk, samt rettleiing og hjelp til å skrive søknader. Landbruksbasert næringsutvikling er eit viktig satsingsområde. Dersom vi skal oppretthalde dyre-talet og areal i drift i åra som kjem, er det nødvendig med investeringar i tradisjonelt landbruk. Sidan 2010 har Seljord kommune leigd ekstern kompetanse til økonomisk og teknisk planlegging til gardbrukarar som vil investere i driftsbygningar. Dette har resultert i fleire større prosjekt.

Oppgåver innafor miljø er i fyrste rekke knytt til motorferdsel i utmark, viltforvaltning, ettersøksordning for trafikkskadd vilt, vassressursforvaltning og naturmangfald.

Programområdet har fleire strategiske temaplanar:

Landbruksplan 2009 – 2011

Strategisk næringsplan 2009 – 2012

Klima- og energiplan Seljord kommune 2009 – 2012

Strategisk kulturplan 2010 – 2013

Bustadpolitisk plan 2013 – 2017

Alle desse planane byggjer opp om strategiske mål i samfunnsplanen. Fleire av planane har tiltak som ikkje er gjennomførte pga. manglande ressursar. Det gjeld fyrst og fremst tiltak som det trengs økonomiske verkemiddel for å realisere. Klima- og energiplanen har til dømes sett nokre mål som skal nåast innan 2020. Ein skal med utforming av arbeidsprogram få sett fokus på tiltak som ikkje er gjennomførte og eventuelt få sett ein frist for å oppnå måla.

Vurdering av tiltak og endringar

I handlingsplanperioden vil programområdet satse på å leggje til rette for bustadutvikling som best mogleg forvaltar arealbruken i område med offentlege og private teneste- og servicetilbod. Fortetting, utvikling av nye bustadfelt og variasjon i bustadmarknaden er prioritert. Med dagens flyktningssituasjon vil behovet for fleire bustader i nær tilknytning til tenesteapparatet vere akutt. Ei revidering av kommunedelplan for Seljord sentrum som no er på høyring samt kommunens ynskje om realisering av plan for areal ved Nesbukti bygger opp under kommunens satsing.

Vassforvaltingsarbeidet er ei lovpålagt oppgåve. Alle offentlege aktørar som har ansvar for vatn, har både rett og plikt til å delta i arbeidet, jf. plan- og bygningsloven og vassforskrifta. I *Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016 – 2021* fastheld regionen ei vidare organisering med vassområda og ei inndeling slik det har vore frå 2010. Ein føresetnad for å kunne vidareføre dagens ordning er å ha vassområdekoordinatorar som er knytt til vertskommunar, og å ha ei finansiering gjennom eit spleiselag. Miljødirektoratet har understreka for Klima- og miljødepartementet kor viktig det er å halde fram med vassområda med tilsette vassområdekoordinatorar. I regional plan for vassforvaltning 2016 – 2021 konkluderer vassregion Vest-Viken med å halde på organiseringa med vassområde og vassområdekoordinatorar. Dette føreset eit spleiselag mellom stat, fylke og kommune. Lokalt har styringsgruppene i vassområda slutta seg til å fortsetje med vassområdekoordinatorar lokalt i vertskommunar, og at dette vert finansiert gjennom spleiselag.

Vassforvaltingsarbeidet er ei lovpålagt oppgåve. Alle offentlege aktørar som har ansvar for vatn, har både rett og plikt til å delta i arbeidet, jf. plan- og bygningsloven og vassforskrifta. I *Regional plan for vannforvaltning i vannregion Vest-Viken 2016 – 2021* fastheld regionen ei vidare organisering med vassområda og ei inndeling slik det har vore frå 2010. Ein føresetnad for å kunne vidareføre dagens ordning er å ha vassområdekoordinatorar som er knytt til vertskommunar, og å ha ei finansiering gjennom eit spleiselag. Miljødirektoratet har understreka for Klima- og miljødepartementet kor viktig det er å halde fram med vassområda med tilsette vassområdekoordinatorar. I regional plan for vassforvaltning 2016 – 2021 konkluderer vassregion Vest-Viken med å halde på organiseringa med vassområde og vassområdekoordinatorar. Dette føreset eit spleiselag mellom stat, fylke og kommune. Lokalt har styringsgruppene i vassområda slutta seg til å fortsetje med vassområdekoordinatorar lokalt i vertskommunar, og at dette vert finansiert gjennom spleiselag.

Det har vore ein politisk prioritet å ikkje ruste opp symjehallen meir ein høgst naudsynt vedlikehald. Sjølv om det er eit behov for nye lokale til desse funksjonane, ser ein at kommunen ikkje har tilstrekkeleg handlingsrom i planperioden til å prioritere dette. Ein må basere seg på å gjere naudsynt vedlikehald på eit minimumsnivå slik at ein kan tilby symjeopplæring til skuleelevar dersom ein skal

halde dette tilbodet ope. Nye lokale til symjehall vil vere viktig å sjå på i framtidig planlegging.

Hovudprioritet innafor kulturfeltet i planperioden er å sikre at Granvin kulturhus har ein god og stabil drift, med den konsekvens at andre tiltak må nedprioriterast. Kommunen og mange aktørar i Seljord har vore med på å prioritere Granvin kulturhus som eit viktig møteplass. Som mange andre kulturhus har Granvin opplevd større kostnadsauke enn inntektsauke. Sjølv med nybygd aktivitets- og treningssenter og utleige av lokale for den kommunale kulturskolen, har ikkje dette gitt nok inntekter til å stabilisere Granvins sin driftssituasjon på eit akseptabelt nivå.

Det er fleire turvegar som ikkje er opparbeida, men som ligg i planverket, det er difor ein viktig oppgåve i planperioden å planleggje kva for turvegar som skal prioriterast.

I samanheng med at E134 vil bli lagt i tunell frå Gvammen til Århus, er det viktig at den avlasta vegen om Nutheim blir rusta opp til det beste for innbuarar, næringsdrivande og besøkande. Kommunane Seljord og Hjartdal, saman med Fylkeskommunen og Statens vegvesen arbeider aktivt gjennom prosjekt " Opplevingsvegen om Nutheim" for å søke å få til dei best moglege omforente løysingane ut av dei midlane som er avsett for tiltak langs denne avlasta vegen. Tiltak som sykkelvegar, utkikkstårn, rasteplassar og informasjonspunkt, ved sida av å stimulere til å få etablert eit aktivt bedriftsnettverk.

Nye behov

Kommunen har vedteke ny reguleringsplan for areal ved Nesbukti og arbeidet med å etablere parkdrag/turveg langs bukti, samt grunnnerv for å sikre utbygging vil ha fokus i 2017. Som ein konsekvens av vedtak om oppstart av grunnnerv/mogleg ekspropriasjon for areal i Lomodden må ei ta høgde for ei auke i bruk av juridisk bistand i 2017. Det er sikra steinmasse til dette prosjektet gjennom eigen intensjonsavtale mellom Seljord kommune og Vest- Telemark Teknologipark. Det er uvisst kva for sluttkostnad heile prosjektet vil få. Det blir likevel naudsynt å sette av midlar i investeringsbudsjettet i økonomiplanperioden for gjennomføring av tiltaket.

Seljord kommune tek på alvor at det kjem meir, hyppigare og kraftigare nedbør i framtida, jf. Klimaprofil for Telemark, publisert oktober 2016, der tilrådd klimapåslag både for Flatdøla og Bygdaråi er på 20 %. Kommunen må leggje til rette for sikring av anlegg og bustader så godt det let seg gjere. Seljord kommune har difor planar om å flaumsikre både langs Bygdaråi og Grunnåi/Vallaråi. Vi har blitt tildelt 1 million kr i skjønnsmidlar frå fylkesmannen i Telemark for 2017. Dette vil vi m.a. nytte som eigenkapital i søknad til NVE om midlar til flaumsikring. Det er utarbeidd kostnadsoverslag både for sikringstiltak langs Bygdaråi og for området ved Århusmoen der Grunnåi frå Grunningsdalen og Vallaråi møtest. Langs Bygdaråi er det særleg forsterking og oppbygging av åmuren (elvemuren) vest for trafostasjonen i Nordbygdi og søraust for Bergene Holm som vi må få gjort større tiltak med. Det er store verdiar som kan gå tapt og bli skada dersom elva lagar nye løp og vi opplever store flaumar slik som i 2015.

Med vedtaket 20.10.16 er det gitt politiske signal for at Seljord bibliotek skal få nye lokalitetar. Eit nytt bibliotek krev investering til nytt inventar med eit eingongsbeløp på investering til inventar på omlag 750.000,-, samt ei auke i driftskostnad på omlag 600.000,- pr. år.

Når det gjeld næringsfond har det blitt reist spørsmål om ei endring av bruk. Det gjeld fyrst og fremst

lønn til næringssjef og kjøp av tenester hjå Møtestad Seljord. Ei slik endring vil auke driftsbudsjettet med omlag 500.000,-.

Programområde 5 – Teknisk

Målgruppe og kjerneverksemd

Avdelinga si målgruppe er alle innbyggjarane i Seljord, samt alle tilreisande og hytteeigarar i kommunen. Dei viktigaste oppgåvene er utbygging og drift av VAR, (VAR=Vass, Avlaup og Reneovasjon) kommunale vegar, brannvesen, utbygging/drift/vedlikehald av kommunale eigedomar, kart og oppmåling, handsaming av byggjesaker og rettleiing.

Status

Bygging av nytt reinseanlegg og vassforsyning på Århusmoen i samband med utbygging av industriområdet har fått ei ny utvikling. Kommune ser på ei løysning saman med Vest –Telemark Teknologipark for eit pilotprosjekt med ny reinseteknologi. Planlegginga er godt i gang, men omfanget og tidspunkt for ferdigstilling avheng av aktiviteten på næringsparken.

Det er lagt opp til vidare utdanning av brannmannskap; med ny tunnell Gvammen- Århus er det viktig med godt bemanna utrykings-personell som mellom anna godkjente røykdykkarar.

Bygging av nytt vassverk i Seljord ferdigstilt. Ei slik omfattande utbygging krevjar store ressursar, noko som blir løyst med auke i VA-avgifter.

Vedlikehald av kommunale bygg har eit stort etterslep og det vil difor i kommande økonomiperiode bli fokusert på å ikkje auka etterslepet, men gje naudsynt vedlikehald på dei bygg i kommunal eige kor det blir levera tenester til innbyggjarane. Vaktmeistarar og ute arbeidarane har mykje å gjere å rekk ikkje over slik som bemanninga er i dag. Administrasjon vil difor rå til ei auke på 80% stilling for å bøte på arbeidsmengda ved teknisk avdeling – Vedlikehaldsavdeling. Skulane er i varierende grad prega av slitasje og manglande vedlikehald. Det er behov for vesentleg opprusting av skulebygg, særleg i Flatdal. Avsette midlar til vedlikehald i gjeldande økonomiplanperiode er difor prioritert på skulebygg, samstundes må ein vurdere om bygga tilfredsstillar forskrift om miljøretta helsevern.

Trafikktryggleikstiltak har høgt fokus og rullering av trafiksikkerhets planen er i gong. Nye tiltak og prioriteringar er omtala i trafikktryggleiksplanen som blei vedteken våren 16. Seljord kommune har i økonomiplanperioden innarbeida 1. million kr til kommunens del av tiltaka.

Vurdering av tiltak og endringar

Hovudmål 1 i Samfunnsdelen i kommuneplanen gjev sterke føringar for PO5; *Seljord kommune skal vera ein god stad å bu og ein attraktiv tilflyttingsstad*. Avdelinga skal tene alle grupper i samfunnet og har fokus på vitale område som gjer at samfunnet fungerer. Dette gjeld alt frå tilfredsstillande vassforsyning, avløps- og renovasjonssystem, bygningsmasse, framkommelege og trygge vegar samt trivelege og attraktive uteområde.

Seljord kommune har gjort mykje for å byggje eit samfunn med gode kvalitetar, og med ein stram økonomi blir utfordringane framover i stor grad å vedlikehalde dette, samt sjølvstendig å utvikle og bygge ut vidare. Det vil vera trong for midlar til vedlikehald av både bygningsmasse, vegar og bruer

samt rehabilitering av leidningsnettet i kommunen. Mykje av dette vart lagt på 1950, 1960 og 1970-talet, og har avgrensa levetid. Ein overordna VA plan med overvasshandtering skal utarbeidast for å sikre at ein har gode rutinar på vedlikehald og nye investeringar på VA området.

I handlingsplanperioden vil programområdet ha ei utfordring knytt til eit stort etterslep på vedlikehald. Seljord kommune har ei bygningsmasse på om lag 23.000 m² og til saman 56 km med kommunale vegar og 18 bruer. Ein gjennomgang visar at det er behov for om lag kr 15 mill. til vedlikehald av kommunale bygg dei neste 10 åra, og minimum kr 3,5 mill. til vegvedlikehald. Utfordring er at desse beløpa kjem på toppen av det som ligg i kommunes vedlikehaldsbudsjett. I budsjett 2017 er det eit forslag om å løyve midlar til ein gjennomgang av kommunale vegar for å få ein fullverdig rapport om vedlikehaldsbehov, samt eit forslag til program med prioriteringar.

Det er svært lite å hente på omprioritering innafor ramma. Mange av postane innan PO 5 er 'sjølvfinansierende', (VAR, feiing, byggesak, oppmåling), dvs. at dersom ein kuttar i utgiftene, må ein redusere inntektene. Sal av kommunale bustadar kan vera ei løysing for å auke eigenkapitalen (til investeringsføremål), men samstundes mistar ein leigeinntekter. Vidare må det vera tilstrekkeleg med andre bustader før dette kan gjennomførast. Eit anna alternativ til auka inntekter er å høgde med husleigene (10 % auke vil gje om lag kr 200.000 i meirinntekt).

Nye behov

Kommunen sin del av nytt FKB - kartleggingsprosjekt av større områder i samband med planlegging for nye E134 trase, samt kartlegging av resterande tettbygde områder krev eit kartleggingsprosjekt gjennom geovekst. Kostnadsramma er ikkje heilt på plass då prosjektet er heilt i startfasen.

Prosjektet vil truleg gå over to år, 2017 og 2018, med ferdigstilling i 2018. Kostander kan fordelast over fleire år. Det er viktig at kommunen er med på slike prosjekter då det stadig blir stilla høgare krav til "ferske" data. Totalkostnad må ein kome attende med til budsjetthandsaminga.

Fylgjande nye tiltak bør inn i budsjett 2017:

- Flatdal RA vart bygd på slutten av 70-talet, og har behov for oppgradering/vedlikehald. Det er behov for å skifte ut skrapa, (HMS-tiltak) kostnad ca. 500.000,-
- Seljord reinseanlegg – etter gjennomført systemrevisjon frå Fylkesmannen og påfølgjande avvik på vil det vere behov for noko oppgraderingar av ytre anlegg, pumpestasjonar m.m.
- Bygdaråi bru – brua blei øydelagt etter flaumen i 2015. Utbetring har no vore ute på anbod, og kostnaden blir omlag kr. 2 200.000, - summen blir endeleg i samband med budsjett. Arbeidet er planlagt utført våren/sommaren 2017.
- Ny brannpumpe; 150.000,- (økonomiplanperiode: 2017)
- Nytt avløpsanlegg på Bjørgesida/Vallar, 6 000 000,-
- Nytt avløpsanlegg Nordbygdi industriområde, 2 500 000,- sum blir meir nøyaktig i samband med budsjett
- Auke bemanning 80% stillingsheimel vedlikehald/tekniske tenester

- Rapport kommunale vegar 250.000,-

Økonomiplanperioden:

- Ny traktor; 400.000,- (økonomiplanperiode. 2018)
- Rehabilitering Vallarbrua, 1 000 000,- økonomiplanperiode. 2018)
- Rehabilitering Vallarbrua, 500 000,- økonomiplanperiode. 2018)

Seljord kommune

Arkiv: 033
Saksnr.: 2016/1797-1
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 24.10.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	88/16	03.11.2016
Kommunestyret		15.12.2016

Møteplan for formannskap og kommunestyre 2017

Saksdokument:

Saksutgreiing:

I fylgje kommunelova § 32 skal møte i folkevalde organ haldast på dei tidspunkt som er vedteke av organet sjølv.

Fylgjande møteplan er laga for formannskap og kommunestyre i 2017:

Formannskap	Kommunestyre
19. januar	2. februar
23. februar med politiråd	
16. mars	30. mars
20. april	11. mai
25. mai med politiråd	
8. juni	22. juni
31. august med politiråd	21. september
28. september	
26. oktober	9. november
16. november med politiråd	
28. og 30. november – budsjettmøte	14. desember – budsjettmøte

Rådmannen si tilråding:

Kommunestyret vedtek møteplan for kommunestyret i 2017 slik det går fram av saksutgreiinga.

Utskrift til:

Seljord kommune

Arkiv:

Saksnr.: 2016/1812-1

Sakshand.: Rolf Henning Jensen

Direkte tlf.: 35065106

Dato: 26.10.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	89/16	03.11.2016

Orientering om kommunens tilrettelegging for gode matopplevelingar.

Saksutgreiing:

Ordfører har bede om at administrasjonen legg fram ei sak om korleis kommunen legg til rette for at eldre og andre som nyttar kommunens omsorgstenester skal ha gode matopplevelingar.

Landbruks og matminister Jon Georg Dale sende eit brev til alle landets ordførarar i april 2016 med invitasjon til å vere med i ein konkurranse om å skapa "gylne måltidsaugeblikk", med fokus på brukarmedverknad i matomsorga. I brevet sto det vidare at "konkurransen skal medverke til at eldre får servert personleg tilpassa måltid av høg kvalitet kvar dag. Måltida skal vera eit av dagens høgdepunkt, og målet med årets konkurranse er å skape meir engasjement rundt måltida."

Seljord kommune blei ikkje med i matministerens konkurranse, som vart gjennomført i perioden 20. april til 20. mai d.å. Som grunnlag for å fylgje opp ordførarens initiativ om tema, vel rådmannen i fyste omgang å legge fram ein liten orientering om korleis Seljord kommune tenkjer og arbeider med dette tema i det daglege.

Kommunens matproduksjon omfattar dei som bur på sjukeheimen ved Nesbukti og på dei to bu og servicesentra Heddeli og Steinmoen. I tillegg tilbyr kommunen middagsombringning til eldre og omsorgstrengjande som bur i eigen heim eller i kommunale omsorgsbustader.

Kommunen har avtale med Dyrskun om levering av middagsmat frå deira storkjøkken. Det vert levert mat frå Dyrskun to dagar i veka til kjøkkenet på Nesbukti samt til Heddeli og Steinmoen. I tillegg vert det køyrt ut ferdige middagsporsjonar til dei som bur i eigen heim. Uttransporteringa vert utført av kommunalt tilsette.

Maten vert sendt ut i større behalderar til kommunen sine mottaksstader, som igjen porsjonerer og fordeler den vidare. Ved Nesbukti vert maten fyst fordela ut til dei lokalt kjøkken ved kvar enkelt avdeling. Personalet legg der maten på tallerken og serverar han til bebuarane.

Det er ein felles meny for alle kvar dag, med berre ein matrett å velje, men middagsmenyen gjennom veka varierer og er sett opp for å fanne alle brukarane sine behov mest mogeleg. Menyen gjeld for 8 veker av gangen.

Det vert gjort naudsynte individuelle tilpassingar og justeringar av middagsmåltidet, til dømes for pasientar som er ekstra sjuke, problem med å svelgje m.v. For pasientar som er plaga med dårleg matlyst, legg ein særleg vekt på å auke matlysta med litt ekstra pynt på tallerken, tomat og agurk, grønnsaker med friske fargar og liknande.

Det vert generelt lagt særleg vekt på å kartlegge folks ynskjer og kva dei likar. På laurdagar vert det som ein fast ordning servera graut, og ein kan velje mellom to typar. Laurdagar er det også ein varmrett som kveldsmåltid.

Tidlegare kunne porsjonane vere litt små, slik at nokre følte dei fekk for lite mat. Dette vart retta opp att. Ved at middagen vert porsjonera ute på kvar avdeling, er det også enklare å regulera mengde etter individuelle ynskjer og behov.

Ved Nesbukti er det eit lite kjøkken på kvar avdeling internt i sjukeheimen. Personalet frå hovudkjøkkenet hjelper der til med både middagsserveringa og servering av tørrmat for kvar einskild. Dette vert gjort med utgangspunkt i ei liste som den aktuelle avdelinga har laga der det gjeng fram kvar einskild pasient sine ynskjer. Denne lista vert kontinuerleg oppdatera med nye brukarar/bebuarar.

Når det gjeld dei som treng hjelp til å ete, er dette primært eit ansvar for pleiepersonalet. I helgene er kjøkkenpersonalet også med og hjelper til med dette på avdelingane. Ein prøver då som elles å legge måltida til rette estetisk, med små og delikate porsjonar for dei som har dårleg matlyst.

På same vis som for middagsynskjer vert det også kartlagt kva ynskjer folk har når det gjeld brød og pålegg m.v. Dette kan også om naudsynt skje i samtale med dei pårørande, om den enkelte ikkje sjølv er i stand til å gje uttrykk for det.

Tørrmat og pålegg vert kjøpt inn lokalt og fordela ut til dei ulike avdelingane. Slik at avdelingane på sine småkjøkken har mat tilgjengeleg og lagra der heile tida.

Det vert kjøpt inn eit breitt spekter av tørrmat og pålegg med til dømes 10 ulike slag ostar. I nokre høve gjer ein tillegg ekstra innkjøp på butikken for einskildbrukarar.

I tillegg til tørrmat med pålegg morgon og kveld og eit middagsmåltid kvar dag, stend det alltid framme frukt på stoga på kvar avdeling. Frukt blir etterfylt onsdagar og laurdagar. Skulle det bli tomt i mellomtida, kan frukt hentast på kjøkkenet.

Når det gjeld alkoholholdig drikke er ikkje det ein del av kommunens tilbod som brukarane betalar for. For dei som måtte ynskje det, blir det likevel lagt til rette for at enkeltbebuarar kan nyte eit glass vin eller øl til maten, om dei sjølv ynskjer det og skaffar slik drikke privat.

For å sikre best mogeleg service og oppfylgning når det gjeld matleveransen, er det faste møte kvar månad mellom kjøkkensjef på Dyrskun og leiar ved kjøkkenet på Nesbukti. Jamleg er også avdelingsleiar ved Heddeli og Steinmoen med på slike møte. Tema for møta er oppsett av meny, tiltak til mogelege kvalitetsforbetringar, oppfylgning av eventuelle klagar og tilbakemeldingar m.v. Erfaringane og tilbakemeldingane frå brukarane vert lagt til grunn for m.a. endringar av menyen for dei neste 8-verkers periodane.

Det har gjennomgåande vore få tilbakemeldingar og også svært få klager i seinare tid. Det var ein del klager i den fyste perioden etter at samarbeidet med Dyrskun vart etablert. Men etter at noverande kjøkkensjef starta i jobben, har det nesten ikkje vore klager. Ho er utdanna institusjonskokk og det er etablera eit godt samarbeid mellom ho og personalet ved kommunens aktuelle avdelingar i det daglege.

Rådmannen sin vurdering

Denne saka vert førebels lagt opp som ei orientering. Dersom formannskapet skulle ynskje ei breiare oppfølging av dette tema, kan ein mogelegheit vera å sette ned eit utval til å sjå nærmare på saken. Alternativt at det vert gjeven innspel til administrasjonen om konkrete tiltak eller anna oppfølging.

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Rådmannen si tilråding:

Utskrift til:

Seljord kommune

Arkiv: 223
Saksnr.: 2016/1632-4
Sakshand.: Asbjørn Storrusten
Direkte tlf.: 35065155
Dato: 25.10.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	90/16	03.11.2016

Klage på vedtak om avslag på tilskot til innkjøp av vogge - Vest-Telemark Museum

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Vest-Telemark Museum - Søknad om tilskot til innkjøp av vogge
- 2 Vest-Telemark Museum - Svar på søknad om tilskot til innkjøp av vogge
- 3 Klage på vedtak 16/64

Saksutgreiing:

Vest-Telemark Museum klager i brev av 20.oktober på delegert vedtak Kultur og næring nr 16/64 der Seljord kommune avslår å løyve midlar for å kjøpe ei vogge for inntil kr 50.000,-.

Vest-Telemark museum (VTM) søkte i brev dagset 20. september Seljord kommune, ved ordføraren om støtte på inntil kr 50.000,- for å kjøpe ei vogge til Margit Liens antikvariske samling.

Den aktuelle vogga var til sal på Eek sin auksjon laurdag den 24. september.

Det var ingen moglegheit for politisk handsaming av søknaden på eit par dagar, og det er ingen frie midlar på tilgjengelege driftsbudsjett til slike kjøp så administrasjonen gjorde følgjande delegera vedtak;.

Seljord kommune løyver ikkje midlar til kjøp av den gamle, rose mala og utskorne vogga frå Lykka. Seljord kommune har få frie midlar og ser det ikkje som vår oppgåve å komplettere den antikvariske samlinga ved Vest-Telemark Museum.

Kommunen leser statuttane for Margit Liens Kulturminnefond slik at innkjøp av aktuelle og interessante antikvariske objekt til VTM sin antikvarisk samling ikkje er innanfor intensjonen med fondet.

Vest- Telemark museum syner i sin klage på kommunens vedtak til dei positive meldingane museet fekk frå formannskapet ved ordførar Halfdan Haugan og varaordførar Jon Svartdal og dei kjøpte vogga. Tilslaget vart på kr 46.000,- eller 55.200,- inkl salær.

Det visast i saka til Margit Liens antikvariske samling. Den antikvariske samlinga etter Margit Lien var tidlegare organisert i ein stifting administrert av Seljord kommune, men representantar frå VTM blei valt inn i styret for stiftinga i 2015 og kommuneadministrasjonen forstår det nå slik at Margit Liens antikvariske samling etter den endringa, inngår i Stiftinga Vest-Telemark Museum.

Budsjett 2016 for kultur og kulturminne i Seljord kommune har ikkje avsette midlar til investeringar for å supplere samlinga til Vest-Telemark Museum. For å stø opp om det konsoliderte Museet gir Seljord kommune VTM årleg eit fast tilskot på nær kr 100.000,-.

Myklestogo, huset i Flatdal som husa samlinga i mange år, blei selt våren 2015. Salssummen blei disponert til vidare drifta av stiftinga (50.000), til å dekke kostnader til salet og lån til Seljord kommune (100.000) og til etablering av Margit Liens kulturminnefond (249.000). Kulturminnefondet er eit bunde driftsfond i Seljord kommune.

Bruken av desse er heimla i eigne statuttar; Margit Liens kulturminnefond av 2015. Statuttane i kulturminnefondet er;

*Fondet er tenkt bruka til bevaring av gamle bygningar/ kulturminner i **noverande** Seljord kommune sitt område.*

Midlane skal primært brukast som lokal del av finansiering ved større kulturminnetiltak i samanheng med søknadar om støtte frå Norsk Kulturminnefond.

Delegert vedtak 16/64 er fatta med bakgrunn i at administrasjonen ikkje finn at tiltaket er innafor statuttane.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rår formannskapet gjere følgjande vedtak;

Seljord kommune tek ikkje klaga frå Vest-Telemark museum til følgje, kjøp av vogge for å supplere samlinga ved Vest- Telemark Museum er ikkje innafor statuttane til Margit Liens kulturminnefond av 2015, vidare er det ikkje midlar på budsjettpost 440, kultur og kulturminne for kjøp av antikvariske gjenstandar til Vest-Telemark museum i storleiken kr 55.000,-.

Utskrift til: Vest-Telemark Museum

Eidsborg, 20.09.16

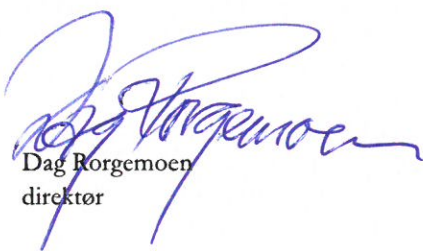
Innkjøp til samling

Viser til fondet som vart oppretta etter sal av Myklestogo i Flatdal, og dette sitt føremål om å bidra til å sikre lokale kulturarvføremål. Me vil med dette be om støtte frå fondet på inntil kr.50.000,- til innkjøp av ei vogge til Margit Liens antikvariske samlingar:

Fyrstkomande laurdag er det tillyst auksjon hjå Eek auksjonsforretning i Skien. Som utrop nr. 201 er ei rosemåla vogge med eigarinitialar og årstal 1842. Vogga er i svært god stand, sjølv om rosemålinga er noko slite. I samlingane våre elles har me ikkje noko tilsvarende og vogga vil vere eit viktig tilfang som kompletterer og aukar kvaliteten på våre samlingar. Me kjenner også proveniensens til vogga, og det aukar den kulturhistoriske verdien. Det er svært sjeldan at denne type gjenstandar er på sal, og me ser det som viktig at ein nyttar seg av dette høvet for å sikre ålmenta sine interesser.

Dersom me får den naudsynte fullmakt vil ein representant frå museet vere tilstades under auksjonen og gjere kjøpet. Oppgjer for handelen vil bli vidarefakturert fondet. Vogga vil bli registrert inn som del av Margit Liens antikvariske samling, og vil bli bruka som samlingane elles til dokumentasjons- og formidlingsføremål.

Med von om positiv handsaming
For Vest-Telemark Museum

Dag Rørgemoen
direktør

EEK

auksjonsforretning

[Startside](#) [Auksjoner](#) [Kjøpe & selge](#) [Budgivning](#) [Historie](#) [Kontakt](#)**Katalognr. 201**

Rosemalt og utskåret vugge
med eierinitialer og dat. 1842,
Telemark. L: 79 cm. Et par
skader og gml. rep.
Prisantydning: (15000 - 20000)

[Tilbake](#)

[Klikk her for å legge inn
forhåndsbud på denne
gjenstanden](#)

Liker 187 personer liker dette. [Registrer deg](#) for å se hva dine venner liker.

Vest-Telemark Museum
Eidsborg
3880
Att.: Dag Rorgemoen

Kultur og næring - delegera - nr. 16/64

Dykkar ref:	Vår ref	Sakshandsamar:	Arkivkode:	Dato:
	2016/1632-2	Asbjørn Storrusten, Tlf 35065155 as@seljord.kommune.no	223	21.09.2016

Vest-Telemark Museum søknad om tilskot til innkjøp av vogge

Vest-Telemark Museum søker Seljord kommune om støtte på inntil kr 50.000,- for å kjøp av ei vogge til Margit Liens antikvariske samling.

Det er opplyst at vogga er frå den gamle passen Lykka på Mosasia i Seljord og er eit framifrå antikvarisk objekt. .

Vogga er lagt ut til sal på Eek auksjonsforretning i Skien på laurdag 24. september 2016, med ein prisantydning på kr 10.000 – 20.000,-, men for å sikre kjøpet bes det om støtte/ fullmakt til inntil kr 50.000.-

Vest-Telemark Museum skriver i sin søknad m.a.;

Vogga er rosemåla med eigarinitialar og årstal 1842. Vogga er i svært god stand, sjølv om rosemålinga er noko slite. I samlingane våre er det ingen tilsvarende og vogga vil vere eit viktig tilfang som kompletterer og aukar kvaliteten våre samlingar. Me kjenner også proveniensens til vogga, og det aukar den kulturhistoriske verdien. Det er sjeldan at denne type gjenstandar er på sal, og me ser det som viktig at ein nyttar seg av dette høve for å sikre ålmenta sine interesser.

Vogga vil bli registrert i Margit Liens antikvariske samling (Vest-Telemark Museum) og vil bli bruka som samlingane elles til dokumentasjons- og formidlingsføremål.

Vest-Telemark Museum peiker i sin søknad om finansiering på det fondet som blei oppretta etter sal av Myklestogo i Flatdal - Margit Liens kulturminnefond av 2015.

Statuttane i dette fondet er;

Fondet er tenkt bruka til bevaring av gamle bygningar/ kulturminner i noverande Seljord kommune sitt område.

Midlane skal primært brukast som lokal del av finansiering ved større kulturminnetiltak i samanheng med søknadar om støtte frå Norsk Kulturminnefond.

Fondet er på kr 249.000,- og er eit bunde driftsfond.

Vedtak;

Seljord kommune løyver ikkje midlar til kjøp av den gamle, rosemala og utskorne vogga frå Lykka. Seljord kommune har få frie midlar og ser det ikkje som vår oppgåve å komplettere den antikvariske samlinga ved Vest-Telemark Museum.

Kommunen lesar statuttane for Margit Liens Kulturminnefond slik at innkjøp av aktuelle og interessante antikvariske objekt til VTM sin antikvarisk samling ikkje er innanfor intensjonen med fondet.

Vedtaket er gjort etter delegert fullmakt

Vedtaket kan påklagast. Klagefristen er 3 veker rekna frå den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er nok at klaga er postlagt før fristen går ut.

Klaga skal sendast skriftleg til den som har gjort vedtaket, skriv kva for vedtak det klagast over, den eller dei endringar som er ynskjeleg, og dei årsaker du vil gje for klaga. Dersom du klager så seint at det kan være uklart for oss om du har klaga i rett tid, blir du beden om å gje opp dato då denne meldinga kom fram.

For Seljord kommune

Asbjørn Storrusten

Kultur- og næringssjef, folkehelsekoordinator

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikkje underskrift.

(1) Sendar (stemplet til forvaltningsorganet) Seljord kommune Kultur og næring	Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak. (Forvaltningslova §27 tredje leddet) (2) Dato 21.09.2016
(3)Mottakar (namn og adresse) Vest-Telemark Museum, Eidsborg, 3880, Dalen	(4)Klageinstans Fylkesmannen i Telemark
Denne meldinga gjev viktige opplysningar dersom De vil klage på eit vedtak De er gjort kjend med.	
Klagerett	De har rett til å klage på vedtaket.
Kven kan De klage til?	Klaga sender De til oss, dvs. det organet som er ført opp i rubrikk (1). Dersom vi ikkje endrar vedtaket vårt som følgje av klaga, sender vi klaga over til klageinstansen, jf. rubrikk (4).
Klagefrist	Klagefristen er tre – tre – veker frå den dagen dette brevet kom fram. Det er nok at klaga er postlagt før fristen går ut. Dersom De klagar så seint at det kan vere uklart for oss om De har klaga i rett tid, bør De gjeva opp datoen for når De fekk dette brevet. Dersom De klagar for seint, kan vi sjå bort frå klaga. De kan søkje om å få lengre klagefrist, og då må De nemne grunnen til at De ønskjer det.
Rett til å krevje grunngjeving	Dersom De meiner at vi ikkje har grunngjeve vedtaket, kan De krevje ei slik grunngjeving før fristen går ut. Ny klagefrist blir då rekna frå den dagen De får grunngjevinga.
Innhaldet i klaga	De må presisere - kva for eit vedtak De klagar på - årsaka til at De klagar - den eller dei endringar De ynskjer - eventuelt andre opplysningar som kan ha noko å seie for vurderinga av klaga. - Klaga må underskrivast.
Utsetjing av gjennomføring av vedtaket	Jamvel om De har klagerett, kan vedtaket til vanleg setjast i verk med det same. De kan søkje om å få utsett gjennomføringa av vedtaket til klagefristen er ute eller til klaga er avgjort.
Rett til å sjå saksdokumenta og til å krevje rettleiing	Med visse unntak har De rett til å sjå dokumenta i saka. Reglane om dette finst i §18 og §19 i forvaltningslova. De må i tilfelle ta kontakt med oss, jf. rubrikk (1). De vil då få nærmare rettleiing om retten til å klage, om framgangsmåten og om reglane for saksgangen.
Kostnadene med klagesaka	De kan søkje om å få dekt utgifter til den advokathjelpa De treng, etter reglane om fritt rettsråd. Her gjeld det visse grenser for inntekt og eige. Fylkesmannen eller advokaten Dykkar kan gjeva nærare opplysningar om dette. Det er også høve til å krevje dekning for store kostnader som har med klagesaka å gjere. Normalt er det då ein føresetnad at det organet som gjorde det opphavlege vedtaket, har gjort ein feil slik at vedtaket blir endra. Klageinstansen (jf. rubrikk (4)) vil orientere Dykk om retten til å krevje slik dekning.
Klage til Sivilombodsmannen	Stortingsombodet for forvaltninga (Sivilombodsmannen) har ikkje høve til å ta opp saker som er avgjorde av Kongen i statsråd. Dersom De no får klaga Dykkar avgjort i statsråd fordi Kongen er klageinstans, kan De såleis ikkje seinare føre saka inn for Sivilombodsmannen.
Særlege opplysningar	

Seljord kommune
ved sakshandsamar Asbjørn Storrusten
kopi ordfører Halvdan Haugan

Eidsborg, 20.10.16

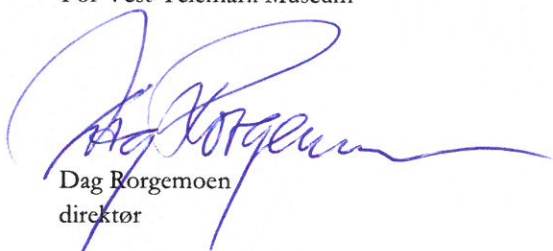
Klage på vedtak 16/64

Viser til søknad om støtte til kjøp av vogge frå Lykka i Seljord. Med dei positive meldingar me fekk frå formannskapet ved ordfører Halvdan Haugan og varaordfører Jon Svartdal, gjekk me til auksjonen og sikra vogga slik me vona. Tilslaget vart på kr.46.000,- eller kr.55.200 inkl. salær. Vogga er no på plass og vert registrert inn som del av Margit Liens antikvariske samlingar.

I etterkant er me beden om å sende inn ei klage på vedtaket i den administrative handsaming av vår søknad, slik at ein kan få opp saka til formell handsaming vidare.

Inntil vidare legg Vest-Telemark Museum ut for oppgjeret av vogga, men bed om at dette vert refundert vår konto nr. 1644.13.22570 innan 10.november 2016.

Med von om positiv handsaming
For Vest-Telemark Museum

Dag Rørgemoen
direktør

FAKTURA

Margit Liens Samlinger v/Kåre Haugen
Flatdalsv. 1327

Leveringsadr.

3841 Flatdal

Dato 30.09.2016
Faktura nr. 427
Forfall 10.10.2016

Deres ref.
Vår ref.
Leveringsdato 30.09.2016

Eek Auksjonsforretning AS
Pb. 2 Sentrum
Kongensgt. 31
3701 Skien
Telefon 35 58 84 00
Telefax
Org nr. 989 957 384 MVA
Konto 5081.07.93616

Produkt:	Antall:	Enhetspris	Totalt eks. mva.	Totalt inkl. mva.
Rosemalt vugge. Auksjonnr. 55, R-5984	1	55200	55200,00	55200,00

Grl. mva sats: 0%: kr 55200,00

Mva kr: ,00

Totalt kr

55200,00

55200,00

Det er hyggelig å ha dere som kunde. Vi ønsker dere en riktig god dag. Takk for handelen!

Eek Auksjonsforretning AS

Kongensgt. 31 - 3717 Skien

Kunde Nr: 5602 (Budnr 255)

Vest-Telemark Museum v/Kåre
Haugen

Telefon 35588400
Faks 35521133
Bank 5081.07.93616
OrgNr. 989 957 384 MVA

Internett:

post@eckauksjon.no
www.eckauksjon.no

Jobb: Priv.,
Mob: Faks:

Regning

(Nr. R-5984)

Auksjons Nr: 55

Katalog	Vare Nr	Beskrivelse	Tilslag	Linjesum
201	23293	Rosemalt og utskåret vugge med eierinitialer og dat. 1842, Telemark. L: 79 cm. Et par skader og gml. rep.	46 000,00	55 200,00
Total:			46 000,00	55 200,00

For auksjonshuset

Kunde

S. n. 27/9-16

Detaljer	Salær	BKH	MVA	¹⁾ MVA	Utskrevet	Side
	9 200,00	0,00	0,00	1 840,00	25/09/16	1 av 1

1) MVA av salær

Seljord kommune

Arkiv: L31
Saksnr.: 2016/1801-1
Sakshand.: Bjørn Arild Hagen
Direkte tlf.: 35065162
Dato: 25.10.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	91/16	03.11.2016

Høyring -Organisering av eigedomsoppmåling - forslag til endringar i matrikkellova mv.

Vedlegg:

1 Høringsnotat - forslag til endring av matrikkelova

Saksdokument:

Høringsnotat – forslag til endring av matrikkelova
Matrikkelova med forskrifter

Saka er skriven på grunnlag av eit utkast til saksutgreiing utarbeidd av NITO-geomatikk

Bakgrunn:

Regjeringa føreslår å fjerne det kommunale ansvaret for oppmåling av nye eigedomar. Forslaget går ut på at Staten skal overta føringa av matrikkelen, og at det skal etablerast ein privat bransje for eigedomsoppmåling. Forslaga er sendt på høyring, med frist 21. november.

Bakgrunnen for høyringsforslaget frå regjeringa er eit dok 8-forslag frå Stortinget. Fire representantar for dei borgarlege partia bad regjeringa om å utgreie eit forslag om å oppheve det kommunale ansvaret for eigedomsoppmåling. Grunngevinga var at gebyra varierer frå kommune til kommune, at det er lang ventetid, og at det var ønskje om eit skilje mellom lovforvaltinga og tenesteproduksjonen. Forslaget blei behandla i energi- og miljøkomiteen. Fleirtallet, (Høgre, Framstegspartiet, Venstre og Miljøpartiet Dei Grøne), gjorde fylgjande vedtak (I): Stortinget ber regjeringa om å utrede forslag om hvordan eiendomsoppmåling skal organiseres, herunder vurdere sertifiseringsordning for tilbydere av eiendomsoppmåling. Kristeleg Folkeparti snudde i denne saka, og saman med Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, støtta dei ikkje forslaget om å oppheve det kommunale ansvaret for eigedomsoppmåling.

Historikk.

Då lova om kartlegging, deling og registrering av grunneigedom (delingslova) kom i 1980, fekk me for fyrste gong ei felles lov for heile landet. Kommunane fekk ansvar for oppmåling (kartforretning)

og for registrering. Før 1980 blei arbeidet med deling av eigedomar som regel utført av skylddelingsmenn, som oppgav tomtene med skritt, metermål o.l. Større byar hadde egne oppmålingsfolk som utførte dette arbeidet.

Eit lovutval føreslo i NOU 1999:1 Ny lov om eiendomsregistrering at oppmåling av eigedomar og grenser skulle utførast av private landmålarar, medan kommunane framleis skulle føre matrikkelen. Forslaget blei lagt fram av regjeringa Bondevik II og vedtatt av Stortinget våren 2005. Kommunane kunne vedta kommunalt oppmålingsmonopol. Vedtaket om privat eigedomsoppmåling, blei derimot ikkje iverksett. Ved nytt lovvedtak i 2007, blei lova etter forslag av regjeringa Stoltenberg II, endra slik at kommunane framleis skulle ha ansvaret for eigedomsoppmålinga, jf. Ot.prp. nr. 57 (2006-2007). Saksbehandlingsreglane i lova blei sett i kraft 1. januar 2010. Matrikkellova avløyste frå det tidspunktet delingslova.

Kort oppsummering av departementets forslag.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet la ut forslaget på høyring 19. august.

Departementet grunngir forslaget om privatisering med at det vil bli enklare for grunneigarar å få tilgang til landmåling, det blir billigare, og me får utvikla ein ny bransje i Norge. Kommunal- og moderniseringsminister Sanner uttalar i ei pressemelding: «Vi vil få en mer fleksibel og effektiv organisering av eiendomsoppmålingen. Personer og bedrifter vil få valgfrihet og vi forenkler systemet med registrering av eiendomsopplysninger, konkurranse og fri prisdannelse på oppmålingsdelen. Å samle mer av ansvaret for eiendomsregistreringen hos Kartverket vil effektivisere arbeidet og sikre ensartet føring av eiendom. Det vil også forenkle samordningen og forbedre kvaliteten.»

Departementet viser også til korleis eigedomsoppmåling er organisert i andre europeiske land, og føreslår at arbeidet skal utførast av ein privat og autorisert landmålar, men også kommunane kan fortsetje med oppmåling, men då i konkurranse med private firma. Som konsekvensar av forslaget, meiner departementet at oppmålinga kan bli dyrare for nokre tomter, men at det kan gå raskare. Både køyreavstand og meirverdiavgift vil fordyre ein del tomter, medan tomter i utbyggingsfelt truleg vil bli billigare.

Departementet ser at det kan vere ein fare for at mange kommunar vil miste fagfolk og kompetanse. Kommunane vil framleis ha ansvaret for anna matrikkelarbeid, som adressering og føring av bygningsopplysningar. Departementet reknar med at verknaden av forslaget vil bli ca. 100 mill. kr i tap for kommunesektoren samla. Samstundes vil kommunebudsjetta bli redusert i same storleiksorden, slik at dette vil balansere over tid. Det vil likevel vere eit budsjettproblem for kommunesektoren, at den negative verknaden kjem straks, medan den positive kjem gradvis over mange år.

Departementet reknar at kostnadene ved å overta matrikkelføringa vil bli ca. 160 millionar kroner, men at det blir ein viss effektiviseringsgevinst, og at auka kostnader til matrikkelføring og autorisasjon hjå Kartverket vil bli dekt av gebyr.

[Link til departementet sine høyringsdokument finn de her](#)

Vurdering:

Sakshandsamingstid.

Ut frå spørjeundersøkingar og KOSTRA-tal, viser det seg at over 90 % av nye bustadtomter i 2015 var godt innanfor lovas saksbehandlingsfrist på 16 veker. Oppmålingsgebyr for «standard

bustadtomt» i 2015 var for dei aller fleste kommunar frå 12000 til 28000 kroner, slik at argumenta om raskare saksbehandlingstid og store sprik i gebyra, har lita fagleg grunngjeving.

Gebyret i Seljord var til samanlikning kr 18 067, inklusive tinglysing. Berekningar etter prinsippet om sjølvkost syner at kommunen dei siste åra har ligge nær full inndekning. Dette betyr at oppmåling av eigedomar i Seljord i stor grad blir gjennomført innanfor eller betre enn det lovpålagte kravet.

Manglande evaluering av dagens ordning.

Det har blitt reist kritikk mot departementet for ikkje å fylgje opp stortingsvedtaket om å utgreie eigedomsmålinga. Kritikken går på at organiseringa av eigedomsoppmåling ikkje er utgreidd, men at høyringa går rett på å tilrå ei privatisering av dagens ordning. Saka er i tillegg svært fattig på kva gjeld dokumentasjon av påstandar om lang ventetid og høge gebyr.

Dyrare og dårlegare i småkommunane.

Dette er eit forslag spesialtilpassa Oslo og storbyars utfordringar. Å oppheve den kommunale landmålingsordninga, vil kunne føre til eit dårlegare tilbod på landmålings-tenester spesielt i grisgrendte strøk. Det vil vera best tilgang til oppmålingstenester i område med flest kundar, altså i sentrale område der utbygginga er størst. Oppmålingar i mindre sentrale område vil føre til både lang køyreveg for den private landmålar og landmålar vil ønske å samle opp fleire oppdrag i det same området før han reiser. Det er der for truleg at ei privatisering av landmålingstenestene vil kunne føre til både skilnader i pris og gjennomføringstid. Der det dyraste og minst tilgjengelege tilbodet vil vera i dei små- og mellomstore kommunane, som det er flest av i Noreg.

Dei fleste grunneigarane som ønskjer å dele frå tomter i Vinje, blir godt hjelpte, og er fornøgde med den servicen kommunen tilbyr. I tillegg tilbyr eigedomsmeklarar og advokatar bistand på fleire av fagfelte departementet etterspør. Det tyder på at regjeringas forslag om privatisering er basert på et prinsipielt ønske, og ikkje eit krav frå forbrukarar eller kommunar.

Lokalkunnskap, arkiv og rettleiing

Private og sentrale aktørar vil ikkje ha tilstrekkeleg lokalkunnskap. Dette vil kunne skape unødige utsetjing av avgjerder fordi saka ikkje er blitt tilstrekkeleg opplyst. M.a. vil det vere ei ulempe om privat oppmålar ikkje har tilgang til kommunale arkiv.

Rettleiing mot innbyggjarane er tidkrevjande. Dei profesjonelle søkarane vil vere i mindretal. Private landmålarar vil normalt sitje lenger frå brukaren, noko som vil gje ei dårlegare rettleiing.

Samanlikna med andre land har Norge eit unøyaktig eigedomskart. Det meste av grensene utanfor tettbygd strøk er ikkje oppmålt, og krev ofte mykje arbeid for å få plassert. Etter kvart døyrlokalkunnskapen om dei gamle grensene ut, og det er desse unøyaktige grensene som er hovudårsaka til at Norge har relativt mange rettstvistar innan dette området.

Ekstra økonomisk belastning for kundane.

Som vist tidlegare i saka kan tomtemåling bli dyrare med det nye forslaget. Eit firma skal ha forteneste, og med både meirverdiavgift og reisetid, vil dette fordyre oppmålinga. Kommunane eller kartverket skal ha gebyr for matrikkelføringa, og kommunane vil ta betalt for dokumentasjon som er nødvendig for å gjennomføre oppmålingsforretninga.

Kommunane misser fagpersonar.

Rådmannen fryktar at forslaget inneber ein fare for å misse fagpersonar og kompetanse. I Norge er det ca. 60 personar i private firma som har gjennomført oppmålingsforretningar. Når det på

landsbasis skal gjennomførast 38 000 oppmålingsforretningar, seier det seg sjølv at mange norske kommunar vil misse fagfolk.

Fagfolk frå kart- og oppmålingsmiljøet fungerer ofte som tekniske tilretteleggjarar av register og geodata, og har vore pådrivarar for effektive og innovative løysingar. For Seljords del er dette tilfelle, med utvikling av webkartet, digital databehandling, planregister m.m. – tenester som spesielt næringslivet har sett stor pris på, men også publikum og saksbehandlarar har stor nytte av.

På sikt vil ei utarming av dei kommunale fagmiljøa innan kart og oppmåling sette mange store samarbeidsprosjekt i fare. I «Norge Digitalt» og «Geovekst» samhandlar stat, fylke og kommunar om å skaffe oppdaterte kart og temadata i alle nødvendige målestokkar. Mangel på kommunale fagfolk, kan igjen føre til at regjeringas satsing på digitalisering ikkje let seg gjennomføre. For å kunne benytte ByggLett o.l. web-baserte søknadsverktøy, må nemnde plan-, kart- og matrikkeldata vere på plass.

Det blir hevda at kommunane manglar kompetanse på eigedomsdanning i komplekse og urbane prosjekt. Ei større utfordring i denne samanhengen, er mangelen på samsvar mellom plan- og bygningslova, seksjoneringslova og matrikkellova. Samspelet mellom kommunen, som plan- og bygningsmynde og førar av matrikkelen både på bygnings-, adresse- og eigedomssida, er svært nyttig i komplekse prosjekt. Den kommunale eigedomskompetansen er ofte til nytte for saksbehandlarar etter plan- og bygningslova og seksjoneringslova.

Endra rettstryggleik som fylgje av uklar klageordning.

Høyringa legg opp til forbrukarklageordning dersom tenesta blir privatisert. Rådmannen er skeptisk til ei ordning der det kan bli vanskeleg for kunden å plassere ansvaret, der både offentlege- og private aktørar er involvert i ein innfløkt prosess. Og kva skjer dersom ein privat aktør går konkurs, kven har ansvaret for landmålinga?

Konsekvensar for matrikkelen.

Rådmannen fryktar også konsekvensane for matrikkelen. Dagens organisering er effektiv og fleksibel. Det blir lite mistydingar og lite avvik frå plan og delevedtaka til oppmåling skjer. Partane får ein nøytral person, ein offentlig etat og ei einsarta klageordning å halde seg til i heile prosessen. Dette vil sikre at kvalitetshevinga av matrikkelen held fram. Det er knapt registrert klagesaker og rettssaker innan fagområdet, sidan kommunane fekk ansvaret i 1980.

Overføring av ansvar til Kartverket.

Departementet føreslår å overføre ansvaret for matrikkelføringa frå kommunane til staten v/Kartverket. Grunngevinga er bl.a. ein meir einsarta praksis. Rådmannen meiner at dagens ordning, med kommunal føring av matrikkelen, er så regelstyrt av det dataprogrammet som blir nytta, at sentral føring ikkje vil kunne gje særleg meir einsarta praksis. I tillegg skal kommunane, som nemnd, framleis føre den delen av matrikkelen som gjeld bygg og adresser. Det er difor lite ønskeleg å dele opp dette fagmiljøet.

Kartverket vil, i samband med at tinglysinga no skal bli digital, få frigjort mange tilsette, og vil nok på sikt kunne bygge opp ei matrikkelføringsavdeling. Ulempa, slik rådmannen ser det, er at forslaget vil innebære ei storstilt flytting av kompetansesarbeidsplassar frå distrikta til det sentrale Austlandet. Dette vil ytterlegare forsterke dei pressproblema Oslo med omegn har.

Framleis kommunal oppmåling, men organisert som KF eller AS.

Departementet føreslår at kommunane framleis skal kunne tilby oppmålingstenester. Dette må i tilfelle organiserast som eit kommunalt føretak (KF) eller som eit aksjeselskap (AS). Den største faren med dette, er at føretaket/selskapet heile tida kan bli møtt med påstandar om kryss-

subsidiering, jf. EØS-avtalens reglar om offentleg støtte. Drammen kommune har prøvd ei slik løysing, og har etter det ein kjenner til dårlege erfaringar med dette.

Truleg fleire konflikhtar.

Departementet samanliknar oppmåling av tomter med taksering av eigedomar. Dersom to eigarar er usamde om prisen på eit hus, blir det ofte bestilt to takstar. Ei eigedomsgrense er alltid eigd av to partar, og det kan då fryktast at partane vil stille med kvar sin landmålar. Dette vil fordyre heile prosessen, og rådmannen er redd for at forslaget vil auke presset på domstolane. Det er grunngjeve med at privat landmålar er betalt av ein av partane, og at det i forslaget til ny lov ikkje kan klagast på resultatet av oppmålingsforretninga. Rådmannen vil også minne om at eigedomsgrenser normalt ikkje er eit skjønsspørsmål. Seljord kommune har ikkje registrert klagesaker til fylkesmannen på dette fagområdet frå 1980.

God kvalitet i dagens ordning.

I dag utfører landmålarane arbeidet og fører matrikkelen. Dette sikrar god kvalitet på arbeidet, me unngår mistydingar, og me har ingen forseinkande overleveringar av dokument og data. Ein kommunal landmålar vil normalt ha høg integritet, og vil difor bli sett på som habil og upartisk.

Gebyrregulativet er justert ned for store eigedomar, slik at dette betre skal spegle faktisk tid på oppmålingsarbeidet. Samstundes gir regulativet publikum høve til å få målt tomter utanfor tettbygd strøk til ein overkomeleg pris. Kommunen har hatt måleoppdrag langt «utanfor allfarveg», noko som nesten ikkje vil la seg gjennomføre etter vanlege anbodsprinsipp.

Rådmannen meiner at forslaget vil innebere ein svekking av eit fagmiljø som i dag tek hand om desse tenestene på ein god måte.

Manglande evaluering av dagens ordning.

Det har blitt reist kritikk mot departementet for ikkje å fylgje opp stortingsvedtaket om å utgreie eigedomsmålinga. Kritikken går på at organiseringa av eigedomsoppmåling ikkje er utgreidd, men at høyringa går rett på å tilrå ei privatisering av dagens ordning. Saka er i tillegg svært fattig på kva gjeld dokumentasjon av påstandar om lang ventetid og høge gebyr.

Konklusjon:

Forslaget om å oppheve det kommunale ansvaret for eigedomsoppmåling og matrikkelføring vil tvilsamt føre til eit betre tilbod. I mange tilfelle vil prisen gå opp, sakshandsamingstida vil ikkje nødvendigvis bli kortare og fjerning av fagmiljø frå kommunane vil ikkje berre få konsekvensar for oppmålinga, men òg for andre oppgåver knytt til plan- og byggjesak. I tillegg vil forslaget kunne føre til auka konflikhtar i eigedomstvistar og færre høve til å klage.

Rådmannen si tilråding:

Rådmannen rår formannskapet/økonomiutvalet til å gjere fylgjande vedtak:

1. Seljord kommune stør ikkje forslaget om å oppheve det kommunale ansvaret for eigedomsmåling. Kommunen stør heller ikkje forslaget om å overføre matrikkelføring til Kartverket.
2. Dei viktigaste argumenta mot forslaget er at oppgåve ikkje eignar seg for marknaden, dei negative konsekvensane dette vil ha for matrikkelen, samt for kommunens samla drift.

3. Kommunalt ansvar for eigedomsoppmåling fungerer godt i Seljord kommune og kommune-Noreg generelt, sett i ljøs av vår historie, busettingsmønster, geografi og medvit om eigedomsgrenser som felles offentleg infrastruktur.
4. Korkje ventetid, pris eller kvalitet er saklege argument mot dagens organisering. Det er lite som talar for at oppgåvene samla sett blir billigare, betre eller generelt meir tilgjengelege, ved å oppheve det kommunale ansvaret.

Utskrift til:

19. august 2016

Høringsnotat

Organisering av eiendomsoppmålingen

Forslag til endringer i matrikkellova mv.

Innhold

Del 1

1	Sammendrag	4
2	Innledning.....	5
3	Oppmåling og matrikkelføring etter gjeldende lov	6
3.1	Oppmålingsforretningen	6
3.2	Matrikkelføring.....	9
3.2.1	Generelt om matrikkelen.....	9
3.2.2	Matrikkelføring av eiendomsgrenser	10
3.3	Forarbeidene til gjeldende lov	11
3.3.1	Delingsloven av 1978	11
3.3.2	NOU 1999: 1 Lov om eiendomsregistrering.....	12
3.3.3	Vedtak om ny lov i 2005.....	15
3.3.4	Endringer i lovvedtaket i 2007 – Gjeldende matrikkellov	15
3.4	Årlig omfang av eiendomsoppmålingen	15
3.5	Gebyr	17
3.6	Klagesaker	19
3.7	Evaluerings av matrikkelloven.....	19
3.8	Kartverkets tilsyn med matrikkelføringen	21
3.9	Kommunene som lokal matrikkelmyndighet – rapport fra NIVI analyse.....	21
3.10	Nærmere om status for matrikkelen.....	23
4	Oppmåling og matrikkelføring i Europa	25
5	Utviklingen framover	30
5.1	Digitalisering	30
5.2	Bruk av informasjon	31
5.3	Fra registrering til dataflyt	31
5.4	Annen teknologisk utvikling.....	32
6	Departementets vurderinger og forslag til ny organisering.....	33
6.1	Oppmåling som et offentlig forvaltningsansvar.....	33
6.1.1	Generelt.....	33
6.1.2	Sertifisering av landmåler innenfor en forvaltningsmodell	33
6.2	Oppmåling som tjenesteyting	34
6.2.1	Generelt.....	34
6.2.2	Kommunen kan fortsatt tilby oppmålingstjenester	35
6.2.3	Innmåling og utstikking av bygninger mv.	36
6.2.4	Tilrettelegging for konsulenttenester	37
6.3	Krav til landmåler og landmålerforetak.....	40
6.3.1	Generelt.....	40
6.3.2	Landmålernes lojalitet og faglige uavhengighet.....	41
6.3.3	Krav til utdanning og faglig kompetanse.....	42
6.3.4	Autorisasjonsmyndighet	43
6.3.5	Krav til landmålerforetaket.....	43
6.4	Landmålernes tilgang til informasjon, fastmerkeregister mv.	44
6.5	Matrikkelføring mv.....	45
6.6	Bestilling av oppmåling, betaling mv.	48
6.6.1	Rekvisisjon eller bestilling av oppmåling.....	48
6.6.2	Gebyr eller betaling for oppmåling.....	49

6.6.3	Behov for endringer i gjeldende gebyrordning.....	50
6.7	Klage.....	50
6.8	Forholdet til EØS-avtalen	51
6.9	Overgangsordninger.....	54
7	Andre vurderinger og endringsforslag	55
7.1	Vilkår for oppretting og endring av eiendom	55
7.1.1	Innledning.....	55
7.1.2	Gjeldende rett.....	55
7.1.3	Behov for sakkyndig utforming av søknaden	56
7.1.4	Trinnvis behandling.....	57
7.1.5	Tilpasning til forholdene i marka.....	57
7.1.6	Kontroll med gjennomføringen.....	58
7.1.7	Bortfall av tillatelse.....	58
7.2	Matrikkelføring uten fullført oppmålingsforretning	58
7.3	Registrering av bruksretter.....	59
7.4	Retting av grenseopplysninger i matrikkelen.....	63
7.5	Endring av festegrunn.....	65
7.6	Matrikulering av nytt jordsameie.....	67
7.7	Bestemmelser i gjeldende lov som ikke er satt i kraft mv.	68
8	Administrative, økonomiske og andre konsekvenser.....	70
8.1	Administrative konsekvenser mv.....	70
8.2	Konsekvenser for brukerne.....	72
8.3	Konsekvenser for kommunene	72
8.4	Konsekvenser for private leverandører av oppmåling.....	74
8.5	Konsekvenser for staten.....	74
Del 2		
9	Merknader til dei enkelte føresegnene i lovforslaget	76
Forslag til lov om endringar i lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedomsregistrering (matrikkellova) o.a.		
		94

Del 1

1 Sammendrag

Stortinget vedtok 3. mars 2016 å be regjeringen «utrede forslag om hvordan arbeidet med eiendomsoppmåling skal organiseres, herunder vurdere en autorisasjons- og sertifiseringsordning for denne type tjenester», jf. Innst. 174 S (2015-2016) og Dok. 8:138 S (2014-2015).

Kommunal- og moderniseringsdepartementet legger med dette fram en slik utredning.

Eiendomsoppmåling

Matrikkellova bruker begrepet oppmålingsforretning for klarlegging, dokumentasjon og kartlegging av eiendomsgrenser. For enkelthets skyld benyttes flere steder i dette høringsnotatet forkortelsen «oppmåling» i betydning eiendomsoppmåling (eiendomslandmåling) og oppmålingsforretning.

Underlaget for departementets utredning er utført av en intern arbeidsgruppe i departementet. Arbeidsgruppen har vurdert organiseringen på bredt grunnlag, og har i den forbindelse særlig sett på hvordan eiendomsoppmålingen er organisert i andre land i Europa.

Departementets nærmere vurderinger av de ulike variantene innenfor hver av hovedmodellene går fram av kapittel 6.

Departementet konkluderer med å foreslå at det legges til rette for en mer fleksibel organisering av eiendomsoppmålingen basert på oppmåling som profesjonsregulert tjenesteyting. Både kommuner og landmålerforetak skal kunne tilby slike tjenester. Dette legger samtidig til rette for utvikling av en landmålerbransje som skal kunne bistå med råd om eiendomsrettslige spørsmål knyttet til etablering av nye eiendommer og forhold vedrørende eiendomsdannelse og eiendomsgrenser.

Departementet foreslår at

- oppmåling av eiendommer skal utføres som profesjonsregulert tjenesteyting med fri prisdanning
- det innføres en ordning med autorisasjon av den som har ansvaret for utførelsen av den enkelte oppmålingsforretning
- kravene til utdanning og praksis skal være på linje med kravene i andre europeiske land og i samsvar med regelverket for tjenesteyting i EØS-området (bachelorgrad, 2 års praksis, eksamen)
- dagens utøvere vil kunne få autorisasjon basert på sin realkompetanse
- Kartverket får ansvaret for autorisasjonsordningen

- oppmåling av eiendommer kan foretas av offentlige og private virksomheter med autorisert landmåler (landmålerforetak). Virksomheten må oppfylle krav til styringssystem, forsikring mv., men uten at det innføres en ordning med foretaksgodkjenning
- det overordnede ansvaret for føring av eiendomsopplysninger legges til Kartverket men den praktiske gjennomføringen kan fortsatt ligge til kommuner som ønsker dette
- kommunene skal fortsatt føre andre opplysninger i matrikkelen, herunder opplysninger om adresse, bolig og bygning
- bestemmelsen i matrikkellova § 7 om at grenser skal være dokumentert ved omsetning av fast eiendom, settes i kraft så fort dette kan skje uten å introdusere vesentlige forsinkelser i eiendomsomsetningen.

Departementets øvrige vurderinger og forslag til enklere og bedre eiendomsregistrering går fram av kapittel 7.

2 Innledning

Offentlige registre og tilhørende tjenester for sikring av rettigheter i fast eiendom er av stor betydning for samfunnet og for den enkelte person og bedrift. Investeringer i bygg og eiendom og belåning med pant i eiendom, bygger på at eiendomsrett og pant i eiendom er uomtvistelig dokumentert i offentlige registre.

Fire offentlige registre har særlig betydning for en fungerende eiendomssektor:

- Tinglysingsregisteret (grunnboka), for registrering av eiendomsrett, pantelån og andre rettigheter
- Matrikkelen, for sikker identifikasjon av de enkelte eiendomsenheter, herunder registrering av grenser og andre tekniske opplysninger om eiendommene
- Folkeregisteret, for sikker identifikasjon av personlige eiere og rettighetshavere
- Enhetsregisteret, for sikker identifikasjon av foretak og andre ikke-personlige eiere og rettighetshavere

I tillegg kommer kommunale planregistre med opplysninger om offentlige arealplaner og arealbestemmelser.

Grunnboka hos Statens kartverk gir god og effektiv sikring av eiendomsrett og andre rettigheter. Folkeregisteret hos Skatteetaten og enhetsregisteret i Brønnøysund identifiserer på en effektiv og sikker måte de personer, foretak og virksomheter som har rettigheter i eiendom. Disse registrene er understøttet av effektive prosesser og rutiner for innrapportering og vedlikehold, som sikrer høy kvalitet på opplysningene og god service til brukerne.

Nøkkeltall – Fast eiendom

Norske bankers samlede lån med pant i bolig beløper seg til 1181 milliarder kroner (rammelån og nedbetalingslån). Årlig tinglyses det ca. 1,5 millioner rettsstiftelser i fast eiendom, medregnet 0,3 millioner rettsstiftelser i borettslagsenheter. Verdien av omsatt fast eiendom tinglyst i 2015 var 405 milliarder kroner. Det er totalt registrert 3,2 millioner eiendomsenheter, 4,2 millioner bygningsnummer og 2,1 millioner vegadresser.

Kilde: SSB og Kartverket

Når det gjelder matrikkelen, er det flere utfordringer knyttet til datakvalitet og service til brukerne. Det er flere årsaker til det. En viktig årsak er måten vi i Norge har organisert ansvaret for oppmåling og registrering av nye eiendommer og grenser. Inntil 1980 ble nye eiendommer på landet opprettet gjennom «skylddeling» utført av ikke fagutdannede, såkalte «gode menn» oppnevnt av lensmannen, uten oppmåling og kartlegging.

Oppmåling ble kun krevd i tettbygde strøk og i saker for jordskifteretten. Dette er en vesentlig årsak til at vi i store deler av landet har et eiendomskart med betydelige mangler.

Det kommunale ansvaret for oppmåling og registerføring av eiendom ble slått fast i lov om kartlegging, deling og registrering av grunneiendom (delingsloven) av 1980. Først da fikk vi én felles lov for hele landet om oppmåling og kartfesting av eiendommer.

I de fleste andre land i Europa, bl.a. i Danmark, utføres eiendomsoppmåling av private landmålere med autorisasjon. Registerføringen ivaretas av statlig myndighet. I noen land, bl.a. Sverige og Finland, er både oppmåling og registerføring i utgangspunktet en statlig myndighetsoppgave. Norge er ganske alene i EU/EFTA-området med kommunalt ansvar både for oppmåling og for registerføring.

Spørsmålet om private landmålere har vært vurdert tidligere. Et lovutvalg foreslo i NOU 1999:1 Ny lov om eiendomsregistrering at oppmåling av eiendommer og grenser skulle utføres av autoriserte landmålere som tjenesteyting, mens kommunene fortsatt skulle føre matrikkelen. Forslaget ble lagt fram av regjeringen Bondevik II og vedtatt av Stortinget våren 2005, jf. Ot.prp.nr. 70 (2004-2005), dog slik at tjenesteutøvelsen ble basert på en ren foretaksgodkjenning, ikke personlig ansvar og autorisasjon. Dessuten skulle den enkelte kommune kunne vedta kommunalt oppmålingsmonopol. Vedtaket om eiendomsoppmåling som tjenesteyting, ble ikke satt i kraft. Ved nytt lovvedtak i 2007 ble loven etter forslag av regjeringen Stoltenberg II endret slik at kommunene fortsatt skulle ha ansvaret for eiendomsoppmålingen, jf. Ot.prp. nr. 57 (2006-2007).

3 Oppmåling og matrikkelføring etter gjeldende lov

3.1 Oppmålingsforretningen

Oppmålingsforretning er en offentlig, lovregulert forretning som går ut på å klarlegge og beskrive grenser til fast eiendom og tilhørende rettigheter, i samsvar med partenes påstander og framlagte dokumenter, og ellers bringe fram opplysninger og dokumentasjon

som er nødvendig for matrikkelføring og eventuell tinglysing, jf. matrikkellova §§ 33 til 35. Den som utfører forretningen (landmåleren) skal ta vare på alle partenes interesser og utføre forretningen i samsvar med god landmålerskikk. Nye grenser skal settes ut i samsvar med tillatelse etter plan- og bygningsloven. Landmåler kan samtykke i mindre avvik for å få en hensiktsmessig tilpasning til forholdene i marka.

Hovedregelen er at forretningen skal foregå på stedet, og at alle grenser skal merkes og måles inn i det nasjonale geodetiske grunnlaget (koordinatsystemet).

Rekvisisjon av oppmålingsforretning settes fram overfor kommunen. Kommunen skal gjennomføre og matrikkelføre forretningen uten unødig opphold.

Oppmålingsforretning kreves for at ny matrikkelenhet (eiendom) skal kunne opprettes i matrikkelen. Matrikkelenheten må være opprettet i matrikkelen før denne kan innføres i grunnboka som egen registerenhet. Ved at eiendommen er definert som eget objekt kan den overskjøtes til ny eier og eventuelt tjene som pantesikkerhet for lån.

Oppmålingsforretning kan også benyttes i forbindelse med endring av grenser mellom tilstøtende eiendommer, som grensejustering for mindre arealer og som arealoverføring for større arealer.

Endelig kan oppmålingsforretning gå ut på å klarlegge eksisterende grenser når grensemerker har kommet bort eller partene av andre grunner ønsker hjelp til å finne ut hvor eksisterende grenser går. Dersom partene ikke blir enige om eksisterende grense, må landmåler imidlertid henwise dem til domstolene.

Rekvisisjon av oppmålingsforretning settes fram overfor kommunen. Kommunen skal fullføre oppmålingsforretningen og registrerer resultatet i matrikkelen uten unødig opphold, som hovedregel senest innen 16 uker etter at kravet har kommet inn. Fristen kan på bestemte vilkår være lengre i de deler av året der snø gjør det vanskelig å utføre markarbeider. I 2015 tok til sammen ca. 1000 saker lengre tid enn dette, jf. tabell 3.1.

Tabell 3.1 Saker om opprettelse av grunneiendom med lengre saksbehandlingstid enn 16 uker

	2011	2012	2013	2014	2015
Antall saker	1245	1245	1238	1699	1038
Antall kommuner med slike saker	179	193	146	160	152

Kilde: SSB (Kostra-tall)

Halvparten av norske kommuner hadde i 2015 en gjennomsnittlig behandlingstid for oppmåling av ny grunneiendom i underkant av 6 uker eller bedre (40 dager), jf. tabell 3.2. Behandlingstiden for denne type saker er forbedret hvert år i perioden 2011 - 2015.

Det bør legges til at oppmåling i marka tradisjonelt har vært regnet som sesongarbeid både av landmåler og brukere. Tradisjonell oppmåling vil fort bli ineffektiv om vinteren pga. snø, tele og mørketid. I noen grad gjelder det også i dag. Det vil for eksempel gjerne være

vanskelig å påvise eksisterende grensemerker i dyp snø. Det er derfor ikke uvanlig at landmåler og bruker avtaler å skyve på oppmålingen til neste sesong.

Tabell 3.2 Gjennomsnittlig behandlingstid for oppretting av ny grunneiendom (kalenderdager)

Kommunevis fordeling ¹	2011	2012	2013	2014	2015
Nedre kvartil	45	44	30	27	23
Median	70	67	60	50	40
Øvre kvartil	90	90	90	75	62

Kilde: SSB (Kostra-tall)

Kommunene utfører de fleste oppmålingsforretninger med eget personell. Det forutsettes at kommunen har fagkyndig personell, uten at loven har bestemte krav til utdanning, jf. rundskriv T-5/09 fra Miljøverndepartementet:

«Kommunen er ansvarlig for at oppmålingsforretninger i kommunen blir utført i samsvar med kravene i matrikkellova og matrikkelforskriften. Det gjelder også når kommunen lar andre utføre forretninger på sine vegne. Alle oppmålingsforretninger skal utføres i henhold til god landmålerskikk. Kommunen må derfor sørge for at oppmålingsforretningene blir utført av kompetent personale. Miljøverndepartementet anbefaler at landmåler minst har treårig høyere utdanning som bachelor i landmåling og eiendomsutforming eller tilsvarende realkompetanse.»

Kommunene kan overlate til andre å utføre oppmåling på sine vegne.

Tall fra en undersøkelse² utført av stipendiat Leikny Gammelmo ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet i 2016 tyder på at de fleste kommunene benytter kvalifiserte landmålere, men at dette ikke er en selvfølge. Halvparten av kommunene som svarte at de utførte oppmåling selv, hadde kun én utførende landmåler. 67 % av kommunene hadde minst én landmåler med 3-årig høyere relevant utdanning eller bedre. Av de som besvarte undersøkelsen manglet 13% relevant høyere utdanning uten at dette ble kompensert med lengre relevant arbeidserfaring. Ca. 80 % av de som besvarte undersøkelsen var menn. Flertallet (64 %) mente at kommunene vil miste grunnlaget for å opprettholde annen nødvendig kart- og oppmålingskompetanse, fullstendig eller i stor grad, dersom eiendomsoppmålingen i sin helhet ble overtatt av private landmålere.

Se også en undersøkelse fra NIVI analyse omtalt i kapittel 3.9.

¹ Kvartil og median er grunnleggende statistiske begreper. Når nedre kvartil i denne tabellen over gjennomsnittlig behandlingstid er 23 dager, betyr det at en firedel av kommunene (25 %) hadde en gjennomsnittlig behandlingstid kortere enn 23 dager. Når øvre kvartil er 62 dager, betyr det at en firedel av kommunene (25 %) hadde en gjennomsnittlig behandlingstid lenger enn 62 dager. Når medianen er 40 dager, betyr det at halvparten av kommunene hadde en gjennomsnittlig behandlingstid kortere enn 40 dager og halvparten lenger gjennomsnittlig behandlingstid.

² Gjengitt etter personlig meddelelse og foredrag 12. april 2016 på arrangement i regi av Tekna Samfunnsutviklerne

3.2 Matrikkelføring

3.2.1 Generelt om matrikkelen

Matrikkelen er det offisielle registeret over fast eiendom, adresser, bygninger og boliger.

Matrikkelen er definert som nasjonal felleskomponent for IKT-løsninger. Disse felleskomponentene er:

- ID-porten
- Altinn
- Digital postkasse til innbyggere
- Kontakt- og reservasjonsregisteret
- Det sentrale folkeregisteret
- Enhetsregisteret
- Matrikkelen

Statens kartverk har ansvaret for organisering, drift og forvaltning av matrikkelen.

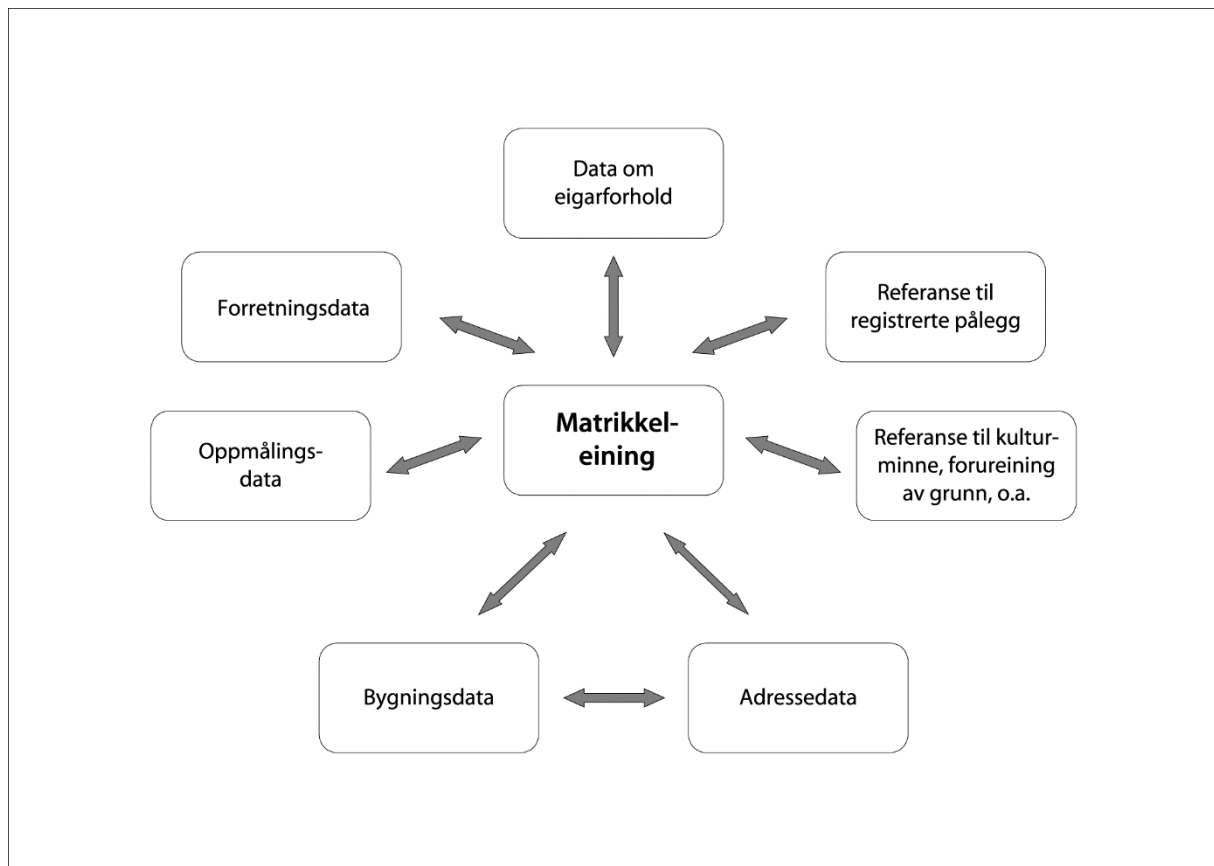
Opplysningene i matrikkelen føres primært av kommunene, men også statlige organ fører opplysninger, for eksempel opplysninger om forurensset grunn.

Matrikkelen omfatter stedfestede opplysninger om:

- Fast eiendom (matrikkelenheter), bl.a. opplysninger om grenser. Eiendom identifiseres med matrikkelnummer (vanligvis gårds- og bruksnummer)
- Bygninger og bruksenheter i bygninger, bl.a. opplysninger om antall etasjer, byggeår og formål. Bygninger identifiseres med et bygningsnummer
- Adresser (vegadresser) for boliger og andre bruksenheter, og andre objekter som trenger en adkomstadresse

Matrikkelenheten (eiendommen) er det sentrale elementet i matrikkelen. Opplysninger om adresser, bygninger, boliger og andre bruksenheter er koplet til matrikkelenheten, jf. figur 3.1.

Figur 3.1 Matrikkelsystemet

Kilde: Ot.prp. nr. 70 (2004-2005) figur 13.1 s. 91.

Informasjon fra matrikkelen benyttes i en rekke sammenhenger, fra offentlig saksbehandling til adresseoppslag, f.eks. av nødetatene, budtjenester og privatpersoner. Informasjonen benyttes også av tjenesteleverandører og privatpersoner som forholder seg til eiendomsgrenser via satellittbaserte tjenester og registrert informasjon om grenser. I offentlig saksbehandling brukes informasjonen bl.a. til oppgaver i forbindelse med plan- og bygningsloven, konsesjonsloven og tinglysningsloven, og beregning av eiendomsskatt, arealtilskudd, kvoter og renovasjonsavgifter.

3.2.2 Matrikkelføring av eiendomsgrenser

Matrikkellova skiller mellom oppmålingen og føringen av resultatet fra oppmålingen. Oppmålingen utføres av landmålere som setter fram et krav om matrikkelføring. Kommunens matrikkelfører kontrollerer kravet og fører opplysningene inn i matrikkelen. I rundskriv T-5/09 fra Miljøverndepartementet er det sagt følgende om hvilke krav som gjelder for den som skal føre matrikkelen:

«Person som skal føre opplysninger i matrikkelen, skal ha gjennomført Statens kartverk sitt kurs i matrikkelføring. Vedkommende bør ha faglig kompetanse innenfor det feltet vedkommende fører opplysninger. Miljøverndepartementet anbefaler at person som fører opplysninger om oppmålingsforretninger, bør ha kartfaglig kompetanse. Kommunen kan ikke la andre virksomheter utføre matrikkelføring på sine vegne. Unntak gjelder bare for andre kommuner eller Statens kartverk. Matrikkelføringen må således være organisert som

del av kommunens egen virksomhet, dersom føringen ikke er overlatt til annen kommune eller Statens kartverk.»

I en undersøkelse fra NIVI analyse i 2011 (se kapittel 3.9) oppga 90 % av kommunene at de hadde etterslep med matrikkelføringen på ett eller flere områder. Det gjaldt særlig føring av bygningsinformasjon (62 % av kommunene oppga etterslep) og feilretting (46 % av kommunene oppga etterslep). Når det gjaldt eiendomsinformasjon, oppga 33 % av kommunene etterslep i føring av saker der Statens vegvesen hadde målt opp egne grenser. 32 % av kommunene oppga etterslep i føring av jordskiftesaker. 22 % av kommunene oppga etterslep i føring av nye grunneiendommer. En opptelling fra Jordskifteretten i Agder, også fra 2011, viste at 18 % av de sluttede sakene var helt eller delvis ikke ført inn i matrikkelen av vedkommende kommuner.

Det er ikke gjennomført tilsvarende undersøkelse siden 2011, men Kartverkets målinger tyder på at det store etterslepet i føring av bygningsinformasjon er redusert noe fra 2011 til 2015. Kartverkets inntrykk er at etterslep i føring av jordskiftesaker, oppmålingsforretninger fra Vegvesenet og feilrettinger ikke er blitt bedre. I forbindelse med at Kartverket gjennomfører tilsyn med kommunenes matrikkelføring avdekkes noen avvik som gjelder tidsfrister, i hovedsak knyttet til føring av bygningsopplysninger, men også enkelte eiendomssaker.

I undersøkelsen fra 2011, svarte 80 kommuner at de kunne være interessert i at Kartverket overtok hele eller deler av matrikkelføringen. I de siste årene har Kartverket mottatt flere henvendelser om dette. Ny jordskiftelov ble satt i kraft fra 1. januar 2016. Det ble i den forbindelse gjort enkelte endringer i matrikkelforskriften. I arbeidet med forskriften kom det tydelig fram at en rekke kommuner har problemer med å føre resultatet av saker fra jordskifterettene. I 2015 startet Kartverket opp en prøveordning der Kartverket etter avtale med den enkelte prøvekommune kan gå inn å føre feilrettinger, jordskiftesaker og kvalitetsforbedringer. Kartverkets fylkeskartkontorer bistår i noen grad kommuner med å føre matrikkelen. Noen kommuner benytter seg av hjelp fra private konsulenter.

3.3 Forarbeidene til gjeldende lov

3.3.1 Delingsloven av 1978

Da lov om kartlegging, deling og registrering av grunneiendom (delingsloven) trådte i kraft i 1980, fikk vi for første gang en felles lov for hele landet. Kommunene fikk ansvar for oppmåling (kartforretning) og for registrering, jf. § 1-2:

«Myndighet til å holde kart- og delingsforretning etter denne lov, tilligger den kommune der eiendommen ligger. Med mindre jordskifteretten bestemmer noe annet, skal delingsforretning på bruk som ligger under offentlig jordskifte, behandles av jordskifteretten etter reglene i lov om jordskifte.

Kommunen har ansvaret for at oppgavene utføres i henhold til gjeldende bestemmelser. Kommunen kan etter avtale overlate til andre å utføre kart- og delingsforretninger på sine vegne som bestyrer.

Kommunestyret selv kan beslutte at det skal inngås avtale med en eller flere kommuner om felles myndighetsutøvelse, eller at denne overlates til offentlig myndighet utenfor kommunen.»

Loven krevde at grenser skulle bli «nøyaktig merket, målt og kartfestet». Dokumentasjonen skulle primært skje ved at det ble utarbeidet individuelle målebrev for hver forretning. Kravene til et samlet eiendomskart for kommunen var svake. Kommunen skulle registrere tekstlig informasjon i det sentrale GAB-registeret hos Kartverket.

Loven stilte ikke bestemte krav til kvalifikasjoner for bestyreren av kartforretningen.

Lovforslaget bygde på NOU 1973: 31 *Eiendomsdeling, kartforretning mv.* Utvalget la hovedvekten på to funksjoner ved oppmålingen, nemlig selve sikringen av grensene som utvalget understreket var en teknisk oppgave, og kontrollen med de materielle vilkår for delingen, jf. kap. VIII, pkt. 8, s. 20. Departementet la i sitt forslag til grunn følgende funksjonsfordeling, jf. Ot.prp. nr. 50 (1977-78) kap. 3.4 s. 10:

«Bygningsrådet vurderer i plansammenheng og gir tillatelse. Oppmålingsmyndigheten kartfester den nye enhet og tildeler registerbetegnelse. Til slutt blir enheten registrert i grunnboka av tinglysningsvesenet. Utenfor disse tre instanser står så partene, som ved avtaler disponerer over de enheter som på denne måte vurderes, måles og kartfestes samt registreres.»

3.3.2 NOU 1999: 1 Lov om eiendomsregistrering

På bakgrunn av den tekniske utviklingen og endringer i samfunnet ellers satte Miljøverndepartementet i 1996 ned et utvalg til å vurdere delingsloven. Utvalget anbefalte at delingsloven burde erstattes med en ny lov om eiendomsregistrering, jf. NOU 1999:1. De viktigste forslagene fra lovutvalget gjaldt nye eiendomstyper (anleggseiendom mv.), opprettelse av en sentral matrikkel med eiendomskart, og at oppmåling skulle overlates til autoriserte landmålere ansatt i landmålerforetak. Om behovet for autoriserte landmålere skriver utvalget, jf. NOU 1999:1 kap. 4.2.1, s. 20:

«For å sikre tilfredsstillende kvalitet på forretningene, foreslår utvalget at oppmålingsforretninger bare kan utføres av private foretak og offentlige organer som har fått bevilling. For å få bevilling må arbeidet med oppmålingsforretninger i vedkommende virksomhet ledes av autorisert landmåler. Kompetansekravene fører til at kommunens kontroll av oppmålingsforretningene ikke skal være inngående. Systemet som foreslås her er også en tilpassing til bestemmelser om saksbehandling, dokumentasjon og kontroll i byggesaker.

For å bli autorisert må landmåler ha avlagt godkjent eksamen og ha to års relevant praksis. For å sikre en fleksibel overgang fra dagens situasjon, foreslås det at utøvere med tilfredsstillende praksis og grunnkunnskaper kan få tidsbegrenset autorisasjon basert på at de avlegger ordinær eksamen innen et fastsatt antall år. Landmålere med fulle kvalifikasjoner får rett til å bruke tittelen «statsautorisert landmåler». Tre av utvalgets medlemmer foreslår at tittelen skal være «autorisert landmåler». Ett utvalgsmedlem støtter ikke innføring av en generell autorisasjonsordning, men foreslår at kvaliteten på oppmålingsforretninger sikres ved at det som ledd i bevillingsordningen kreves at faglige ledere oppfyller de kvalifikasjonskrav som utvalget har foreslått.

Det foreslås at både private foretak og offentlige organer kan få bevilling til å utføre oppmålingsforretninger, og at grunneier selv velger hvilken landmåler han eller hun vil engasjere. Kommuner som ønsker det kan fortsette å utføre forretninger, men flertallet i utvalget foreslår at grunneier skal kunne velge å bruke privat landmåler. Tre av utvalgets medlemmer foreslår at kommunen skal kunne bestemme at bare den skal utføre forretninger i vedkommende kommune. Utvalget foreslår at kommunene og Statens vegvesen kan få tidsbegrenset dispensasjon fra kravet om å ha autorisert landmåler. Private foretak skal ha ansvarsforsikring.

Det foreslås at bevilling og autorisasjon skal gis av en sentral statlig nemnd med medlemmer oppnevnt av departementet. Klage på nemndas avgjørelser skal gå til en særskilt klagenemnd.»

Utvalget pekte videre på behovet for å legge til rette for og utvikle en konsulentbransje knyttet til faste eiendommers rettsforhold gjennom utvikling av en privat landmålerbransje, jf. NOU 1999:1 samme sted:

«Utvalget legger vekt på at det gis mulighet for å etablere en privat landmålerbransje med oppgaver på det matrikulære området, også i Norge. I tillegg til å utføre oppgaver etter matrikkelloven, bør autoriserte landmålere ha kompetanse til å utføre andre oppgaver med tilknytning til eiendom, areal, kartlegging og landmåling. Utvalget mener at dette vil være en hensiktsmessig konsulenttjeneste for grunneiere i spørsmål som har med grenser, naboforhold, arealplanlegging og eiendomsutvikling å gjøre. Tilsvarende tjenester er aktuelt overfor kommuner og andre offentlige etater som ikke finner det hensiktsmessig å ansette egne landmålere.»

Utvalget la dessuten til, jf. NOU 1999:1, kap. 14.4.1, s. 102:

«I dag må grunneiere ofte søke bistand fra kommunen, advokat, arkitekt med flere, uten at adekvat kompetanse er samlet på ett sted. Utvalget mener at private landmålere i større grad enn offentlige kan gi råd og veiledning, og yte tilleggstjenester som naturlig kommer opp i forbindelse med oppmålingsforretninger. Autoriserte landmålere bør dessuten ha kompetanse til å bistå kommuner med oppmåling, kartlegging, databehandling av kart, mv.»

Et mindretall i utvalget gikk inn for at den enkelte kommune selv skulle kunne bestemme hvordan arbeidet etter den nye loven skulle organiseres. De ønsket at kommunestyret kunne bestemme om tjenesteproduksjonen skulle privatiseres, konkurranseutsettes eller utføres av kommunale tjenestemenn. Et annet mindretall gikk imot at det skulle innføres en egen autorisasjon av landmålere og foreslo en ordning som for godkjenning av foretak etter plan- og bygningsloven, og at det som vilkår for godkjenning av foretak skulle settes bestemte kvalifikasjonskrav til faglige ledere i foretaket.

I forslaget til ny lov om eiendomsregistrering, som i stor grad hadde hentet idéer fra den danske landinspektørloven, hvor tjenestedelen er privatisert, la flertallet i utvalget opp til følgende løsninger for en privat landmålerordning i Norge:

- Oppmålingsforretningen skulle bare utføres av autorisert landmåler som selv hadde bevilling, eller som var ansatt i privat foretak eller offentlig organ med bevilling. Kommuner og Statens vegvesen skulle kunne få tidsbegrenset dispensasjon fra kravet om autorisert landmåler.
- Landmåler skulle sette fram krav om matrikulering av ny matrikkelenhet

- Innføring av opplysninger i matrikkelen skulle bare utføres av person godkjent av Statens kartverk.
- Bevilling til å utføre oppmålingsforretninger skulle gis til foretak og offentlig organ med tilsatt autorisert landmåler som skulle være ansvarlig for utførelsen av oppmålingsforretninger. Bevilling kunne bare gis til foretak som var solvent og drev fra et fast forretningssted. Dersom bevillingshaver hadde avdelinger på flere steder gjaldt kravet om ansvarlig autorisert landmåler hvert avdelingskontor. Foretaket måtte ha forsikring eller stille annen betryggende sikkerhet, som dekket det ansvaret foretaket kunne pådra seg i forbindelse med utførelsen av oppmålingsforretninger. Departementet kunne gi nærmere forskrifter om bevilling, herunder om krav til sikkerhetsstillelse.
- For å få autorisasjon som landmåler krevdes bestått godkjent eksamen og minst 2 års relevant praktisk erfaring. Godkjenningnemnda kunne gi autorisasjon for en begrenset tid til personer som ikke hadde avlagt full eksamen. Bare den som hadde autorisasjon uten tidsbegrensning, skulle ha rett til å bruke tittelen "statsautorisert landmåler". Departementet kunne i forskrifter fastsette nærmere krav til eksamen og praksis, herunder om krav til grunnutdanning for å kunne gå opp til eksamen.
- Statens kartverk skulle føre kontroll og tilsyn med at bevillingshavere drev oppmålingsvirksomheten i samsvar med lov og forskrifter, og kunne i den forbindelse gi nødvendige pålegg. Bevillingshaver pliktet å fremlegge de opplysninger som var nødvendig for å utføre tilsynet. Departementet skulle kunne gi utfyllende forskrifter om kontroll og tilsyn.
- Godkjenningnemnda kunne trekke bevillingen tilbake dersom vilkårene for å få bevilling ikke lenger var til stede, eller bevillingshaver hadde latt være å etterkomme pålegg. Alternativt kunne det settes frist for å bringe forholdene i orden. Nemnda kunne også trekke bevillingen tilbake dersom bevillingshaver hadde gjort seg skyldig i grov overtredelse av lov eller forskrifter. Dersom en privat bevillingshaver ble tatt under konkursbehandling, skulle bevillingen falle bort.
- Enkeltvedtak som gjald godkjenningsordningen kunne påklages til en sentral klagenemnd. Den sentrale klagenemnda skulle bestå av tre medlemmer, hvorav en dommer som leder, en autorisert landmåler og ett medlem som ikke var landmåler eller dommer. Hvert medlem skulle ha personlig vararepresentant. Medlemmene og varamedlemmene skulle oppnevnes av departementet. Forvaltningslovens regler skulle gjelde for klage til den sentrale klagenemnda.
- Avtale om oppdrag om oppmålingsforretning skulle inngås skriftlig med innhold som fastsatt i forskrift (standardkontrakter). Landmåleren skulle ivareta alle parter interesser og utføre oppdraget i samsvar med god landmålerskikk. Det var nærmere bestemmelser om gjennomføringen av forretningen (innkalling mv.), habilitetsregler for landmåleren, mv. Det ble også foreslått regler om arkivering, mv..

3.3.3 Vedtak om ny lov i 2005

Regjeringen Bondevik II la fram forslag til ny matrikkellov i 2005, jf. Ot.prp. nr. 70 (2004-2005) *om lov om eigedsregistrering*. Forslaget fulgte i det vesentlige forslaget fra lovutvalget

- ved å understreke betydningen av et ensartet og pålitelig offentlig eiendomsregister,
- ved å innføre et skille mellom myndighetsoppgaver og tjenesteproduksjon og prinsippet om fritt landmåervalg

Eiendomsregistreringen (matrikkelføringen) skulle fortsatt være en myndighetsoppgave, mens oppmålingsforretning, herunder merking og annet arbeid forut for matrikkelføringen, skulle være tjenesteproduksjon som kunne utføres av private landmålerforetak.

Forslaget fulgte ulike mindretall i lovutvalget på to punkter

- Den foreslått ordningen for spesiell autorisasjon av landmålere ble erstattet med foretaksgodkjenning etter modell av bestemmelsene i plan- og bygningsloven.
- Den enkelte kommune skulle kunne vedta at den alene skulle kunne utføre oppmåling i kommunen (kommunalt oppmålingsmonopol),

Forslaget ble vedtatt 14. juni 2005, jf. Innst. O. nr. 118 (2004-2005).

3.3.4 Endringer i lovvedtaket i 2007 – Gjeldende matrikkellov

Før loven av 2005 trådte i kraft fremmet regjeringen Stoltenberg II forslag om å videreføre det offentlige ansvaret for eiendomsoppmålingen slik det var etter delingsloven, jf. Ot.prp. nr. 57 (2006-2007) *om lov om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedsregistrering o.a.* For øvrig ble loven av 2005 i det alt vesentlige opprettholdt. Forslaget ble vedtatt 15. juni 2007, jf. Innst. O. nr. 98 (2006-2007).

Saksbehandlingsreglene i loven ble satt i kraft 1. januar 2010. Matrikkellova avløste fra det tidspunktet delingsloven.

3.4 Årlig omfang av eiendomsoppmålingen

Departementet anslår at det totalt blir utført ca. 38.000 oppmålingsforretninger per år. Anslaget er basert på en opptelling Kartverket har foretatt av antall brukstilfeller i matrikkelen for årene 2013, 2014 og 2015, jf. tabell 3.3. Siden matrikkelen ikke registrerer oppmålingsforretninger men brukstilfeller, er anslaget beheftet med relativ stor usikkerhet. En oppmålingsforretning kan bestå av flere brukstilfeller. Det er også slik at det kan være variasjoner på hvordan matrikkelen føres og at saker fra jordskifterettene kan bli noe ulikt registrert hva gjelder brukstilfeller. På den annen side kommer klargjøring av grenser (grensepåvisning) som egen forretning i tillegg. Basert på en opptelling i kommuner i Valdres, Fredrikstad kommune og Stavanger kommune anslår departementet at ca. 24 % av alle forretninger gjelder slike saker. Inntrykket er likevel at flertallet forretninger springer ut av grunneiers behov for å opprette ny eiendom eller endre

eksisterende grenser, dvs. utsetting av grenser i samsvar med kommunal tillatelse etter plan- og bygningsloven. Det må imidlertid ikke glemmes at også slike saker omfatter klargjøring av eksisterende grenser for de deler av den nye enheten som grenser mot naboeiendommer. Også jordskifterettene utfører oppmåling som skal registreres i matrikkelen. Jordskifterettene tar også stilling til bruksretter, f.eks. veiretter. Jordskifterettene kan i motsetning til en oppmålingsforretning også fastsette grense og bruksretter når det foreligger tvist mellom partene.

Tabell 3.3 Antall brukstilfeller i matrikkelen

	2013	2014	2015
Nye grunneiendommer	26.436	24.613	26.167
Nye festegrunner	910	937	1088
Nye eierseksjoner	22.260	21.694	20.996
- herav med uteareal	2689	2098	2146
Nye anleggseiendommer	51	92	107
Registrerte jordsameier	66	102	105
Arealoverføringer	3823	4566	3975
Grensejusteringer	3530	3731	3313
Referanser til avtaler om eksisterende grense	285	206	155
Sammenslåinger	5593	5855	6271

Kilde: Kartverket

Tabell 3.4 Jordskifterettene, noen hovedtall

	2013	2014	2015
Løste tvister	1257	1232	1241
Slutta saker, omarrondering	296	356	338
Slutta saker, bruksordning/felles tiltak	239	328	262
Slutta saker, rettsfastsetting	783	871	883
Merka grenser (km)	2478	2308	3164

Kilde: Domstoladministrasjonen. Jordskifterettene. Årsstatistikk 2013-2015

Driftsutgiftene for kommunal kart- og oppmålingsvirksomhet summerte seg i 2015 til 1081 mill. kr ifølge SSBs Kostra-tall, dvs. 2,8 % av kommunesektorens samlede driftsutgifter. Av dette var 760 mill. kr lønnsutgifter. Til sammenlikning var utgiftene til byggesaksbehandling 1423 mill. kr og plansaksbehandling 1510 mill. kr.

Departementet har ikke nøyaktige tall for hvor mye av dette som var kostnader knyttet til oppmåling og til matrikkelføring. Basert på tidligere anslag, antar departementet at 460 mill. kr er kostnader knyttet til eiendomsoppmåling og 160 mill. kr gjelder matrikkelføring av eiendomsopplysninger. Departementet anslår at 500-600 årsverk er engasjert med oppmåling av eiendomsgrenser i kommunene.

Tilsvarende viser tallene fra Kostra at kommunenes samlede inntekter fra kart- og oppmålingsvirksomheten var 730 mill. kroner. Departementet anslår inntektene fra oppmålinger til vel 500 mill. kroner per år. Halvparten av kommunene ligger på eller nær full selvkostdekning for kart- og oppmålingsvirksomheten som helhet.

Kostra-tall viser at kommunene kjøpte kart- og oppmålingstjenester fra private konsulenter for 40 millioner kroner. I en undersøkelse fra 2015 utført av

Geomatikkbedriftene (GB), en interesseorganisasjon for geomatikkbedriftene, oppgir 22 selskap at de utfører arbeider etter matrikkellova. Selskapene har til sammen utført arbeider i 155 kommuner. Selskapene har 61 personer som utfører oppmålingsforretninger og en omsetning i 2015 innenfor eiendomsoppmåling på 25,5 mill. kr, som fordeler seg på ca. 2 500-3 100 saker, ca. 8 % av det totale antallet oppmålingsforretninger.

85 % av alle kommuner har avtale med Statens vegvesen om å utføre oppmålingsforretninger for veigrunn. Kartverket anslår at dette representerer ca. 10 % av alle forretninger. Til sammen utføres dermed ca. 18 % av alle oppmålingsforretninger av andre enn kommunen selv.

Departementet antar at minst 15 % av kommunene ikke utfører oppmåling selv, men betjenes fra en samarbeidende nabokommune. Resultater fra undersøkelsen til Gammelmo viser at minst 350 kommuner utfører oppmålingsforretninger selv. 27 kommuner oppga at de utførte oppmålingsforretninger også for andre kommuner. 33 kommuner oppga at de benyttet privat firma til å utføre all eiendomsoppmåling i kommunen. I undersøkelsen fra NIVI analyse fra 2011 (se kapittel 3.9) oppga 14 % av kommunene at de samarbeidet eller ble betjent av en nabokommune.

3.5 Gebyr

Brukeren betaler et felles gebyr til kommunen for oppmåling og matrikkelføring. Gebyret kreves som oftest når oppmålingen blir rekvirert. Gebyrregulativet fastsettes av kommunestyret vanligvis i forbindelse med budsjettet for neste år. Gebyrene er begrenset oppad til kommunens samlede utgifter med eiendomsoppmåling og matrikkelføring. Noen kommuner velger å ha lave gebyrer som ikke gir dekning for kommunens kostnader. De fleste kommuner benytter faste gebyrsatser basert på tomtas størrelse eller grenselengde. Gebyret blir dermed ikke basert på arbeidsmengden i den enkelte sak. Kommunene kan beregne gebyr basert på faktisk medgått tid, men dette synes å være lite brukt. I og med at eiendomsoppmålingen er ledd i offentlig myndighetsutøvelse, er oppmålingsgebyret fritatt for merverdiavgift.

Fristen for å fullføre saken er i utgangspunktet 16 uker. Oversittes fristen settes gebyret ned med en tredjedel. Går det ytterligere 8 uker settes gebyret ned til en tredjedel. Endelig kan fylkesmannen sørge for fullføring for kommunens regning dersom kommunen ikke ivaretar sitt ansvar i henhold til matrikkellova, men departementet er ikke kjent med at det er gitt noe slikt pålegg.

Gebyrene i eiendomssaker vil være avhengig av sakens omfang. Kommunene rapporterer i forbindelse med Kostra kun gebyr for én type oppmålingsforretning, dvs. for en boligtomt på 750 m². Halvparten av kommunene hadde i 2015 et gebyr for dette mellom 13.000 og 20.000 kr. Middelgebyret var på 15.690 kr. Minste gebyr var 865 kr og største gebyr var 40.000 kr, jf. tabell 3.5.

Tabell 3.5 Variasjon i oppmålingsgebyret for et tomteareal på 750 m² (hele landet, 2015)

Tomteareal 750 m ²	(kr)
Minst	865
Nedre kvartil	12.995
Median	15.690
Øvre kvartil	19.825
Størst	40.000

Kilde: SSB (Kostra-tall)

Kostra-tall for 2015 tyder ellers på at halvparten av kommunene som gjør slike beregninger, ligger nær full selvkostdekning for kart- og oppmålingsvirksomheten som helhet. 20 % av kommunene oppga et overskudd. I den grad overskuddet gjelder arbeid etter matrikkellova vil kommunen være forpliktet til å regulere gebyrene tilsvarende ned i etterfølgende år. 166 kommuner oppga at de beregner et fullstendig gebyrgrunnlag i henhold til generelle retningslinjer for selvkostberegninger, inkludert fordeling av indirekte kostnader knyttet til husleie, administrasjon og liknende.

Som nevnt får kommunene utført ca. 8 % av alle oppmålingsforretningene av private konsulentfirma. Geomatikkbedriftene (GB) anslår at pris i 2016 fra konsulent til kommune varierer mellom 5 000 og 10 000 kr eks. mva. for oppretting av standard boligtomt. Det omfatter saksforberedelse, varsling, avholdt forretning, målearbeid og dokumentasjon. Det er en god del regionale variasjoner. Prisene synes å være lavest i typiske distriktsfylker og høyere i mer bynære områder. Foreningen anslår ca. 8 000 kr som et gjennomsnitt for landet under ett.

Omfanget av en oppmålingsforretning kan variere en god del. Kommunens kostnader vil kunne øke bl.a. med tomtestørrelsen, antall berørte eiendommer og uklarheter i eksisterende eiendoms- og rettsforhold. Noen kommuner løser dette med å fastsette gebyr etter medgått tid. Andre kommuner opererer med standardgebyrer avhengig av tomtestørrelsen. En undersøkelse for Oslo og Akershus gjengitt i Aftenposten 25. august 2013 viste at flere kommuner øker gebyrene betydelig for store utbyggingsarealer, jf. tabell 3.6.

Tabell 3.6 Variasjon i oppmålingsgebyret for ulike tomtestørrelser i Oslo og Akershus (2013)

(kr)	Minst	Størst
Tomteareal 750 m ²	11.400	30.000
Tomteareal 5 500 m ²	16.000	55.800
Tomteareal 15 500 m ²	16.000	68.400
Tomteareal 205 500 m ²	16.000	531.400

Kilde: Aftenposten

Lantmäteriet i Sverige³ foretok i 2006 en sammenlikning av prisene for fradeling av en standardtomt i de nordiske landene basert på tall fra 2005. Betalingen for oppmålingsforretningen var i gjennomsnitt relativt like i Sverige, Norge og Danmark på tross av ulikt innhold i forretningen og henholdsvis statlig, kommunal og privat organisering. Prisene i Finland og Island var lavere. Det er usikkert hvor relevant sammenlikningen er for situasjonen i dag. Tallene for Danmark tydet på noe lavere priser innenfor regulert område og noe høyere priser utenfor. I tillegg kommer merverdiavgift i Danmark.

3.6 Klagesaker

Fylkesmannen er klageinstans for kommunens saksbehandling etter matrikkellova. Det er ingen samlet oversikt over klagesaker knyttet til matrikkellova. Departementet har bedt Kartverket gjennomgå offentlig journal fra fylkesmennene for å få et inntrykk av klagebehandlingen.

I perioden fra matrikkellova ble innført og ut 2015 har Kartverket funnet mellom 35 og 40 klagesaker med relevans for eiendomsoppmålingen. Det omfatter klager på oppmålingsforretningene, herunder størrelse på gebyr, og retting av eiendomsinformasjon i matrikkelen (eiendomsgrenser eller matrikkelnummer). I 18 av sakene er kommunens vedtak stadfestet, mens fylkesmannen i 9 av sakene har endret kommunens vedtak. To saker er avvist. I resten av sakene kjenner Kartverket ikke til at det foreligger endelig avgjørelse. Det er i noen saker varslet om at det kan ta inntil ca. 10 måneder før svar på klagen vil foreligge. I minst tre av klagesakene er det tilkjent dekning av sakskostnader.

Tabell 3.7 Undersøkte klagesaker (ca. innkommende saker per år)

2011	2012	2013	2014	2015
5	5	15	10	5

Kilde: Kartverket

Kartverket har gjennom tilsyn (se kapittel 3.8) kontrollert i hvilken grad kommunene informerer om klageadgangen når de sender ut matrikkelbrev. I 2013 ble det gitt avvik på dette til to kommuner, i 2014 til 8 kommuner og i 2015 til to kommuner. Det vil si at ca. 20 % av kommunene det ble ført tilsyn med disse tre årene fikk avvik på å informere om klageadgangen. Det ble i samme periode gitt avvik til 4 kommuner, ca. 6%, som ikke sendte ut matrikkelbrev etter matrikkelføring av oppmålingsforretning.

3.7 Evaluering av matrikkelloven

Kartverket gjennomførte på oppdrag av departementet i 2013-2014 en evaluering av om målene med innføring av ny lov om eiendomsregistrering var oppnådd sett i lys av det

³ Göran Eriksson og Karin Lindgren Gardby (2006). Vad kostar en avstyckning i Norden.

opprinnelige mandatet for lovutredningen i NOU 1999:1. Av rapportens oppsummering framgår følgende:

«Denne evalueringsrapporten konkluderer med at reformen bare delvis må sies å være oppnådd. Samtidig må det sies at det er skjedd endringer i samfunnet siden lovutvalget fikk sitt mandat som har medført at viktigheten av informasjonen i matrikkelen har økt (betydelig), både i forhold til offentlig forvaltning, diverse private tjenester, privatrettslige avgjørelser m.m. Endringer i samfunnet har medført at mer av eiendomsdanningen i dag skjer i urbane områder, med problemstillinger som i mindre grad ble drøftet av lovutvalget. Utviklingen som er skjedd siden lovutvalget fikk sitt mandat medfører et behov for å gå gjennom lovgivningen for eiendomsregistrering på nytt. Og da også sett i tettere sammenheng med andre lover som også er involvert ved eiendomsdanning og -endring.»

Rapporten regner opp åtte sentrale punkter for iverksetting av lovrevisjonsarbeid. Disse er gjengitt under med en henvisning til hvordan hvert punkt er behandlet i dette høringsnotatet.

- Gjennomgå grenseflatene og sammenhengene mellom lover som har med eiendomsdanning å gjøre. Herunder foreslå nødvendige avklaringer der det i dag er uklarheter mellom det offentligrettslige og privatrettslige.

En større gjennomgang av grenseflatene og sammenhengene mellom lover som har med eiendomsdanning å gjøre, vil omfatte en trekke lover i tillegg til matrikkellova, bl.a. plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven, tinglysingsloven og jordskiftelova. Dette vil innebære et større utredningsarbeid som nødvendigvis vil måtte ta tid. Flere av lovene har dessuten vært eller er under revisjon hver for seg. Departementet er enig i at det er behov for å se lovene i sammenheng, men mener det er mer hensiktsmessig med en mer stegvis framgangsmåte.

- Foreta en gjennomgang av de eksisterende matrikkelenhetstypene i lys av erfaringene med disse så langt, herunder erfaringene med anleggseiendom. Forhold som bør vurderes er håndtering av verneområder, ”kløyvd eiendomsrett”, løsrevne realsameieandeler, bygdeallmenninger og evt. ”midlertidige enheter” for å håndtere mer kompliserte eiendomsdanninger/-endringer.

Departementet foreslår en bedre registrering av bruksretter i matrikkelen, se kapittel 7.3. Departementet mener dette tiltaket er viktigere enn en eventuell utvidelser av antall matrikkelenhetstyper. Departementet minner om at et mindretall i NOU 1999:1 advarte mot konstruksjonen med flere typer matrikkelenheter og anbefaler kun en type matrikkelenhet, definert som et avgrenset fysisk volum (geostasjonært volum), som er gjenstand for særskilt eiendomsrett, festerett eller tilsvarende langvarig bruksrett.

- Se på om det i lys av teknologisk utvikling kan tenkes andre og billigere måter å samle inn og registrere nødvendig informasjon i matrikkelen på bl.a. med tanke på å kunne heve kvaliteten på informasjonen om eldre matrikkelenheter.

Kommunene er vel i stand til å utnytte moderne teknologi. I den grad potensialet som ligger i ny teknologi skal kunne utnyttes ytterligere, forutsetter dette friere former for organisering. Spørsmålet er berørt i kapittel 5 og 6.2.

- Se på om det er andre måter å organisere føring av f.eks. jordskiftesaker, krav om retting og saker som gjelder offentlig veg- og jernbanegrunn i lys av erfaringene så langt med at oppdatering av matrikkelen ikke virker å være gitt tilstrekkelig prioritet og kapasitet.

Føring av jordskiftesaker var gjenstand for høring 12. februar 2015 som resulterte i endringer i matrikkelforskriften med virkning fra 1. januar 2016.

- Vurdere om gjeldende standardkrav har rett nivå, bl.a. i forhold til måling og merking av grenser.

Spørsmålet er av teknisk karakter og følges opp av Kartverket.

- Vurdere bestemmelsene knyttet til retting og komplettering av matrikkelinformasjon i lys av erfaringer så langt.

Spørsmålet er omtalt i kapittel 7.4.

- Vurdere om det skal innføres et kompetansekrav i forhold til oppgaver knyttet til eiendomsdanning og -registrering, og i så fall hva kompetansekravet skal være.

Spørsmålet er omtalt i kapittel 6.2 og 6.5.

- Vurdere reglene for gebyrer.

Spørsmålet er omtalt i kapittel 6.6.

3.8 Kartverkets tilsyn med matrikkelføringen

Kartverket fører tilsyn med kommunenes føring av matrikkelen. Kommunene blir valgt ut ved trekning, ca. 20 kommuner pr år, hvorav minst en kommune fra hvert fylke. Ved utgangen av 2014 var det til sammen gitt 287 avvik fordelt på 64 gjennomførte tilsyn. 175 av disse avvikene gjaldt punkter knyttet til dokumentasjon fra oppmålingsforretning, 20 gjaldt avvik knyttet til vilkårene for matrikulering uten fullført oppmålingsforretning.

Relativt mange avvik er således knyttet til oppmålingen. Men selv om landmåler har levert mangelfullt resultat fra oppmålingsforretning, så skal dette avdekkes av den som fører matrikkelen. Slik sett viser avvikene både mangler fra landmåler, men også at manglene ikke er avdekket av den som fører matrikkelen.

I samme tidsrom ble det i tillegg gitt 80 merknader, hvorav 16 gjaldt bemanningssituasjonen knyttet til matrikkelarbeidet som ble bemerket som sårbar.

Fra og med 2014 har føring av fullstendighet knyttet til bygningsinformasjon vært en del av tilsynet. Av 22 kommuner, som det ble ført tilsyn med det året, fikk 16 kommuner avvik på dette punktet.

3.9 Kommunene som lokal matrikkelmyndighet – rapport fra NIVI analyse

I 2011 gjennomførte NIVI analyse, på oppdrag fra Kartverket, en landsomfattende brukerundersøkelse om kvalitet og hovedutfordringer knyttet til matrikkelarbeidet.

Samtlige av landets kommuner fikk tilsendt undersøkelsen og hele 83% besvarte denne. Selv om undersøkelsen er noen år gammel, mener Kartverket at det er grunn til å tro at den fortsatt er relevant.

Undersøkelsen ble sendt til den registrerte matrikkelkontakten i hver kommune. Dette er personer som har gjennomført Kartverkets kurs for å bli godkjent for matrikkelføring. I en del kommuner er det samme person(er) som utfører landmåling og matrikkelføring. Mens i andre kommuner er det forskjellige personer som har disse rollene. Svarene som er gitt er derfor mest representativt for matrikkelføringsdelen. Kartverket antar at det i de store kommunene er forskjellige personer som fører og som er landmåler, mens jo mindre en kommune er jo større er sannsynligheten for at en person både er landmåler og fører matrikkelen.

Det framgår av undersøkelsen at 65 % av kommunene oppga at minst en av de tilsatte ved kart- og oppmålingskontoret i kommunen hadde relevant høyskole- eller universitetsutdanning, men at det var en god del variasjoner fylkene imellom.

Under «Hovedpunkter og konklusjoner» i rapporten heter det bl.a.:

«I denne rapporten presenteres resultater fra en brukerundersøkelse blant matrikkelkontakter i alle landets kommuner. Det foreligger svar fra 83 prosent av kommunene. Undersøkelsen gir gode og representative svar fra alle deler av landet. I det følgende presenteres hovedfunnene i undersøkelsen.

Flest menn og godt voksne

Den mest typiske matrikkelkontakt er mann over 50 år. I utvalget finner vi 74 prosent menn og 26 prosent kvinner. Aldersfordelingen preges av godt voksne personer over 50 år. Halvparten av matrikkelkontaktene er over 50 år, mens andelen over 60 år utgjør 16 prosent på landsbasis. Tallene tilsier at mange kommuner vil stå overfor store utfordringer knyttet til rekruttering og videreføring av kompetanse innenfor de nærmeste 5-10 årene. I flere regioner er opp mot en tredjedel av matrikkelkontaktene over 60 år.

Variable fagmiljøer og presset kapasitet

Flertallet av matrikkelkontaktene har solid fagbakgrunn og lang arbeidserfaring fra relevante fagfelt. Det er likevel store variasjoner i formell utdanningsbakgrunn og størrelsen på fagmiljøene i kommunene. Føringsarbeidet ivaretas av 1-2 personer i nærmere halvparten av landets kommuner. I kommuner med under 5.000 innbyggere har to tredjedeler av kommunene maksimalt to personer involvert i føringsarbeidet. På spørsmål om kommunen har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å ivareta ansvaret som lokal matrikelmyndighet, svarer en femtedel at kommunen mangler fagkompetanse og 60 prosent at kommunen mangler kapasitet for å ivareta føringsansvaret i tråd med lov og forskrift.

Lite interkommunalt samarbeid

Undersøkelsen viser at det interkommunale samarbeidet er svakt utviklet over hele landet. Hele 90 prosent av kommunene oppgir at kommunene fører alle saker selv. Blant de som har satt bort hele eller deler av føringsarbeidet, dominerer avtaler med private selskaper og konsulenter. Privat bistand i føringsarbeidet er særlig utbredt i Rogaland og Finnmark. Bruk av private for å løse lovpålagte kommunale oppgaver reiser spørsmål av juridisk og avtalemessig karakter som det ikke er gått nærmere inn på.

Omfattende etterslep

Hele 90 prosent av kommunene rapporterer at de har etterslep i føringsarbeidet i forhold til tidsfrister i gjeldende matrikkellov med forskrifter. Et flertall på 62 prosent av kommunene rapporterer om etterslep i føringen av bygg iht. 5-dagers fristen. Etterslepet er også betydelig på fem-seks andre områder, herunder feilretting, underretning av berørte brukere, føring av adresser, saker fra veg- og jernbanegrunn, jordskiftesaker og grunneiendom.

Etterslepet i føringsarbeidet er voksende med fallende kommunestørrelse. På sentrale områder er etterslepet to-tre ganger større i kommuner under 2.000 innbyggere sammenliknet med de største kommunene med over 50.000 innbyggere.

Som den klart viktigste årsaken til etterslep pekes det på mangel på kapasitet i kommunen. Omfang på feil og mangler i matrikkelen trekkes også fram som viktig årsak.

På spørsmål om hva Kartverket kan gjøre for å motvirke etterslep, pekes det på flere typer tiltak. Det gjelder bedre veiledning, mer automatisk oppfølging av kommunene, forenkling av skjemaer, innføring av mer elektronisk saksbehandling, bedre opplæring og forbedring av teknisk løsning. Noen ser også for seg avlastning fra Kartverket i deler av føringsarbeidet. Endring av føringsinstruks eller innføring av systematisk tilsyn inngår ikke i blant de viktigste tiltakene sette fra kommunenes side.»

3.10 Nærmere om status for matrikkelen

Informasjonen i matrikkelen, både hva gjelder eiendommer og bygninger, er samlet inn over et langt tidsrom. Opplysningene kan være digitalisert fra kart og dokumenter, og kan siden være konvertert og transformert til mer moderne systemer. Mange opplysninger er til dels mye eldre enn matrikkelen og forløperne for matrikkelen, dvs. grunneiendoms-adresse- og bygningsregisteret (GAB) og digitale eiendomskartverk. Lover, regler, standarder, retningslinjer, teknisk utstyr, programvare, utøvernes faglige kompetanse og annet som har innvirkning på hvordan informasjon samles inn og registreres, har endret seg mye innenfor det lange tidsrommet informasjonen stammer fra.

Matrikkelen inneholder eiendomsgrenser samlet inn gjennom den økonomiske kartleggingen fra 1960-tallet og utover, og fra kommunale målebrevsarkiv, som i enkelte tilfeller kan inneholde enda eldre informasjon. Samtidig inneholder matrikkelen nye eiendomsgrenser registrert etter dagens regelverk og metoder.

Tilsvarende gjelder bygningsdelen. Rutiner for innrapportering av nye bygninger kom først på plass i 1983. Opplysninger om bygninger fra før 1983 stammer fra forskjellige kilder, fylkenes kulturminneregistreringer, kommunale eiendomstakseringer og et større nummereringsprosjekt på 1990-tallet for å kunne benytte bygningsdelen til bolig telling.

Adressedelen er mer homogen. Her er den største utfordringen manglende innføring av vegadresser i deler av kommunene. 87 % av alle adresseobjekter (boliger, fritidsboliger, næringsbygg m.m.) har i dag (mai 2016) vegadresse, mens 13 % fortsatt mangler dette.

På landsbasis er 23 % av grunneiendommer og festegrunner registrert med en eller flere hjelpelinjer, dvs. at vedkommende grenseforløp er ukjent. Det er dermed ikke mulig å beregne et faktisk areal for disse eiendommene. Eiendom som ligger til sjø, vil som oftest være registrert med hjelpelinje mot sjøen. I slike tilfeller vil dette gjerne ikke representere

noe stort problem. Når det benyttes hjelpelinje på lengre strekninger mellom naboeiendommer med forskjellig eier, kan dette imidlertid representere en vesentlig reduksjon av nytten av matrikkelen. Myndigheter som benytter slik arealberegning på en måte som er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer, vil etter omstendighetene ikke kunne benytte beregningene direkte, men må først varsle vedkommende og gi vedkommende mulighet til å korrigere datagrunnlaget.

88 000 enheter mangler enhver grenseinformasjon enten ved at de bare er markert med et symbol i matrikkelkartet, eller ved at de ikke finnes i matrikkelkartet overhode. Dette representerer i de fleste tilfeller en enda større svakhet i informasjonsgrunnlaget, ikke minst den usikkerhet dette skaper ved mange typer varslinger for eksempel i forbindelse med reguleringsplanarbeid og nabovarsling etter plan- og bygningsloven. I noen tilfeller kan slike registreringer skyldes mer reelle forhold, bl.a. fordi enheten har opphørt å eksistere, men ikke har blitt slettet, eller fordi enheten eksisterer uten selvstendig areal fordi enheten fortsatt har andel i et jordsameie.

Tabell 3.8 Matrikkelenheter med hjelpelinjer eller uten teig (2016)

	Matrikkel- enheter totalt	Med en eller flere hjelpelinjer		Uten noen grenser	
	Antall	Antall	%	Antall	%
Østfold	13.8000	27.200	20	5562	4
Akershus	201.000	22.100	11	3084	2
Oslo	64.500	720	1	844	1
Hedmark	165.100	38.689	23	7921	5
Oppland	177.100	40.829	23	8731	5
Buskerud	168.500	33.863	20	6674	4
Vestfold	115.000	18.505	16	1516	1
Telemark	123.000	33.549	27	4694	4
Aust-Agder	92.800	29.041	31	3910	4
Vest-Agder	114.700	33.788	29	3505	3
Rogaland	212.000	35.438	17	2797	1
Hordaland	263.000	76.991	29	4790	2
Sogn og Fjordane	83.500	30.894	37	5431	7
Møre og Romsdal	171.300	48.208	28	6901	4
Sør-Trøndelag	158.600	31.918	20	5118	3
Nord-Trøndelag	89.600	19.876	22	2517	3
Nordland	186.600	57.353	31	9720	5
Troms	107.300	33.691	31	2497	2
Finnmark	63.500	19.732	31	2200	3
Sum	2695.100	632.385	23	88.412	3

Kilde: Kartverket

På landsbasis finnes det 300 000 teiger uten nødvendig knytning til et matrikkelnummer. For slike arealer er det heller ikke mulig å finne fram til rett hjemmelshaver. Det er også en svakhet ved innholdet i matrikkelen at det ikke uten videre er mulig å skille mellom grunneiendom og bruksretter opprettet med gårds- og bruksnummer etter lover fra før 1980. For å finne ut av dette må man gjerne gjøre nøyere gransking av opprinnelige skylddelingsdokumenter og lignende. Tall for dette foreligger ikke.

En undersøkelse av Norsk institutt for skog og landskap og Statistisk sentralbyrå (rapport 14/2012) viser bl.a. at det er behov for å bedre dokumentasjonen av eierforholdene knyttet til utmarksressursene. 372 300 eiendommer og enkeltteiger over 5 dekar ble analysert over hele landet. Analysen viste bl.a. at det mangler eierinformasjon for 11 % av Norges landareal – et område på størrelse med Nordland fylke.

Tabell 3.9 Antall teiger uten knytning til et matrikkelnummer (2016)

	På land				I vann			
	< 500m ²	%	> 500m ²	%	< 500m ²	%	> 500m ²	%
Østfold	1615	1,2	1324	1,6	259	1,3	1475	2,3
Akershus	1316	1,0	1017	1,3	398	1,9	1612	2,5
Oslo	0	0,0	1	0,0	0	0,0	0	0,0
Hedmark	3098	2,3	2403	3,0	1791	8,7	3925	6,1
Oppland	4671	3,5	4793	6,0	920	4,5	3167	4,9
Buskerud	1461	1,1	1322	1,6	1203	5,8	4195	6,5
Vestfold	2452	1,8	1004	1,2	97	0,5	485	0,8
Telemark	2988	2,2	1704	2,1	592	2,9	3167	4,9
Aust-Agder	4134	3,1	1843	2,3	1399	6,8	4876	7,6
Vest-Agder	14.613	10,8	4310	5,4	2512	12,2	7101	11,0
Rogaland	8022	6,0	3359	4,2	1366	6,6	5259	8,2
Hordaland	8658	6,4	4211	5,2	1245	6,0	3914	6,1
Sogn og Fjordane	8587	6,4	5962	7,4	1317	6,4	3250	5,1
Møre og Romsdal	15.911	11,8	9411	11,7	899	4,4	2771	4,3
Sør-Trøndelag	17.828	13,2	7806	9,7	1267	6,2	4018	6,2
Nord-Trøndelag	2922	2,2	2220	2,8	1615	7,8	2916	4,5
Nordland	3.1148	23,1	23238	28,9	2436	11,8	6470	10,1
Troms	3360	2,5	2975	3,7	431	2,1	2280	3,5
Finnmark	1957	1,5	1514	1,9	837	4,1	3475	5,4
Sum	134.741	100	80.417	100	20.584	100	64.356	100

Kilde: Kartverket

4 Oppmåling og matrikkelføring i Europa

Statens kartverk har på oppdrag fra departementet undersøkt organisering av landmålvirksomhet i Europa, primært i EU.

Ordningene i de nordiske landene kan oppsummeres på følgende måte:

- I Danmark utføres alle oppmålingsforretninger av privat, autorisert landmåler. Det statlige kartverket står for registerføringen
- På Island kan grunneier i utgangspunktet henvende seg til kommunen eller privat konsulent for å få utført oppmåling, men i praksis utføres oppmåling i det vesentlige av kommunene. Det er ingen autorisasjonsordning. Registerføringen utføres av den statlige tinglysingsmyndigheten. Island har til nå ikke hatt et samlet matrikkelkart, men det arbeides med å etablere dette

- I Sverige utføres oppmåling og registerføring av det statlige kartverket. Ansvarer kan på visse vilkår delegeres til kommuner, og 39 kommuner har slik delegert myndighet
- I Finland utføres oppmåling og registerføring av det statlige kartverket, men slik at ansvaret er delegert til 70 bykommuner for så vidt gjelder oppmåling i bykjernen
- I Norge utføres oppmåling og registerføring av kommunene. Kommunene kan på sine vegne sette bort hele eller deler av oppmålingen til andre, f.eks. annen kommune eller privat konsulent. Statens vegvesen har avtale med mange kommuner om oppmåling for statlig eller fylkeskommunal vegrunn.

I de fleste landene som er undersøkt utføres oppmåling av private, autoriserte landmålere. Den som trenger oppmåling inngår selv kontrakt med landmåler. Autorisert landmåler er faglig ansvarlig for oppmålingen, uten at vedkommende nødvendigvis forestår arbeidene i felt.

I fem land er den sentrale, statlige matrikkelmyndigheten selv ansvarlig for oppmålingen. I noen få land kan både den statlige matrikkelmyndigheten og private landmålere utføre oppmåling.

De faglige kravene til landmåler varierer. Omtrent halvparten av landene krever relevant utdanning på masternivå. I den andre halvparten av landene kreves utdanning på bachelornivå. I de aller fleste land med private landmålere kreves formell autorisasjon. I tillegg til utdanning, kreves praksis, samt at landmåler må avlegge en avsluttende prøve før autorisasjon. Norge og Island er de eneste landene som i praksis ikke stiller faglige krav til landmåler.

I de fleste land med private landmålere må også landmålerforetak godkjennes. Men landmåler er personlig ansvarlig for gjennomføringen og resultatet av oppmåling, og kan miste autorisasjon. Landmålerforetak er økonomisk ansvarlig og må ha forsikring. Danmark er alene om å ha en bestemmelse om krav til eierskap, ved at landmålerforetak må eies av landinspektør(er). Regelen har bl.a. den virkning at foretaket i praksis ikke kan inngå i større konsern eller for den saks skyld eies av en kommune. Regjeringen i Danmark har gått inn for å fjerne dette kravet.

Oppmåling kan i de fleste landene bare fullføres dersom partene er enige om plasseringen av grensene. I noen land kan landmåler fatte beslutning, selv om partene er uenige. I Sverige utføres oppmåling langt på veg som jordskiftesak, der landmåler fatter alle beslutninger. I Danmark fastsettes omtvistede grenser av privat landmåler som første instans.

Gjennomgående er det statlige myndigheter på sentralt eller regionalt (delstatlig) nivå som står for matrikkelføring av eiendomsopplysninger. Unntaket er Norge og Kosovo. Sverige og Finland er som nevnt eksempler på at noen kommuner har fått delegert denne myndigheten. De fleste matrikkelmyndigheter krever at person som fører matrikkelen har relevant høyere utdanning, ofte på linje med ansvarlig landmåler.

I noen få land registreres arealplaner i matrikkelen eller grunnboka. Planer registreres i de fleste land i kommunene. I mange land kreves oppmåling også av bygninger, og

byggningsdata registreres i matrikkelen. Bare i Norge omfatter matrikkelen et generelt bygnings- og adresseregister. De fleste land har eget adresseregister utenom matrikkelen, enten på statlig nivå eller i kommunene.

Det går fram av svarene at noen land har relatert sine bestemmelser om autorisering av landmåler og landmålerforetak til EUs regelverk. Litauen har et spesielt gjennomarbeidet regelverk tilpasset EU, der de åpner for at EU/EFTA borgere med utdanning fra andre land enn Litauen kan få autorisasjon, men at de hvert tredje år må gjennomføre en ukes kurs og en test for å dokumentere kunnskap om lokale forhold.

Hvem som utfører oppmåling

Som hovedregel utføres oppmåling av private landmålere, med unntak for Sverige, Finland, Nederland, Spania og Portugal, der den sentrale matrikkelmyndigheten er ansvarlig. I noen land kan dessuten også matrikkelmyndigheten selv eller kommunen forestå oppmåling.

I Sverige kan kommuner søke om myndighet til å foreta oppmåling og registerføring. 39 kommuner har i dag slik delegert myndighet, og dette antallet har vært stabilt i flere år. Delegert myndighet gis av departementet og det kreves at kommunens oppmålingskontor skal være adskilt fra kommunens øvrige administrasjon, og ha minst 6 årsverk fordelt på maksimalt 9 personer. Én kommune fikk for noe tid siden avslag på søknad om kommunal myndighet fordi oppmålingskontoret ikke var tilstrekkelig adskilt fra kommunens øvrige administrasjon. Det stilles krav om faglig kompetanse til de personer som utfører oppmålingsforretninger i kommunal regi, uten at kravet er spesifisert i detalj i lov.

I Finland har de 70 største bykommunene ansvar for oppmåling i sentrale, urbane områder, mens det statlige kartverket utfører alle andre oppmålingsforretninger. For begge kreves det at ansvarlig landmåler har minimum 4 års spesifisert utdanning.

På Island utføres oppmåling i det vesentlige av kommunene, men grunneier kan engasjere privat konsulent. Det stilles ingen formelle krav til landmålers faglige kompetanse.

I Nederland er den statlige matrikkelmyndigheten selv ansvarlig for oppmålingen, men det tekniske arbeidet settes ut til private foretak etter anbud. I 2015 er det fire foretak som har kontrakt med matrikkelmyndigheten om dette. Landmålere fra foretakene må gjennomgå en prøve hos matrikkelmyndigheten. På visse vilkår kan også andre private foretak og lokale myndigheter utføre oppmåling.

I Spania er matrikkelmyndigheten selv ansvarlig for oppmålingen, men arbeidet kan settes bort til private foretak eller til lokale myndigheter. For alle gjelder krav om at landmåler skal ha 4 års utdanning på universitetsnivå.

England har et helt eget system for oppmåling. Data for ajourføring av eiendomskartet, som føres av tinglysingsmyndigheten, kan i prinsippet fremskaffes av «hvem som helst». Tinglysingsmyndigheten kontrollerer at måledata holder kvalitet som bestemt i statlige retningslinjer. I praksis foretas «oppmåling» av nye grenser i det alt vesentlige av landmålere med sertifikat fra den engelske landmåler-organisasjonen (Royal Institution of Chartered Surveyors, som stiller krav om 3 års universitetsutdanning, praksis og egen

prøve). Oppmålingen gjøres i de fleste tilfeller som utmål fra andre objekter i tråd med det engelske prinsippet om «general boundaries». England er altså et eksempel på at datakvalitet i kartet sikres ved at registermyndigheten kontrollerer de innsendte måledata, ikke ved å stille krav til landmålers formelle faglige kompetanse.

Tinglysingsmyndighetens «index map» suppleres ved at det engelske kartverket i ettertid foretar en alminnelig teknisk kartlegging av nye gjerder, murer, hekker og andre fysiske markeringer av nye grenser, slik tradisjonen med «general boundaries» er i England.

De fleste tidligere sosialiststater har i løpet av de siste 10-20 årene innført private landmålere.

Krav om autorisert landmåler

I de fleste land kreves det at private landmålere er autorisert. Island, England, Hellas og Georgia stiller ingen formelle krav til landmålere.

Som nevnt ovenfor har England en selvregulert landmålerprofesjon, men uten at landmålere sertifisert av landmålerorganisasjonen, har enerett på oppmåling.

Som hovedregel er det den sentrale matrikkelmyndigheten som forestår autorisasjonen. Men i noen land er dette lagt til en generell autorisasjonsmyndighet eller til en profesjonell sammenslutning av landmålere/ingeniører, som for eksempel «Chamber of Civil Engineers».

Vilkår for autorisasjon av landmålere

I land med autorisasjonsordning stilles det krav om utdanning, praksis og ofte egen avsluttende prøve.

I ca. halvparten av landene er det krav om utdanning på masternivå (5 år). I den andre halvparten av landene er det krav om utdanning på bachelornivå (3 år). Italia har ikke svart på undersøkelsen, men Kartverket kjenner til at landmålerutdanningen i Italia tidligere har vært på yrkesskolenivå og mye rettet mot oppmåling av bygninger for beregning av eiendomsskatt.

I de aller fleste land gjelder krav om praksis, varierende fra 2 til 5 år. I mange land må landmåler gjennomgå en egen prøve arrangert av matrikkelmyndigheten før de får endelig autorisasjon. I mange land består prøven av en teoretisk og praktisk del.

Det synes som om bare få land har tilpasset kravene for autorisasjon til EUs regelverk om fri bevegelse av arbeidskraft og aksept av utdanning i andre land. Kartverket kjenner til at spørsmålet vurderes i mange land bl.a. basert på posisjonspapiret fra den europeiske organisasjonen for landmålere (CLGE). Litauen har åpenbart gjennomgått sitt regelverk i forhold til EUs krav. Litauen godkjenner at oppmåling kan foretas av borgere fra EØS-land med spesifiserte krav til utdanning. For å arbeide i Litauen må landmålere følge et 30 timers kurs og avlegge en skriftlig prøve hvert tredje år. Dette skal sikre at landmålere har tilstrekkelig kunnskap om de lokale forholdene i Litauen.

Om landmålerforetak må være autorisert og krav til foretak

I land med private landmålere stilles det også krav til landmålerforetak. Dette gjelder ikke i England og Ungarn og heller ikke i land der den sentrale matrikkelmyndigheten setter ut arbeid til private. I de fleste land kreves formell autorisasjon av landmålerforetak. I noen land er kravene formulert i lov uten at foretakene må søke om autorisasjon.

Generelt gjelder at foretaket må ha ansatt minst én autorisert landmåler. Noen land stiller krav om flere fagfolk, permanent kontor, utstyr og forsikring. Landmålerforetaket skal i alle fall være registrert hos matrikkelmyndigheten.

Krav til person som fører matrikkelen

I alle land, med unntak for Norge, Kosovo og Romania, føres matrikkelkartet av den sentrale matrikkelmyndigheten. I Kosovo føres matrikkelen av kommunene. I Sveits kan kantoner inngå kontrakt med private landmålerforetak. Kartverket kjenner til at flere land arbeider med elektronisk overføring av måldata fra landmåler til myndighet med ulike grader av kontroll fra matrikkelmyndigheten. Danmark og Romania er eksempler på dette.

Noen land har lovfestet krav om utdanning til ansvarlig registerfører for kartet. I andre land fastsettes kravene av myndigheten selv. Med svært få unntak praktiseres det at registerfører for matrikkelkartet skal ha minimum universitetsutdanning på bachelornivå (3 år).

Om landmåler kan fastsette grenser og om rettslig virkning av oppmåling

Twister henvises gjennomgående til domstolene. I Danmark kan privat landmåler fastsette grenser som delegert offentlig myndighet. Landinspektørens beslutning i tvist om grense får bindende rettslig virkning dersom saken ikke innen en bestemt frist overlages til domstolen. Det samme gjelder i Sverige og i Finland, hvor oppmålingsforretning kan sammenliknes med en jordskiftesak.

Derimot er det gjennomgående at partene i en oppmåling undertegner protokoll eller annet dokument som utarbeides ved oppmålingen, og at dette får samme rettslige virkning som en privat avtale.

Når det gjelder beviskraft i tilfelle tvist om grense, er det gjennomgående at landmålers påvisning og avmerking i marka da grensa ble etablert, har prioritet foran måldata og eiendomskart. Østerrike er det eneste klare eksempel på at kartkoordinater med bindende virkning kan definere grenser, men bare når partene ber om såkalt «legal survey».

Det er imidlertid klart at i land som har lang tradisjon for et offentlig matrikkelvesen vil originale målinger og kart i praksis tillegges avgjørende vekt dersom den fysiske avmerkingen som ble gjort ved etablering av en grense har kommet bort. Det betyr at de fleste uklarheter og uenigheter om grenser løses ved bistand fra privat landmåler eller matrikkelmyndigheten.

Om arealplaner registreres i matrikkelen

Med noen få unntak registreres ikke arealplaner i matrikkelen. I Sverige registreres arealplaner i matrikkelen. I Danmark tinglyses en referanse til plan på berørte eiendommer.

Ellers registreres arealplaner gjennomgående i kommunene og hos myndigheter med ansvar for ulike planer.

Om data om bygninger og adresser

I mange land registreres bygningsdata i matrikkelen, både tekstlig og i kartet - som viktig eiendomsinformasjon, og i noen land fordi bygninger kan være egne eiendommer. I mange land skjer det en nøyaktig matrikulær oppmåling av bygninger og leiligheter, ikke minst der matrikkelen er grunnlag for beregning av eiendomsskatt. Det antas at matrikkelen som hovedregel ikke omfatter et egentlig bygningsregister.

I de fleste land vil eiendommers adresse registreres i matrikkelen, men uten at denne informasjonen fremstår som et eget adresseregister. Adresseregister er gjennomgående løst utenom matrikkelen, og på forskjellig måter i landene.

5 Utviklingen framover

5.1 Digitalisering

Meld. St. 27 (2015-2016) *Digital agenda for Norge – IKT for en enklere hverdag og økt produktivitet* slår fast at: «Regjeringen har høye ambisjoner om å fornye, forenkle og forbedre offentlig sektor, samtidig som innbyggere og næringsliv har forventninger om en enklere hverdag. Bruk av IKT og bevisst utnyttelse av digitaliseringens muligheter gjør at vi kan oppnå begge deler.»

Meldingen setter brukeren i sentrum. Forvaltningen skal bl.a. gjenbruke informasjon i stedet for å spørre brukerne på nytt om forhold de allerede har opplyst om. Dette omtales gjerne som «kun én gang». Kapittel 7 i meldingen beskriver dette nøyere. Her pekes det på at god informasjonsforvaltning bidrar også til at flere offentlige data kan gjøres tilgjengelig for viderebruk av andre enn offentlig sektor selv. Korrekt og oppdatert informasjon er avgjørende for saksbehandling og myndighetsutøvelse. Bruk av korrekt informasjon øker kvaliteten i saksbehandlingen, og styrker dermed rettssikkerheten til den enkelte. Saksbehandlingen og digitale tjenester kan forbedres, effektiviseres og automatiseres ved god tilgang til kvalitetssikret informasjon fra egen og andre virksomheter.

Kapittel 11 i meldingen omtaler nasjonale felleskomponenter, herunder matrikkelen. Disse kan sees som byggeklosser som offentlige virksomheter kan dra nytte av i sine digitale tjenester. Løsningene utvikles én gang og kan deretter brukes av mange, både hva funksjonalitet og informasjon angår. Nasjonale felleskomponenter skal kunne brukes av virksomheter i hele offentlig sektor, både statlige og kommunale virksomheter og andre som utfører myndighetsoppgaver.

5.2 Bruk av informasjon

I 2015 hadde matrikkelen 2,1 milliarder oppslag. Til sammenlikning hadde folkeregisteret 38 millioner oppslag og oppdateringer og enhetsregisteret 244 millioner oppslag. Tallene viser at bruken av matrikkelinformasjon er stor sammenliknet med bruken fra andre nasjonale felleskomponenter. Og bruken er økende. Matrikkelen hadde 1,3 milliarder oppslag i 2014 og 670 millioner oppslag i 2013.

Informasjon fra matrikkelen benyttes som nevnt i en rekke sammenhenger. Noen henter data direkte fra matrikkelen, andre henter via mellomledd.

Det er grunn til å anta at bruken av informasjon fra matrikkelen vil øke ytterligere, og at flere og flere offentlige og private oppgaver og tjenester vil basere seg på informasjonen i matrikkelen.

Det er viktig at oppmålinger blir riktig ført i matrikkelen, ikke minst at nye grenser som føres i matrikkelkartet samsvarer med oppmålingen i marka. Klart definerte eiendommer er viktig for å gi trygghet til alle parter, herunder til kjøpere, panthavere og andre rettighetshavere. Selv om den norske rettstradisjonen bygger på at grenser primært er definert ved grensemerker eller på annen fysisk måte i marka, så er det viktig at matrikkelkartet er korrekt for å unngå fremtidige tvister. Maskiner for skogsavvirkning og maskiner i andre typer prosjekter blir i økende grad styrt av GPS og baserer seg på at kartet er korrekt når de opererer i nærheten av nabogrense. Det har vært flere eksempler på at hogstmaskiner har avvirket skog inne på naboeiendommen. Også offentlig saksbehandling bygger i økende grad på at matrikkelkartet er korrekt. Mange eldre eiendommer er aldri målt nøyaktig. Det kan derfor i enkelte områder, særlig på landet, være en rekke mangler og feil i matrikkelkartet. Det er uansett viktig at grenser fra nye oppmålinger blir korrekt gjengitt.

Fordi matrikkelinformasjon er sentral i mange virksomheters utvikling av enklere, digitaliserte løsninger, så øker også fokuset på kvaliteten på informasjonen i matrikkelen. En helt grunnleggende utfordring her er at mye av informasjonen i matrikkelen er konvertert over fra tidligere registre og kartløsninger. Dette er igjen informasjon som er samlet inn og registrert ut fra tidligere behov, krav og løsninger, som ikke svarer til dagens og morgendagens bruk.

5.3 Fra registrering til dataflyt

Utviklingen på IKT-området generelt endrer måten vi ser på registrering og føring av informasjon i offentlige registre. Flere pågående initiativ, prosjekter og prosesser bidrar til dette.

Dokumentet *Felles kommunal IKT-arkitektur – visjon, ambisjon og strategi* fra KS KommIT (juni 2014) legger f.eks. vekt på behovet for pre-utfylt informasjon, jf. kap. 4.1. Innbygger og næringsliv skal slippe å registrere opplysninger som det offentlige har fra før. Det skal være tilstrekkelig å endre en opplysning én gang, og opplysningen skal være tilgjengelig for alle som trenger den i oppdatert utgave, jf. kap 4.2 i dokumentet om funksjonelle krav for digitale tjenester og fagsystemer.

Prosjektene eByggesøknad og eByggesak har utarbeidet felles målbilde for digitalisering av hele byggesaksprosessen fra innhenting av informasjon, via søknadsutfylling, saksbehandling, vedtak og oppdatering av aktuelle registre, slik som matrikkelen.

Innføring av elektronisk tinglysing er en viktig del av regjeringens IKT-politikk. Selv om grunnboka er et moderne digitalt register, har selve tinglysingsprosessen opp til i dag vært basert på innsending og registrering av fysiske dokumenter. Elektronisk tinglysing vil åpne for elektronisk kommunikasjon og større grad av selvbetjening. Elektronisk tinglysing åpner for mer automatisert meldingsutveksling mellom matrikkel og grunnbok. Elektronisk tinglysing er ventet å gi store samfunnsøkonomiske gevinster, jf. Meld. St. 27 (2015-2016) kap. 6.2.

Alle eksemplene ovenfor involverer matrikkelen og arbeidsoppgaver knyttet til matrikkelen. Informasjonen i matrikkelen vil bli benyttet til nye oppgaver av nye aktører. Dette vil samtidig føre med seg at stadig flere aktører vil ha liten grunnleggende kunnskap om matrikkelen. Det innebærer et økende krav til at informasjonen i matrikkelen kan benyttes uten at brukeren må foreta omfattende kontroller mot andre kilder. Det krever at informasjonen blir mer ensartet, får bedre kvalitet og holdes løpende oppdatert.

Dette representerer en utfordring for landmåler som må oppdatere sin faglige kompetanse og sitt tekniske utstyr. Det setter også nye krav til utvikling og kapasitet på matrikkelsiden og oppdatert faglig kompetanse til de som fører matrikkelen. Det er blant annet mulig å se for seg en mer samordnet prosess for søknadsbehandling og matrikkelføring slik at den samlede tiden det tar fra prosjektering til ferdigstilling kan reduseres.

5.4 Annen teknologisk utvikling

Det har vært en stor utvikling de siste årene innenfor den tekniske delen av fagområdet eiendomsoppmåling. Særlig viktig er innføringen av satellittbaserte måleteknikker basert på GPS og lignende (Global Navigation Satellite System - GNSS). Innføringen av slike teknikker har effektivisert målearbeidet i vesentlig grad og har i noe grad redusert behovet for oppmålingsteknisk erfaring. Kravet til teknisk kompetanse er til gjengjeld flyttet mer over til geografisk informasjonsteknologi.

Da delingsloven ble innført i 1980 var det stort fokus på de tekniske oppgavene knyttet til måling, merking og kartfesting av grenser, men allerede under arbeidet med matrikkellova var fokuset i ferd med å bli flyttet, jf. NOU 1999:1 kap 16.3:

«Nøyaktig stedfesting og dokumentasjon av grenser vil fortsatt stille krav til landmåler, ikke minst fordi den teknologiske utviklingen skjer raskt. De største nye utfordringene ligger likevel på andre områder, i første rekke i tilknytning til juridiske spørsmål».

Utviklingen av teknisk utstyr basert på GNSS er fortsatt stor. Det gjelder også innebygde beregningsteknikker, presentasjon av måleresultater og brukergrensesnitt. Det er grunn til å anta at denne utviklingen fortsetter. Og det er ikke usannsynlig å se for seg at vi om noen år kan ha utviklet håndholdte løsninger som medfører at partene selv kan innhente og sende over koordinater og andre data til matrikkelmyndigheten for saksbehandling og registrering av noen typer grensepunkter («enkle saker»). Håndholdt utstyr kan ved hjelp

av kamera (bilder og/eller film) gi god visuell dokumentasjon fra marka for den som skal saksbehandle informasjonen. Det er også mulig å tenke seg videokonferanse mellom partene ute i marka og saksbehandler på sitt kontor.

Dette åpner for at regelverket kan utvikles i en retning som minsker behovet for fysisk grensemerking når partene får et mer bevisst forhold til koordinater og hva disse representerer. Koordinater som er enkle å forholde seg til for «alle» gjennom enkel tilgang til registrerte eiendomsgrenser ved hjelp av håndholdt utstyr med digitale kart integrert med cm-nøyaktige GNSS-løsninger, kan forsterke en slik utvikling. I de nordiske matrikkelmiljøene er det i gang diskusjoner rundt fremtidig behov for grensemerking i lys av bedre koordinater og enklere tilgang til disse.

6 Departementets vurderinger og forslag til ny organisering

6.1 Oppmåling som et offentlig forvaltningsansvar

6.1.1 Generelt

Oppmålingen er i dag et kommunalt forvaltningsansvar. Fordelene med dette er først og fremst at kommunen har ansvaret for at tjenesten er tilgjengelig for alle som har behov for oppmåling.

Mange brukere opplever det også som betryggende at den kommunale landmåler framstår som en nøytral offentlig oppmann mellom partene og at oppmålingen kan påklages etter reglene i forvaltningsloven. Dette har imidlertid sine begrensninger. Kommunen kan være part i saken som grunneier. Gjeldende ordning åpner også for at Statens vegvesen kan opptre som landmåler nettopp i saker som gjelder veggrunn. En viktigere begrensning gjelder klageordningen. Oppmålingens karakter gjør at klageorganet i realiteten stort sett bare kan prøve de prosessuelle sidene i saken og i liten grad realitetene.

I Sverige og Finland er ansvaret for eiendomsoppmålingen i utgangspunktet et statlig ansvar. Departementet mener en slik organisering ikke er et aktuelt alternativ for Norge.

6.1.2 Sertifisering av landmåler innenfor en forvaltningsmodell

Fra oppmålingsfaglig hold kritiseres gjeldende ordning først og fremst for at det ikke settes formelle kvalifikasjoner til landmåler i lov eller forskrifts form. Innføring av formelle faglige kompetansekrav støter imidlertid imot generelle prinsipper for statlig styring av kommunesektoren, jf. Kommunal- og regionaldepartementets veileder *Statlig styring av kommuner og fylkeskommuner med retningslinjer for utforming av lover og forskrifter rettet mot kommunesektoren* (H-2277) kap. 4.4.5 der det bl.a. framgår:

«Regler om at kommunesektoren må ansette særskilt definert personell, og sørge for nødvendig opplæring og etterutdanning bør bare innføres dersom hensynet til rettssikkerhet eller et av de andre nasjonale hensynene tilsier det. Regler om at kommunesektoren må ansette særskilt definert personell og sørge for nødvendig opplæring og etterutdanning bør i

utgangspunktet ikke innføres. Når kommunesektoren er tillagt ansvaret for å løse en oppgave, vil kommunene og fylkeskommunene også være ansvarlig for å ansette eller på annen måte skaffe tilgang til nødvendig og tilstrekkelig personell med relevant kompetanse.»

Hensynet til rettssikkerheten kan begrunne et unntak fra hovedprinsippene i dette tilfellet. Departementet mener derfor det kan være grunnlag for å fastsette bindende faglige kompetansekrav i forskrifts form for ledende landmåler i kommunen. Departementet antar at det vil være tilstrekkelig med en ledende landmåler til å godkjenne alle oppmålingsforretninger i de fleste kommuner. De aller største kommunene vil muligens trenge mer enn *en* ledende landmåler for å kunne foreta reell kvalitetskontroll i alle saker. Kommuner som ikke har egen ledende landmåler, må skaffe dette ved innleid konsulenthjelp, interkommunalt samarbeid eller liknende ordninger. Departementet mener det eventuelt bør settes samme krav til utdanning og praksis for ledende landmåler innenfor en forvaltningsansvarsmodell som for ansvarlig landmåler innenfor en tjenesteytingsmodell som omtalt i kapittel 6.3.3.

Departementet mener det er mindre aktuelt å innføre en ordning med krav om sertifisering. Ordningen vil gjelde et relativt begrenset antall utøvere samtidig som oppgaven (oppmålingen) skjer under kommunalt ansvar. Det er selvsagt ikke noe i veien for at bransjen etablerer en frivillig sertifiseringsordning for kommunale landmålere. Dersom en slik ordning får allmenn aksept i bransjen vil den kunne utvikle seg til en de facto autorisasjonsordning.

Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

6.2 Oppmåling som tjenesteyting

6.2.1 Generelt

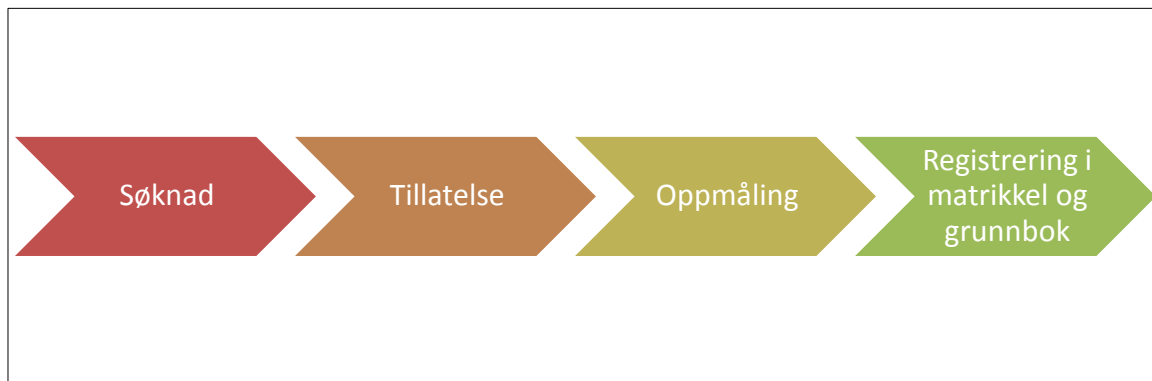
Departementet foreslår at Norge følger hovedmodellen i Europa ved at oppmåling av eiendommer og grenser utføres som profesjonsregulert tjenesteyting.

Departementet mener at de betraktninger som lå til grunn for lovvedtaket i 2005 om å etablere skille mellom forvaltning og tjeneste, fortsatt er aktuelle i dag. Spørsmålet ble grundig drøftet i NOU 1999:1 og i Ot.prp. nr. 70 (2004-2005).

Det er en klar forvaltningsoppgave å behandle søknader om opprettelse og endring av eiendom etter plan- og bygningsloven. Det samme gjelder for føring av opplysninger i matrikkelen etter matrikkellova, både opplysninger om nye eiendommer og om endringer av eksisterende grenser.

I tråd med lovutredningen og lovvedtaket i 2005 mener departementet at det ligger godt til rette å definere det mellomliggende arbeidet med å måle opp og merke eiendomsgrenser, som tjenesteyting uten innslag av myndighetsutøvelse.

Figur 6.1 Fra søknad til gjennomføring

Oppretting av ny grunneiendom kan deles i fire trinn:

- Tiltakshaver søker om tillatelse
- Kommunen gir tillatelse i henhold til plan- og bygningsloven
- Oppmåling i henhold til tillatelsen. Partene møtes. Landmåler måler og merker grensene
- Offentlig registrering. Matrikkelføring med tildeling av matrikkelnummer. Oppretting av nytt grunnboksblad

Avtale om eventuelt salg skjer i prinsippet uavhengig av denne prosessen. Avtale kan inngås på forhånd eller i løpet av prosessen, men hjemmelen kan ikke overføres og eiendommen kan ikke tas i bruk som selvstendig eiendom, før prosessen er fullført.

Det er få om noen prinsipielle grunner til å opprettholde dagens ordning med oppmåling som et forvaltningsansvar. Landmåler ivaretar i utgangspunktet ingen oppgaver med karakter av myndighetsutøvelse. Gjeldende regler om landmålers adgang til å samtykke til mindre avvik fra kommunens tillatelse etter plan- og bygningsloven, og adgangen til å gjøre unntak fra kravet om merking av alle grenser, representerer ingen praktiske utfordringer i forhold til å definere oppmåling som tjenesteyting. Spørsmålene kan avklares med kommunen i søknadsfasen eller redegjøres for når oppmålingen sendes inn for matrikkelføring, jf. kapittel 7.1.5

Å definere oppmåling som tjenesteyting vil tydeliggjøre hvilken rolle landmåler faktisk har. Mange innbyggere tror kommunen har myndighet til fastsette grensen mellom seg og naboen med endelig virkning. Realiteten er at kommunen ikke kan gjennomføre oppmåling av eksisterende grenser som partene ikke slutter seg til. Uten enighet er partene henvist til domstolene. Tilsvarende gjelder i prinsippet også ny grense som fastsettes etter tiltakshavers ønske (søknad) slik denne er bekreftet med kommunens tillatelse.

6.2.2 Kommunen kan fortsatt tilby oppmålingstjenester

Det er ikke noe i veien for at kommunen fortsatt kan tilby oppmåling selv om denne omdefineres fra forvaltningsoppgave til profesjonsregulert tjenesteyting. Det vil antakelig tvert om kunne være attraktivt for mange kommuner. Kommunen må i så fall fylle vilkårene for slik virksomhet på linje med private tilbydere.

Det følger av konkurranseretten at kommuner som tilbyr oppmåling, ikke kan subsidiere oppmålingsvirksomheten med offentlige skatteinntekter eller liknende. Kommunen kan

heller ikke gi egen virksomhet urimelige konkurransefordeler for eksempel i form av eksklusiv tilgang til kommunens tidligere oppmålingsarkiv.

Departementet mener det ikke er nødvendig med spesielle regler for kommuner som tilbyr oppmålingstjenester. Den enkelte kommune vil kunne organisere oppmålingen slik den finner det hensiktsmessig ut i fra lokale forhold. Departementet vil imidlertid peke på at EFTAs overvåkingsorgan ESA har stilt spørsmål knyttet til organisering av økonomisk aktivitet i det offentlige, jf. kapittel 6.8. Det kan innebære at kommuner som ønsker å videreføre et kommunalt oppmålingstilbud, må legge dette inn i et selskap, regnskapsmessig og organisatorisk adskilt fra kommunens øvrige virksomhet.

Regjeringen har satt ned en ekstern arbeidsgruppe som skal utrede og vurdere konkurranseforholdet mellom offentlig og privat virksomhet, herunder foreslå tiltak som kan styrke konkurransen. Resultatet av dette arbeidet kan få betydning for hvordan kommunene må innrette seg dersom de ønsker å tilby oppmålingstjenester i konkurranse med private aktører.

6.2.3 Innmåling og utstikking av bygninger mv.

Fram til byggesaksreformen av 1995, som trådte i kraft 1. juli 1997, var innmåling og utstikking av bygninger i utgangspunktet et kommunalt forvaltningsansvar etter plan- og bygningsloven, jf. byggeforskrift 1987 punkt 14:3 første og andre punktum:

«Før et byggearbeid settes i gang, skal bygningens plassering med høydeangivelse være påvist på situasjonsplan og avmerket i marken. Bygningsrådet kan overlate til byggherren å avmerke plasseringen i marken.»

Mange kommuner kombinerte arbeider med innmåling og utstikking av bygninger med eiendomsoppmåling ved at dette ble utført av de samme personene.

Med byggesaksreformen av 1995 ble det innført ansvarsrett i byggesaker. Samtidig ble det kommunale ansvaret for innmåling og utstikking av bygninger opphevet. Etter det var innmåling og utstikking av bygninger å regne som fri tjenesteyting, dog slik at det fram til 2013 var krav om godkjenning av utførende foretak. Fra 2013 er kravet om godkjenning for ansvarsrett opphevet. Det er fortsatt mulig å be om sentral godkjenning etter byggesaksforskriften for en rekke bygge- og anleggsfunksjoner, jf. § 13-5, herunder for «oppmålingsteknisk prosjektering» jf. andre ledd bokstav c, og «innmåling og utstikking av tiltak» jf. tredje ledd bokstav a. Flere kommuner har slik foretaksgodkjenning og utfører innmåling og utstikking i konkurranse med private foretak.

Departementet har ikke gjort noen egen undersøkelse av hvordan opphevelse av den kommunale eneretten for plassering har fungert, men har inntrykk av at omleggingen ikke skapte vesentlige problemer og at ordningen raskt gikk seg til. Det presiseres at innmåling og utstikking av bygninger og anlegg i hovedsak er en ren oppmålingsteknisk oppgave og i mange tilfeller krever fagkunnskap på lavere nivå enn eiendomsoppmåling.

Departementet mener at byggesaksreformen likevel gir indikasjoner på at oppheving av det kommunale ansvaret også på det matrikulære området (eiendomsoppmålingen), vil kunne gå greit.

Departementet legger til grunn at mange foretak som i dag har sentral godkjenning for oppmålingsteknisk prosjektering eller innmåling og utstikking av tiltak, har ledende personale som vil kunne oppnå autorisasjon som ansvarlig landmåler. Departementet legger videre til grunn at foretak eller offentlig virksomhet som vil oppfylle kravene til landmålerforetak etter matrikkellova, også vil kunne få sentral godkjenning innenfor nevnte funksjoner etter plan- og bygningsloven.

Dette innebærer at samme foretak lett vil kunne stå ansvarlig for alle de oppmålingstekniske oppgavene i en utbyggingssak med de effektiviseringsgevinstene dette kan medføre. Foretaket som utfører den oppmålingstekniske prosjekteringen, vil også utføre oppmåling av grenser og innmåling og utstikking av bygninger og anlegg. I mange byggesaker må tomtegrensa plasseres (stikkes ut) før arbeidene på tomta starter. De samlede kostnadene vil bli mindre dersom stikningsdata kan gjenbrukes for oppmålingen av grensene. Det kan også være behov for å trekke inn faglig kompetanse i eiendomsoppmåling i prosjekteringsfasen. Det må antas at utbygger ser det som en betydelig fordel å kunne forholde seg til samme landmåler gjennom hele prosessen, fra prosjektering til utførelse og fram til endelig oppmåling.

Det er for øvrig lang tradisjon for at andre typer kartleggingsarbeider er fri tjenesteyting. Kartlegging i tilknytning til petroleumsvirksomheten har i hovedsak blitt utført på oppdrag og i regi av private tjenesteutøvere.

6.2.4 Tilrettelegging for konsulenttjenester

Omgjøring av eiendomsoppmåling fra kommunal forvaltningsoppgave til profesjonsregulert tjenesteyting vil kunne legge til rette for næringsutvikling. Omgjøringen legger grunnlag for utvikling av en konsulentbransje med basis i eiendomsspørsmål og oppmåling – en bransje som hittil er lite utviklet i Norge. Mange grunneiere har behov for faglig hjelp til spørsmål som må avklares med naboer og offentlige myndigheter før selve oppmålingen kan utføres. Andre vil ha nytte av hjelp til søknaden til kommunen om opprettelse av ny eiendom eller til flytting av grense og til avtaler med naboer om vegrett, gjerder, ledninger osv. Som offentlig forvaltningsorgan er kommunene avskåret fra å gi mer omfattende bistand til grunneiere i denne type eiendomssaker.

En dansk landinspektør har $\frac{3}{4}$ av inntektene fra andre oppgaver enn den lovregulerte eiendomsoppmålingen. På sikt kan tilsvarende skje også i Norge. Det dreier seg om eiendomsfaglig rådgiving, landmåling, plassering av bygg og anlegg, vedlikehold av kart og annen utnyttelse geografisk informasjon i digital form mv. Dette er tjenester som det er bruk for i alle deler av landet.

Denne type rådgiving kan bare i begrenset grad gis av kommunen som offentlig myndighetsorgan.

Eiendomsfaglig spisskompetanse er i dagens moderne samfunn nødvendig i mange ulike sammenhenger. Det gjelder særlig ved kjøp, salg, leie, finansiering, utbygging og forvaltning av eiendom, og på områder som arealplanlegging, jordskifte og

ekspropriasjon. Behovet for spisskompetanse gjelder også for opprettelse og endring av eiendommer, eller det som på fagspråket kalles *eiendomsdanning*. Man kan lett tro at en typisk ny eiendom er en enkelt villa- eller hyttetomt, men realiteten er ofte mye mer kompleks. Et byggeprosjekt i by innebærer ofte at det skal etableres flere ulike eiendommer. I tillegg til selve tomta, kan det være behov for å etablere sameier for felles grøntarealer og for parkering eller separat eiendom i undergrunnen (anleggseiendom) for garasjeanlegg. Det er flere eksempler på at utbyggere i Oslo har brukt jordskifteretten selv om det ikke foreligger noen tvister i saken. Saken har krevd eiendomsfaglig spisskompetanse som det ikke ligger til rette for at kommunen leverer. I mer komplekse utbygginger er det vanlig at oppgaver løses i tverrfaglige samarbeid mellom ulike yrkesgrupper, som f.eks. økonomer, advokater, ingeniører, teknikere, arkitekter, planleggere eller jordskifte kandidater. Men også i enklere saker om fradeling av grunn, kan grunneier ha behov for ekspertbistand. Det kan gjelde utforming av fradelingssøknaden og andre tilhørende spørsmål med kommunen, og avklaringer med naboer om felles veg, gjerder, ledninger osv.

Behovet for spisskompetanse innenfor eiendomsdanning er økende. Bakgrunnen er at fast eiendom har økt kraftig i verdi. Tilgangen på ledige arealer til utbyggingsformål er mange steder begrenset fordi store arealer allerede er utbygd. Det er en prioritert oppgave for kommunene å bevare grønne lunger, friluftsområder, o.l. Også hensynet til jordvern, naturvern, miljøvern og klimamålene begrenser tilgangen til byggegrunn, særlig i randsonen til de tettbygde områdene. Det har derfor blitt mer vanlig at by- og tettstedsutvikling skjer gjennom fortetting og transformasjon innenfor eksisterende byggesoner. Denne utviklingen ses spesielt i områdene rundt de største byene hvor etterspørselen etter fast eiendom er størst, tilgangen på ledige arealer er knappest og eiendomsprisene høyest.

For å imøtekomme utbyggingsbehovet, finner mange kommuner det nødvendig å legge til rette for mer sammenhengende sentrumsstrukturer og høy utnyttelse. Fra sentralt hold blir dessuten planleggingen i dag styrt i retning av å etablere mer bymessig bebyggelse nært kollektivknutepunkt slik at befolkningsveksten kommer i områder med god tilgang til overordnet infrastruktur. En mer intensiv sentrumsutvikling i tettbygde områder er i samsvar med gjeldende nasjonal politikk for miljøvennlig byutvikling og samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, jf. *Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging*⁴. Retningslinjene er tydelige på at fortetting og transformasjon er løsningen for å nå målene om at all vekst i persontrafikken i storbyområdene skal tas med kollektiv, sykkel og gange. Potensialet for fortetting og transformasjon bør derfor utnyttes før nye utbyggingsområder tas i bruk.

I pressområdene er eiendomsforholdene ofte komplekse og uoversiktlige. Det skaper mange utfordringer for både eiendomsutviklere og planmyndigheter når områder skal fortettes eller eksisterende areal transformeres til ny arealbruk, f.eks. fra industri til

⁴ Fastsatt ved kgl. res. av 26. september 2014, se <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Statlige-planretningslinjer-for-samordnet-bolig--areal--og-transportplanlegging/id2001539/>

blandet formål og med høy utnyttelse. Det er også i pressområdene at grunnlaget for gnisninger og konflikter er høyest og kompetansebehovet innen planlegging og eiendomsdanning derfor er størst. Kapasiteten til å håndtere de eiendomsfaglige utfordringene er i dag begrenset og kompleksiteten i byggeprosjektene gjør at behovet for spisskompetanse er økende.

Fortetting og transformasjon, f.eks. i form av etablering av nye bydelstrukturer med tilhørende fellesareal og infrastruktur, er krevende og forutsetter prosesser som ofte strekker seg over mange år. Behovet for raske vurderinger av utbyggingsmuligheter, estimering av kostnader, samt hensynet til konkurranse og løpende markedstilpasning forutsetter raske eiendomstransaksjoner og kort byggetid. På eiendomsområdet legger utviklingen et stort press på kommunene og andre myndigheter, bl.a. i forbindelse med eiendomsdanning (fradeling, grensejustering, arealoverføring mv.), eierseksjonering, matrikulering og tinglysing.

En viktig faktor for å sikre god avkastning i større utbyggingsprosjekter er hvor raskt en eiendomsutvikler kan innløse kostbar mellomfinansiering ved å få etablert nye eierseksjoner som kan brukes som panteobjekter ved salg. Praksis viser at det ofte tar lenger tid å ordne eiendomsforholdene og danne de nødvendige pantobjektene enn det tar å føre opp boligene. Dette gir unødige rentekostnader og forsinker prosessen med brukstillatelse, eierovertakelse og innflytting. Begrunnelsen for dette er dels at eiendomsforholdene er komplekse og uoversiktlige og at det derfor tar tid å finne ut hvilke rettigheter, klausuleringer mv. som gjelder for en eiendom og imellom eiendommene innenfor utbyggingsområdet.

De forskjellige fasene fra å utrede den eksisterende situasjonen med hensyn til grenser og rettigheter tar gjerne lang tid, ikke minst fordi mange gjennomføringsprosesser (bl.a. søknad om opprettelse av ny grunneiendom, anleggseiendom eller festegrunn, oppmåling, matrikulering, seksjonering og tinglysing) må skje i en fastsatt rekkefølge. Tilgangen på fagfolk til å bistå i arbeidet er begrenset. Det er følgelig behov for å øke tilgangen til god eiendomsfaglige kompetanse i alle faser slik at rettsavklaringene og overgangene mellom de ulike fasene kan skje smertefritt. Det bør på litt lengre sikt gjennomføres tiltak for å endre prosessene fra å måtte gjennomføres i rekkefølge til å skje mer parallelt og i felles prosesser.

Mange brukere har behov for at oppmålingen kan skje raskt, slik at salg og byggearbeider ikke forsinkes. Boligprodusentenes landsforening har hevdet at ventetiden for oppmåling i dag kan fordyre etableringen av nye byggeprosjekter med 20 000 kr per seksjon.

Departementet antar at ventetiden i saker der rask utførelse er viktig kan kortes ned når private foretak får anledning til å konkurrere om oppmålingstjenester og rask respons blir en viktig konkurransefaktor. Departementet antar at private landmålere vil være mer fleksible med hensyn til å utføre oppmåling på en tid som passer rekvirenten og de andre partene. Kommunene er i utgangspunktet bundet til å utføre oppmåling i den rekkefølge de er rekvirert. Dessuten kan kommunale landmålere vanskeligere stille opp utenfor ordinær arbeidstid. For oppdragsgivere som ikke har det like travelt, vil kommunen som landmålerforetak kunne være attraktiv på andre måter.

Et stort antall eiendommer i Norge er etablert før 1980 uten nøyaktig geografisk bestemmelse av grensene. I henhold til matrikkellova § 7 kan kommunen kreve at slike eiendommer måles opp ved salg før overtakelsen kan registreres i tinglysingsregisteret. En slik ordning vil forbedre kjøpers mulighet for innsikt og sikkerhet, og raskere forbedre den generelle påliteligheten til matrikkelen. Bestemmelsen er imidlertid ikke satt i kraft fordi en har ansett at kommunene så langt ikke har hatt tilstrekkelig kapasitet til å foreta nødvendig oppmåling uten å forsinke omsetningen av uoppmålt eiendom urimelig mye.

Departementet vil ikke foreslå å innføre bestemmelsen umiddelbart, men anbefaler at bestemmelsen settes i kraft så fort kapasiteten blir bygd opp i privat sektor.

Ved å organisere matrikkelarbeidet basert på landmåling som en profesjonsregulert tjeneste, er det mulig å se for seg fremtidige effektiviseringsgevinster. Landmåler kan delta fra start til slutt i et arbeid med å danne og omdanne eiendom. Landmåler kan produsere digital stikningsplan som legges til grunn for kommunens tillatelse etter plan- og bygningsloven. Stikningsplanen med koordinatfestede grenser kan inngå direkte i prosjekteringen av øvrige deler av byggeprosjektet. Merking av grensene kan gjøres når utbyggingsområdet er klargjort for dette. Landmåler vil også kunne bistå partene med å utforme nødvendig privatrettslig dokumentasjon slik som atkomstretter og retter knyttet til vann og avløp. Denne dokumentasjonen vil i større grad enn i dag kunne bli til en pakke som går til samtidig matrikkelføring og tinglysing.

6.3 Krav til landmåler og landmålerforetak

6.3.1 Generelt

Departementet mener at det er nødvendig å innføre krav om autorisasjon for ansvarlig landmåler dersom oppmåling gjøres om til tjenesteyting. En ordning med personlig autorisasjon av ansvarlig landmåler vil være på linje med ordningen i land i EU som har private landmålere, og tilsvare ordningen i Norge for eiendomsめglere.

Omfanget av en oppmålingsforretning kan variere betydelig, fra oppmåling for fradeling av en enkelt tomt til kompleks eiendomsdanning i urbane områder. Landmåler bør kunne utføre alle typer saker. Selv om teknisk landmåling på mange måter har blitt enklere med GPS og annet moderne utstyr, har samtidig kompleksiteten i mange saker økt. Ikke minst er det nødvendig at landmåler har god kunnskap om eiendomsrettslige spørsmål.

Flertallet i lovutvalget NOU 1999:1 gikk inn for krav om autorisasjon av landmåler og sentral godkjenning av foretaket. Daværende Miljøverndepartementet støttet seg på et mindretall i utvalget og foreslo en sentral godkjenning av foretaket med faglige krav til landmåler, men uten krav om personlig ansvar og autorisasjon, jf. Ot.prp. nr. 70 (2004-2005) kap. 11. Med det endelige vedtaket til lov i 2007, og videreføring av det kommunale forvaltningsansvaret, falt alle formelle faglige krav bort.

Det er vanlig at land med private landmålere krever at ansvarlig landmåler skal være autorisert. I England autoriseres ikke landmålere av det offentlige, men arbeidet som er gjort i den enkelte sak kontrolleres av registermyndigheten før registrering. I praksis må

landmålere i England kunne dokumentere sin faglige kompetanse gjennom medlemskap i foreningen av private landmålere for å få arbeid.

Litauen innførte etter frigjøringen i 1990 en ordning med fritt landmålervalg basert på ren foretaksgodkjenning, men gikk over til en ordningen basert på personlig autorisasjon. Så langt departementet erfarer skyldtes dette at ren foretaksgodkjenning ikke ga god nok kontroll med useriøse aktører og et ønske om å tilpasse seg standardordningen for profesjonstjenester i EU.

Poenget med personlig autorisasjon, i motsetning til foretaksgodkjenning, er ikke minst at landmåler som er fratatt autorisasjon ikke kan opptre i nytt foretak. Landmåler bør være ansvarlig for at foretaket han eller hun arbeider i, har tilstrekkelig forsikring og tilfredsstillende arkiv. Landmåler bør kunne miste autorisasjonen dersom disse kravene ikke er ivaretatt.

Ansvarlig landmåler bør ha ansvaret for at oppmålingen utføres i henhold til lov og forskrifter og etter god landmålerskikk. Ansvarlig landmåler må ikke selv stå for alle oppgaver, men bære ansvaret for at oppmåling og klarlegging av rettigheter er korrekt utført. Det sikrer faglig medvirkning i alle saker.

Departementet mener at krav om personlig autorisasjon er en forutsetning for å kunne oppheve det offentlige forvaltningsansvaret for oppmålingen og innføre fritt landmålervalg. Departementet kan ikke anbefale en ordning kun basert på godkjenning av landmålerforetaket slik lovvedtaket i 2005 la opp til. Krav om obligatorisk foretaksgodkjenning vil kunne komme i strid med EØS-avtalen. Departementet kan heller ikke anbefale en ordning med fritt landmålervalg basert på frivillig foretaksgodkjenning etter modell av den sentrale godkjenningsordningen etter plan- og bygningsloven uten at det ligger et krav om personlig autorisasjon av ansvarlig landmåler i bunn.

6.3.2 Landmålers lojalitet og faglige uavhengighet

Det har vært innvendt at landmåler som engasjeres direkte av grunneier, primært vil ivareta sin klients interesser. Dette i motsetning til landmåler som kommunen har pekt ut. Departementet kan ikke se at dette er en avgjørende innvending. Autorisasjonen forplikter landmåler til å opptre nøytralt, og landmåler risikerer å miste autorisasjon om vedkommende ikke gjør det.

Departementet antar at landmålere som ønsker å opprettholde et godt renommé og posisjon i markedet vil sørge for å ivareta alle parter interesser på en god måte. Erfaringene i Danmark er at parter uhyre sjelden stiller med hver sin landmåler.

Erfaringene fra Norge, der kommunene og Statens vegvesen hvert år utfører mange oppmålinger hvor de selv er part, tilsier at tilknytningen til rekvirenten ikke vil være noe problem. Eventuelle utfordringer med nær tilknytning til den som betaler for oppmålingen, vil dessuten ytterligere reduseres når oppmåling defineres som tjenesteyting, uten innslag av myndighetsutøvelse.

6.3.3 Krav til utdanning og faglig kompetanse

I land med private landmålere kreves det utdanning på bachelornivå (3 år) eller mastergradsnivå (5 år), en praksisperiode og ofte en avsluttende eksamen i regi av matrikkelmyndigheten.

Departementet mener at 3-årig utdanning på bachelor-nivå bør ligge til grunn for autorisasjon. Utdanningen må inneholde tekniske, eiendomsfaglig og juridiske emner. Departementet viser til høringsforslag 3. april 2006 fra daværende Miljøverndepartementet om forskrift til 2005-loven. Der ble dette konkretisert til 40 studiepoeng juridiske emner, 50 studiepoeng matrikkelfag og 50 studiepoeng landmålingsfag som en hovedregel. Det ble videre foreslått at ansvarlig landmåler som hovedregel måtte ha minst to års praksis med matrikulært arbeid. Kravene til utdanning skulle kunne reduseres ved særlig kvalifiserende praksis.

I dag gis det relevant utdanning på NMBU på Ås og ved Høgskolen i Bergen. Andre høyskoler og universitet som tilbyr utdanning mer innrettet mot teknisk landmåling eller geografisk informasjonsteknologi, må eventuelt gjøre tilpasninger i sine studievalg for å kunne tilby relevant utdanning.

Departementet foreslår at landmålere må ta et visst antall timer etterutdanning per år for å opprettholde autorisasjonen, slik som bl.a. gjelder for eiendomsmeglere.

Frem til matrikkelloven ble innført i 2010 var det stort fokus på den tekniske kompetansen. Det gjelder i noe grad fortsatt. Betydningen av den rettslige siden ved oppmålingsforretningen og matrikkelføringen antas likevel nå å være bredt anerkjent i landmålerbransjen.

En stor andel av dagens kommunale utøvere antas å ha nødvendig realkompetanse. Det gjelder også for mange personer i Statens vegvesen og i private foretak som driver eiendomsoppmåling. Departementet foreslår at slike utøvere skal få autorisasjon på linje med nye utøvere.

Utdanningskapasiteten er begrenset og behovet for landmålere må på kort sikt dekkes ved etterutdanning. Universitetet på Ås og Høgskolen i Bergen leverer allerede i dag relevante kortere og lengre etterutdanningskurs. Teknisk landmåling har blitt vesentlig enklere med GPS, og innsikt i juridiske og eiendomsfaglig spørsmål er hovedutfordringen når det gjelder kompetansebygging.

Departementet mener at det må legges opp til fleksible løsninger for autorisasjon i startfasen. Det må imidlertid kreves tilfredsstillende kunnskaper om tekniske og juridiske spørsmål, men også at det kan gis tidsbegrenset autorisasjon betinget av etterutdanning. Erfaring bør kunne tillegges vekt ved autorisasjon. Og endelig foreslår departementet at alle som søker autorisasjon må gjennomgå en særskilt prøve for å dokumentere at søkeren har nødvendig kunnskaper for autorisasjon.

6.3.4 Autorisasjonsmyndighet

Departementet foreslår at autorisasjon gis av den sentrale matrikkelmyndigheten, dvs. av Kartverket. Kartverket må også kunne trekke tilbake autorisasjonen. Kartverket bør videre arrangere prøven som søkere av autorisasjon må bestå før autorisasjon gis, samt godkjenne kurs som kvalifiserer for vedlikehold av autorisasjon, og kontrollere at autoriserte landmålere har tatt nødvendig etterutdanning. Det vil kunne være aktuelt å la godkjente høyskoler og universitet arrangere autorisasjonsprøvene og avgjøre om prøven er bestått.

Et alternativ kan være at Direktoratet for byggkvalitet administrerer autorisasjonsordningen i tilknytning til den eksisterende ordningen for sentral godkjenning av foretak etter plan- og bygningsloven. Departementet er imidlertid usikker på om dette i praksis vil gi noen effektiviseringsgevinster. Ordningen etter matrikkellova vil være en obligatorisk personlig autorisasjon, mens ordningen etter plan- og bygningsloven er en frivillig ordning for foretak. De to ordningene vil også faglig være ganske forskjellige. Departementet ber høringsinstansene om å ta stilling til dette.

6.3.5 Krav til landmålerforetaket

Departementet anbefaler at virksomheter som utfører oppmåling må ha minst én ansvarlig landmåler med autorisasjon på hvert kontorsted hvor foretaket tilbyr landmåler tjenester. Virksomheten må kunne stille sikkerhet for eventuelle erstatninger og ha tilfredsstillende arkiv. For å sikre dette foreslår departementet at ansvarlig landmåler også er ansvarlig for at krav til sikkerhet og til arkiv er ivaretatt, og at ansvarlig landmåler kan miste autorisasjon dersom disse kravene ikke er ivaretatt.

Departementet mener det ikke er nødvendig å kreve offentlig godkjenning av landmålerforetaket.

Det er ikke noe i veien for at kommuner eller andre offentlige virksomheter kan utføre oppmåling på linje med private foretak. Departementet foreslår å bruke betegnelsen «landmålerforetak» som fellesbetegnelse for private og offentlige foretak og annen offentlig virksomhet som utfører oppmåling og fyller vilkårene for slik virksomhet, jf. forslag til § 2 bokstav m.

Det kan stride mot god landmålerskikk om ansvarlig landmåler utfører oppmåling der arbeidsgiver eller annen nærstående person eller virksomhet er part. Det skjer i stor utstrekning i dag når oppmåling utføres av kommunen eller av Statens vegvesen. På sikt er det ønskelig at god landmålerskikk slår igjennom i dette spørsmålet, men i likhet med lovutredningen fra 1999 og etterfølgende lovvedtak vil ikke departementet foreslå forbud i denne sammenheng. Spesielt i overgangsfasen til ny ordning vil et forbud ikke være hensiktsmessig. Det er imidlertid et krav at landmåler opplyser partene om eventuelle nærstående forhold til noen part i oppmålingen. At grunneiere (eller andre brukere) blir gitt anledning til selv å velge landmåler, vil bidra til å redusere problemet med inhabilitet. Departementet antar at grunneiere i stor grad vil engasjere foretak der ansvarlig landmåler ikke har et nært forhold til noen av partene.

Det ligger i tjenestens natur at nærhet til kundene vil være en konkurransefordel. Eiendomsmeglerbransjen kan tjene som et eksempel. Landmålerforetak i Europa er stort sett små eller middelstore foretak rettet mot sine respektive lokale markeder. I Danmark har mange små foretak gått sammen eller blitt kjøpt opp, men lokale filialkontorer med ansvarlig landmåler på hvert sted, blir i stor grad opprettholdt. Som en ser i bl.a. Danmark, ligger det til rette for at foretak vil kunne spesialisere seg på ulike sakstyper, for eksempel på kompleks eiendomsdanning i urbane områder.

Departementet anbefaler at landmålerforetaket skal ha plikt til å føre journal og arkiv, jf. § 37 i lovvedtaket fra 2005.

6.4 Landmålers tilgang til informasjon, fastmerkeregister mv.

I tillegg til dokument som legges fram av partene, vil landmåler i hovedsak kunne basere sitt arbeide på informasjon fra matrikkel og grunnbok. I saker som gjelder nye grenser, må landmåler hente inn kommunens tillatelse etter plan- og bygningsloven og eventuelle andre vedtak som ligger til grunn for tillatelsen.

I noen saker vil landmåler kunne trenge tilgang til informasjon fra kommunale og statlige arkiv. Fra statlige arkiv gjelder det først og fremst pantebøker, historiske grunnbøker og jordskifterettens arkiver. Det er et generelt mål at alt slikt materiale skal være tilgjengelig i digital form. Noe av materialet er allerede digitalisert.

Aktuelle opplysninger fra kommunale arkiv vil for det første være opplysninger om arealplaner og eventuelle dispensasjoner. Dette er opplysninger som også mange andre har bruk for. Opplysninger fra kommunens byggesaksarkiv kommer også i denne kategorien. Departementet mener det ikke er behov for særskilte regler for landmålers tilgang til slike opplysninger.

Landmåler vil også kunne ha behov for enkelte opplysninger som i mindre grad etterspørres av andre brukere, bl.a. protokoll fra tidligere oppmålingsforretning, opplysninger fra kommunens målebrevsarkiv og opplysninger om kommunens fastmerker og kartgrunnlag. I noen tilfeller kan dette være arkivmateriale knyttet til oppgaver som vedkommende kommune ikke vil videreføre om oppgavefordelingen etter matrikkellova endres. Slike arkiv vil i så fall lukkes, jf. lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv.

Arkivmateriale må fortsatt oppbevares og være tilgjengelig i original eller ved at det blir digitalisert. Departementet mener det kan være behov for å ta inn en bestemmelse i matrikkellova om landmålers tilgang til slike opplysninger, jf. forslag til § 30. Departementet har i denne omgang ikke gått nærmere inn på behovet for eventuelle andre endringer i matrikkellova § 30 om utlevering og behandling av opplysninger fra matrikkelen. Departementet legger til grunn at behov for eventuelle forenklinger og forbedringer i disse reglene primært vil kunne løses med endringer i forskrift 18. desember 2013 nr. 1599 om opplysninger fra grunnbok og matrikkel.

Innsyn i arkivmateriale skal i utgangspunktet være gratis, jf. offentleglova § 8, men i noen tilfeller kan det tas betaling, bl.a. for kart og eiendomsinformasjon, jf. offentlegforskrifta § 4.

Lovvedtaket i 2005 hadde en bestemmelse om kommunale fastmerkeregistre, jf. tidligere § 40. Bestemmelsen ble opphevet ved lovendringen i 2007, jf. Ot.prp. nr. 50 (2006-2007):

«Når kommunen får det fulle ansvaret for oppmålingsforretningane, vil det vere mindre behov for å regulere etablering og drift av kommunale fastmerkeregister i form av lov. I tillegg fører den tekniske utviklinga til at kommunane i større grad kan nytte data frå det nasjonale grunnlaget direkte i eiga verksemd, under dette overvakingsdata om globale og regionale endringar i jordkloten. Fastmerkeregister vil i hovudsak vere eit internt hjelpemiddel for kommunen. Departementet foreslår derfor å oppheve § 40, og i staden ta inn eit nytt andre ledd i § 39 som på eit meir generelt grunnlag slår fast plikta kommunen har for geodetiske data i den grad nasjonale data ikkje dekkjer behovet til kommunen. Kommunen må under dette vedlikehalde eksisterande kommunale grunnlag, og utarbeide transformasjonsformlar der dette er nødvendig.»

Behovet for fastmerkeregister var særlig knyttet til eldre oppmålingsteknologi som var basert på et tett nett av nøyaktig bestemte oppmålingsmerker. Moderne oppmålingsteknologi er i stor grad basert på bruk av satellitter i kombinasjon med ulike former for korreksjonssignaler. Detaljerte fastmerkenett har derfor i stor grad gått ut av bruk. Tilgang til opplysninger om gamle fastmerker kan fortsatt være nødvendig. Noen kommuner produserer egne korreksjonssignal som det kan være aktuelt for landmåler å benytte seg av. Den generelle utviklingen går imidlertid i retning av å bruke nasjonale og til dels internasjonale korreksjonssignal.

I noen tilfeller kan det være aktuelt for landmåler å produsere korreksjonssignaler selv. Det forutsetter tilgang til og opplysninger om kommunens fastmerker. Kommunen selv og andre brukere vil også kunne ha behov for tilgang til og opplysninger om gamle fastmerker i forbindelse med andre typer kartleggings- eller oppmålingsarbeider. I noen tilfeller blir det også etablert nye fastmerker i forbindelse med slike arbeider.

I lys av den teknologiske utviklingen mener departementet at det ikke er nødvendig å ta inn en bestemmelse om fastmerkeregister som i lovvedtaket i 2005. Departementet foreslår imidlertid en mindre endring i § 39 om kommunens ansvar for geodetiske data siden dette nå relativt sett i større grad vil være knyttet til kommunens arbeid med det offentlige kartverket, jf. plan- og bygningsloven § 2-1.

6.5 Matrikkelføring mv.

Spørsmålet om organisering av oppmålingen, reiser også spørsmålet om hvordan ansvaret for å matrikkelføre oppmålingen skal organiseres.

Matrikkelføring er en klar myndighetsoppgave som bør organiseres som en offentlig forvaltningsoppgave på linje med føringen av andre sentrale registre som for eksempel folkeregisteret, enhetsregisteret og grunnboka.

Svakheter, feil og mangler i enkeltopplysninger i matrikkelen er en grunnleggende utfordring etter hvert som bruken av matrikkelen øker. Det er derfor viktig at matrikkelarbeidet er organisert på en måte som ikke bare er tilpasset behovet for registrering av løpende saker, men også legger til rette for kvalitetsheving og komplettering av informasjon om eksisterende forhold.

Det er likevel et åpent spørsmål om ansvaret for føringen av registeret bør ligge lokalt i kommunene eller sentralt i staten eller delt mellom kommune og stat.

Ansvaret for å føre noen sakstyper bør i alle tilfeller ligge til kommunen. Føring av opplysninger om bygninger og adresser er nær knyttet til andre kommunale oppgaver. Departementet foreslår ingen endring i føringen av opplysninger om adresser, bygninger og tilsvarende.

Føring av opplysninger om eiendomsforhold krever imidlertid en nøyere vurdering.

Prinsipielt er det en fordel om ansvarlig landmåler eller andre som har deltatt i oppmåling, ikke selv foretar matrikkelføringen, men at disse to oppgavene skilles fra hverandre. Matrikkelføring bør inkludere en uavhengig kontroll av landmålers arbeid. Det gjelder i særlig grad om oppmålingen organiseres som tjenesteyting, men gjelder også i noe grad om oppmålingen fortsatt skal være et offentlig forvaltningsansvar.

Matrikkelføring av eiendomsforhold kan være faglig krevende. Det er spesielt krevende å matrikkelføre jordskiftesaker med omfordeling av arealer og eiendommer. Men også mange andre saker som gjelder føring av eiendomsforhold krever god innsikt.

I mange kommuner er det for få eiendomssaker til at kommunen får tilstrekkelig bred erfaring med føring av ulike sakstyper. Dette kompenseres innenfor gjeldende system ved at landmåler også fører matrikkelen. Flere kommuner har likevel problemer med å løse større saker. Det gjelder spesielt føring av saker fra jordskifterettene og Statens vegvesen.

Flere sakstyper krever føring både i matrikkelen og grunnboka. Det er et potensiale for å effektivisere noen av disse prosessene gjennom bedre samordning, f.eks. føring av mer kompliserte saker som gjelder seksjonering og reseksjonering.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at Kartverket i alle tilfeller bør få et større selvstendig ansvar for å føre kompliserte sakstyper som gjelder eiendomsforhold. Det kan også gjelde andre overordnende registerendringer, for eksempel ved endringer i kommunegrenser. Dette bør gjøres uavhengig av om organiseringen av oppmålingen videreføres som et kommunalt forvaltningsansvar eller ei.

Dersom oppmålingen gjøres om til tjenesteyting, er det mye som taler for at Kartverket bør ha primæransvaret for føring av opplysninger om eiendomsforhold i matrikkelen. Dette er i samsvar med organiseringen i andre land i EU der oppmåling utføres som tjenesteyting, og vil bidra til å sikre enhetlig føring for hele landet. I tillegg til føring av opplysninger fra landmåler og fra jordskifteretten bør dette også omfatte føring av private grenseavtaler, sammenslåing eller opphør av matrikkelenheter, omnummerering og retting av eiendomsopplysninger, samt seksjonering eller reseksjonering av eierseksjoner.

Flere kommuner som har kapasitet og faglig kompetanse, vil antakelig fortsatt ønske å føre eiendomsopplysninger i matrikkelen. Kommunen har selvstendig nytte av et godt eiendomskartverk og kan oppnå synergi med andre kartrelaterte oppgaver i kommunen. Departementet mener derfor at matrikkelføring av eiendomsopplysninger bør kunne overlates til slike kommuner, enten helt eller delvis. Dette sikrer dessuten kontinuitet med

gjeldende ordning. Saker som krever særlig tett samordning med tinglysingen bør dog håndteres av Kartverket i sin helhet.

En ordning med delvis kommunal føring av eiendomsopplysninger kan til en viss grad sammenliknes med ordningen i Sverige og Finland der en rekke kommuner utfører oppmåling og registerføring på vegne av staten. Det kan innvendes mot en slik modell at denne kan framstå som rotete eller komplisert for landmåler som skal sette fram krav om matrikkelføring. Departementet antar at dette ikke vil framstå som særlig komplisert for fagkyndige landmålere. Disse vil uansett ha jevnlig kontakt med alle kommuner innenfor sitt forretningsdistrikt, og vil kunne dra nytte av at noen kommuner er i stand til å videreføre en effektiv matrikkelføring.

Departementet legger til grunn at det skal betales gebyr som dekker kostnadene med matrikkelføringen. Gebyret må tilfalle kommunen når kommunen står for matrikkelføringen. Gebyrsatsene bør fastsettes i forskrift.

Departementet foreslår i utgangspunktet at kommuner skal kunne føre eiendomsopplysninger etter avtale med Kartverket. Dette understreker et likeverdig forhold mellom partene i den forstand at Kartverket ikke kan pålegge en kommune en slik oppgave dersom kommunen ikke ønsker dette. Avtaleformen åpner også for fleksible løsninger tilpasset behovene i ulike kommuner. Det er mulig at hensynet til publisitet likevel tilsier at dette bør skje i forskrifts form. Krav til forhåndsvurdering både når en kommune skal gå inn i en slik ordning eller eventuelt gå ut av ordningen, bør i alle tilfeller reelt være like inngående uansett om lovgiver åpner for å overføre denne type matrikkelføring gjennom avtale eller forutsetter forskrifts form. Uavhengig av om oppgaven med å fatte avgjørelser overføres til kommunen i form av avtale eller forskrift, vil dette være en overføring av myndighet. Kommunens avgjørelse i en enkeltsak vil således ikke kunne overprøves av Kartverket på annen måte enn at noen av partene påklager den eller når vilkårene for omgjøring etter forvaltningsloven § 35 er til stede. Kartverket vil i noen tilfeller kunne fatte eget vedtak om retting, jf. forslag til endringer i § 26. Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette.

Kartverkets tilsyn med matrikkelføringen, jf. matrikkellova § 28, gjelder når kommunene og andre fører opplysninger i matrikkelen. Bestemmelsen om tilsyn vil også gjelde når en kommune har oppgaver med å føre eiendomsopplysninger, uavhengig om lovgiver velger å åpne for avtaleformen eller krever forskrifts form. Kartverkets egen føring av opplysninger skjer innenfor kartverksjefens ansvar basert på etatens regler for internstyring og internkontroll underlagt de ordinære reglene for etatsstyring i staten og den myndighet som Kartverket er gitt i eller med hjemmel i matrikkellova.

Departementet ber høringsinstansene også vurdere eventuelle andre forslag eller innspill som kan gi økt kvalitet i matrikkelen eller bedre effektivitet i den løpende føringen.

Protokollen fra oppmålingsforretningen

Resultatet av oppmålingsforretningene føres i matrikkelen. I tillegg til selve resultatet, er det landmålers protokoll fra forretningen som er det viktigste arkivverdige dokumentet fra forretningen.

Krav til utforming av protokollen framgår av matrikkelforskriften § 38. Den skal bl.a. inneholde opplysninger om bakgrunnen for oppmålingsforretningen, varsling og oppmøte og forretningens gang.

Protokollen sendes inn sammen med kravet om matrikkelføring. Departementet anbefaler at protokollen arkiveres digitalt, og gjøres elektronisk tilgjengelig for de som har berettiget interesse av slike opplysninger. Departementet tar ikke nå stilling til om protokollen bør sendes partene sammen med matrikkelbrevet, men dette kan vurderes i arbeidet med forskriftene.

Melding om konsesjonsfrihet

Departementet sendte 30. juni 2015 på høring forslag til endringer i matrikkelforskriften og forskrift om konsesjonsfrihet som følge av elektronisk tinglysing. Forslaget gikk bl.a. ut på å utarbeide en tilleggsdel i matrikkelen der kommunene registrerer opplysninger om forholdet til konsesjonslovgivningen og delingsbestemmelsen i jordloven etter å ha mottatt egenerklæringsskjemaet om konsesjonsfrihet fra erverver. Opplysningene vil legge grunnlaget for mer automatiserte valideringer ved elektronisk tinglysing ved at det elektroniske tinglysingssystemet henter opplysninger om konsesjonsfrihet via meldinger i en tilleggsdel til matrikkelen. Departementet arbeider nå med oppfølgingen av høringen. Forslaget om at kommunene registrerer disse opplysningene i en tilleggsdel til matrikkelen berøres ikke av forslagene som fremmes i høringsnotatet her.

6.6 Bestilling av oppmåling, betaling mv.

6.6.1 Rekvisisjon eller bestilling av oppmåling

Når oppmålingen blir definert som tjenesteyting, skal det ikke lengre settes fram rekvisisjon av oppmålingsforretning overfor kommunen. Tiltakshaver må i stedet bestille tjenesten av et landmålerforetak med ansvarlig landmåler som er autorisert for oppgaven. Det burde kunne gi grunnlag for større fleksibilitet i valg av framføringsplan etter avtale mellom kunde og landmåler enn de mer faste rammene som det offentlige må forholde seg til for forvaltningsoppgaver.

Landmåler må sette fram krav overfor matrikkelmyndigheten om matrikkelføring av oppmålingsforretningen, se forslag til § 8 første ledd. Dette er i tråd med lovvedtaket fra 2005. Kravet settes fram på vegne av oppdragsgiver. Landmåler må kontrollere at vedkommende har rett hjemmel, jf. oppregningen i matrikkellova § 9 samt §§ 14 andre ledd, 15 andre ledd, 16 femte ledd og 17 første ledd.

Departementet har vurdert om landmåler også burde medvirke ved krav om sammenslåing, men anbefaler at slikt krav fortsatt skal kunne settes fram av

hjemmelshaver selv. Sammenslåing er ikke et søknadspliktig tiltak. I sjeldne tilfeller kan sammenslåing være i strid med gjeldende arealplan. Slik sammenslåing vil være ulovlig, og kommunen kan med hjemmel i plan- og bygningsloven kreve forholdet rettet. Departementet mener det er vanskelig å se for seg at hjemmelshaver har noen interesse av å skape slike situasjoner, og mener det er unødvendig å lage spesialregler som fanger opp slike situasjoner i forkant.

Oppmåling av uteareal som inngår i eierseksjon, settes fram på vegne av den som har hjemmel til å kreve seksjonering eller reseksjonering etter eierseksjonsloven, jf. §§ 7, 12 og 13.

6.6.2 Gebyr eller betaling for oppmåling

En ofte forekommende innvending mot gjeldende ordning med oppmåling som kommunalt forvaltningsansvar, synes å være knyttet til et inntrykk av betydelige forskjeller i de kommunale oppmålingsgebyrene. Tallene gjengitt i kapittel 3.5 gir imidlertid ikke grunnlag for å tro at mange kommuner fastsetter gebyrer i strid med matrikkellova. Loven gir kommunene stor frihet til å fastsette egne gebyrer. Flere kommuner opererer med et klart lavere gebyrnivå enn det loven i sum gir anledning til. Departementet kjenner bare til to isolerte enkeltsaker der vedkommende kommune hadde fastsatt et så stort gebyr at det kunne hevdes at gebyret var ulovlig eller at kommunen ikke kunne dokumentere grunnlaget for gebyret godt nok. Begge sakene gjaldt større utbyggingstomter.

Gjeldende gebyrbestemmelse åpner for utstrakt bruk av standardgebyrer uavhengig av omfanget av den enkelte sak. Dette gir forutberegnelighet for rekvirenten, men innebærer også krysssubsidiering mellom sakstyper. Departementet anbefaler at betalingen i større grad bør gjenspeile kostnadene med å utføre den konkrete saken. Bare gjennom konkurranse vil det kunne etableres priser som bedre reflekterer kostnadene med den enkelte sak. Ved å skille ut oppmåling som tjenesteyting og la foretak konkurrere om oppdrag, vil dette gi riktigere priser og et jevnere prisnivå over hele landet. Departementet er kjent med at noen land har fastsatte priser for ulike saker, for å hindre prisdumping og tilhørende dårlig utførelse. Dersom det ikke etableres et tilstrekkelig tjenestetilbud, vil det være en viss risiko for manglende konkurranse i markedet og unødvendig høye priser. Departementet mener at det ikke er hensiktsmessig å innføre faste priser i Norge, og at kontroll i forbindelse med matrikkelføring i tilstrekkelig grad vil sikre kvalitet.

Det er ikke grunn til å tro at prisene som private landmålere vil kreve, vil være vesentlig forskjellig fra det kommunene må ta for å ha dekket sine kostnader i den enkelte sak. Private foretak kan oppnå stordriftsfordeler som den enkelte kommune vanskeligere kan oppnå. Det vil imidlertid påløpe merverdiavgift på oppmåling utført som tjenesteyting.

I tråd med lovutvalget fra 1999 og lovproposisjonen fra 2005, anbefaler departementet at det bør være fri prisdanning, med priser etablert i konkurranse mellom selvstendige foretak. Det er grunn til å tro at selv på steder med begrenset konkurranse, vil det etableres et nasjonalt prisnivå, slik som en ser i mange andre bransjer.

Det vil fortsatt være grunnlag for å kreve gebyr for matrikkelføringen. Departementet legger til grunn at gebyret skal baseres på faste standardsatser som blir fastsatt i sentral forskrift.

I den grad matrikkelføring og tinglysing integreres tettere, kan det også være aktuelt å kreve et felles gebyr i saker der det ligger til rette for det. Dette vil primært gjelde saker der Kartverket utfører både matrikkelføring og tinglysing. I saker der det er aktuelt at kommuner skal kunne føre matrikkelen, bør det antakelig fortsatt kreves to separate gebyr, bl.a. fordi matrikkelgebyret i slike tilfeller skal tilfalle kommunen. Gebyravgjørelser som gjelder tinglysing kan ankes etter de regler som gjelder for overprøving av tinglysingsavgjørelser, jf. tinglysingsloven § 12 b femte ledd. Departementet legger til grunn at slik anke vil kunne gjelde hele gebyret i saker der det kreves ett felles gebyr.

6.6.3 Behov for endringer i gjeldende gebyrordning

Dersom gjeldende ordning med oppmåling som kommunal forvaltningsoppgave videreføres, er det under alle omstendigheter grunn til å vurdere gjeldende gebyrregler på nytt. Gjeldende regler åpner for at kommunen kan dekke alle kostnader med oppgaver etter matrikkelova ved hjelp av oppmålingsgebyrene. Det innebærer at de som har behov for oppmåling ikke bare skal dekke kostnadene forbundet med den enkelte oppmålingsforretningen, men også kommunens mer allmenne oppgaver etter matrikkelova, bl.a. adresseforvaltning, rapportering av bygningsopplysninger og generelt arbeid med eiendomskartlegging i kommunen. Det er et åpent spørsmål om slike generelle oppgaver skal kunne henføres til kjerneproduktet, dvs. oppmålingstjenesten som sådan. Det må i så fall gis nærmere regler om dette i forskrift.

6.7 Klage

Gjeldende lov har et felles klagesystem for utføring av forretninger og matrikkelføring. Både oppmåling og matrikkelføring kan påklages. Innføres det et skille mellom oppmåling som tjenesteyting og matrikkelføring som forvaltningsoppgave, må også klageordningen deles i to. Administrativ klagebehandling etter forvaltningsloven vil da bare gjelde forhold som kan knyttes til matrikkelføringen. Forhold som kan knyttes til utføring og dokumentasjon fra landmålers side, må i utgangspunktet henvises til eksisterende ordninger for forbrukerklager eller de ordinære domstolene.

Departementet foreslår ingen særskilte regler for klage på landmåler. Her bør man følge de alminnelige reglene for privatrettslige forhold, på linje med det som gjelder andre konsulenttjenester, dvs. ved bruk av Forbrukerrådet, prismyndighetene, domstolene osv. En part som mener at grensene skal gå et annet sted enn slik de er dokumentert i oppmålingsforretningen, vil måtte kreve ny forretning eller føre saken inn for domstolene. I praksis vil dette ikke være noen særlig endring fra gjeldende system. Dersom bestiller av forretningen er misfornøyd med prisen som landmålerforetaket ber om, må vedkommende ta saken opp med Forbrukerrådet eller inn for retten. Det ligger godt til rette for at bransjen etablerer en bransjenemnd for landmålere som kan behandle klager på landmålers arbeid.

Det bør dog bemerkes at oppmålingens karakter gjør at fylkesmannen som klageorgan etter gjeldende ordning, i realiteten stort sett bare kan prøve de prosessuelle sidene i saken og i liten grad realitetene. Realitetene, dvs. hvor grensa faktisk går, må i praksis vanligvis prøves på nytt enten med ny oppmålingsforretning eller ved at spørsmålet bringes inn for domstolene.

Det bør fortsatt være anledning til å fremme forvaltningsklage på matrikkelføring og andre handlinger som fortsatt skal ligge til kommunal, statlig eller annen offentlig myndighet. Departementet foreslår imidlertid at klager på kommunale avgjørelser heretter bør avgjøres av Kartverket og ikke fylkesmennene som i dag. Departementet viser til at det er relativt få slike klager og at en samlet behandling av disse i Kartverket vil kunne gi en viss forenkling og effektivisering.

Departementet foreslår dessuten en viktig redaksjonell endring ved å ta ut henvisningen i § 46 første ledd første punktum til klagereglene for enkeltvedtak i forvaltningsloven. Henvisningen kan gi et feilaktig inntrykk av at mange prosessuelle avgjørelser etter matrikkelloven er å regne som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Departementet understreker at føring i matrikkelen i regelen ikke er å anse som enkeltvedtak. Det vil vanligvis være avgjørelser relatert til de underliggende rettsforholdene som det er knyttet rettsvirkning til og således gjelder rettigheter eller plikter til bestemte personer. Føring i matrikkelen vil vanligvis kun være å anse som en publisering av det underliggende vedtaket eller rettsforholdet. Føring av for eksempel eksisterende eiendomsgrenser i matrikkelen vil således vanligvis være å anse som en dokumentasjon og publisering av enigheten mellom partene som materialiserte seg under oppmålingsforretningen, eventuelt en publisering av jordskifterettens eller andre domstolars avgjørelse. Etter departementets vurdering bør oppregningen i § 46 første ledd av vedtak, avgjørelser og handlinger være uttømmende for vedtak, avgjørelser og handlinger etter matrikkellova som er av slik viktighet at det bør være knyttet klagerett til disse uavhengig om de strengt tatt er å regne som enkeltvedtak eller ei. Den redaksjonelle endringen innebærer ingen innskrenkning i anvendelsen av forvaltningsloven. Dersom det i spesielle situasjoner treffes enkeltvedtak etter definisjonen i forvaltningsloven som ikke leder fram til vedtak nevnt i oppregningen i § 46 første ledd, vil forvaltningslovens bestemmelser uansett komme til anvendelse. Det gjelder ikke bare klagereglene, men også kravene til forhåndsvarsling osv.

6.8 Forholdet til EØS-avtalen

Tjenestedirektivet (direktiv 2006/123/EF) setter grenser for hvilke krav som kan stilles til foretak etablert i en EØS-stat og statsborgere i en EØS-stat, som tilbyr eller yter en tjeneste mot betaling. Direktivets artikkel 16 nr. 2 b oppstiller et generelt forbud mot tillatelsesordninger og obligatoriske registreringer for midlertidige tjenesteytere.

Når det gjelder foretak, skiller direktivet i utgangspunktet mellom hvilke krav som kan stilles for henholdsvis etablerte foretak (etablert i staten) og midlertidige tjenesteytere (foretak etablert i en annen stat). Statene har større handlingsrom og kan stille strengere krav til foretak som er etablert i staten, jf. direktivets artikkel 15. Tilsvarende kan det vise seg å være utfordrende om en frivillig ordning blir så utbredt at godkjenning oppfattes

som nødvendig for i det hele tatt å få oppdrag fra markedet. Eventuelle unntak fra dette utgangspunktet kan kun tillates forutsatt at kravet er begrunnet i et legitimt hensyn, så som offentlig orden, offentlig helse, offentlig sikkerhet eller vern av miljøet. Kravet må også være ikke-diskriminerende, nødvendig og forholdsmessig, se direktivets artikkel 16 nr. 1.

Lov om tjenestevirksomhet (tjenesteloven) av 19. juni 2009 nr. 103 gjennomfører tjenstedirektivet i norsk rett. Tjenesteloven fastslår bl.a. i § 9 at retten til å starte og utøve tjenestevirksomhet ikke kan gjøres betinget av krav som direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat. Det fastslås videre i § 10 at krav om tillatelse til å starte og utøve tjenestevirksomhet eller kriteriene for å gi tillatelse gjelder bare hvis tillatelsesordningen eller kriteriene ikke innebærer forskjellsbehandling på grunnlag av statsborgerskap, bosted eller etableringsstat, er begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn, og er egnet og nødvendig for å oppnå formålet med tillatelsesordningen eller kriteriene.

Departementet mener derfor at det kan være vanskelig å innføre en ren foretaksgodkjenning for landmålerforetak. Departementet foreslår som nevnt i kapittel 6.3.1 en ordning med personlig autorisasjon.

Personlig autorisasjon er en ordning som har stor utbredelse i Europa. I de fleste land i Europa som har slik autorisasjonsordning for landmålere, må rett nok også selve landmålerforetaket godkjennes. Det er likevel departementets vurdering at det ikke er nødvendig å kreve godkjenning av foretaket som sådan. Hensynet bak reglene om å innføre en godkjennelsesordning, vil i tilstrekkelig grad bli ivaretatt gjennom den personlige autorisasjonsordningen.

Det er ikke i strid med EØS-avtalen å stille krav til utøvelsen av bestemte yrker. Men også når det gjelder personlige godkjennelsesordninger, er Norge forpliktet iht. EØS-avtalen til å sikre at borgere som er kvalifiserte til å utøve et yrke i en EØS-stat ikke blir diskriminert når de søker adgang til et regulert yrke i en annen EØS-stat.

Etter EØS-avtalen artikkel 30 med tilhørende direktiver (Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF og 2013/55/EU - yrkeskvalifikasjonsdirektivene) skal medlemslandene legge til rette for gjensidig godkjenning av diplomer, eksamensbevis og andre kvalifikasjonsbevis for å gjøre det enklere å arbeide i en annen EØS-stat. Direktiv 2005/36/EF er inntatt i EØS-avtalen. Direktiv 2013/55/EU ventes inntatt i EØS-avtalen med det første.

Når et yrke er lovregulert vil det være yrkeskvalifikasjonsdirektivenes bestemmelser om midlertidig tjenesteyting som gjelder og ikke tjenstedirektivets kapittel IV om fri bevegelse for tjenester, jf. tjenstedirektivet artikkel 3 (1) d.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivene og tjenstedirektivet er ellers ment å komplementere hverandre.

Yrkeskvalifikasjonsdirektivet 2005/36/EF er gjennomført i 28 forskrifter.

Kunnskapsdepartementet har ønske om å gjennomføre direktivene 2005/36/EF og 2013/55/EU med en horisontal lov og en horisontal forskrift. Kunnskapsdepartementet sendte 4. november 2015 på høring forslag til "Lov om godkjenning av

yrkeskvalifikasjoner fra en EØS-stat eller Sveits for å kunne utøve et regulert yrke (godkjenning av yrkeskvalifikasjoner)" og "forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra en EØS-stat eller Sveits for å kunne utøve et regulert yrke". Høringsfristen var 10. februar 2016.

De kvalifikasjonskravene og den autorisasjonsordningen som nå foreslås for landmålere må tilpasses dette regelverket slik at det er i samsvar med EØS-avtalen. For landmåler fra andre EØS-stater vil det være aktuelt å stille krav om bl.a. kvalifikasjonsbevis, praksisperiode/yrkeserfaring, egnethetstest og språkkunnskaper. Dette er vanlig også i andre europeiske land.

Siden det i skrivende stund er usikkert når loven og forskriften om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner eventuelt blir vedtatt og trer i kraft, foreslår departementet i høringen her at det inntas en hjemmel for å kunne gjennomføre nødvendige bestemmelser i yrkeskvalifikasjonsdirektivene i forskriften til matrikkellova, slik dette er gjort i bl.a. lov om eiendomsmegling, jf. forslag til § 38 sjette ledd.

Departementets forslag forutsetter at kommuner skal kunne fortsette med oppmålingsforretninger i konkurranse med private landmålerforetak. I slike tilfeller må kommunene legge opp sin virksomhet slik at den ikke kommer i strid med EØS-avtalens forbud mot offentlig støtte til næringsvirksomhet etter EØS avtalens art. 61. Dersom den delen av den kommunale forvaltning som skal drive oppmålingsvirksomhet får bruke kommunens infrastruktur i form av bygninger, utstyr eller personale uten vederlag, vil dette kunne innebære en skjult subsidiering, som vil kunne være i strid med art. 61.

Dersom kommunen driver sin virksomhet i reell konkurranse med private aktører, vil det ikke være noe til hinder for at kommunene tilbyr oppmåling på lik linje med private landmålerforetak. Det vises til den pågående ESA-saken om kommunene som leverandør av tjenester i et marked og kommunenes organisasjonsfrihet i den forbindelse, omtalt i Prop. 123 S (2015–2016) (kommuneproposisjonen 2017)⁵. ESA har foreslått at det innføres et krav om at aktiviteter som er å regne som økonomisk aktivitet legges i selskaper som er skattepliktige og som kan gå konkurs. Videre vises det til at regjeringen, som tidligere nevnt, har satt ned en ekstern arbeidsgruppe som skal utrede og vurdere konkurranseforholdet mellom offentlig og privat virksomhet, herunder foreslå tiltak som kan styrke konkurransen. Resultatet av dette arbeidet kan få betydning for hvordan kommunene må innrette seg dersom de ønsker å tilby oppmålingstjenester i konkurranse med private aktører.

2005-loven åpnet for at enkeltkommuner kunne vedta at bare kommunen skulle kunne å tilby oppmåling i vedkommende kommune (kommunalt oppmålingsmonopol). Departementet mener i dag at en slik ordning lett kan komme i strid med retten til fri etablering i EØS-området, og vil ikke anbefale en slik mulighet.

⁵ Jf. pkt. 6.5.1, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-123-s-20152016/id2500136/>

6.9 Overgangsordninger

Muligheten for å få utført oppmåling må opprettholdes uten avbrudd. Samtidig er det viktig å stimulere til at et tilstrekkelig antall landmålere søker autorisasjon og til at det opprettes private landmålerforetak.

Departementet mener det er nødvendig med tre typer overgangsordninger:

For det første må dagens landmålere kunne fortsette som landmålere. Praktiserende landmålere med reell kompetanse må kunne få autorisasjon selv om de ikke fyller kravene til formell kompetanse. Denne ordningen bør være knyttet til dagens utøvere. Etter vår vurdering er det ikke nødvendig å sette noen særskilt tidsbegrensning for disse utøverne. Departementet legger til grunn at det skal gjelde samme krav til etterutdanning for denne type landmålere som for landmålere med ordinær autorisasjon. Nærmere bestemmelser om krav til reell kompetanse, f.eks. antall år med relevant praksis, fastsettes i forskrift.

For det andre bør kommuner kunne videreføre sin oppmålingsvirksomhet uendret i en tidsbegrenset overgangsperiode uten at kommunen oppfylles alle formelle krav som gjelder slik virksomhet. Nærmere bestemmelser om dette fastsettes i forskrift.

Departementet ser for seg at kommuner som opererer som landmålerforetak, bør tilfredsstille kravene til slik virksomhet senest innen tre år. Kommunen bør herunder kunne operere en mer begrenset tid uten autorisert person som ansvarlig landmåler.

For det tredje har departementet kommet til at det vil være vanskelig å få til en samlet overgang til ny ordning for matrikkelføring av oppmålingsforretninger for hele landet. Departementet foreslår derfor at dette skjer kommunevis i puljer i løpet av ett år. Departementet mener at det er mest hensiktsmessig at iverksetting av fritt landmålervalg og innføring av ny ordning for matrikkelføring innføres samtidig i den enkelte kommune. I praksis betyr dette at iverksettingen må skje puljevis for landet som helhet i henhold til en vedtatt plan. Planen utarbeides av Kartverket i samråd med kommunene og fastsettes av departementet i forskrifts form. Kommuner som etter dette fortsatt skal matrikkelføre eiendomsopplysninger, må ha avtalt dette med Kartverket i forkant slik at dette er klart når puljeinndelingen settes opp. For å unngå å skape usikkerhet over lang tid, er departementet innstilt på å iverksette reformen så raskt som mulig.

Fra iverksettingsdatoen for den enkelte kommune, kan eiere fritt bestille oppmåling hos enhver landmåler som har autorisasjon, og oppmålinger skal gjennomføres som tjenesteyting etter de nye lovbestemmelsene. Fram til iverksettingsdato må oppmåling rekvireres og gjennomføres etter gammel lov. Alle oppmålinger som er rekvirert hos kommunen før iverksetting av ny lov må gjennomføres av kommunen etter gammel lov. Det gjelder også for oppmålinger krevd før ikrafttreden av ny lov, som kommunen etter gjeldende bestemmelser velger å sette bort til privat foretak.

Når det gjelder de andre endringsforslagene, som ikke direkte er knyttet til endringer i organiseringen av oppmålingen, kan det være aktuelt å anvende andre overgangsordninger, bl.a. tilpasset systemendringer i matrikkelen. Det gjelder for eksempel regelendringer for henholdsvis endring av festegrunn og registrering av bruksretter.

7 Andre vurderinger og endringsforslag

7.1 Vilkår for oppretting og endring av eiendom

7.1.1 Innledning

Oppretting og endring av fast eiendom er i utgangspunktet et privatrettslig forhold, men innenfor offentlig fastsatte rammer. De viktigste reguleringene framgår av plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven og jordlova. Reglene i matrikkellova og tinglysningsloven har først og fremst dokumentasjon og publisitet som siktemål.

Oppretting eller endring av eiendom er ofte første trinn i konkrete anleggs- eller utbyggingsprosjekt. Både tiltakshaver og det offentlige har behov for å kunne håndtere slike prosesser på en samordnet måte. Særlig gjelder det saksbehandlingen etter plan- og bygningsloven og matrikkellova.

7.1.2 Gjeldende rett

Oppretting av ny grunneiendom, ny anleggseiendom og nytt jordsameie krever søknad og tillatelse etter plan- og bygningsloven. Det samme gjelder grenseendringer som er så store at de regnes som arealoverføring, samt oppretting av grunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år (festegrunn). Grensejustering eller sammenslåing av matrikkelenheter krever ikke søknad eller tillatelse. Oppretting eller endring av eiendom må ikke være i strid med plan- og bygningslovens bestemmelser med tilhørende forskrifter, kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan, jf. plan- og bygningsloven § 1-6, eller andre offentlige krav, for eksempel delingsforbudet i jordlova § 12. Oppretting eller endring av eierseksjon reguleres gjennom eierseksjonsloven.

Hovedregelen etter plan- og bygningsloven er at søknad, prosjektering og utførelse skal forestås av foretak med ansvarsrett. Oppretting og endring av eiendom er unntatt fra dette. Søknad om oppretting eller endring av eiendom settes fram av den som kan kreve saken matrikkelført. Vanligvis vil det være den som har grunnbokshjemmel til eiendommen. Det settes således verken krav til ansvarlig søker eller sakkyndig medvirkning ved utforming av søknaden i slike saker.

I forbindelse med lovvedtaket i 2005, ble det tatt inn en bestemmelse i plan- og bygningsloven som åpnet for at kommunen kunne kreve at søknad om oppretting eller endring av eiendom ble utformet av godkjent landmålerforetak. Bestemmelsen ble tatt bort ved lovendringen i 2007 da ordningen med godkjente landmålerforetak ikke ble innført og kommunen fortsatt skulle være oppmålingsmyndighet.

Spørsmålet om å kreve ansvarlig søker ble drøftet på nytt i forbindelse med ny plan- og bygningslov i 2008. Selv om det kan være behov for profesjonell bistand i noen saker, for eksempel oppretting av anleggseiendom, vil andre saker være ukompliserte.

Departementet konkluderte med at det neppe var behov for å kreve at søknad om deling skal forestås av et foretak med ansvarsrett etter plan- og bygningslovens regler.

Selve gjennomføringen av eiendomstiltaket skjer etter reglene i matrikkellova. Gjeldende ordning der hjemmelshaver selv kan stå for søknaden i alle type saker, veies opp ved at den kommunale landmåleren under oppmålingsforretningen kan samtykke i mindre avvik fra delingstillatelsen for å få en hensiktsmessig grense. Unøyaktigheter og misforståelser i søknadsmaterialet kan på denne måten korrigeres før saken sluttføres. Det vil som oftest alltid være behov for en viss tilpasning av tillatelsen til forholdene i terrenget, om ikke annet i størrelsesorden desimeter.

7.1.3 Behov for sakkyndig utforming av søknaden

Departementet antar at grunneier i mange saker vil se seg tjent med å innhente sakkyndig hjelp allerede i søknadsfasen. Grunneier vet at han etter den foreslåtte reformen må kontakte et landmålerforetak for å få gjennomført saken. Ofte vil det derfor være mest praktisk for grunneier at landmålerforetaket også utformer søknaden. Departementet mener imidlertid ikke at det er nødvendig å gjøre dette obligatorisk. Mange saker vil være så enkle at grunneier uten videre selv kan stå for søknaden.

Noen saker vil imidlertid være av en slik art at søknaden bør utformes av sakkyndig. Det kan være aktuelt ved oppretting eller endring av anleggseiendom, saker som krever koordinatfestet stikningsplan eller når det er behov for å opprette matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning. Det samme kan gjelde saker som skal ha trinnvis behandling i form av rammetillatelse og igangsettingstillatelse. Denne type saker reiser oppmålingsfaglige krav til utformingen av søknaden som vanligvis vil kreve sakkyndig bistand. Departementet mener det derfor er grunn til å vurdere om kommunen skal kunne kreve at søknad i krevende saker blir utformet av godkjent landmålerforetak i tråd med lovvedtaket i 2005. Departementet ber om høringsinstansenes syn på dette, og har av den grunn formulert et forslag til bestemmelse, jf. forslag til endring av plan- og bygningsloven § 21-2 sjette ledd.

Departementet mener det er tilstrekkelig at søknader som reiser spesielle oppmålingsfaglige spørsmål, blir utformet av landmålerforetak. Etter lovvedtaket i 2005 kunne kommunen også kreve dette dersom søknaden reiste spesielle *rettslige spørsmål*. Departementet mener at denne type spørsmål ikke medfører samme behov for sakkyndig bistand i *søknadsfasen*. Denne type spørsmål skal jo nettopp løses mellom partene under oppmålingen.

Departementet har vurdert om kravet burde knyttes til bestemte sakstyper eller liknende, men har funnet dette lite hensiktsmessig. Departementet foreslår i stedet at kommunen må foreta en konkret vurdering av den innsendte søknaden. Dersom søknaden er tilstrekkelig godt dokumentert slik at kommunen uten videre kan behandle søknaden, er det ingen grunn til å kreve at søknaden utformes av landmålerforetak. Er det vesentlige mangler ved søknaden, kan det i seg selv være grunn til å kreve at søknaden utformes av landmålerforetak. Det kan innvendes mot forslaget at det i for stor grad åpner for kommunens skjønn. Det kan også hevdes at tiltakshaver er nærmere til å vurdere behovet for sakkyndig hjelp enn kommunen, siden mangler ved søknaden som først og fremst har betydning for en effektiv gjennomføringsprosess, primært er tiltakshavers eget problem.

Departementet har vurdert om bestemmelsen burde åpne for å kunne benytte også andre sakkyndige enn landmålerforetak, men har funnet dette lite hensiktsmessig. Saken skal under alle omstendigheter fullføres av et landmålerforetak under ledelse av ansvarlig landmåler. Departementet har vurdert om det burde være et krav at ansvarlig landmåler skal undertegne søknaden, men mener dette er unødvendig.

7.1.4 Trinnvis behandling

Plan- og bygningsloven åpner for å behandle søknaden trinnvis som en rammetillatelse og påfølgende igangsettingstillatelse. For nærmere avklaring av rammer og innhold i tiltaket kan det holdes forhåndskonferanse mellom tiltakshaver, kommunen og andre berørte fagmyndigheter. Med tiltakshaver menes også hans eventuelle medhjelpere, i dette tilfellet landmålerforetaket. Departementet legger til grunn at i saker der det er aktuelt med forhåndskonferanse eller trinnvis behandling, vil det være mest hensiktsmessig at det aktuelle landmålerforetaket som skal gjennomføre oppmålingen, også står for utformingen av søknaden og deltar i forhåndskonferansen.

Tillatelsen til oppretting eller endring av eiendom kan bare gis en gang. Søknaden må derfor klargjøre om den definitive tillatelsen forutsettes gitt i rammetillatelsen eller i igangsettingstillatelsen. Kommunen må være tilsvarende tydelig i sine vedtak. Når endelig tillatelse er gitt, kan den ikke kalles tilbake. Vanligvis vil den endelige tillatelsen ved trinnvis behandling gis som en igangsettingstillatelse. I saker der det er aktuelt å benytte utsatt oppmålingsforretning, kan det imidlertid være hensiktsmessig å gi endelig tillatelse til oppretting av matrikkelenheten som en rammetillatelse.

7.1.5 Tilpasning til forholdene i marka

Tillatelsen etter plan- og bygningsloven kan være mer eller mindre presis med hensyn til å angi hvor de nye grensene skal plasseres. Ofte er det hensiktsmessig å gjøre tilpasninger på stedet. Selv i saker som krever stor presisjon, kan det være behov for tilpasninger i størrelsesorden noen cm.

Departementet mener at gjeldende ordning der kommunen ved landmåler kan samtykke i mindre endringer i tillatelsen under oppmålingsforretningen, ikke bør videreføres om oppmålingen defineres som tjenesteyting.

Det foreligger likevel flere mekanismer som bør kunne sikre nødvendig fleksibilitet. For det første bør tillatelsen utformes slik at tiltakshaver har fleksibilitet til, i samråd med landmåler, å foreta hensiktsmessige faktiske tilpasninger. Kommunen kan eventuelt benytte forhåndskonferansen til å klarlegge rammene for slike tilpasninger. I saker der dette er mer kritisk kan saken gis trinnvis behandling ved at rammene klargjøres i en rammetillatelse før oppmålingsforretningen gjennomføres og danner grunnlaget for kommunens endelige tillatelse i form av en avsluttende igangsettingstillatelse. Dukker det under oppmålingen opp behov for faktiske endringer i tillatelsen, må slike endringer forelegges kommunen til godkjenning før resultatet kan matrikkelføres.

I utgangspunktet skal alle grenser som omfattes av en oppmålingsforretning, merkes i marka, jf. matrikkellova § 34. Grensemerking kan utelates når det etter landmålers vurdering kan medføre vesentlig ulempe eller fare, eller det på annen måte er uhensiktsmessig å sette ned godkjent grensemerke i det aktuelle punktet. Der grensemerking utelates, skal grenseforløpet koordinatbestemmes og beskrives, jf. matrikkelforskriften § 41 andre ledd. Fullstendig merking er heller ikke nødvendig i alle saker som gjelder store enheter, jf. matrikkelforskriften § 42. I noen tilfeller kan oppmålingsforretning gjennomføres uten oppmøte i marka. I så fall skal heller ikke grensene merkes, jf. matrikkelforskriften § 40 tredje ledd.

Departementet mener landmålers myndighet til å avgjøre omfanget av grensemerkingen hovedsakelig er av faglig, teknisk art og ikke er avgjørende for om oppmålingsforretningen bør organiseres som offentlig forvaltningsoppgave eller som profesjonsregulert tjenesteyting.

7.1.6 Kontroll med gjennomføringen

Landmåler vil være ansvarlig for at oppmåling er gjennomført i samsvar med kommunens tillatelse. Departementet mener at det er tilstrekkelig at landmåler erklærer at oppmålingen er i samsvar med kommunens tillatelse, når oppmålingen sendes inn for matrikkelføring.

7.1.7 Bortfall av tillatelse

Tillatelse til å opprette eller endre eiendom faller bort dersom det ikke er rekvirert oppmålingsforretning etter matrikkellova innen 3 år etter at tillatelsen ble gitt, eller dersom matrikkelføring vil være i strid med matrikkellova, jf. § 21-9 fjerde ledd. Bestemmelsen må endres siden oppmåling ikke lenger skal rekvireres hos kommunen som myndighetsorgan. Departementet foreslår å regne treårs-fristen fra tillatelse er gitt til oppmålingen er sendt inn for matrikkelføring. Dette tilsvarer bestemmelsen i lovvedtaket fra 2005.

7.2 Matrikkelføring uten fullført oppmålingsforretning

Lovvedtaket i 2005 åpnet for matrikulering uten at oppmålingsforretningen var fullført, jf. daværende § 10 femte ledd:

«Når det ligg føre særlege grunnar, kan kommunen etter søknad føre ny matrikkeleining inn i matrikkelen utan at oppmålingsforretninga er avslutta. Kommunen skal stille krav til førebels merking og beskriving av grensene, og setje frist for fullføring av oppmålingsforretninga. Dersom fristen ikkje blir halden, kan kommunen gjere vedtak om å fullføre forretninga for heimelshavar si rekning.»

Ved lovendringen i 2007 ble første punktum om vilkår for slik føring, flyttet til § 6 andre ledd. Bestemmelsen i andre punktum om merking og beskrivelse av grensene ble forutsatt dekket med forskrifter til §§ 6 og 34. Bestemmelsene i andre og tredje punktum om tidsfrister og kommunens plikt til å fullføre forretningen, ble regulert i § 35.

Ved en lovendring i 2012 ble det åpnet for å gi mer differensierte regler om utsatt oppmålingsforretning. Forskrifter om dette ble satt i kraft 1. januar 2016. Maksimal frist

for å utsette forretningen – med unntak av grensemerkingen – er etter dette to år. Innen den tid skal alle sider ved oppmålingsforretningen være fullført, herunder møte med partene i marka og innmåling av alle grensepunkter. Den permanente grensemerkingen kan utsettes ytterligere tre år, dvs. en samlet utsettelse på fem år. Den permanente merkingen skal i slike tilfeller skje på basis av koordinatene bestemt ved innmålingen.

Departementet mener det fortsatt er behov for en slik ordning. Når ansvaret for å fullføre forretningen nå flyttes fra kommunen, vil det derfor være behov for en liknende bestemmelse som i lovvedtaket i 2005, under dette en hjemmel for å kunne fullføre forretningen for hjemmelshavers regning dersom forretningen forblir stående ufullført, jf. forslag til § 6. Det er imidlertid rimelig at kravet primært rettes mot landmålerforetaket ved den ansvarlige landmåleren. Berørte hjemmelshavere bør likevel stå solidarisk ansvarlig for kravet.

Når sentral matrikkelstyresmakt heretter skal matrikkelføre saken, må søknad om å bruke utsatt oppmålingsforretning derfor rettes til sentral matrikkelstyresmakt. Bruk av utsatt oppmålingsforretning er imidlertid nær knyttet til større utbyggingssaker der det er hensiktsmessig å vente med forretningen til området er mer ferdig opparbeidet. Departementet mener derfor at kommunen i forbindelse med byggesaksbehandlingen er nærmere til å avgjøre om vilkårene for å benytte utsatt forretning er til stede. Departementet foreslår derfor at søknad om utsatt forretning skal ha påtegning fra kommunen. Dersom kommunen anbefaler søknaden, skal søknaden i utgangspunktet godkjennes.

7.3 Registrering av bruksretter

Følgende kriterier ligger til grunn for hva som skal regnes som matrikkelenheter, jf. Ot.prp. nr. 70 (2004-2005) kap. 7.2 og NOU 1999: 1 kap. 10.4:

- Enhetene må være fast og varig knyttet til grunnen
- Enhetene må kunne la seg stedfeste, samt gis en fysisk avgrensning ved bruk av koordinater
- Disposisjonsretten over enhetene skal som hovedregel være eiendomsrett, eller en rett som tilnærmelsesvis innebærer samme eksklusive disposisjonsrett som eiendomsrett, og retten må være av en viss varighet

En matrikkelenhet er, i samsvar med disse prinsippene, definert som grunneiendom, anleggseiendom, jordsameie, festgrunn eller eierseksjon. Grunneiendom, anleggseiendom og jordsameie er avgrensede fysiske areal eller volum som er gjenstand for eiendomsrett. Datamodellen for matrikkelen er basert på at alt landareal skal kunne

registreres som grunneiendom, anleggseiendom eller jordsameie, og at ingen av enhetene overlapper hverandre⁶.

Festegrunn er del av grunneiendom eller jordsameie som noen har festerett til eller som kan festes bort, eller som noen har en tilsvarende eksklusiv og langvarig bruksrett til, jf. matrikkelova § 5 bokstav e. Festegrunn kan på den måten sies «å overlappe» vedkommende grunneiendom eller jordsameie.

Eierseksjon er en sameieandel i bebygd eiendom med tilknyttet enerett til bruk av bolig eller bruksenhet, jf. eierseksjonsloven § 1. Både grunneiendom, anleggseiendom og festegrunn kan seksjoneres. Eierseksjon kan på den måten sies «å overlappe» vedkommende grunneiendom, anleggseiendom eller festegrunn.

Bruksrett til grunnen, for eksempel fallrett i vassdrag eller rett til skogsdrift, kan etter gjeldende rett ikke opprettes med eget matrikkelnummer, og kan derfor heller ikke få eget grunnboksblad. Tinglysing av slike bruksretter må derfor skje som hefte på en eksisterende matrikkelenhet. Gjelder bruksretten bare del av matrikkelenheten, skal den stedfestes, jf. forskrift 3. november 1995 nr. 875 om tinglysing § 4 sjette ledd:

«Rettigheter og heftelser som er knyttet til en fysisk del av en fast eiendom skal stedfestes. Stedfesting kan skje ved tekstlig beskrivelse eller ved anmerkning på tegning eller kart. Stedfesting kan ikke skje ved henvisning til opplysninger utenfor dokumentene som leveres til tinglysing. For øvrig kommer matrikkelovas bestemmelser til anvendelse.»

Før delingsloven ble innført i 1980 var det mulig å registrere noen varige bruksrettigheter som egne eiendomsobjekter, bl.a. fallrett og skogsdrift, jf. lov 20. august 1909 nr. 2 om skylddeling mv. § 6. En bruksrett som på denne måten er tildelt matrikkelnummer etter tidligere regelverk, regnes som en matrikkelenhet og vil kunne opptre med eget grunnboksblad.

Oppmåling etter matrikkelova går ut på å klarlegge grenser og rettsforhold, jf. Ot.prp. nr. 70 (2004-2005) kap. 10.1.7. Klarlegging av rettsforhold ved oppmåling var nytt i forhold til den tidligere ordningen med kart- og delingsforretning.

Det kan synes som om klarlegging av rettsforhold i praksis fikk mindre omfang enn forventet. Det skyldes antakelig flere forhold. Med lovendringen i 2007 ble oppmålingsforretningen både fra rekvirent og landmåler kanskje i større grad sett på som en videreføring av den tidligere ordningen med kart- og delingsforretninger der klarlegging av bruksretter ikke hadde noen plass. Men det kan også skyldes at geografiske opplysninger om bruksretter etter gjeldende ordning ikke skal føres i matrikkelen, og på den måten kan falle noe utenfor oppmerksomheten til aktørene.

Det viktigste bidraget landmåler kan gi for å klarlegge rettsforhold, er råd til bestiller om hvilke avtaler som bør være på plass og utformingen av slike avtaler. Særlig gjelder det avtaler om rett til atkomst og ledninger over nabogrunn. Bygningsmyndigheten vil ofte

⁶ Departementet har ikke sett det som nødvendig å drøfte om definisjonen i et hvert tilfelle også dekker areal med "kløyvd eiendomsrett", dvs. areal der ulike bruksretter ligger til ulike rettighetshavere uten at noen, enkeltvis eller i sameie, peker seg ut som grunneier til arealet.

sette vilkår om at slik avtale er på plass, men vil sjelden gi råd om *innholdet* i slike avtaler. Departementet antar at slik rådgivning lettere vil kunne ytes av landmåler innenfor en profesjonsregulert tjeneste, selv om gjeldende regelverk i seg selv ikke er til hinder for slik rådgivning også kan ytes innenfor gjeldende ordning.

I utgangspunktet bør registrering i grunnboka bare benyttes når partene trenger slikt rettsvern som oppnås ved tinglysing. Grunnboka gir ingen rettslig troverdighet for grenser, areal og andre geografiske kjennemerke. Gjeldende ordning med stedfesting av bruksretter i dokument til tinglysing og ikke til matrikkelføring, er i så måte et unntak fra den valgte rollefordelingen mellom grunnbok og matrikkel. Stedfesting av bruksretter har samme rettslige virkning som stedfesting av matrikkelenhetene og burde prinsipielt skje innenfor den samme formelle rammen. Spørsmålet om bedre ordninger for stedfesting av bruksretter er også tatt opp fra kommunehold og andre i forbindelse med Kartverkets evaluering av matrikkellova, se kapittel 3.7.

Det er ikke nødvendig å sette samme tekniske krav til stedfesting av bruksretter som til stedfesting av matrikkelenheter. Gjeldende krav, slik de er formulert i tinglysingsforskriften, er i utgangspunktet tilstrekkelig. I praksis tilsvaret dette på mange måter de fleksible kravene til matrikkelføring av avtale om eksisterende grense, jf. matrikkellova § 19, som spenner fra føring av en ren arkivreferanse, til mer omfattende føring av selve grenseopplysningene.

Bestemmelsen i tinglysingsforskriften § 4 sjette ledd er foreslått opphevet i forbindelse med innføring av elektronisk tinglysing. Hjelpedokument skal som hovedregel ikke benyttes ved elektronisk tinglysing. Det vil også gjelde den type tegninger og kart som nevnt i tinglysingsforskriften § 4 sjette ledd.

Departementet mener det bør være mulig å føre geografiske opplysninger om varige bruksretter, som gjelder del av grunneiendom, anleggseiendom, jordsameie eller fest grunn, i matrikkelen. Dette er særlig viktig når denne type hjelpedokumenter ikke lengre skal kunne benyttes ved elektronisk tinglysing. Detaljene i en slik ordning bør fastsettes i forskrift, og bør være gjenstand for egen utredning. En utredning bør bl.a. vurdere muligheten for å sette teknologinøytrale krav til denne type informasjon. Ordningen må være på plass når det åpnes for elektronisk tinglysing av denne type rettsstiftelser.

Departementet mener det lovteknisk er tilstrekkelig å ta inn en endring i matrikkellova § 19 om føring av referanse til avtaler om slike grenser. Departementet mener at gjeldende bestemmelse om innholdet i matrikkelen er tilstrekkelig vid for å kunne hjemle en slik utvidelse, selv om bruksrettsgrenser ikke er nevnt direkte, jf. matrikkellova § 4 første ledd som lyder:

«Matrikkelen skal innehalde opplysningar om den enkelte matrikkeleininga som er nødvendig for planlegging, utbygging, bruk og vern av fast eigedom, under dette offisielle nemningar og opplysningar om den enkelte bygning, bustad og adresse. Matrikkelen skal vise grensene for matrikkeleiningane, under dette grenser for uteareal som inngår i eigarseksjon.»

Departementet foreslår for orden skyld en presisering om at det kan gis nærmere regler om bruksrettsgrenser i forskrift, jf. forslag til § 4 tredje ledd.

Departementet foreslår ingen endring når det gjelder hvilke krav og muligheter som skal gjelde for klarlegging og beskrivelse av rettsforhold i oppmålingsforretning.

Departementet finner likevel grunn til å gjenta noen av disse prinsippene, jf. NOU 1999:1 kap. 15.4.6.

Landmåler skal aktivt medvirke til å rydde opp i rettsforholdene. Det er normalt tilstrekkelig at landmåler har undersøkt grunnboksbladet for avgivereiendommene. I tillegg må det gå fram at landmåleren har spurt partene om avgivereiendommene har rettigheter på andre eiendommer, som ikke er tinglyst, og som eventuelt også skal gjelde for den utskilte enheten. Det skal også gå fram at landmåler har spurt partene om den nye matrikkelenheten skal ha noen andre rettigheter på eller avledet fra avgivereiendommene, enn de som går fram av delingstillatelsen. Ut over dette bærer partene selv ansvaret for å avklare og dokumentere rettighetsforholdene.

Dokument som er nødvendig for å oppfylle vilkår fastsatt i delingstillatelsen, f.eks. krav om tinglysing av vegrett og rett til å anlegge vann- og kloakkledning over nabogrunn, skal ligge ved kravet om matrikkelføring. Kravet skal avvises for matrikkelføring dersom dokumentene mangler. Det samme gjelder avtaler som er nødvendig for å få realisert anleggseiendom.

Landmåleren skal rutinemessig skaffe til veie en utskrift av grunnboka for berørte matrikkelenheter. I noen saker kan dette være krevende. Det kan for eksempel tenkes at avgivereiendommen har rett til beite, jakt, fiske eller båtfeste på mer eller mindre fjerne eiendommer. Landmåleren må her utvise et aktsomt skjønn og være påpasselig med å spørre de aktuelle partene om hvilke rettighetsforhold som gjelder. Han må oppfordre partene til å legge fram aktuelle dokumenter. Han skal aktivt stille spørsmål under selve markarbeidet hvor partene er tilstede. Rettighetsforhold som er fysisk konstaterbare i marka bør klarlegges. Går det for eksempel veg over eiendommen eller det ligger en brønn på den parsellen som skal opprettes som egen eiendom, er det naturlig å spørre partene om det knytter seg noen varige rettigheter til disse. Ligger parsellen nær eller ved sjøen er det naturlig å spørre hvordan det stiller seg med fiskerett, adkomst til sjø og båtfeste mv.

I en særstilling står retter som ikke er fysisk konstaterbare og heller ikke er tinglyst. Ut fra forholdene på stedet bør landmåleren etterspørre om det foreligger noen slike rettigheter. Det er rimelig å forvente at partene selv utviser en aktivitet for å ivareta sin rettsstilling og sine interesser for øvrig, men det er også ønskelig at landmåleren har slike kunnskaper om tingsrett og fast eiendoms rettsforhold at han kan gi partene relevante råd.

Det er opp til oppdragsgiver å bestemme hvor inngående arbeidet med slike avklaringer skal være. Partene må selv avgjøre om de selv eller med bistand fra annen ekspertise vil utferdige dokumenter som skal tinglyses. I denne forbindelse må det også avklares hvilke forhold som bør tinglyses ved opprettelsen av eiendommen og hvilke forhold som det er mer hensiktsmessig å innta i skjøtet.

Nærmere om fallretter i vassdrag mv.

NOU 1999:1 drøftet behovet for å kunne registrere fallretter i vassdrag som egne matrikkelenheter. Utvalget pekte på at når utbygger skal utnytte fallet under ett, ville det være en fordel om fallet også rettslig kan betraktes som en enhet. Utvalget frarådet likevel å innføre fallretter som en egen matrikkelenhetstype. Utvalget viste til at fallretter ikke oppfyller kriteriene som var lagt til grunn for enheter i matrikkelen, og at det ville være vanskelig å gjengi fallretter som objekt i eiendomskartet. Utvalget mente likevel at fallretter som var registrert som egne enheter etter reglene i skylddelingsloven fra før 1980, ikke burde saneres, men fortsatt burde stå oppført som egne matrikkelenheter.

Utvalget drøftet tilsvarende også for mineralforekomster og grunnvann. Utvalget uttalte at det fra et tinglysingssynspunkt ikke var avgjørende å etablere slike rettigheter som egne matrikkelenheter. Utvalget mente at det heller ikke var hensiktsmessig å benytte matrikkelen som register over selve forekomsten. Den norske bankforening ga i høringen uttrykk for at både fallretter, mineralforekomster og grunnvann burde kunne opprettes som egne matrikkelenheter. Olje- og energidepartementet hadde en liknende uttalelse om fallretter.

Som det framgår innledningsvis, ble verken fallretter, mineraler eller grunnvann definert som egne matrikkelenheter i matrikkellova. Departementet oppfatter dette å være en god løsning.

Kartverket har på oppdrag av departementet vurdert ordningen for fallretter, og arrangerte i den forbindelse et møte med berørte aktører 29. oktober 2014. En fallrett registreres i dag som bruksrett på vedkommende matrikkelenheter ved at avtalen om leie av fallretten tinglyses og føres opp som rettighet på de aktuelle grunnboksbladene. Kartverket konkluderte med at gjeldende ordning for registrering av nye fallretter er god, men at framgangsmåten ikke er godt nok kjent. Det kan også være vanskelig å finne ut av og rydde opp i gamle rettigheter. Fallretter, som etter ordningen fra før 1980 ble gitt eget grunnboksblad, framstår i matrikkelen ofte som «matrikkelenhet uten teig». Det finnes ikke gode tilpassede regler for å håndtere denne type enheter som i realiteten er «annen matrikkelenhetstype». I tillegg kommer at matrikkel og grunnbok ofte er lite opplysende for eiendoms- og rettighetssituasjonen i mange høyereliggende strøk. Departementet anbefaler at det gis nærmere regler i forskrift om håndtering av denne type matrikkelenheter som er opprettet etter tidligere regelverk.

7.4 Retting av grenseopplysninger i matrikkelen

Bestemmelsen om retting av opplysninger i matrikkelen framgår av matrikkellova § 26. Bestemmelsen gjelder retting av alle typer opplysninger. Med retting forstås både endringer av eksisterende opplysninger og tilføyelser av nye.

Matrikkellova har som prinsipp at retting skal foretas av samme organ som i utgangspunktet fører vedkommende opplysning. Siden det er kommunen som tildeler offisiell adresse, er det også kommunen som eventuelt må rette en feil tildelt adresse. Siden opplysninger om forurenset grunn overføres til matrikkelen fra

forurensningsmyndigheten, er det også denne myndigheten som må ta stilling til spørsmålet om retting av disse opplysningene.

Departementet anbefaler å holde fast ved dette prinsippet. Der ansvaret for å føre opplysninger overføres til Statens kartverk, bør også spørsmålet om å rette vedkommende opplysninger heretter håndteres av Kartverket. Selv om hovedregelen er at vedkommende myndighet retter "egne" opplysninger, kan det være aktuelt at Kartverket foretar noen typer rettinger som har betydning for matrikkelen som helhet. Det er antatt at Kartverket har en slik adgang etter gjeldende lov, for eksempel omnummereringer i forbindelse med kommuneendringer. Departementet foreslår å ta inn en presisering av dette i § 26 tredje ledd.

I tillegg kan det være behov for å presisere hvor langt rettingsinstituttet strekker seg når det gjelder retting av opplysninger om grenser.

Hovedregelen er at opplysninger om eksisterende grenser ikke kan rettes, men må klarlegges i oppmålingsforretning, jf. matrikkellova § 17. Opplysningene kan også føres inn på grunnlag av rettsavgjørelse, jf. matrikkellova § 22. Dersom grensen ikke tidligere er fastlagt i oppmålingsforretning eller tilsvarende forretning etter annen eller tidligere lovgivning, kan opplysninger om eksisterende grense også føres inn på grunnlag av privat avtale mellom partene, jf. matrikkellova § 19.

I tillegg har bestemmelsen om retting i matrikkellova § 26 vært forstått slik at også denne bestemmelsen til en viss grad åpner for å endre eller føye til grenseopplysninger så lenge den aktuelle grensa ikke tidligere er klarlagt i oppmålingsforretning eller tilsvarende forretning. Det kan skje etter krav fra en part eller etter initiativ fra kommunen i forbindelse med alminnelig nykartlegging eller tilsvarende forbedringstiltak.

Departementet mener det i visse situasjoner fortsatt bør være mulig å endre eller føye til opplysninger om grenser uten at det holdes full oppmålingsforretning. Departementet viser til at mange grenseopplysninger i matrikkelen stammer fra økonomisk kartverk fra ca. 1960 til ca. 1980 og at det kan være knyttet mye usikkerhet til disse opplysningene. Det kan derfor framstå som nødvendig å kreve full oppmålingsforretning for slike grenser i tilfeller der opplysningene rimelig sikkert og enkelt kan forbedres, for eksempel ved at usikre eller manglende opplysninger blir byttet ut med pålitelige opplysninger fra målebrev. I noen tilfeller kan opplysningene forbedres i forbindelse med nykartlegging. Det kan også være aktuelt å gjøre rene tekniske endringer for eksempel i forbindelse med endringer i det geodetiske grunnlaget. Ser vi bort i fra rene tekniske endringer, vil likevel alle slike forbedringer være en form for klarlegging av grensen. Departementet foreslår derfor å flytte bestemmelsene om retting av grenseinformasjon til matrikkellova § 17 om klarlegging av grenser. Bestemmelsen bør også kunne anvendes på grenser for varige bruksretter. Departementet mener at mer detaljerte regler om forbedringer av grenseinformasjon bør skje i forskrifts form.

I enkelte tilfeller kan det ha blitt introdusert feil i eiendomsgrensen, matrikkelnummer eller liknende når kommunen eller Kartverket tidligere gjorde vedlikehold av eiendomskartet, for eksempel i forbindelse med digitalisering av økonomisk kartverk. I

sjeldne tilfeller kan det tenkes at feilen blir liggende uoppdaget i mange år uten at noen kan bebreides for dette. Det kan da virke urimelig for rettighetshaver som feilen går ut over, at feilen ikke lar seg rette administrativt når den først oppdages, fordi andre parter ikke vil samtykke i rettingen. Det bør vurderes i arbeidet med forskriftene om slike rettinger likevel kan gjennomføres dersom det kan dokumenteres at det retter opp en tidligere feilføring.

Fjerning av grensemerker

Uberettiget fjerning av grensemerker er straffbart, jf. straffeloven § 364. I noen tilfeller vil dette likevel være berettiget. Bruken av eiendommen kan gjøre dette nødvendig eller grensemerket er utgått og kan forveksles med gyldige merker. Matrikkelloven har regler om fjerning av fastmerker, men mangler klare regler om fjerning av grensemerker. Departementet foreslår å ta inn slike regler, jf. forslag til endring av § 42. Departementet foreslår at eier og fester skal kunne kreve å få fjernet merker dersom bruken av eiendommen krever dette. Departementet foreslår at fjerningen skal utføres av landmålerforetak eller jordskifteretten og at dette skal dokumenteres.

7.5 Endring av festegrunn

Festegrunn er en bestemt type matrikkelenhet. Festegrunn er del av grunneiendom eller jordsameie som noen har festerett til eller som kan festes bort, eller som noen har en tilsvarende eksklusiv og langvarig bruksrett til, jf. matrikkellova § 5 første ledd bokstav e.

Festegrunn må opprettes før del av grunneiendom eller jordsameie kan festes bort dersom festet (bortleien) kan gjelde i mer enn 10 år, jf. matrikkellova § 12 første ledd. På den måten får festegrunn eget «blad» i grunnboka.

Oppretting av ny festegrunn er en klart definert sakstype, jf. matrikkellova § 6 første ledd bokstav a, men loven mangler klare regler for endring av festegrunn. Det har fått som konsekvens at rettighetshaverne i mange saker har vært henvist til å gjøre om festegrunn til grunneiendom før det kan gjøres geografiske endringer av festegrunnen. Det er i utgangspunktet ingen direkte ulempe. Flere kommuner tillater for eksempel ikke at det opprettes nye festegrunner, jf. plan- og bygningsloven § 21-4 sjette ledd, men krever at arealet som skal festes bort i stedet skilles ut som en selvstendig grunneiendom. Dette er en god løsning, særlig ved bortfeste etter tomtefesteloven som gir fester vide rettigheter til å kreve innløsning ved forlenging av festet. Slik festerett innebærer på mange måter en de facto utskillelse av det aktuelle arealet fra den opprinnelige grunneiendommen.

Det eksisterer imidlertid et betydelig antall festegrunner som ikke uten videre kan gjøres om til grunneiendom. Også i nye saker kan det i enkelte tilfeller være gode grunner til å opprette enheten som festegrunn og ikke selvstendig grunneiendom.

Det er derfor behov for klarere og enklere regler for å kunne håndtere geografisk endring av festegrunn.

Departementet har vurdert om dette lovteknisk kan løses ved å gi sakstypen arealoverføring en utvidet definisjon, men har etter nærmere gjennomgang valgt å

definere endring av grenser for festegrunn som en egen sakstype, jf. forslag til endring i § 6 første ledd bokstav d. Nærmere regler om endring av grenser for festegrunn foreslås gitt som tillegg til § 12. Sakstypen skal etter dette kunne benyttes for å tilføre areal til festegrunnen fra eiendommen som festegrunnen er en del av, eventuelt tilbakeføre areal fra festegrunnen til eiendommen. Arealregnskapet vil i slike tilfeller måtte ta hensyn til at festegrunnen får økt eller redusert sitt areal mens eiendommen som festegrunnen er en del av, forblir uendret. Sakstypen skal også kunne håndtere overføring av areal mellom to inntilliggende festegrunner som er del av samme grunneiendom. Endring av grenser for festegrunn vil vanligvis kreve at festeavtalen endres. Grensejustering krever i utgangspunktet ikke slik endring.

Situasjonen er mer komplisert ved endring av grense for en festegrunn som også fungerer som grense mellom to forskjellige grunneiendommer eller jordsameier. Slike tilfeller vil i prinsippet bestå av flere separate saker. Det burde likevel ikke være noe i veien for at sakene håndteres sammen i en «pakke». Et eksempel kan illustrerer dette: En festegrunn, som er del av grunneiendom A, grenser på en side mot grunneiendom B. Det er inngått avtale mellom partene om at festegrunnen skal få tilført noe av det inntilliggende arealet fra B. Det aktuelle arealet må da først arealoverføres fra B til A, før grensen mellom A og festegrunnen kan endres med den nye sakstypen. Legg merke til at pant håndteres forskjellig for festegrunn og grunneiendom. Pant i grunneiendom omfatter hele grunnen og eierens egne bygninger. Pant i feste omfatter ikke grunnen, kun festeretten og bygninger som hører til festet.

Det presiseres at endring av grenser for festegrunn er et søknadspliktig tiltak etter plan- og bygningsloven på samme måte som oppretting av ny festegrunn.

Mindre endringer av grenser for festegrunn hvor arealavviket faller innenfor skrankene for grensejustering, regnes som grensejustering og følger reglene for denne sakstypen. Slike justeringer er ikke et søknadspliktig tiltak etter plan- og bygningsloven.

Opphør av festegrunn håndteres etter reglene om sletting av matrikkelenhet, jf. matrikkelloven § 26 andre ledd andre punktum.

Omgjøring av festegrunn til grunneiendom innebærer at det opprettes en ny grunneiendom. Omgjøring er tiltak som krever søknad og tillatelse etter plan- og bygningsloven, jf. merknad til matrikkellova § 10 første ledd i Ot.prp. nr. 70 (2004-2005). Dette gjelder også om festegrunnen ble opprettet etter kommunal tillatelse. På den annen side vil en slik tillatelse forenkle kommunens behandling av den nye søknaden, da det vanligvis ikke vil være grunn til å ta opp til ny vurdering forhold som ikke endres ved omgjøringen. Ved innløsning etter tomtefesteloven § 32 vil kommunens kontroll begrenses til å vurdere om omgjøringen gjelder en lovlig opprettet festegrunn. Det følger av tomtefesteloven § 18 at tinglyst pant i festeretten skal overføres til grunnen fra det tidspunktet festeren får grunnbokshjemmel til grunnen.

Punktfeste

Punktfeste er festegrunn der eventuell festerett er knyttet til et punkt. Det framgår bl.a. av Ot.prp. nr. 70 (2004-2005) kap. 8.4.6:

«Punktfeste inngår i omgrepet festegrunn. Feste av grunn til bustad eller hytte i form av punktfeste gir berre eksklusiv bruksrett til grunnen under husa, og ikkje til ytterlegare areal. Dersom ein i ettertid ønskjer å feste ubygd areal, må dette behandlast på ordinær måte med løyve frå kommunen etter plan- og bygningslova, og med oppmålingsforretning for grensene. Slikt løyve med etterfølgjande oppmålingsforretning er også nødvendig når eit punktfeste skal løysast inn.»

Se også lov om tomtefeste § 16 tredje punktum:

«Er det ikkje sagt noko i avtala om storleiken på tomta (punktfeste), gjeld føresegnene i andre punktum for eit areal på eitt dekar (daa), medrekna der huset eller husa står og høveleg avrunda etter tilhøva på staden.»

Punktfeste er ikke eksplisitt definert i matrikkellova. Departementet har vurdert å ta inn en definisjon, men har ikke funnet dette nødvendig. Det er klar rett at punktfeste er festegrunn som ikke er eller kan registreres med et bestemt areal eller bestemte grenser. Det kan eventuelt vurderes om det bør tas inn en presisering i tinglysningsforskriften § 15 om at dokument som gjelder leie av grunn bare kan tinglyses på et punktfeste, dersom leieforholdet er begrenset til grunnen under en bestemt bygning.

Det vil ikke være mulig å benytte sakstypene «endring av grenser for festegrunn» eller «grensejustering» på punktfeste. Departementet foreslår at det tas inn en presisering om at punktet kan klarlegges med sakstypen «klarlegging av eksisterende grense», jf. § 17. Det gjelder både lokaliseringen og bruksretter knyttet til festet.

Slik klarlegging omfatter ikke saker der punktfestet skal gjøres om til et ordinært feste med eksklusiv bruksrett til et bestemt areal, dvs. at festegrunnen får grenser. Ot.prp. nr. 70 (2004-2005) la til grunn at slik omgjøring er et søknadspliktig tiltak etter plan- og bygningsloven med krav om oppmålingsforretning for grensene, jf. kap. 18.4.6. Det er imidlertid ikke klart hvilken sakstype slik omgjøring er å regne som.

Departementet foreslår at omgjøring av punktfeste til ordinær festegrunn med gitte grenser, skal kunne håndteres som «endring av grenser for festegrunn».

7.6 Matrikulering av nytt jordsameie

Gjeldende matrikkellov åpner i prinsippet for å opprette nye jordsameier, jf. matrikkellova § 9 tredje ledd. I praksis stenger gjeldende forskrift for denne muligheten utenom i jordskiftesak, jf. matrikkelforskriften § 28. Heller ikke jordskifteretten står fritt til å opprette nytt jordsameie. Spørsmålet er omtalt i rundskriv H-18/15 der departementet understreker at adgangen ikke er ment å dekke behovet for oppretting av nye realsameier generelt, men er ment å dekke tilfeller som kan oppstå ved omdanning av eksisterende jordsameier. Departementet uttaler:

«Behovet for å opprette nye realsameier vil i de fleste tilfeller mest hensiktsmessig dekkes ved å opprette sameiet på egen selvstendig grunneiendom og sikre koblingen mot

matrikkelenhetene som skal stå som eiere gjennom tinglysing. Framgangsmåten kan benyttes både av jordskifteretten og kommunen. Denne type løsninger kan for eksempel benyttes når det er behov for å etablere felles lekeplass eller parkeringsplass som sameie mellom eiendommer i et boligfelt.»

På denne bakgrunn kunne det være grunn til å oppheve matrikkellova § 9 tredje ledd for dermed å kunne forenkle lovteksten. Departementet kan imidlertid ikke se bort ifra at det i unntakstilfelle kan være behov for en slik adgang, og har valgt å beholde gjeldende regelverk i det framlagte høringsforslaget. Departementet ber høringsinstansene vurdere dette.

7.7 Bestemmelser i gjeldende lov som ikke er satt i kraft mv.

Tre bestemmelser i matrikkellova er ikke satt i kraft. Det gjelder

- Krav om klarlagte grenser ved hjemmelsovergang, jf. § 7
- Overføring av bygningsopplysninger fra Skattevesenet, jf. § 27
- Oppmåling på Svalbard, jf. § 52 nr. 3

Det er videre lagt fram forslag til endringer i matrikkellova §§ 9, 17, 24 og 41, jf. Prop. 143 L (2015–2016) *Endringer i jernbanelova og einskilde andre lover (reform av jernbanesektoren)*. Forslagene åpner for at statsforetak skal kunne forvalte offentlig jernbanegrunn på samme måte som stat og kommune. Det er tatt hensyn til disse forslagene i dette høringsnotatet.

Klarlagte grenser ved hjemmelsovergang

Gjeldende ordning innebærer at det i utgangspunktet vil foreligge klarlagte grenser ved omsetning av eiendom opprettet etter 1980, mens det ikke er noe slikt krav for eiendom opprettet før dette tidspunktet.

Fram til 1980 var det i tettbygd strøk oppmålingsplikt før avhending av all eiendom. Utenfor tettbygd strøk var det ingen krav om oppmåling. I 1980 ble systemet endret. Systemet ble gjort gjeldende for hele landet, men oppmålingsplikten ble bare knyttet til oppretting av ny eiendom. Bakgrunnen for dette valget var risikoen for at mange kommuner ikke ville ha tilstrekkelig oppmålingskapasitet til å håndtere eiendomsomsetningen i kommunen.

Med lovvedtaket i 2005 ble kravet om at det i utgangspunktet skulle foreligge oppmåling for alle eiendommer, gjeninnført, jf. § 7. Unntatt fra kravet var

- Arv, skifte eller tvangssalg
- Areal som var så stort at det var urimelig å kreve oppmåling av alle grensen, eller andre særlige grunner

Forutsetningen for vedtaket var at landmålerbransjen skulle ha opparbeidet tilstrekkelig kapasitet til å håndtere omsetning av eiendom som ikke tidligere var oppmålt.

Bestemmelsen ble derfor ikke satt i kraft fra starten. Bestemmelsen ble videreført ved lovendringen i 2007, men er så langt ikke satt i kraft.

Det foreligger ikke gode beregninger for hvor mange eiendomsomsetninger per år dette ville kunne få betydning for per år. Et anslag fra Kartverket antyder behov for ca. 11.000 flere oppmålingsforretninger i året, dvs. en økning på ca. 30 %. Det er neppe tilstrekkelig kapasitet i kommunene i dag til å innføre ordningen over hele landet. En god del kommuner har imidlertid en godt utfylt matrikkel og god oppmålingskapasitet, ikke minst gjelder dette større bykommuner. Departementet mener det ligger godt til rette for å kunne sette i kraft § 7 i slike kommuner. Det gjelder i prinsippet uavhengig av spørsmålet om organiseringen av eiendomsoppmålingen.

Med den foreslåtte reformen vil kapasiteten i privat sektor etter hvert øke, og § 7 vil gradvis kunne innføres i alle deler av landet.

Departementer tar derfor sikte på en slik gradvis innføring av krav til oppmålingsplikt før avhending av all eiendom. Dette vil skje gjennom egen forskrift kommune- eller fylkesvis etter hvordan forholdene i det enkelte fylke ligger an.

Både kommunal og statlig forvaltning, så vel som private brukere, er avhengig av en pålitelig matrikkel. Det er ikke gjort beregninger av de samfunnsmessige kostnadene knyttet til eksisterende mangler i matrikkelen. Departementet mener at et krav om at det skal foreligge pålitelig oppmåling ved hjemmelsovergang, er den eneste realistiske måten å øke takten i den løpende forbedringen av eiendomsdelen av matrikkelen ut over de mekanismene som ligger i gjeldende ordning. Det er selvsagt mulig å tenke seg større eller mindre forbedringsprosjekter i offentlig regi, men dette vil uansett kreve medvirkning fra berørte grunneiere.

Overføring av bygningsopplysninger fra Skattevesenet

Ved lov 20. januar 2012 nr. 7 vedtok Stortinget å føye til følgende bestemmelse i § 27 første ledd:

«Dersom eigar eller rettshavar til fast eigedom har plikt til å gi slike opplysningar til skattestyresmakta, kan skattestyresmakta rapportere opplysningane vidare til sentral matrikkelstyresmakt etter reglar fastsett av departementet i forskrift. Skattestyresmakta kan utføre slik rapportering utan hinder av teieplikta etter ligningsloven.»

Bestemmelsen er ikke satt i kraft i påvente av at Kartverket og Skattevesenet skal utarbeide de praktiske løsningene for en slik dataoverføring. I tillegg har Kartverket og departementet startet en nøyere gjennomgang av hele bygningsdelen i matrikkelen. Dette arbeidet er uavhengig av spørsmålet om organiseringen av eiendomsoppmålingen. Departementet foreslår derfor ingen endringer på dette punktet.

Oppmåling på Svalbard

Det er vedtatt at matrikkellova skal innføres på Svalbard, men bare enkelte bestemmelser om matrikkelen er så langt gjort gjeldende. Inntil videre gjelder fortsatt lov om Svalbard

§ 25 som gir visse regler om deling av eiendom på Svalbard. I praksis er det først og fremst Longyearbyen arealplanområde som har eiendomsendringer av noe omfang.

Matrikkelen er registerteknisk delt i tre deler på Svalbard der Bjørnøya og Hopen framstår som egne deler. Dette er en ordning som i sin tid ble introdusert da det eldre systemet for eiendomsregistrering (GAB) ble innført på Svalbard på begynnelsen av 1980-tallet.

Departementet har utredet spørsmålet om en sammenslåing av de tre delene til en enhet. Dette vil bli gjort fra 1. januar 2017.

Departementet fremmer ikke forslag til endret ordning for Svalbard nå. Departementet mener man bør ta stilling til ordningen for fastlandet, før det eventuelt gjøres endringer i ordningen for Svalbard. Dette bør være gjenstand for en egen utredning som tar hensyn til de stedlige forhold. Forslagene til endringer i de bestemmelsene i matrikkellova som er gjort gjeldende for Svalbard får ingen praktiske konsekvenser for gjeldende ordning for Svalbard. Gjeldende skille mellom lokal og sentral matrikkelmyndighet er ikke relevant for Svalbard. Så lenge Svalbardloven § 25 fortsatt regulerer organiseringen og myndighetsoppgavene på Svalbard, vil denne gå foran de mer generelle reglene i matrikkellova.

8 Administrative, økonomiske og andre konsekvenser

8.1 Administrative konsekvenser mv.

Før lovendringen kan settes i kraft må det utarbeides nye forskrifter. Det er behov både for overgangsregler og regler for den nye ordningen, bl.a. krav til landmålerforetak og vilkår for autorisasjon. Betydelige deler av regelverket kan likevel videreføres. Det gjelder bl.a. regler om føring og utlevering av matrikkelinformasjon, adressedelen og bygningsdelen. Vesentlige deler av forskriftene må imidlertid delvis nyskrives, delvis revideres.

Overgangsfasen fra et kommunalt forvaltningsansvar til profesjonsregulert tjenesteyting vil være en betydelig utfordring. Det må legges opp til fleksible overgangsordninger både for kommunene og for landmålere i privat sektor. Det vil ta tid før alle elementer for tjenesteyting er på plass og en må akseptere at systemet ikke er perfekt fra første dag.

Det vil være fritt landmålervalg fra lovens ikrafttreden, men det vil ikke samtidig være på plass et tilstrekkelig antall autoriserte landmålere. Det er viktig å stimulere til at fagfolk søker autorisasjon og etablerer foretak, samtidig som kommunen må opprettholde kapasitet inntil det er etablert annen tilfredsstillende kapasitet. Det er en viss fare for at kommunene slutter å rekruttere fagfolk og vedlikeholde utstyr og datasystemer i påvente av etableringer av landmålerforetak i privat sektor. Kommunene kan imidlertid også, og så lenge de ønsker, ivareta oppmåling dersom de har eller ansetter autorisert landmåler.

Dessuten vil kommunene kunne levere oppmåling i den første overgangsfasen uten at de har autorisert landmåler. Departementet antar at kommunene ønsker å opprettholde tilfredsstillende kapasitet i en nødvendig overgangsfase, alene eller i samarbeid med andre kommuner, fordi det er helt avgjørende for opprettelse av nye eiendommer og tilhørende byggevirksomhet i privat regi og også for kommunens egen virksomhet i flere sektorer.

Kommuner som velger å videreføre sitt landmåler tilbud, vil fritt kunne tilby sine tjenester i andre kommuner.

Departementet legger til grunn at det samlede tilbudet fra kommuner og private foretak vil sikre at grunneiere og andre brukere får utført nødvendig oppmåling i hele overgangsfasen.

Det er begrenset utdanningskapasitet på fagfeltet og det utdannes for få personer med kunnskaper som uten videre kvalifiserer for autorisasjon. Departementet mener at muligheten for å bli autorisert landmåler og etablere foretak, vil gi en kraftig stimulans både til utdanninginstitusjonene og til ungdom som skal velge utdanning. Jobbmulighet i privat sektor gir flere valgmuligheter for ferdige studenter på bachelornivå. På linje med jurister, har landmålere med mastergrad mulighet for å satse på karriere som dommer i jordskifteretten, som ansvarlig landmåler i kommune eller som ansvarlig landmåler i eget foretak. Det utdannes for få fagfolk til hele kart- og landmålersektoren og bedre jobbmuligheter i privat sektor kan bidra til generelt bedre søkning til slik utdanning til nytte også for kommunene og andre virksomheter i offentlig sektor.

Statens vegvesen utfører i dag de aller fleste oppmålinger for prosjekter for fylkesveger og riksveger. Også for landmålere i Statens vegvesen må det være en fleksibel overgangsordning på linje med den som vil gjelde for kommunene. Men Statens vegvesen har flere ansatte som umiddelbart vil kvalifisere for autorisasjon. Departementet understreker at praktiske oppmålingsoppgaver kan utføres av ikke-autoriserte personer så lenge en autorisert landmåler har ansvaret for riktig gjennomføring og det ferdige resultatet. Statens vegvesen bør derfor sørge for at et tilstrekkelig antall fagfolk blir autorisert så raskt som mulig, dersom de ønsker å fortsette oppmåling med eget personale.

Alle tidligere sosialistiske land i Europa har i løpet av de siste 20 årene bygget opp en bransje av private landmålere. Foretak har i stor grad blitt etablert av personer som tidligere arbeidet i det offentlige med ulike kart- og landmålingsoppgaver. I noen land utfører fremdeles både kommunen og private foretak oppmåling, men brukerne har fritt valg. Norge har hatt prosjekter for å støtte opp under restitusjon av privat eiendomsrett og med etablering av registerløsninger i mange av landene. Inntrykket er at det fort har kommet opp et stort antall private landmålerforetak som leverer tilfredsstillende tjenester.

I og med at oppmåling gjøres om til tjenesteyting må eventuell klage på landmålers arbeid fremmes som forbrukerklage, eventuelt bringes inn for domstolene. Gjeldende ordning, der klage på kommunens arbeid skal behandles som klage på forvaltningsvedtak med mulighet for å bringe saken til fylkesmannen, vil opphøre. Dette vil redusere saksmengden til kommunene og fylkesmannen og potensielt kunne øke sakstilførselen til domstolene. Det er imidlertid i dag få klagesaker. Departementet antar derfor at det uansett ikke kan ventes noen økning i saksmengden for domstolen av betydning.

For kommuner som fortsatt velger å tilby oppmåling vil omgjøring av oppmåling fra myndighetsutøvelse til tjenesteyting kreve at flere rutiner legges om. Gebyrregulativet må erstattes med prisliste og lovbestemte tidsfrister vil ikke lenger gjelde. Det siste må likevel oppfattes som en forenkling også for kommunene. Kommuner som har holdt kunstig lave

gebyrer for å gjøre det billigere å etablere seg i kommunen, må finne andre måter å gjøre dette på.

Departementet foreslår av lovtekniske grunner ingen endringer i gjeldende matrikkellov kapittel 10 om iverksetting, overgangsregler og endringer i andre lover. Bestemmelser om dette er tatt inn i endringsloven under romertall II til IV.

8.2 Konsekvenser for brukerne

Profesjonsregulerte landmålere kan yte mer omfattende hjelp og løse flere sider ved eiendomsutfordringen enn en landmåler innenfor gjeldende system, for eksempel hjelp til å utforme søknad om opprettelse av ny eiendom eller til å få på plass nødvendige avtaler med naboer om felles vei osv. Mange brukere vil ønske at oppmåling av en tomt også omfatter kartlegging eller dokumentasjon av ledninger i grunnen, spesielt hvis det blir mer vanlig å gjøre en oppmåling i forbindelse med salg.

Det vil være en klar forbedring, med større trygghet for partene, at det innføres en ordning med ansvarlig landmåler som er autorisert for denne type arbeider.

Noen brukere vil kunne oppleve det som mer uforutsigbart å inngå kontrakt med privat landmåler og være avhengig av å gjøre avtale om en pris for arbeidet. Utført som tjenesteyting vil prisene variere med arbeidsmengden i den enkelte sak. Noen saker vil bli forholdsvis dyrere enn før, mens andre saker vil bli billigere. Oppmåling av mange tomter på samme byggefelt kan bli til dels mye billigere i kommuner der kommunen i dag tar et fast gebyr for hver tomt. Kjøreavstand vil påvirke prisen. Tidligere kunne lokaliteten ha mye å si for kostnadene med innmåling, men med bruk av satellitteknologi (GPS) kan det for samme type saker måles til tilnærmet samme pris i de aller fleste tilfeller. I kommuner der gebyrene har ligget under kostpris, vil brukeren måtte betale en høyere pris. Dessuten vil merverdiavgift på 25 % bli lagt til.

I mange tilfeller vil rask levering være viktigere enn pris.

Det kan ikke utelukkes at begrenset kapasitet i privat sektor kan drive prisene opp noen steder. Men omgjøring av oppmåling til tjenesteyting åpner for at brukeren kan innhente tilbud fra flere landmålere. En kunne frykte at Finnmark vil være et utsatt fylke, men det er faktisk det området i landet der forholdsvis flest oppmålinger allerede er satt bort til private konsulenter eller utføres av jordskifteretten etter reglene i jordskifteloven.

8.3 Konsekvenser for kommunene

Inntekter fra oppmåling av eiendommer har gitt mange kommuner sikrere grunnlag for å kunne tilsette fagfolk innenfor kartlegging, landmåling og eiendomsfag med kompetanse som kommunene også har behov for til andre oppgaver. Det er viktig for kommunene å ha tilgang til slik kompetanse for arealplanlegging, byggesaker, kommunal utbygging innen veg, vann og kloakk, adressetildeling, eiendomsskatt med videre. Gebyrer for situasjonskart for byggesaker og plansaker, vil opprettholde en viss inntektsstrøm, men de samlede gebyrinntekter til teknisk sektor vil bli redusert. Samtidig kan det ikke forsvares å opprettholde oppmåling som en kommunal oppgave alene for å sikre en inntektsstrøm til

teknisk sektor. Flere kommuner vil antakelig se det som en fordel om eiendomsoppmåling ikke er pålagt kommunen som et obligatorisk forvaltningsansvar.

Kommuner som ønsker å videreføre et kommunalt oppmålingstilbud, må etter en overgangsperiode sørge for at virksomheten tilfredsstiller krav til landmålerforetak, herunder kravet om ansvarlig landmåler. Kommuner som ønsker å videreføre matrikkelføring av eiendomsopplysninger, må skille landmålervirksomheten og matrikkelføringen fra hverandre.

Kommunale landmålere har uten tvil vært en viktig ressurs for kommunens arbeid med matrikkelføring av oppmålingsforretninger og dessuten for annen matrikkelføring av bygnings- og adressedata. Ikke minst gjelder dette i mindre kommuner.

Kommuner som ønsker å avvikle oppmåling og matrikkelføring av eiendomsopplysninger, vil måtte omdisponere fagfolkene på området. Departementet antar likevel at dette vil være et lite problem i de aller fleste kommuner og at landmålere som i det vesentlige har utført oppmåling av eiendommer vil være høyt etterspurt til andre oppgaver. Mange kommunale landmålere har ingeniørutdanning og bortfall av arbeidet med oppmåling må også vurderes i forhold til at det i mange kommuner er mangel på ingeniører. På den annen side kan utfordringen være at flere kommuner mister viktig faglig kompetanse ved at personale slutter og går over i privat virksomhet.

I et visst omfang har kommunene brukt oppmålingsforretninger til å forbedre eiendomskartet ut over det som har vært nødvendig for den enkelte sak, for eksempel til å måle opp tilstøtende grenser. Denne muligheten vil nå langt på vei falle bort så lenge kommunen ikke bevilger ekstra midler til dette.

Kommunene får en ny oppgave med å betjene private landmålere med kopier av relevante dokumenter fra arkivet. På sikt vil kommunene ha digitale arkiver hvor nødvendige dokumenter fra kommunene for gjennomføring av oppmålingsforretninger vil være tilgjengelig på Internett. Omlegging til digitale arkiver er igangsatt i mange kommuner.

Kommunale fagfolk kan ha lokalkunnskap som er viktig for gjennomføring av oppmålinger, men slik udokumentert kunnskap har i beste fall tidsbegrenset verdi. Mesteparten av opplysninger og kart som trengs for oppmåling, er allerede tilgjengelig i nettbaserte tjenester fra kommunen, fra matrikkelen og grunnbok hos Kartverket og fra private leverandører av eiendomsinformasjon. Departementet antar at fremskaffelse av dokumenter og annen informasjon til private landmålere ikke vil være av noe vesentlig omfang, og dessuten, på linje med gjeldende praksis i forhold til byggesaker.

Det er vanskelig å anslå hvor mye kommunesektoren i sum vil redusere sin virksomhet som følge av de foreslåtte endringene. Dersom hele oppmålingsvirksomheten etter hvert overføres til privat virksomhet og matrikkelføring av eiendomsopplysninger til staten, vil det i dagens kroneverdi beløpe seg til omlag 620 mill. kr. Departementet antar at dette i så fall vil være en gradvis utvikling over mange år. Selv om forslaget i sum vil redusere den kommunale aktiviteten, vil nettovirkningen for budsjettbalansen til kommunesektoren som helhet være positiv, ca. 100 mill. kr, siden oppmåling og tilhørende matrikkelføring i dag ikke er fullt ut finansiert med gebyrer.

Forslaget vil imidlertid få en indirekte virkning med negativt fortegn knyttet til annet matrikkelarbeid, bl.a. adressetildeling og føring av bygningsopplysninger. Dette er arbeid som kommunen fortsatt vil ha ansvaret for, men som ikke lengre kan finansieres med kryssubsidiering fra oppmålingsgebyrene. Matrikkellova gir i dag kommunene fullmakt til å fastsette oppmålingsgebyr som ikke bare finansierer den enkelte oppmålingsforretningen, men også annet matrikkelarbeid. Dette har i noen tilfeller ført til høye gebyrer som kan oppleves som urimelige for den enkelte. Det kan derfor være grunn til å begrense denne adgangen også om dagens organisering videreføres, jf. kap. 6.6.3. Departementet anslår virkningen til ca. 100 mill. kr for kommunesektoren som helhet. Denne negative virkningen på balansen og den positive virkningen nevnt over, er således i samme størrelsesorden og vil balansere hverandre ut over tid. Det vil likevel være et budsjettproblem for kommunesektoren som helhet siden den negative virkningen kommer umiddelbart, mens den positive kommer over mange år.

8.4 Konsekvenser for private leverandører av oppmåling

Det enkelte foretaket vil måtte ha minst en autorisert landmåler på hvert kontorsted der foretaket tilbyr landmåler tjenester. Flere av foretakene har ikke i dag folk med tilstrekkelig utdanning som kreves for autorisasjon. De må enten ansette nye folk eller etterutdanne allerede ansatte. Departementet antar at et betydelig antall foretak vil satse på oppmåling som forretningsområde og rekruttere kvalifiserte landmålere eller investere i å etterutdanne allerede ansatt personale.

Dersom hele oppmålingsvirksomheten etter hvert overføres til privat virksomhet, vil det i dagens kroneverdi beløpe seg til ca. 500 mill. kr i økt omsetning. I tillegg vil omsetningen knyttet til ulik sidevirksomhet, rådgiving osv. øke.

8.5 Konsekvenser for staten

Når oppmåling blir tjenesteproduksjon, vil det måtte beregnes merverdiavgift på tjenesten. Dette vil være uavhengig av om oppmålingen utføres av privat foretak eller kommunal eller annen offentlig virksomhet. Reformen vil således øke statens merverdiavgiftinntekter med vel 100 mill. kr. Kartverket vil få nye oppgaver med matrikkelføring og med autorisasjon av landmålere. Begge oppgavene er forutsatt å bli dekket etter selvkost med gebyrinntekter. Departementet antar at autorisasjonsordningen og administrasjon av tilhørende klageordning, vil kunne kreve vel to årsverk i ordinær drift.

Dersom Kartverket overtar all matrikkelføring av eiendomsopplysninger vil dette basert på dagens kommunale kostnader beløpe seg til ca. 160 mill. kroner i økte kostnader på statens hånd.

Departementet legger imidlertid til grunn at en sentral føring av matrikkelen vil kunne gi en viss effektiviseringsgevinst. Matrikkelføringen vil kunne skje mer effektivt, vi vil få en mer enhetlig praksis og det vil være lettere å gjennomføre IKT-relaterte oppgraderinger blant annet. Sentral føring åpner for tettere integrering av matrikkelg og tinglysing i saker som kan forenkles på denne måten.

I tillegg vil antakelig mange kommuner ønske å videreføre lokal matrikkelføring. I de fleste tilfeller der kommunen ønsker dette, vil dette antakelig være en gunstig løsning. Det er av den grunn vanskelig å anslå hvor mange årsverk som vil medgå til matrikkelføring i Kartverket, også fordi nye teknologiske metoder vil ha mye å si. Det vil etterhvert også kunne være aktuelt å automatisere matrikkelføringen i større grad.

Kartverket vil forholdsvis enkelt kunne etablere kapasitet i takt med at elektronisk tinglysing krever færre medarbeidere.

Endringene vil kreve noen systemtilpasninger i matrikkelen. Departementets arbeidsgruppe kan ikke se at dette vil overstige 10 mill. kr. Departementet ber Kartverket anslå dette mer nøyaktig i høringen.

Departementet legger til grunn at Kartverkets økte kostnader til matrikkelføring og autorisasjon dekkes med gebyrer innenfor de til enhver tid gjeldende budsjетtrammer.

Del 2

9 Merknadar til dei enkelte føresegnene i lovforslaget

Til endringar i matrikkellova

Til § 3

Bokstav g definerer *matrikkelstyresmakt*. Oppgåva ligg til Statens kartverk som syter for ordning, drift og forvaltning av matrikkelen, jf. §§ 5 a, 22 og 28. Forslaget inneber at nemninga «sentral matrikkelstyremakt» går ut.

Bokstav h definerer *oppmålingsforretning*. Dei ulike sidene ved ei oppmålingsforretning er nærare regulerte i lovforslaget kapittel 7, sjå særleg § 33. Det går fram av § 6 og § 7 kva for saker som krev at det er halde oppmålingsforretning. Oppmålingsforretning er tenesteproduksjon, og ikkje utøving av offentleg mynde. Forretninga må alltid følgjast opp med eit krav om matrikkelføring.

Bokstav m og n definerer *landmålarføretak* og *ansvarleg landmålar*. Definisjonane er nye. Landmålarføretaket gjennomfører oppmålingsforretning og utarbeider krav om matrikkelføring. Offentleg eining som tilfredsstiller krava, kan fungere som ansvarleg landmålarføretak. Forretninga skal utførast under leiing av ein ansvarleg landmålar. Ansvarleg landmålar må ha gyldig landmålarbrev. Innehavar av landmålarbrev som opererer aleine, må organisere verksemda i form av eit landmålarføretak. Krav til landmålarføretak og tildeling av landmålarbrev går fram av § 38.

Til § 4

Nytt *tredje ledd*. Det er ikkje meininga at matrikkelen skal innehalde alle tenkjelege opplysningar knytt til fast eigedom. Matrikkelen er, og skal vere, ein nasjonal felleskomponent med eintydige identifikatorar (matrikkelnummer, adresse og bygningsnummer) og nokre sentrale eigenskapsopplysningar. Andre meir detaljerte opplysningar må førast i registre tilpassa føremålet. I nokre tilfelle er det aktuelt at matrikkelen peiker til desse opplysningane. Dette gjeld for eksempel i dag opplysningar om kulturminne.

Gjeldande tredje ledd blir nytt *fjerde ledd*. Det blir opna for å kunne registrere opplysningar om grenser for bruksretter, jf. § 19. Nærare reglar om slike grenser vil bli gitt i forskrift.

Til § 5 a

Lova skil i dag mellom lokal og sentral matrikkelstyresmakt. Når staten ved Statens kartverk skal overta ansvaret for å føre opplysningar om oppmålingsforretningar i matrikkelen, er dette skilet ikkje lengre naudsynt. «Sentral matrikkelstyresmakt» blir endra til «matrikkelstyresmakta».

Kommunar og andre offentlege organ skal fortsatt føre ei rekkje opplysningar i matrikkelen, jf. § 22. Kommunane skal bl.a. fortsatt føre opplysningar om bygningar, adresser, kommunale pålegg o.a., jf. §§ 21 og 25.

Kompetente kommunar som ønskjer det, kan etter avtale med Kartverket fortsatt føre opplysningar også om oppmålingsforretningar og utføre andre oppgåver lagt til matrikkelstyresmakta. Det kan bl.a. gjelde oppgåver eller mynde etter §§ 6, 7, 8, 11, 19, 22 andre ledd, 23, 24, 26, 27, 29 andre ledd. Nokre oppgåver kan likevel ikkje overførast som bl.a. overordna tilsyn, jf. §§ 22 femte og sjette ledd, 29 første ledd, 34 og 38.

Gjeldande andre ledd andre punktum er flytta til § 25 femte ledd.

Til § 6

«Sentral matrikkelstyresmakt» blir endra til «matrikkelstyresmakta».

Første ledd bokstav d. Det blir opna for å endre grenser for festegrunn også ut over reine justeringar. Reine justeringar handsamast etter reglane for grensejustering

Andre ledd gjeld matrikulering utan fullført oppmålingsforretning. Dette er særleg aktuelt når det er formålstenleg og tilsikta at grensene først blir nøyaktig fastsette når området er ferdig opparbeidd med vegar og liknande infrastruktur. Ansvarleg landmålar sett opp søknaden og legger den fram for kommunen før den sendast til matrikkelstyresmakta. Går kommunen inn for søknaden, vil matrikkelstyresmakta til vanleg kunne matrikulere eininga utan vidare dersom vilkåra elles er til stades. Føresetnaden er at grensene blir spesifisert så nøyaktig som mogleg. Grensene skal leggjast inn i matrikkelen sjølv om dei ikkje er endeleg målte inn. Nærare regler, under dette om tidsfristar, blir gitt i forskrift. Dersom oppmålingsforretninga ikkje blir fullført som føresett innan fastset frist, kan matrikkelstyresmakta bli nøydd til å gjere vedtak om å inngå avtale med anna landmålarføretak for å få fullført forretninga. Vedtaket er å rekne som enkeltvedtak etter forvaltningslova. I førehandsvarselet skal det setjast ein ny frist, som ikkje må vere kortare enn 3 veker, for å fullføre forretninga. Dersom forretninga ikkje blir fullført innan fastsett tid, kan matrikkelstyresmakta gjere vedtak om å fullføre forretninga. Ansvarleg landmålar som sto bak søknaden, og noverande heimelshavarar står solidarisk ansvarleg for kostnadane med dette. Kostnadene for matrikkelstyresmakta for å få fullført oppmålinga vil vera særleg tvangsgrunnlag for utlegg og kan fullbyrdast etter reglane i lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse § 7-2 bokstav e.

Dersom berre grensemerkinga står tilbake, mens resten av forretninga er fullført, vil dette til vanleg ikkje reknast som ei så stor mangel at dette krev offentleg vedtak om fullføring. Heimelshavar kan uansett rette forbrukarklage mot landmålarføretaket for dette.

Fjerde ledd. Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om når og korleis matrikulering kan skje utan fullført oppmålingsforretning, under dette reglar som sikrar at oppmålingsforretninga faktisk blir fullført.

Til § 7

Føresegna sett krav om at grensene for grunneigedom, anleggseigedom og festegrunn skal vere klarlagt før dokument som overfører grunnboksheimel kan tinglyst.

Krav om matrikkelføring av oppmålingsforretning skal nå rettast til matrikkelstyresmakta. Matrikkelstyresmakta bør derfor også ha ansvaret for å notere i matrikkelen dei eigedomane som har klarlagde grenser.

Føresegnene er så langt ikkje satt i kraft. Departementet legg til grunn at det må vere etablert eit tilbod av landmålarføretak som på tenleg vis kan dekkje behovet for slik oppmåling før desse føresegnene kan setjast i kraft. Det kan vere aktuelt å tilpasse ikraftsetjinga til dei lokale tilhøva i den enkelte kommunen, under dette overføre mynda etter tredje ledd til kommunar som ønskjer dette.

Til § 8

Føresegna omfattar felles vilkår for matrikkelføring, både i saker som krev oppmålingsforretning, jf. §§ 6, 7 og 9 til 17, og andre saker som byggjer på krav om matrikkelføring, jf. §§ 18, 19, 20 og 22.

Første ledd. Rekvisisjon av oppmålingsforretning faller bort. I staden skal det setjast fram krav om matrikkelføring av forretninga. Kravet sendast til matrikkelstyresmakta. Landmålarføretaket må ha fullmakt frå den som kan krevje matrikkelføring i vedkommande sak, jf. §§ 9, 15, 16 og 17. Festaren må samtykkje både i føring av forretning for festegrunn og føring av forretning over heil grunneigedom som er festa bort, jf. § 12 fjerde ledd.

Det er resultatet av oppmålingsforretninga som matrikkelførast, basert på den framlagte dokumentasjonen – ikkje kravet som sådan. Dokumentasjonskravet blir fastsett i forskrift. Departementet føreset at det blir utvikla standard formular for krav om matrikkelføring, m.a. for å sikre at alle nødvendige fråsegner o.l. blir tekne med.

Andre ledd. Den generelle heimelen til å gi føresegnar om kven som kan krevje matrikkelføring (i saker som krev oppmålingsforretning) og om slike krav, er flytta frå § 9 til § 8.

Til § 9

Redaksjonen i kapittel 3 er endra. § 9 gjeld etter dette berre kven som kan krevje matrikulering. Reglar om kven som kan krevje anna matrikkelføring og andre reglar om slik matrikkelføring går fram av dei andre paragrafane i kapitlet. Ordlyden er i samsvar med forslag i Prop. 143 L (2015-2016).

Til § 10

Føresegna kan gjelde anna føring enn rein matrikulering. Overskrifta er endra for å presisere dette.

Første, andre og femte ledd er uendra.

Tredje og fjerde ledd. For at matrikkelstyresmakta skal kunne opprette matrikkeleining med delar frå fleire eksisterande einingar, må landmålarføretaket sette fram eigen søknad om dette som dokumenterer at vilkåra er til stades. Tilsvarande gjeld oppretting av matrikkeleining utan at alle eksisterande grenser er målte.

Sjette ledd. Departementet kan i forskrift gi reglar som eventuelt innskrenkar eller utvidar vilkåra for matrikkelføring. Det vil m.a. ikkje utan vidare vere krav om løyve etter plan- og bygningslova for eigedomstiltak i samband med tiltak som elles er unntatt frå kravet om slikt løyve. Det vil vidare i visse tilfelle vere høve til å opprette ny matrikkeleining sjølv om eininga som den nye eininga blir utskilt frå eller oppretta på, ikkje er registrert frå før, jf. § 9 første ledd bokstav b til h.

Til § 11 a

Føresegna svarer til gjeldande § 25 tredje ledd. Føresegna er endra som konsekvens av at matrikkelføring av eigarseksjon nå skal utførast av matrikkelstyresmakta. Dette gjeld både ved første gangs seksjonering og ved reseksjonering. Vilka for matrikkelføringa går fram av eigarseksjonslova.

For eigarseksjon med eige uteareal gjeld regelen i § 6 om at det skal vere halde oppmålingsforretning. I slike saker må det setjast fram krav om matrikkelføring av oppmålingsforretninga av utearealet. Kravet blir fremja etter § 8, og må liggje føre seinast når seksjoneringssaka sendast til matrikkelføring, jf. eigarseksjonslova § 9 andre ledd.

Til § 12

Føresegna gjeld både matrikulering av ny festegrunn så vel som matrikkelføring av endring av grenser for eksisterande festegrunn. Endring av grenser for eksisterande festegrunn som kan handsamast etter § 16 om grensejustering, handsamast etter den føresegna.

Fjerde ledd er nytt. Endring av grenser som går ut over justeringar som kan handsamast etter § 16, er eit søknadspliktig tiltak etter plan- og bygningslova og krev løyve som for oppretting av ny festegrunn. Sakstypen endring av grenser for festegrunn opnar for å auke eller redusere arealet til festegrunnen, dvs. auke eller redusere delen av den tenande grunneigedommen eller jordsameiget som omfattast av vedkommande festerett. Sakstypen dekkjer vidare endring av grensa mellom to inntilliggjande festegrunner som er del av same grunneigedom eller jordsameige. Sakstypen dekkjer også omgjøring av punktbeste til festegrunn med definerte grenser.

Dersom det ligg føre avtale om festerett, må endringa takast inn i avtala. Det må etter omstenda også liggje føre erklæring om pantefråfall og avklaring av konsesjonsspørsmål. Dersom pantavar til pant i grunnen opphavelig har vike prioritet for festekontrakten, kan det ved auke av festegrunnen være aktuelt at pantavaren på ny vik prioritet til fordel for festekontrakten. Det er opp til partane å ta stilling til dette.

Femte ledd. Oppmålingsforretning som endrar grensene for festerett, kan krevjast av grunneigar, eventuelt stat, statsføretak⁷, fylkeskommune eller kommune når grunnen er tileigna til offentlig veg- eller jernbaneformål. Føreseigna svarer til § 15 andre ledd om arealoverføring. Det må i tillegg liggje føre samtykke frå festaren, jf. tidlegare fjerde ledd.

Sjette ledd. Departementet vil i forskrift gi nærare reglar om endring av grenser for festegrunn og vilkåra for dette.

Til § 14

Ved lovendring 29. juni 2007 nr. 94 ble tidlegare § 10 femte ledd ble flytta til §§ 6, 34 og 35 utan at tilvisinga i første ledd ble retta tilsvarende. Dette blir retta nå.

Til § 16

Første, tredje og femte ledd. Grensejustering kan også nyttast ved endring av festegrunn når vilkåra for slik justering elles er til stades. Departementet vil i forskrift gi nærare reglar om slik justering av festegrunn og vilkåra for dette.

Andre og fjerde ledd er uendra.

Til § 17

Rekvisisjon av oppmålingsforretning faller bort, jf. § 8. I staden skal det setjast fram krav om matrikkelføring av forretninga. Med eksisterande grense er å forstå både grense for matrikkeleining og grense for varig bruksrett som gjeld del av grunneigedom, anleggseigedom, jordsameige eller festegrunn.

Føreseigna gjeld også klarlegging av punktfeste, dvs. lokaliseringa av punktfestet og tilhøyrande bruksretter. Føreseigna gjeld ikkje for omgjerding av punktfeste til ordinær festegrunn med grenser.

Reglane om retting av opplysningar i matrikkelen omfattar ikkje opplysningar om grenser, jf. § 26. Retting, endring eller tilføyning av opplysningar om grenser må etter dette skje etter §§ 17, 19 eller 22 andre ledd.

Departementet vil i forskrift gi nærare reglar om reine tekniske forbetringar som fortsatt skal kunne skje utan oppmålingsforretning. Det kan vidare vere aktuelt å gi særskilde reglar om handsaming av saker i offentlig regi som gjeld meir generell forbetring av eigedomskartet på stader med mye manglande eller lite pålitelege opplysningar. Det kan også vere aktuelt å utvide retten til å krevje klarlegging i einskilte situasjonar til andre rettshavarar, for eksempel ved tvangssal.

Ordlyden er tilpassa forslaget i Prop. 143 L (2015–2016) som opnar for at statsføretak kan forvalte offentlig jernbanegrunn.

⁷ Jf. Prop. 143 L (2015–2016)

Til § 19

Gjeldande føresegn opnar for etter nærare vilkår å føre inn referanse til privat avtale om eksisterande grense i matrikkelen. Det presiserast at også andre dokument om gjeld stadfesting av grenser kan få slik referanse. Krav om å få ført referanse til slikt dokument skal sendast til matrikkelstyresmakta.

Første ledd bokstav a svarer til gjeldande første ledd. *Bokstav b* opnar for å føre geografiske opplysningar om bruksrett som gjeld del av grunneigedom, anleggseigedom, jordsameige eller fest grunn.

Andre og tredje ledd. Nærare reglar om kva for grensedokument som kan få referanse i matrikkelen, og krav til slike dokument, blir gitt i forskrift. Det skal fortsatt vere krav om at avtale om eksisterande grenser som nemnd i første ledd bokstav a, berre kan tinglysast dersom avtala har referanse i matrikkelen. Når det gjeld avtalar om bruksrettsgrensar som nemnd i bokstav b, er dette meint å erstatte gjeldande krav i forskrift om tinglysing § 4 sjette ledd.

Til § 22

Første til tredje ledd. Matrikkelstyresmakta skal føre opplysningar frå oppmålingsforretning og andre tilsvarande eigedomsopplysningar. Ordlyden i *første ledd* er i tillegg forenkla noko. Både kravet i seg sjølv og opplysningane som framgår av kravet, må tilfredsstille vilkåra etter lova for å kunne matrikkelføre opplysningane.

Fjerde ledd. Tilsette i landmålarføretak som er engasjerte til å føre matrikkelen, kan ikkje føre opplysningar som gjeld forretningar føretaket sjølv har hatt hand om. For ansvarleg landmålar for vedkommande forretning, gjeld dette òg ved skifte av arbeidsforhold. Det er likevel ikkje noko i vegen for at landmålarføretak med fleire kontor kan føre opplysningar som gjeld oppmålingsforretning utført av ei av dei andre kontora. Ein kommune kan for eksempel både tilby oppmålingsforretningar og stå for matrikkelføring av forretningane så lenge kommunen etablerer eit organisatorisk skile mellom dei to oppgåvene.

Sjuande ledd. Det blir presisert at departementet i forskrift kan gi nærare reglar om organ som kan utføre matrikkelføringsoppgåver. Det kan gjelde matrikkelstyresmakta, kommunene og statlege organ.

Til § 23

Matrikkelstyresmakta tildeler og fører matrikelnummer.

Til § 24

Matrikkelstyresmakta skal føre opplysningar frå oppmålingsforretning og andre tilsvarande eigedomsopplysningar.

Matrikelbrevet skal sendast til det landmålarføretaket som har kravd matrikkelføring. Matrikelstyresmakta skal dessutan med relevant matrikelbrev orientere heimelshavarar til naboeigedomar som saka vedkjem, men berre når grensene har blitt målte inn eller merkte på nytt. Når landmålarføretaket har halde seg til eksisterande grensemerke og

nøyaktige måledata for grensepunkta (koordinatmålte punkt) utan å gjere endringar med omsyn til merka eller koordinatverdiane, treng ikkje matrikkelstyresmakta orientere naboane.

Klagefristen startar når landmålarføretaket har teke mot matrikkelbrevet. Når nabo er eit sameige med eit styre som representerer sameiget, kan slik nabo orienterast med relevant matrikkelbrev til styret. Heimelshavarar kan alltid krevje eige matrikkelbrev om vedkommande ønskjer dette, jf. § 29 andre ledd,

Til § 25

Føreseгна omfattar saker som kommunen skal føre som sjølvstendig styresmakt.

Gjeldande *tredje ledd* er flytta til ny § 11 a.

Gjeldande fjerde ledd blir nytt *tredje ledd*. Endringa er ei redaksjonell presisering.

Gjeldande femte ledd blir nytt *fjerde ledd*.

Nytt *femte ledd* svarer til gjeldande § 5 a andre ledd andre punktum. Kommunen vel sjølv korleis den vil organisera matrikkelføring som er lagt til kommunen i kraft av lov eller forskrift. I mange tilfelle vil det kunne liggje godt til rette for at fleire kommunar inngår avtale om former for felles matrikkelføring. Dette må i så fall organiserast i samsvar med kommunelova § 27, og ikkje som eige selskap.

Gjeldande *sjette ledd* er uendra.

Til § 26

Gjeldande første ledd er oppheva. Føreseгна blir dekt av nytt andre og tredje ledd. Det er med det ikkje meint å endre at retting etter tilhøva både kan skje i form av å endre eller leggje til opplysningar.

Gjeldande andre ledd blir nytt *første ledd*. Ansvar for å føre eigedomsopplysningane er lagt til matrikkelstyresmakta. Matrikkelstyresmakta får med det også ansvaret for å rette slike opplysningar.

Andre og tredje ledd. Opplysningar om grenser kan berre rettast på grunnlag av ny oppmålingsforretning eller rettskraftig avgjerd ved domstolane, eventuelt med referanse til avtale når vilkåra for dette er til stades etter § 19. Tekniske rettingar vil kunne skje etter enklare reglar med heimel i § 17. Matrikkelstyresmakta kan likevel rette slike opplysningar når det blir dokumentert at opplysningane er urette og dette skyldast feil i vedlikehaldet av matrikkelen. Feilen kan for eksempel ha oppstått ved digitaliseringa av økonomisk kartverk eller målebrev. Feil som eventuelt oppstod allereie ved etableringa av økonomisk kartverk eller utferdinga av målebrevet, kan ikkje rettast på denne måten. Kravet om retting må setjast fram av ein av partane. Det er ikkje noko vilkår at alle partane samtykker.

Andre opplysningar enn dei som førast på grunnlag av oppmålingsforretning, kan rettast av det organet som har ansvaret for å føre opplysningane. For eksempel rettast opplysningar om vegadresse av kommunen. Organet kan rette av eige tiltak eller etter krav

frå ein part. Grunnlaget for rettinga skal dokumenterast. Det presiserast at matrikkelstyresmakta i alle høve kan rette opplysningar når dette har vesentleg å seie for matrikkelen som eit einsarta og påliteleg register. Det kan vere større tekniske endringar, for eksempel naudsynt omnummerering ved kommuneendringar, eller enkeltståande endringar, for eksempel sletting av opplysningar som det ikkje er høve til å behandle i matrikkelen. Dersom opplysningane ordinært førast av anna organ, må matrikkelstyresmakta avklare slik retting med vedkommande organ.

Gjeldande fjerde til sjetten ledd blir ikkje endra.

Til § 27

«Sentral matrikkelstyresmakt» blir endra til «matrikkelstyresmakta».

Første ledd, andre og tredje punktum er så langt ikkje sett i kraft.

Til § 28

Føresegna gjeld det tilsynet som Kartverket som matrikkelstyresmakt, skal ha med kommunar og andre offentlege organ som fører opplysningar i matrikkelen. Det gjeld både saker der kommunen og andre offentlege organ har eit sjølvstendig ansvar, jf. §§ 21, 22 og 25, og saker som er overlaten til ein kommune med heimel i § 5 a.

Til § 29

«Sentral matrikkelstyresmakt» blir endra til «matrikkelstyresmakta».

Det vil primært vere matrikkelstyresmakta som utferder matrikkelbrev i samband med den ordinære sakshandsaminga. Plikta til å utferde matrikkelbrev ligger etter dette på matrikkelstyresmakta. For mange kan det vere praktisk å kunne be kommunen om å utferde matrikkelbrev. Departementet vil i forskrift gi reglar om dette for kommunar som ønskjer å tilby dette.

Til § 30

Første og andre ledd. I tillegg til opplysningar som kan hentast direkte ut av matrikkelen, vil landmålarføretaket og andre med rettkommen interesse også kunne ha behov for opplysningar frå protokollane frå tidlegare oppmålingsforretningar, målebrevsarkiv, opplysningar om fastmerke og kartgrunnlag og andre opplysningar om eigedomsoppmåling.

Femte ledd. I utgangspunktet skal ikkje matrikkelstyresmakta utlevere opplysningar dersom vitale personlege eller offentlege interesser tilseier dette. Dette gjeld som oftast når nokon har hennemeleg bustadadresse. I nokre situasjonar vil brukarar av matrikelopplysningar allereie kunne sitte på slike opplysningar, for eksempel når nokon nettopp har fått hennemeleg bustadadresse. Det blir presisert at teieplikta gjeld alle som handsamar opplysningar frå matrikkelen.

Til § 31

«Sentral matrikkelstyresmakt» blir endra til «matrikkelstyresmakta».

Til § 32

Betaling for landmålarføretakets arbeid vil etter dette bli fastsett gjennom fri prisdanning i ein marknad basert på konkurranse. Det blir ikkje gitt nærare regler om dette.

Gebyr vil avgrensast til matrikkelføring, utferding av matrikkelbrev, tildeling av landmålarbrev og andre tilsvarande oppgåver matrikkelstyresmakta og kommunane gjer for den einskilde. Gebyrsatsane fastsetjast av departementet i forskrift. Gebyret skal dekkje, men ikkje overstige kostnaden ved å produsere og levere oppgåvene. Oppgåver som primært utføres av offentleg interesse, skal ikkje gebyrleggjast, for eksempel føring av opplysningar om adresser og bygningar.

Til overskrifta kapittel 7

Kapitlet omfattar nå også krav til ansvarleg landmålar og landmålarføretak, autorisasjon av ansvarleg landmålar og tilbakekalling av slik autorisasjon oa. Overskrifta er endra i samsvar med dette.

Til § 33

Første ledd. Oppmålingsforretning er tenesteproduksjon og blir utført av eit landmålarføretak under leiing av ein ansvarleg landmålar. Forretninga inneheld såleis ikkje utøving av mynde. Landmålarføretaket kan ikkje merkje eller måle grenser eller andre forhold som vedkomande rettshavar seier seg usamde i. Gjeldande *andre punktum* er flytta til § 36 første ledd.

Etter gjennomført oppmålingsforretning må det setjast fram krav om matrikkelføring. Kravet med tilhøyrande dokumentasjon er såleis alltid ein del av oppdraget. Blir ikkje forretninga matrikkelført og det dermed ikkje blir utsteda noko matrikkelbrev, er forretninga derfor i praksis ein nullitet. Kva for følgjer dette får for pliktene til landmålarføretaket overfor oppdragstakar, vil vere avhengig av oppdragsavtala og grunnene til at forretninga blei underkjent.

Partane sjølve har i utgangspunktet ansvaret for å avklare og dokumentere rettsforholda. Samstundes skal landmålarføretaket aktivt medverke til å rydde opp i rettsforholda. Føretaket si undersøkingsplikt vil likevel vere avgrensa. Nærare reglar blir gitt i forskrift om dokumentasjon av krav om matrikkelføring.

Ansvarleg landmålar skal under forretninga prøve å få partane samde. Dersom dette ikkje er råd, kan han velje å avslutte forretninga. Føretaket sitt oppdrag er likevel å sjå på som fullført i høve til partane og offentlege styresmakter når det i kravet om matrikkelføring er markert at vedkommande grensestreking er omtvista, sjå § 10 fjerde ledd bokstav a.

Det skal opplysast i matrikkelen at vedkommande grensepunkt eller grense ikkje er merkt og målt. Dersom partane har avvikande påstandar for korleis grensene går, kan det opplysast om desse i matrikkelen.

Tredje ledd. Nye grenser skal setjast ut i samsvar med kommunalt løyve etter plan- og bygningslova. Andre punktum gir høve til å avvike frå løyvet dersom det under forretninga kjem opp forhold som gjer dette nødvendig eller formålstenleg. Kva som skal reknast som formålsteneleg, vil i stor grad vere opp til heimelshavar å avgjere. Avviket kan ikkje gå ut over skrankane for grensejustering, jf. § 16. Det må hentast inn nytt løyve frå kommunen etter reglane i plan- og bygningsloven.

I tillegg til den type avvik som krev nytt løyve etter andre punktum, vil det også i andre tilfeller vere behov for mindre tilpasningar. Det forutsetter at løyvet er utforma på en måte som opner for slike tilpasningar.

Fjerde ledd. Førebuande arbeid kan starte samstundes med at varsel blir gitt. Ved ferdsel på nabogrunn skal landmålarpersonalet på oppmoding vise fram avtale om oppdrag. Ferdselsretten gjeld ikkje motorisert ferdsel, jf. § 41 fjerde ledd. Retten kan også gjelde ferdsel på tredjepart sin eigedom når dette f.eks. er nødvendig for å oppsøkje fastmerke o.l.

Sjette ledd. Oppmålingsforretning går føre seg i marka slik at partane ved sjølvsyn kan ta stilling til korleis grenser og rettar ligg i terrenget. I nokre tilfelle kan forretninga likevel haldast på anna måte, så kalla «kontorforretning», jf. matrikkelforskrifta § 40. Reglar om varsling og proklama er flytta til § 36.

Til § 34

Første ledd tredje punktum. «Sentral matrikkelstyresmakt» blir endra til «matrikkelstyresmakta».

Forskriftsheimelen i *femte ledd* er uendra. Legg merke til at heimelen omfattar også gir høve til å gje nærare reglar om foreløpig merking av grenser tidlegare gitt i § 10 femte ledd, jf. Ot. prp. nr. 57 (2006-2007) merknad til §§ 6 og 10.

Til § 35

Føresegna svarar til § 35 i 2005-lova. Bestilling av oppmålingsforretning dannar grunnlaget for ein bindande avtale om utføring av oppmålingsforretning. Ved bestilling skal det derfor nyttast standardisert avtaledokument, oppdragsavtale. Avtaledokumentet bør mellom anna innehalde føresegner om kor lenge oppdraget varer og vilkår for å seie opp oppdraget, kven som er ansvarleg landmålar, ansvar om saka blir nekta matrikkelført, føretaket sine fullmakter til å opptre på vegner av oppdragsgivar, vederlag, klageordningar og teieplikt. Bestillinga rettast til eit landmålarføretak.

Til § 36

Første ledd opnar for ulike former for varsling. Alle partar har krav på å bli varsla. Dersom grensene er heilt klare, merkte, nøyaktig kartfeste (koordinatbestemde) og ikkje skal endrast gjennom forretninga, kan det bli orientert om dette i innkallinga, slik at desse partane ikkje treng å møte til forretninga i marka.

Innkallinga må opplyse om korleis og til kven eventuell klage skal setjast fram, under dette om klagefristen.

Andre ledd. For kvart oppdrag skal det vere ein ansvarleg landmålar. Landmålararen skal på ein nøytral måte ta vare på interessene til alle partar saka vedkjem, sjølv om landmålararen er engasjert og betalt av éin part. Landmålararen må vurdere kven saka vedkjem som partar, mellom anna med utgangspunkt i forvaltningslova § 2 bokstav e. Eigar og festar av eigedom med grenser som vedkjem forretninga vil alltid vere part. Det må vurderast om også andre som har rettar, f.eks. vegrett, kjem bort i saka på ein slik måte at dei må sjåast på som part. Den som eventuelt har kjøpekontrakt på arealet vil normalt ikkje vere part, heller ikkje panthavarar. Ei anna sak er at pant kan vere til hinder for at f.eks. arealoverføring kan gjennomførast utan å innhente pantefråfall eller samtykke frå panthavarar. Departementet viser elles til omtalen i Ot. prp. nr. 70 (2004-2005) kap. 10.1.4 og NOU 1999: 1 kap. 15.4.3 om kven som er partar i oppmålingsforretning.

At landmålar «utfører» oppdraget, er ikkje til hinder for at ulike delar av oppdraget kan utførast av andre representantar for landmålarføretaket, men det må skje under fagleg leiing av ansvarleg landmålar.

Tredje ledd. Dersom ansvarleg landmålar eller personale vedkommande er leiar for, eller nokon som står nokon av desse nær, har eller får økonomisk eller personleg interesse i det oppmålingsoppdraget gjeld, skal partane straks få opplysning om dette. Opplysningsplikta gjeld også dersom slike forhold er til stades for andre tilsette ved det aktuelle kontoret eller føretaket sjølv. Dersom føretaket har fleire einingar som utfører oppmålingsforretningar frå same kontorstad, reknast dei som eit kontor. Med uttrykket "nokon som står nokon av desse nær" er meint personar og føretak som nemnd i lov om eigedomsmeikling § 5-3 sjuande ledd. For matrikkelføringa gjeld krava om ugilde i forvaltningsloven kapittel II.

Fjerde ledd. Departementet vil i forskrift gi reglar om korleis landmålar skal stille seg der saker stansar opp fordi det viser seg nyttelaust å få klarlagt kven som er part eller kvar varsel skal sendast. Ofte er kunngjering av proklama då einaste veg å gå.

Til § 37

Landmålarføretaket skal føre oversikt (journal) over bestilte og gjennomførte oppdrag. Føreseigna svarar til § 37 i 2005-lova.

Departementet legg som i 2005-lova til grunn at det blir utforma standard formular eller standard edb-basert opplegg for journalføring, og at det blir gitt forskrifter om kva for dokument som skal oppbevarast.

For offentlege organ gjeld dessutan føresegnene om offentlege arkiv, jf. lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv.

Til § 38

Føreseigna gjelder krav til føretak, under dette enkeltpersonføretak, eller offentlig eining som skal operere som landmålarføretak, og til ansvarleg landmålar.

Landmålarføretaket må ha person med gyldig landmålarbrev som kan fungere som ansvarleg landmålar på kvar kontorstad. Berre ansvarleg landmålar kan underskrive krav om matrikkelføring, jf. § 8.

Landmålarføretaket må ha fast forretningsstad, og ikkje vere insolvent. Føretaket må ha forsikring eller anna trygging som dekker ansvaret til føretaket og ansvarleg landmålar. Ansvarleg landmålar må sjølv forsikre seg om at trygginga også gjeld det personlege ansvaret vedkommande har for sine saker. Kravet om fast kontorstad gjeld berre landmålarverksemda til føretaket. Kravet er ikkje til hinder for at føretak som driv anna form for verksemd, for eksempel rådgjeving innan arealplanlegging, organiserer dette på andre måtar eller driv dette frå kontorstadar utan tilsett ansvarleg landmålar.

Nærare krav for å kunne ta oppdrag som landmålarføretak blir fastsette i forskrift. Krava kan m.a. gjelde organisering, rutinar for kvalitetssikring, fagleg kompetanse, økonomisk tryggleik, arkivering o.a.

Nærare krav for å få landmålarbrev blir også fastsette i forskrift. Krava skal sikre at ansvarleg landmålar kan stå ansvarleg for alle typar oppmålingsforretningar og fremje krav om matrikkelføring på vegner av oppdragsgivar. Krava til fagleg kompetanse skal vere baserte på utdanning og praksis. Det same gjeld krav til prøve, register over innehavarar av landmålarbrev, personer som har søkt landmålarbrev eller fått slikt brev trekt tilbake, gebyr for å få landmålabrev, prøve og andre vilkår for å få eller inneha landmålarbrev.

Det gjeld eigne reglar om fagleg kompetanse o.a. for saker som blir utførte av jordskifteretten.

Sjette ledd opnar for å gi føresegner om mellombels tenesteyting, og er tatt inn som del av gjennomføringa av direktiv 2005/36/EF (yrkeskvalifikasjonsdirektivet), jf. kap. xx. Direktivet gjeld borgarar i ein medlemsstat som ønskjer å utøve eit lovregulert yrke i annan medlemsstat (vertsstat). Føresegna svarer til lov om eigedomsmekling § 2-1 fjerde ledd. Direktiv 2005/36/EF er endra med direktiv 2013/55/EU, men endringa er i skrivande stund ikkje tatt inn i EØS-avtala. Gjennomføringa av slike endringar vil bli følgt opp i forskrift.

Til overskrifta kapittel 8

Kapittel 8 omhandlar ikkje berre føresegner om geodetisk grunnlag, men også føresegner om oppmålingsarbeid meir generelt, vedtak om fjerning av merker og signal o.a.

Til § 39

Andre ledd. Kommunen vil fortsatt kunne ha behov for å supplere nasjonale data med eigne data i arbeidet med adresser og bygningsopplysningar. Det er praktisk å sjå dette arbeidet i samband med arbeidet med det offentlege kartgrunnlaget, jf. plan- og bygningsloven § 2-1.

Til § 42

Føresegna er utvida til også å gjelde fjerning av grensemerke, under dette utgått eller ugyldig grensemerke, eller merke som kan forvekslast med gyldig grensemerke.

Første ledd slår fast at eigar og festar kan krevje merke og signal fjerna dersom bruken av eigedommen gjer dette nødvendig.

Andre ledd slår fast kva for styresmakter som kan krevje fjerning i situasjonar der merke og signal er utforma og plasserte slik at det kan medføre forveksling med nærliggjande fastmerke og tilhøyrande signal.

Tredje ledd slår fast kva for styresmakter som kan krevje fjerning av utgått eller ugyldig grensemerke, eller merke som kan forvekslast med gyldig grensemerke. Andre punktum presiserer at landmålarføretak av eige tiltak skal fjerne merke som føretaket har satt ned feil.

Fjerde ledd svarer til gjeldande tredje ledd. Ingen kan krevje å få fjerna fastmerke og signal som inngår i overordna nasjonalt grunnlag eller basispunkt eller monumentale fastmerke.

Femte ledd svarer til gjeldande første ledd andre punktum.

Sjette ledd svarer til gjeldande fjerde ledd.

Sjuande ledd slår fast kven som kan fjerne grensemerke, under dette utgått eller ugyldig grensemerke, eller merke som kan forvekslast med gyldig grensemerke.

Til § 46

Første ledd reknar opp vedtak, avgjersler og handlingar som det er klagerett på, uavhengig av om desse er å rekne som enkeltvedtak etter definisjonen i forvaltningslova eller ei.

Avgjerd i sak som leier fram til vedtak, avgjersle eller handling som går fram av bokstavopprekninga, er ikkje å rekne som ei sjølvstendig avgjerd. Klage på slik avgjerd må takast med i eventuell klage over det endelege vedtaket, avgjerda eller handlinga.

Opprekninga i første ledd er meint å vere dekkjande også for enkeltvedtak etter forvaltningslova. I den grad opprekninga ikkje er dekkjande for eventuelle andre sjølvstendige enkeltvedtak etter matrikkellova, vil slike vedtak vere omfatta av reglane om klagerett, varsel mv. i forvaltningslova.

Lova har ikkje føresegner om klage på landmålarføretak. Ein part som meiner at grensene skal gå ein annan stad enn slik dei er klarlagt i forretninga, vil måtte krevje ny forretning eller føre saka inn for domstolane. Part som er misnøgd med prisen til landmålarføretaket eller liknande, må eventuelt klage til forbrukarstyresmaktene. Det same gjeld når kommunen utfører forretninga med unnatak som nemnd i bokstav m.

I ein overgangsperiode ser departementet ikkje bort frå at partar og andre med rettsleg klageinteresse ved ein feil klagar forhold inn for kommunen som skulle ha vore retta mot landmålarføretaket. Her vil plikta til kommunen vere avgrensa til formell avvising og rettleiing om kva for prosedyrar som gjeld for slike klager.

Bokstav a gir klagerett på matrikkelføring som skjer på grunnlag av oppmålingsforretning, jf. § 6, under dette avvisning av krav om matrikkelføring, jf. § 22, og utferding av matrikkelbrev jf. § 24. Klageretten gjeld òg matrikkelføring utan at oppmålingsforretninga er avslutta, jf. § 6 andre ledd første punktum. Klageretten gjeld òg avslag om matrikkelføring, under dette avslag om matrikkelføring utan at oppmålingsforretninga er fullført. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav a, men omfattar no ikkje feil knytt til varslings og utføring av oppmålingsforretninga.

Bokstav b gir klagerett på vedtak om å fullføre oppmålingsforretning som ikkje er fullført innan fastsatt tid, jf. § 6 andre ledd tredje ledd. Føreseгна var tidlegare omfatta av klageretten etter bokstav a.

Bokstav c gir klagerett når det gjeld avgjerd etter § 7 tredje ledd om krava til klarlagd grense er oppfylt eller ikkje. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav b. Endringa er av redaksjonell art.

Bokstav d gir klagerett på matrikkelføring av eigarseksjon etter § 11 a. Føreseгна er ny.

Bokstav e gir klagerett på samanslåing, jf. § 18, under dette avvisning av krav om samanslåing. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav c.

Bokstav f gir klagerett på føring av referanse til avtale om eksisterande grense i matrikkelen, jf. § 19, under dette nekting av å føre slik referanse. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav d. Endringa er ei tilpassing til endringa av § 19.

Bokstav g gir klagerett på fastsetjing av kva for matrikkeleiningar som skal registrerast som ein samla fast eigedom, jf. § 20, under dette avvisning av krav om å opprette eller endre slik oppføring. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav e.

Bokstav h gir klagerett på fastsetjing av offisiell adresse, jf. § 21. Klageretten gjeld kva for gate ein bygning (eventuelt eigedom, inngang eller bustad) skal ha adresse til, og fastsetjing av husnummer, bokstav, bustadnummer og tilleggsnamn. Klageretten skal sikre mot feil ved innhaldet i kommunens tildeling. Klageretten gjelder ikkje avgjerda om å tildele eller endre ei adresse. Kommunens vedtak om å innføre vegadresser i heile eller deler av kommunen kan følgelig ikkje påklagast. Det same gjelder kommunens avgjerd om kva for adresseparsellar som skal tildelast eige namn eller ei. Nærare regler om dette blir gjeve i forskrift. Vedtak om skrivemåten for gate-, veg-, gangveg- eller områdenamn, og eventuelt adressenamn, blir gjort i medhald av stadnamnlova og følgjer reglane for klage i den lova. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav f.

Bokstav i gir klagerett på sletting av matrikkeleining etter § 26 første ledd. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav g.

Bokstav j gir klagerett når krav om retting av matrikkelen etter § 26 andre eller tredje ledd, ikkje blir komme i møte. Det er med unntak som nemnd i § 26 andre ledd andre punktum, ikkje høve til å krevje retting av opplysningar om grenser. Avslag på slikt krav kan såleis ikkje påklagast. Retting av grenser følgjer reglane i §§ 17 og 19. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav h, men rekkevidda er endra som følgjer av endringa av § 26.

Bokstav k gir klagerett når det gjeld avslag på innsyn i matrikkelen etter § 29, under dette avslag på å utferde matrikkelbrev. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav i.

Bokstav l gir klagerett når det gjeld avslag om utlevering av opplysningar frå matrikkelen etter § 30. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav j.

Gjeldande bokstav k om klage på gebyr, er ikkje ført vidare. Gebyr vil no bli fastsett i samsvar med gebyrregulativ fastsett av departementet i forskrift.

Gjeldande bokstav l om klage på avslag på rekvisisjon av oppmålingsforretning, er ikkje ført vidare.

Bokstav m gir klagerett på tildeling og tilbaketrekking av landmålarbrev etter § 30 andre og tredje ledd. Føreseгна er ny.

Bokstav n gir klagerett på vedtak om tvangsmulkt etter § 48. Føreseгна svarer til gjeldande bokstav i. Endringa er av redaksjonell art.

Andre ledd. Klage skjer etter reglane i forvaltningslova, under dette også omgjeriing av vedtak. Kven som kan klage på ei avgjerd følgjer av ei vurdering av partsomgrepet og rettsleg klageinteresse. Part som opplysningane i matrikkelen har direkte verknad for, vil alltid kunne klage. I visse tilfelle vil landmålarføretaket ha slik rettsleg interesse at det sjølv vil kunne fremje klage, for eksempel når kommunen avviser kravet om matrikkelføring fordi kommunen meiner det er feil i det tekniske målearbeidet.

I samsvar med forvaltningslova er fristen for å klage 3 veker frå det tidspunktet då underretning om vedtaket har komme fram til vedkommande part eller representant for vedkommande. For den som ikkje har motteke underretning om vedtaket, går fristen frå det tidspunktet då vedkommande har skaffa seg kjennskap til vedtaket eller burde ha skaffa seg kjennskap til det. For dei saker der det skal utferdast matrikkelbrev etter § 24 går klagefristen frå det tidspunktet då matrikkelbrevet er motteke, eller på annan måte komme den som har klagerett (eller representant for vedkommande, her landmålarføretaket) til underretning.

I saker som handterast av eit landmålarføretak, skal landmålarføretaket ha underretninga. Landmålarføretaket er ansvarleg etter kontrakt for å syte for at klienten deira er underretta i den grada dette er nødvendig. Tilføyiinga om at det er landmålarføretaket som skal få førehandsvarsel må forståast i samsvar med forvaltningslova § 16 og § 27. Det er landmålarføretaket som er adressat og partsrepresentant i eit krav om matrikkelføring. I fall kravet frå landmålarføretaket med tilhøyrande dokumentasjon blir godkjent, er førehandsvarsel om matrikkelføring ikkje nødvendig. Matrikkelføringa er då i samsvar med ønsket frå landmålarføretaket.

Tredje ledd gjeld klageinstans. Matrikkelstyresmakta er klageinstans for kommunale vedtak, avgjersler og handlingar som det er klagerett på etter første ledd. Departementet er klageinstans for vedtak, avgjersler og handlingar som det er klagerett på etter første ledd, som blir gjort av matrikkelstyresmakta, men tek sikte på å delegere denne kompetansen til eigna klageorgan.

Fjerde ledd opner for å gi føresegner om klage. Primært vil dette gjelde vedtak, avgjersler og handlingar som ikkje er enkeltvedtak. Eventuelle forskrifter om enkeltvedtak vil vere avgrensa av forvaltningslova med forskrifter.

Til § 47

Endringa er ein konsekvens av endringa i § 42 som er utvida til også å gjelde fjerning av grensemerke.

Til § 48

«Sentral matrikkelstyresmakt» blir endra til «matrikkelstyresmakta».

Til endringar i plan- og bygningsloven

Til § 20-1 første ledd bokstav m

Bokstav m reknar opp eigedomstiltak som krev løyve etter plan- og bygningsloven, jf. matrikkellova. Det omfattar for det første tiltak som gjelder oppretting av ny eigedom, det vil si ny grunneigedom, ny anleggseigedom og nytt jordsameige, og ny festegrunn for bortfeste som kan gjelde i meir enn ti år. I tillegg kommer tiltak som endrar grenser for slike matrikkeleiningar ut over reine justeringar, det vil si det som etter matrikkellova reknast som arealoverføring eller endring av grenser for festegrunn. Endring av grenser som kan handsamast som grensejustering krev ikkje løyve.

Endringa i ordlyden er ein konsekvens av endringa i matrikkellova § 6 første ledd bokstav d som opnar for endring av grenser for festegrunn som eiga sakstype i tillegg til arealoverføring mellom grunneigedom, anleggseigedom eller jordsameige.

Oppretting og endring av eigarseksjonar omfattast ikkje av føresegna. Det gjer heller ikkje matrikulering av eksisterande umatrikulert veg- og jernbanegrunn eller registrering av eksisterande jordsameige.

Til § 21-2 sjette ledd

Fjerde punktum er nytt. Kommunen kan etter ei konkret vurdering krevje at søknad som reiser spesielle oppmålingsfaglige spørsmål, blir utforma av føretak som fyller krava til landmålarføretak etter matrikkellova. Kommunens løyve skal vere dokumentert bl.a. med kart, slik at oppmålingsforretninga skal kunne gjennomførast utan noko tvil om kva løyvet går ut på og kva rom det er for å gjere tilpassingar i marka. Kommunen kan alltid krevje at søknaden er dokumentert slik at kommunen kan gi løyvet utan å måtte yte sakkyndig assistanse i samband med utforminga. Dersom søknaden ikkje tilfredsstillar slike krav, vil kommunen kunne sende den i retur med krav om at den blir utforma av autorisert landmålar.

Bruk av landmålarføretak til å utforme søknaden kan vere særleg aktuelt ved oppretting eller endring av anleggseigedom, saker som krev koordinatfesta stikningsplan eller når det er behov for å opprette matrikkeleining utan fullført oppmålingsforretning. Det same gjeld saker som skal ha trinnvis handsaming i form av rammeløyve og igangsettingsløyve.

Deling av ein enkel grunneigedomsteig i to, der alle eksisterande grenser er oppmålt i tidlegare oppmålingsforretningar, vil normalt kunne handterast av tiltakshavar sjølv utan bistand frå autorisert landmålar. Det er heller inga grunn for kommunen til å krevje at søknaden blir utforma av landmålarføretak sjølv i kompliserte saker om kommunen frå starten blir presentert for ein eintydig søknad utan vesentlege manglar.

Nokre saker kan reise kompliserte privatrettslege eller oppmålingsfaglige spørsmål under oppmålingsforretninga, for eksempel omgjerding av festegrunn til grunneigedom eller anna klarlegging av eksisterande grenser. Det betyr ikkje at desse spørsmåla må reist ut i søknaden. Kommunen kan derfor til vanleg ikkje sette krav om at landmålarføretak må utforme søknad av den grunn. Vanskelege offentlegrettslege spørsmål i samband med søknaden, for eksempel om ein umatrikulert festegrunn som skal gjerast om til grunneigedom, blei lovleg oppretta i si tid, eller tilhøvet til vedtatt arealplan, må kommunen også ta stilling til utan å kunne krevje at søknaden er tilrettelagt av kyndig landmålarføretak.

Det kan fastsettast nærare krav til søknaden i forskrift, jf. § 21-2 sjuande ledd.

Til § 21-9 fjerde ledd

Løyvet fell bort dersom det ikkje er satt fram krav om matrikkelføring innan tre år etter at løyvet er gitt. Dersom vilkåra for matrikkelføring ikkje er til stades, skal matrikkelstyresmakta setje ein frist for å rette kravet. Fristen etter andre punktum skal ikkje setjast vesentleg kortare eller lengre enn om saka hadde latt seg handsame etter første punktum.

Til endringar i eierseksjonsloven

Det er lagt fram forslag til revisjon av eierseksjonsloven, jf. NOU 2014: 6. Forslaget her refererer til gjeldande lov. Forslaget vil måtte tilpassast eventuelle endringar som følgje av det vidare arbeidet med NOU 2014: 6.

Til § 7 andre og femte ledd

Andre ledd fjerde punktum opphevast. Rekvisisjon av oppmålingsforretning faller bort. I staden skal det setjast fram krav om matrikkelføring av forretninga. Kravet sendast til matrikkelstyresmakta.

Femte ledd. Kommunen vil no ikkje ha lovpålagt ansvar for oppmålingsforretning eller matrikkelføring som gjeld seksjonering. Føresegna om kommunalt gebyr for oppmåling og matrikkelbrev faller derfor bort. Betaling for eventuell oppmålingsforretning vil bli fastsett etter avtale med ansvarleg landmålarføretak. I tillegg vil matrikkelstyresmakta kunne krevje gebyr for matrikkelføring og utferding av matrikkelbrev. Slikt gebyr skal krevjast av kommunen saman med tinglysingsgebyret.

Til § 9 andre ledd

Matrikkelbrev blir utarbeida av matrikkelstyresmakta, jf. matrikkellova § 24.

Til § 11 første ledd

Eigarseksjon blir oppretta i matrikkelen av matrikkelstyresmakta, jf. matrikkellova § 11 a. I utgangspunktet vil dette vere Kartverket. Opprettinga kan dermed skje samstundes med tinglysinga. Der kommunen finn det tenleg å føre slike opplysningar sjølv og kommunen har kapasitet og fagleg kompetanse til dette, kan oppgåva overlatast til kommunen, jf. matrikkelloven § 5 a.

Til iverksettingsføresegna

Lova gjeld frå det tidspunkt Kongen fastset. Dei ulike endringane kan setjast delvis i verk, og frå ulik tid. Det kan for eksempel gjelde einskilte føresegner som reglane om endring av festegrunn.

Forslag til lov om endringar i lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedsregistrering (matrikkellova) o.a.

I

I lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedsregistrering (matrikkellova) blir gjort følgjande endringar:

§ 3 bokstav g, h, m og n skal lyde:

- g) *matrikkelstyresmakta*: det statsorganet som forvaltar matrikkelen,
- h) *oppmålingsforretning*: den oppgåva som går ut på å klarleggje og beskrive grenser og rettar til fast eigedom, og gi nødvendig dokumentasjon for *krav om* matrikkelføring, jf. § 33,
- m) *landmålarføretak*: føretak eller offentleg eining som oppfyller krava i denne lova til å utføre oppmålingsforretning,
- n) *ansvarleg landmålar*: representant for landmålarføretak som av føretaket er satt til å leie ei oppmålingsforretning.

§ 4 tredje og fjerde ledd skal lyde:

Matrikkelen kan peike til opplysningar knytt til fast eigedom i andre registre.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om innhald i matrikkelen, *under dette om grenser for bruksretter.*

§ 5 a skal lyde:

§ 5 a Matrikkelstyresmakta

Matrikkelstyresmakta skal syte for ordning, drift og forvaltning av matrikkelen.

Matrikkelstyresmakta kan etter avtale overlate til *kommunen oppgåver og mynde som høyrer til matrikkelstyresmakta.*

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om *matrikkelstyresmakta*, under dette om *overføring av oppgåver og mynde til kommunar.*

§ 6 første og andre ledd skal lyde:

Oppmålingsforretning skal haldast før følgjande kan førast inn i matrikkelen:

- a) ny grunneigedom, ny anleggseigedom, ny festegrunn eller nytt jordsameige,
- b) umatrikulert grunneigedom eller umatrikulert festegrunn,
- c) registrering av uregistert jordsameige eller endring i registrert sameigefordeling,
- d) opplysningar om arealoverføring, *endring av grenser for festegrunn*, grensejustering og klarlegging av eksisterande grense, eller
- e) eigarseksjon som omfattar uteareal, eller nytt eller endra uteareal til eksisterande eigarseksjon.

Når det ligg føre særlege grunnar, kan *matrikkelstyresmakta* etter søknad føre ny matrikkeleining inn i matrikkelen utan at oppmålingsforretninga er fullført. *Søknaden skal på førehand vere lagt fram for kommunen som kan stille krav til førebels merking og beskriving av grensene, og foreslå frist for fullføring. Dersom forretninga ikkje blir fullført innan fastsett tid, kan matrikkelstyresmakta gjere vedtak om å fullføre forretninga for rekninga til ansvarleg landmålar eller heimelshavar. Matrikkelstyresmaktas kostnader for å få fullført oppmålinga er særleg tvangsgrunnlag for utlegg og kan fullbyrdast etter lov om tvangsfullbyrdelse § 7-2 bokstav e.*

§ 6 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om *krav om oppmålingsforretning før matrikkelføring, under dette om fullføring av oppmålingsforretning.*

§ 7 tredje ledd skal lyde:

Matrikkelstyresmakta avgjer kva for eigedommar som fyller vilkåra i første og andre ledd, og noterer dette i matrikkelen.

§ 8 skal lyde:

§ 8 Krav om matrikkelføring

Krav om matrikkelføring i saker som krev oppmålingsforretning, skal utferdast av ansvarleg landmålar og sendast til matrikkelstyresmakta. Saman med krav om matrikkelføring, skal det leggjast ved dokumentasjon som er nødvendig for føring av matrikkelen og grunnboka.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om *vilkår for matrikkelføring, under dette om innhaldet i og utforminga av krav om matrikkelføring.*

Overskrifta til § 9 skal lyde:

§ 9 Kven som kan krevje matrikkelføring av ny matrikkeleining (matrikulering)

§ 9 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om kven som kan krevje *matrikulering.*

§ 10 skal lyde:

§ 10 Felles vilkår for å matrikkelføre ny matrikkeleining

Før ny grunneigedom, ny anleggseigedom, ny festegrunn eller nytt jordsameige kan opprettast i matrikkelen, må det liggje føre løyve etter plan- og bygningslova § 20-2. For innføring av ny eigarseksjon må det liggje føre kommunalt seksjoneringsvedtak etter eigarseksjonslova § 9.

Ny matrikkeleining kan berre opprettast når det er klart kva for matrikkeleining eller matrikkeleiningar den nye eininga blir utskilt frå eller oppretta på.

Ny matrikkeleining kan *etter søknad* opprettast med delar frå fleire matrikkeleiningar med ulike heimelshavarar dersom vilkåra for å slå saman delane elles er oppfylte.

Ny matrikkeleining kan *etter søknad* opprettast sjølv om nokon av dei eksisterande grensene ikkje er merkte og målte, dersom dette ikkje er til ulempe for utnytting av matrikkeleininga, og:

- a) det er godtgjort at vedkommande grense er omstridd,
- b) eininga er så stor at det er urimeleg å krevje oppmåling av vedkommande grense, eller
- c) det av andre grunnar ikkje er formålstenleg å krevje måling eller merking av vedkommande grense.

Ny matrikkeleining kan også førast inn i matrikkelen når opprettinga er bestemt av jordskifteretten.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om matrikkelføring av ny matrikkeleining, under dette om unnatak frå plikt til matrikulering, og *innskrenke og utvide vilkåra for matrikulering*.

Ny § 11 a skal lyde:

§ 11 a Særskilt om matrikkelføring av eigarseksjon

Matrikkelstyresmakta skal føre ny eigarseksjon inn i matrikkelen når kommunen har gitt løyve til seksjonering, og klagefristen etter eigarseksjonslova er gått ut. For eigarseksjon med eige uteareal skal det vere halde oppmålingsforretning, jf. § 6. Tilsvarende gjeld ved endring av seksjon som følgje av nytt eller endra uteareal.

§ 12 fjerde til sjette ledd skal lyde:

Før matrikkelføring av endring av grenser for festegrunn som går ut over justeringar som kan handsamast etter § 16, må det vere gitt løyve som for oppretting av ny festegrunn. Det må dessutan liggje føre nødvendige fråsegner om endring av festerett, pantefråfall og konsesjonar for det aktuelle arealet.

Oppmålingsforretning som endrar grensene for festerett, kan krevjast av dei som er nemnde i § 9 første ledd bokstav a og f. Endring av grenser som omfattar umatrikulerte einingar, kan berre skje i sak som er kravd etter § 9 første ledd bokstav f, og berre samtidig med at einingane blir matrikulerte. Det må liggje føre samtykke frå festaren.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om matrikkelføring av festegrunn, under dette om kven som kan krevje dette.

§ 14 første ledd skal lyde:

Jordsameige kan registrerast i matrikkelen med eige matrikkelnummer når det er gjort sannsynleg at eininga er eit jordsameige. Jordsameige kan registrerast sjølv om det ikkje er fullstendig avklart kven som har partar i sameiget og kor store partane er. Føresegnene i § 10 fjerde og femte ledd gjeld tilsvarende.

§ 16 første til femte ledd skal lyde:

Grense mellom matrikkeleiningar kan justerast utan at det blir innhenta fråsegn om pantefråfall. *Dette gjeld tilsvarende for justering av grense mellom festegrunn og grunneigedom eller jordsameiget som festegrunnen er del av.* Grense kan ikkje justerast i strid med føresegn gitt i eller i medhald av anna lovgiving.

Ved justering kan berre mindre areal overførast mellom dei aktuelle einingane. Einsidig overføring av mindre areal kan utførast som grensejustering.

Panterett og festerett følgjer dei nye grensene slik dei blir fastlagt ved grensejustering.

Føresegn om panterett gjeld tilsvarende for andre rettar så langt det passar.

Grensejustering kan krevjast av dei som er nemnde i § 9. *Endra grenser for festerett kan berre matrikkelførast når det ligg føre samtykke frå festaren.* Grensejustering av umatrikulert eining kan berre skje samstundes med at eininga blir matrikulert.

§ 17 skal lyde:

§ 17 Klarlegging av eksisterande grense

Følgjande kan krevje *matrikkelføring* av klarlegging av eksisterande grenser *eller punktbeste* utført som særskilt forretning:

- a) nokon som har grunnboksheimel som eigar eller festar til den aktuelle matrikkeleininga, eller
- b) staten, statsføretak, fylkeskommune eller kommune.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om klarlegging av eksisterande grense, under dette *grense for varig bruksrett som gjelder del av grunneigedom, anleggseigedom, jordsameige eller festegrunn.* Departementet kan på same måte gi reglar om kven som kan krevje slik matrikkelføring og frita frå krav om oppmålingsforretning.

§ 19 skal lyde:

§ 19 Referanse til dokument om grenser (stadfesting)

Matrikelstyresmakta kan ta inn i matrikkelen referansar til avtaler om

- a) eksisterande grense som ikkje tidlegare er fastlagt i oppmålingsforretning eller i tilsvarende forretning etter anna eller tidlegare lovgiving
- b) *grense for varig bruksrett som gjelder del av grunneigedom, anleggseigedom, jordsameige eller festegrunn.*

Departementet kan i forskrift sette krav om at slik avtale berre kan tinglysast dersom avtala har referanse i matrikkelen.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om avtaler om *grense* som kan få referanse i matrikkelen, under dette innskrenke og utvide kva for avtaler som kan få slik referanse.

§ 22 første til fjerde ledd skal lyde:

Krav om matrikkelføring skal behandlast utan unødige opphald. Krav om matrikkelføring som ikkje tilfredsstiller vilkåra etter denne lova, skal avvist. Avvisinga skal vere skriftleg og grunngitt. Dersom kravet har mindre manglar, kan matrikkelføring likevel skje. Det skal setjast frist for å rette mangelen.

Matrikkelstyresmakta skal også føre inn opplysningar frå saker for dei ordinære domstolane, jordskifteretten eller tilsvarende særdomstol. Føresegnene i første ledd gjeld så langt dei passar også for matrikkelføring av slike opplysningar.

Offentlege organ skal føre opplysningar i matrikkelen når det er bestemt i lov eller forskrift eller etter avtale med matrikkelstyresmakta. Matrikkelstyresmakta kan få utlevert frå folkeregisteret og andre administrative register opplysningar som skal brukast i matrikkelen.

Føring av opplysningar i matrikkelen kan berre utførast av person som er godkjend av matrikkelstyresmakta. Ansvarleg landmålar kan ikkje matrikkelføre opplysningar om oppmålingsforretning som vedkommande står ansvarleg for eller har deltatt i. Det same gjeld andre ansvarlege landmålarar på same kontor eller nokre av deira underordna eller medhjelparar.

§ 22 sjuande ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om føring av matrikkelen og organ som kan utføre matrikkelføringsoppgåver, under dette om informasjon til heimelshavar eller andre saka vedkjem, om tidsfristar, rapportering, kvalitetssikring og oppbevaring av matrikelopplysningar, og om godkjenning av person som skal føre opplysningar i matrikkelen.

§ 23 første og andre ledd skal lyde:

Matrikkelstyresmakta tildeler matrikelnummer ved innføring av matrikkeleining i matrikkelen.

Matrikkelstyresmakta kan tildele nytt matrikelnummer til matrikkeleining som ikkje er nummerert i samsvar med føresegnene i denne lova.

§ 24 første ledd skal lyde:

Så snart oppretting av ny matrikkeleining, samanslåing, endring av eigarseksjon eller arealoverføring er ført i matrikkelen, skal matrikkelstyresmakta sende melding om dette til tinglysing.

§ 24 tredje ledd skal lyde:

Så snart matrikkelstyresmakta har fått melding om at tinglysing er utført som føresett, skal den fullføre matrikkelføringa, og stadfeste dette ved å utferde matrikelbrev. Tidspunktet for endeleg oppretting, samanslåing, endring eller arealoverføring, skal reknast samstundes med tinglysinga. Matrikkelstyresmakta skal sende matrikelbrevet til landmålarføretaket. Er grense mot tilgrensande matrikkeleiningar merkt eller målt inn på

nytt, skal *matrikkelstyresmakta* sende relevant matrikkelbrev til eigarar og eventuelle festarar av desse einingane. I oversendinga skal det opplysast om høve til klage og klagefristar.

§ 25 tredje til femte ledd skal lyde:

Kommunen skal føre opplysningar om pålegg som gjeld bruk av grunn og bygningar straks kommunen har vedteke, endra eller oppheva pålegget.

Kommunen skal elles føre inn opplysningar på grunnlag av anna kommunal saksbehandling når det i lov eller forskrift er fastsett at vedkommande opplysningar skal førast i matrikkelen.

Kommunen kan etter avtale overlate til annan kommune, til interkommunal styresmakt, eller til matrikkelstyresmakta å føre matrikkelen på sine vegner.

§ 26 første til tredje ledd skal lyde:

Matrikkelstyresmakta kan slette matrikkeleining frå matrikkelen dersom eininga er urett oppretta. Det same gjeld for matrikkeleining som fysisk ikkje lenger eksisterer. Dersom eininga er ført inn i grunnboka, kan ho berre slettast i matrikkelen dersom ho samtidig blir sletta i grunnboka.

Opplysningar om grenser kan berre rettast på grunnlag av ny oppmålingsforretning, jf. § 17, rettskraftig avgjerd ved domstolane, jf. § 22 andre ledd, eller avtale mellom partane når vilkåra for dette er til stades, jf. § 19. Matrikkelstyresmakta kan likevel rette slike opplysningar etter krav frå ein part når det blir dokumentert at opplysningane er urette og dette skyldast feil i vedlikehaldet av matrikkelen.

Andre opplysningar kan rettast av organet som fører opplysningane, dersom dei er urette, ufullstendige, grunnlaget for registreringa har falle bort eller det ikkje er høve til å behandle dei i matrikkelen. Organet skal rette opplysningane når ein part set fram krav om det og kan dokumentere at det er grunnlag for å rette opplysningane. Matrikkelstyresmakta kan av eige tiltak rette opplysningane når dette har vesentleg å seie for matrikkelen som eit einsarta og påliteleg register.

§ 27 første ledd skal lyde:

Matrikkelstyresmakta eller kommunen kan påleggje eigar, rettshavar eller leigar til eigedom, bygning eller bygningsdel å framskaffe opplysningar om eksisterande matrikkeleiningar, bygningar, bustader og adresser, når det går fram av lov eller forskrift at matrikkelen skal innehalde slike opplysningar. Dersom eigar eller rettshavar til fast eigedom har plikt til å gi slike opplysningar til skattestyresmakta, kan skattestyresmakta rapportere opplysningane vidare til *matrikkelstyresmakta* etter reglar fastsett av departementet i forskrift. Skattestyresmakta kan utføre slik rapportering utan hinder av teieplikta etter ligningsloven.

§ 28 skal lyde:

§ 28 Tilsyn med matrikkelføringa

Matrikkelstyresmakta skal føre tilsyn med at matrikkelen blir ført i samsvar med lov og forskrift, og kan gi pålegg om retting av opplysningar eller andre tiltak for å rette opp manglar ved måten føringa skjer på.

§ 29 første og andre ledd skal lyde:

Alle har rett til innsyn i matrikkelen. *Matrikkelstyresmakta* og kommunane skal syte for at informasjon om matrikkelen er tilgjengeleg på førespurnad.

Matrikkelstyresmakta skal utferde matrikkelbrev når nokon som er nemnde i § 9 krev det.

§ 30 første og andre ledd skal lyde:

Matrikelopplysningar og andre opplysningar om eigedomsoppmåling kan utleverast:

- a) for offentleg planlegging, saksbehandling og administrasjon,
- b) for oppgåver etter denne lova, plan- og bygningslova eller eigarseksjonslova,
- c) ved søknad om offentleg løyve, eller
- d) for å ta hand om andre interesser knytte til rådvelde over matrikkeleiningar eller bruken av dei.

Matrikelinformasjon og andre opplysningar om eigedomsoppmåling kan utleverast for andre formål dersom den som får opplysningane utlevert skal ta i vare ei rettkommen interesse, og omsynet til personvernet for dei registrerte ikkje overstig denne interessa.

§ 30 femte ledd skal lyde:

Den som handsamar opplysningar frå matrikkelen, skal ikkje utlevere opplysningane dersom vitale personlege eller offentlege interesser tilseier dette.

§ 31 andre ledd skal lyde:

Ved innsyn i matrikkelen, og til bruk i oppmålingsforretningar etter denne lova, skal det saman med opplysningar frå matrikkelen vere tilgjengeleg kart som viser tekniske og topografiske forhold på og i nærleiken av vedkommande matrikkeleining. Kommunen skal stille til rådvelde for *matrikkelstyresmakta* dei opplysningane frå kommunen sitt kartverk som er nødvendige for å framstille slike kart.

§ 32 skal lyde:

§ 32 Offentlege gebyr og betaling for matrikelopplysningar

Kommunen og *matrikkelstyresmakta* kan ta gebyr for *matrikkelføring*, utferding av matrikkelbrev og anna arbeid etter lova her etter regulativ fastsett av *departementet i forskrift*.

Det kan krevjast betaling for opplysningar frå matrikkelen. Det kan ikkje takast gebyr eller anna betaling for innsyn i matrikkelen ved personleg frammøte hos *kommunen* eller *matrikkelstyresmakta*.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om *betaling* for opplysningar frå matrikkelen, under dette reglar om *fritak frå plikta til å betale gebyr*.

Kapittel 7 skal lyde:

Kapittel 7 Oppmålingsforretning, krav til landmålarføretak og ansvarleg landmålar o.a.

§ 33 første ledd skal lyde:

Oppmålingsforretning går ut på å klarleggje og beskrive grenser og rettar i tråd med partane sine påstandar og framlagde dokument, og elles bringe fram opplysningar og dokumentasjon som er nødvendig for matrikkelføring og eventuelt *tinglysing*.

§ 33 tredje og fjerde ledd skal lyde:

I forretning som gjeld oppretting av ny matrikkeleining eller arealoverføring, skal dei nye grensene merkjast i marka i samsvar med kommunalt løyve etter plan- og bygningslova. *Dersom det under forretninga kjem opp forhold som gjer det nødvendig eller formålstenleg å avvike frå kommunalt løyve, må avviket leggjast fram for kommunen til godkjenning.*

Partane og den som utfører forretninga, har tilgang til privat og offentleg eigedom. *Landmålarføretaket kan utføre oppmålingsarbeid i samband med forrentinga etter reglane i § 41.*

§ 33 sjette ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om *utføring* og dokumentasjon av oppmålingsforretning.

§ 34 første ledd tredje punktum skal lyde:

Koordinatane skal fastsetjast i eit geodetisk grunnlag godkjent av *matrikkelstyresmakta*.

§ 35 skal lyde:

§ 35 Bestilling av oppmålingsforretning

Avtale om oppmålingsforretning skal vere skriftleg, eller i likeverdig digitalt dokument, med innhald som blir fastsett av departementet i forskrift.

§ 36 skal lyde:

§ 36 Utføringa av oppdraget, varsling o.a.

Landmålarføretaket skal melde tid og stad for oppmålingsforretning til partane på etterviseleg måte med minst to vekers varsel. Partane kan godta kortare varsel eller

annan varslingsmåte. Innkallinga skal opplyse om kva forretninga går ut på, den vidare saksgangen og om høve til klage.

Landmålarføretaket skal peike ut ein ansvarleg landmålar for kvart oppdrag. Ansvarleg landmålar må ha gyldig landmålarbrev. Ansvarleg landmålar skal ta vare på alle partar sine interesser og utføre oppdraget i samsvar med god landmålarsskikk.

Om ansvarleg landmålar, landmålarføretaket eller nokon av dei tilsette ved kontoret som utfører oppmålingsforretninga eller nokon som står nokon av desse nær, har eller får økonomisk eller personleg interesse i det oppmålingsoppdraget gjeld, skal partane straks få opplysning om dette.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om varsling og om proklama.

§ 37 skal lyde:

§ 37 Journalføring og arkivering

Landmålarføretaket pliktar å føre journal over bestilte og gjennomførte oppdrag. Journalen og andre dokument som gjeld oppdraget skal oppbevarast i minst ti år etter at oppdraget er avslutta.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om journalføring og arkivering.

§ 38 skal lyde:

§ 38 Krav til landmålarføretak, tildeling av landmålarbrev o.a.

Verksemd som tek på seg oppgåver som landmålarføretak etter denne lova, må ha landmålar med gyldig landmålarbrev på kvar faste kontorstad. Landmålarføretaket må ha forsikring eller stille anna sikker trygding som dekkjer det ansvaret landmålarføretaket og ansvarleg landmålar kan pådra seg i samband med utføringa av oppmålingsforretningar.

Matrikelstyresmakta tildeler landmålarbrev etter søknad til personar som

- a) er egna til å drive eigedomssoppmåling
- b) har bestått godkjent eksamen
- c) har minst to års relevant erfaring etter bestått eksamen
- d) er myndig og er i stand til å oppfylle sine plikter etter kvart som dei forfell.

Landmålarbrev kan trekkjast tilbake ved brot på føresegner eller løyve gitt i eller i medhald av denne lova, plan- og bygningslova eller eigarseksjonslova, ved gjentekne åtvaringar eller dersom landmålararen ikkje lenger fyller vilkåra for landmålarbrev. Tilbaketrekking kan skje for eit bestemt tidsrom. Landmålar som ikkje lenger tilfredsstiller krava til å inneha landmålarbrev, skal sende melding om dette til matrikelstyresmakta innan 14 dagar.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om krav til landmålarføretak, under dette om trygd og organisering av drifta.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om krav til person som kan inneha landmålarbrev, om tildeling og tilbaketrekking av slikt brev og om gebyr for slikt brev.

Departementet kan i forskrift gi reglar om at eigedomslandmåling kan drivast mellombels av personar som er lovleg etablert i ein annan EØS-stat med sikte på å drive slik verksemd der, og om praktiseringa av slik verksemd, under dette gi unntak frå reglane i lova her.

Overskrift til kapittel 8 skal lyde:

Kapittel 8 Om geodetisk grunnlag, oppmålingsarbeid o.a.

§ 39 andre ledd skal lyde:

Kommunen skal bestemme ytterlegare geodetiske data når kommunale oppgåver etter lova her eller plan- og bygningslova krev det, og gjere dei tilgjengelege for brukarane av slike data.

§ 42 skal lyde:

§ 42 Fjerning av merke og signal

Eigar eller festar av grunn, kan krevje merke og signal fjerna dersom bruken av eigedommen dei står på gjer dette nødvendig.

Kommunen og staten sitt geodetiske fagorgan kan krevje at merke og signal blir fjerna dersom dei er utforma og plasserte slik at det kan medføre forveksling med nærliggjande fastmerke og tilhøyrande signal.

Kommunen, jordskifteretten og matrikkelstyresmakta kan krevje at utgått eller ugyldig grensemerke, eller merke som kan forvekslast med gyldig grensemerke, blir fjerna. Landmålarføretak skal av eige tiltak fjerne merke som føretaket har satt ned feil.

Fastmerke og signal som inngår i overordna nasjonalt grunnlag, kan ikkje krevjast fjerna. Det same gjeld basispunkt og monumentale fastmerke.

Fjerning av fastmerke eller signal skal utførast av eigaren av fastmerket eller signalet. Dersom det er gitt erstatning etter § 41, kan erstatningssummen krevjast heilt eller delvis tilbakebetalt ved fjerning etter første ledd, dersom summen overstig det tap som er lidd.

Fjerning av grensemerke, under dette utgått eller ugyldig grensemerke, eller merke som kan forvekslast med gyldig grensemerke, skal utførast av jordskifteretten eller landmålarføretak under leiing av ansvarleg landmålar. Fjerna skal dokumenterast og rapporterast til matrikkelstyresmakta.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om framgangsmåten ved fjerning av merke og signal.

§ 46 skal lyde:

§ 46 Klage

Det kan klagast over:

- a) matrikkelføring av saker som krev oppmålingsforretning etter § 6,
- b) vedtak om å fullføre oppmålingsforretning etter § 6 andre ledd tredje punktum,
- c) avgjersle om kva som er klarlagt grense etter § 7 tredje ledd,
- d) matrikkelføring av eigarseksjon etter § 11 a,
- e) samanslåing, jf. § 18,
- f) føring av referanse til *dokument om grenser*, jf. § 19,
- g) fastsetjing av samla fast eigedom, jf. § 20,
- h) tildeling av offisiell adresse med heimel i § 21,
- i) sletting av matrikkeleining med heimel i § 26 første ledd,
- j) avslag på krav om retting av opplysning i matrikkelen, jf. § 26 andre og tredje ledd,
- k) avslag på førespurnad om innsyn i matrikkelen etter § 29,
- l) utlevering av opplysningar frå matrikkelen, jf. § 30,
- m) tildeling og tilbaketrekking av landmålarbrev etter § 38 andre og tredje ledd,
- n) vedtak om tvangsmulkt, jf. § 48.

Reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova kapittel IV til VI gjeld tilsvarende så langt dei passar også for andre vedtak, avgjersler og handlingar nemnd i første ledd . Førehandsvarsel og underretning om vedtaket til klageinstansen i sak etter første ledd bokstav a og b skal sendast til landmålarføretaket.

Matrikelstyresmakta er klageinstans for vedtak, avgjersler og handlingar nemnd i første ledd gjort av kommunen når ikkje anna er bestemt. Departementet eller det klageorgan departementet utpeikar er klageinstans for vedtak, avgjersler og handlingar nemnd i første ledd gjort av matrikelstyresmakta.

Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om klage, under dette *utvide eller innskrenke kva for andre vedtak, avgjersler og handlingar som kan påklagast.*

§ 47 skal lyde:

§ 47 Tvist om oppmålingsarbeid

Tvist om gjennomføringa av oppmålingsarbeid etter § 41, eller tvist om fjerning av merke eller signal etter § 42 blir avgjort av fylkesmannen. Fylkesmannen sitt vedtak kan ikkje klagast på.

§ 48 skal lyde:

§ 48 Tvangsmulkt

Kommunen eller *matrikelstyresmakta* kan gjere vedtak om å påleggje tvangsmulkt for å få gjennomført vedtak gitt i medhald av denne lova. Vedtak kan berre gi grunnlag for tvangsmulkt dersom vedtaket set ein frist for gjennomføring. Mulкта kan givast som

dagsbøter eller som ein eingongssum. Vedtak om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan i forskrift gi nærare reglar om fastsetjing, utrekning og ettergiving av tvangsmulkt.

II

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) blir gjort følgjande endringar:

§ 20-1 første ledd bokstav m skal lyde:

- m) opprettelse av ny grunneiendom, ny anleggseiendom eller nytt jordsameie, eller opprettelse av ny festegrunn for bortfeste som kan gjelde i mer enn 10 år, eller *endring av grenser for slike matrikkelenheter som ikke kan behandles som grensejustering, jf. matrikkellova.*

§ 21-2 sjette ledd skal lyde:

De som er nevnt i *matrikkellova* § 9 kan søke om tillatelse til å opprette ny grunneiendom, ny anleggseiendom, ny festegrunn eller nytt jordsameie, eller tillatelse til arealoverføring. Søknaden må angi hvordan enheten ønskes utformet, herunder angi grenseforløpet på kart. Søknaden må vise hvordan de nye enhetene eller arealoverføringen på hensiktsmessig måte kan gå inn i en fremtidig utnytting av området, herunder også hvordan krav til tomtestørrelse, fellesareal og plassering av bebyggelsen kan oppfylles. *Kommunen kan kreve at søknad som reiser spesielle oppmålingsfaglige spørsmål, blir utformet av landmålerforetak, jf. matrikkellova § 38.*

§ 21-9 fjerde ledd skal lyde:

Tillatelse til tiltak som nevnt i § 20-1 første ledd bokstav m, faller bort dersom det ikke er *satt fram krav om matrikkelføring* etter matrikkellova innen 3 år etter at tillatelsen ble gitt. *Tillatelsen faller også bort dersom matrikkelmyndigheten må avvise kravet om matrikkelføring, og vilkårene for matrikkelføring ikke er rettet innen en nærmere fastsatt frist.*

III

I lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner blir gjort følgjande endringar:

§ 7 andre ledd fjerde punktum opphevast.

§ 7 femte ledd skal lyde:

For seksjonering kan kommunen kreve et gebyr som ikke må overstige tre ganger rettsgebyret eller fem ganger rettsgebyret dersom det må holdes befarung. Kommunen skal fastsette gebyrets størrelse på grunnlag av gjennomsnittlige kostnader med *saksbehandlingen*. Dessuten skal gebyr for *matrikulering og tinglysing* av matrikuleringen innbetales til kommunen. Innbetaling av gebyrene skal skje innen en frist som kommunen

setter i det enkelte tilfelle. Blir seksjoneringsbegjæringen avslått, skal *gebyret for matrikulering og tinglysing* og halvparten av gebyret for seksjoneringen betales tilbake.

§ 9 andre ledd skal lyde:

Bruksenhet som skal omfatte ubebygde deler kan ikke registreres i matrikkelen før det er holdt oppmålingsforretning for grensene for utearealet etter *matrikkelloven*.

§ 11 første ledd skal lyde:

Når klagefristen er ute for leiere som har fått gjenpart etter § 9 tredje ledd, og eventuelle klager over seksjoneringsvedtaket er avgjort, skal kommunen *sende* nødvendig dokumentasjon for *matrikkelføring og tinglysing*, jf. matrikkelloven § 24. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler for slik dokumentasjon, og hvilke vedlegg som skal følge med til *matrikkelføring og tinglysing*.

IV

Lova gjeld frå det tidspunkt Kongen fastset. Kongen kan setje dei ulike endringane i verk frå ulik tid. Føresegnene kan setjast delvis i verk.

Departementet kan gi nærare overgangsføresegner.

Seljord kommune

Arkiv: 033
Saksnr.: 2016/1798-1
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 24.10.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	92/16	03.11.2016
Kommunestyret		15.12.2016

Selskapsavtale for Vest-Telemark pedagogisk-psykologisk teneste IKS

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Framlegg til selskapsavtale Vest-Telemark PPT IKS

Saksutgreiing:

Denne saka er ein konsekvens av selskapskontrollen i Vest-Telemark PPT IKS og dei tilrådingane som vart gjeve til styret.

Selskapskontrollen rådde Styret å ta initiativ til ein revisjon av Selskapsavtalen slik at det er

- samsvar mellom selskapsavtala og ynskte rekneskapsprinsipp for selskapet, jf. IKS-lova
- samsvar mellom budsjettprosessen og føresegnene i budsjettprosessen i selskapsavtala,
- samsvar mellom føresegnene i selskapsavtala og fordeling av driftskostnader.

Telemark fylkeskommune har i tre år no vore i ein prosess med vurderingar av deltaking i Vest-Telemark PPT IKS. Konklusjonen kom i Fylkestinget 27. april i år:

1. PPT-tilbudet i Vest-Telemark videreføres som i dag.
2. Styret i Vest Telemark PPT IKS bes utarbeide en ny selskapsavtale, med beskrivelse av fagrådets ansvar, som fremlegges til behandling for alle eiere (fylkesting og kommunestyre).
3. Ny avtale om vertskommunesamarbeid med Midt-Telemark PPT med verknad frå 1.8.16 vedtakast.

I tråd med punkt 1 tilpassast §2 i utkastet med dei korrekte skular som då gjeld denne avtala.

Den reviderte selskapsavtalen tek omsyn til fylkeskommunen si avgjerd.

Vurdering:

Styret i Vest-Telemark PPT har laga eit framlegg til revidert Selskapsavtale. Rådmannen meiner at den reviderte selskapsavtalen svarar på den tilrådinga til Styret som kom fram i Selskapskontrollen, og rår kommunestyret å godkjenne den.

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet rår kommunestyret til å fatte fylgjande vedtak:
Seljord kommune godkjenner selskapsavtale for Vest-Telemark PPT IKS slik den ligg føre.

Utskrift til:
Vest-Telemark PPT IKS

SELSKAPSAVTALE FOR VEST-TELEMARK PEDAGOGISK-PSYKOLOGISKE TENESTE (PPT) IKS

§ 1 Selskapet

Vest- Telemark PPT IKS er eit interkommunalt selskap, oppretta med heimel i lov om interkommunale selskap av 29.01.1996 nr. 6.

Selskapet har følgjande deltakarar:

Fyresdal kommune, Kviteseid kommune, Nissedal kommune, Seljord kommune, Tokke kommune, Vinje kommune og Telemark fylkeskommune.

§ 2 Rettsleg status

Vest- Telemark PPT IKS er eit eige rettssubjekt, og styret har arbeidsgjevaransvar.

§ 3 Hovudkontor

Vest- Telemark PPT IKS har hovudkontoret sitt i Kviteseid kommune.

§ 4 Føremål og ansvarsområde

Vest- Telemark PPT IKS skal utføre for deltakarane den lovpålagte pedagogisk-psykologiske tenesta i grunnskule og vidaregåande skule, etter opplæringslova § 5-6.

Føremålet med selskapet er å ha ei PP-teneste som kan gje brukargruppene heilskapleg, langsiktig og tverrfagleg oppfølging av god kvalitet, uavhengig av om kommunen eller fylkeskommunen er ansvarleg for tenesta.

§ 5 Eigardel og kostnadsfordeling

Eigarskap og ansvar blir dela mellom kommunane prosentvis på bakgrunn av folketalet. Frå kvar av kommunane skal det så trekkjast 2 %, som til saman utgjer fylkeskommunens eigar- og ansvarsdel.

Eigar- og ansvarsdelane blir regulerte kvart fjerde år, fyrste gongen 01.01.2020.

Eigarskapet og ansvaret blir då dela slik:

Deltakar	Eigardel
Fyresdal kommune	8 %
Kviteseid kommune	15 %
Nissedal kommune	8 %
Seljord kommune	19 %
Tokke kommune	14 %
Vinje kommune	24 %
Telemark fylkeskommune	12 %

Årleg rammebudsjett for PPT i Telemark fylkeskommune blir fastsett av Fylkestinget.

Telemark fylkeskommunes del blir rekna ut etter elevtalet i dei vidaregåande skulane i Vest-Telemark pr. 1. oktober året før og ein kronesum pr. elev, jf. årets rammebudsjett. Tilskotet skal vera tilnærma likt for alle elevar i heile Telemark.

Telemark fylkeskommune betalar årleg budsjettramme den 1.4 og den 1.10 i gjeldande rekneskapsår.

Resterande kostnader blir dela mellom kommunane etter elevtalet i grunnskulen pr. 1. oktober året før det aktuelle budsjettåret.

Kostnadane til den einskilde deltakaren blir betala på forskot kvart halvår.

§ 6 Ansvarsfordeling

Den einskilde deltakaren hefter uavgrensa for sin prosentdel av selskapets samla plikter, jf. IKS-lov § 3.

Den einskilde deltakaren har eit ansvar for pliktene til selskapet tilsvarande eigardelen sin i selskapet.

§ 7 Organisering av selskapet

Organ til å løyse felles oppgåver har tre nivå:

- Representantskapet
- Styret
- Dagleg leiar

§ 8 Representantskapet

Representantskapet er øvste mynde i selskapet. Alle deltakarkommunane og fylkeskommunen skal velje kvar sin representant med personleg vararepresentant. Valet gjeld for valperioden.

Representantskapet vel sjølv leiar og nestleiar.

Representantskapet er vedtaksført når minst to tredjedelar av medlemene er til stades. Står røystetala likt, avgjer røysta til møteleiaren.

Deltakarane har instruksjonsmynde andsynes representantane sine i representantskapet, medan representantskapet har instruksjons- og omgjeringsmynde andsynes styret.

§ 9 Møta i representantskapet

Leiaren i representantskapet kallar inn til representantskapsmøte. Innkallinga til representantskapsmøte skal skje skriftleg med varsel på minst fire veker, og skal innehalde ei sakliste. Med same frist skal òg deltakarane varslast om møtet. Årsrekneskapen med revisjonsmelding og årsmelding skal handsamast av representantskapet innan 1. mai.

Representantskapsmøte skal handsame:

1. Årsmelding og rekneskap
2. Val til styret
3. Val av revisor
4. Overordna mål og retningsliner for drifta
5. Årsbudsjett
6. Økonomiplan
7. Rammer for låneopptak og tilskot frå deltakarane
8. Andre saker som er førebudde ved innkallinga

Møteleiaren skal syte for at det blir ført protokoll frå møta. Protokollane skal underskrivast av møteleiaren og to av medlemene i representantskapet som blir valde når møtet tek til.

Er det påtrengjande naudsynt at representantskapet møtest, kan innkallinga skje med stuttare frist enn fire veker.

Styreleiaren og den daglege leiaren har rett til å uttale seg, og plikt til å møte om det ikkje er opplagt unødvendig eller om det ligg føre gyldig forfall. I sistnemnde tilfelle skal det peikast ut ein annan i deira stad.

§ 11 Styret

Styret i selskapet er sett saman av 3 medlemer og 3 varamedlemer som blir valde av representantskapet. Styret blir valt for 2 år av gongen.

Dagleg leiar og representantskapsmedlemer kan ikkje vera styremedlem.

Styret har ansvar for å organisere og forvalte selskapet på tilfredsstillande vis. Styret skal sjå til at selskapet blir drive i samsvar med føremålet, selskapsavtala, årsbudsjettet og andre vedtak og retningslinjer som representantskapet har fastsett, og at bokføringa og formueforvaltinga blir kontrollert på ein trygg måte.

Styret skal utarbeide framlegg til budsjett, årsmelding, rekneskap og naudsynte strategidokument for selskapet.

Styret tilset dagleg leiar og fastset løna for stillinga. Styret har arbeidsgjevaransvar, og skal føre tilsyn med korleis den daglege leiaren leier selskapet.

§ 12 Møta i styret

Styreleiaren leier styremøta. Styret gjer vedtak med vanleg fleirtal. Når styret røystar, tel kvar røyst likt. Står røystetalet likt, avgjer røysta til møteleiaren. Styret er vedtaksført når to av medlemene er til stades.

§ 13 Dagleg leiar

Dagleg leiar administrerer selskapet og har ansvaret for at ei kvar arbeidsoppgåve blir utført i samsvar med dei reglane som gjeld og dei vedtaka som styret har gjort.

Dagleg leiar er sekretær i styret og sakshandsmar. Ho eller han har tale- og framleggsrett i styremøta, dersom ikkje styret i enkeltsaker vedtek at ho eller han ikkje skal møte.

§ 14 Fagråd

Det faglege samarbeidet og samordninga mellom dagleg leiar og avtalepartane skal sikrast gjennom eit administrativt Fagråd som skal møtast regelmessig og minst to gonger i året. Fagrådet er eit organ der dagleg leiar legg fram faglege problemstillingar og spørsmål om prioritering av ressursane til drøfting og innspel. Fagrådet er sett saman av dagleg leiar i selskapet, leiaren av Telemark fylkeskommunale PPT og oppvekstsjefane i Vinje, Nissedal, Kviteseid, Seljord, Tokke og Fyresdal.

Dagleg leiar kallar inn til møta i Fagrådet, og skriv referat frå møta.

§ 15 Organisering av tilsynsfunksjonar

Dagleg leiar skal til ei kvar tid halde styret orientert om alle tilhøve som er viktige for selskapet, og om økonomi og personaltilhøve. Ho eller han skal rapportere til styret på ein slik måte og så ofte som situasjonen tilseier det og som styret elles måtte avgjera.

§ 16 Personvern

Selskapet skal følgje slike rutinar og sakshandsamingsreglar som er vanlege for å tryggje personvernet til privatpersonar.

§ 17 Økonomiforvalting

Rekneskapa skal førast etter prinsipp og forskrifter for kommunale rekneskap. Budsjetta skal følgje forskriftene for kommunale og fylkeskommunale budsjett. Selskapet skal følgje eit vedteke økonomireglement.

§ 18 Arbeidsgjevaransvar

Styret har det formelle arbeidsgjevaransvaret for dei personane som til ei kvar tid er tilsette i verksemda. Styret avgjer tilknytinga til arbeidsgjevarorganisasjonen.

§ 19 Endring av avtala

Endring av avtala må skje i samsvar med IKS-lova § 4.

Styret, representantskapet og ein eller fleire deltakarar kan gjera framlegg om endringar av selskapsavtala.

Styret skal i alle tilfelle få høve til å uttale seg om alle framlegg til endring av selskapsavtala før dei blir lagde fram til handsaming hjå deltakarane.

§ 20 Utmelding

Kvar einskild deltakar kan med 1 – eitt – års skriftlig varsel einsidig seia opp deltakinga si i selskapet og krevje seg utløyst. Oppseiinga får verknad frå 31.12 det året oppseiinga blei levert.

§ 21 Når avtala tek til å gjelde

Denne selskapsavtala tek til å gjelde frå det tidspunktet ho er vedteken og underskriven av alle deltakarane.

Stad, dato

for Fyresdal kommune

for Kviteseid kommune

for Nissedal kommune

for Seljord kommune

for Tokke kommune

for Vinje kommune

for Telemark fylkeskommune

Seljord kommune

Arkiv: K70
Saksnr.: 2016/1675-1
Sakshand.: Torunn Raftevold Rue
Direkte tlf.:
Dato: 27.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	93/16	03.11.2016

Midtre Telemark vassområde - finansieringa av ny periode 2017-2021

Saksdokument:

Saksutgreiing:

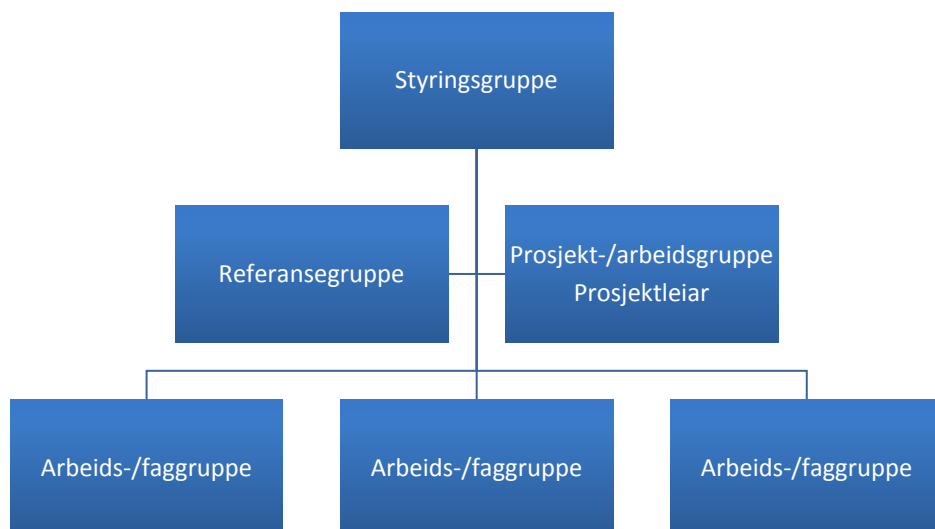
Bakgrunn og referansar i saka

Vassforskrifta (forskrift av 15.12.2006 nr 1446) vart sett i kraft frå 1.1.2007 og er heimla i forureiningslova, plan- og bygningslova og vassressurslova. Forskrifta vert forvalta av Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet i fellesskap. Målet i vassforskrifta er å sikre ei heilskapleg og økosystembasert vassforvaltning i Noreg ved å utarbeide heilskaplege regionale vassforvaltningsplanar. Regional plan for vassforvaltning for vassregion Vest-Viken (i den vassregionen som Seljord høyrer til) vart godkjend sentralt 04.07.2016 og dokumenta finn de på: <http://www.vannportalen.no/nyheter/2016/apr-juni/godkjenning-av-vannforvaltningsplaner1/>.

Organisering av arbeidet 2010 – 2016

Med heimel i vassforskrifta er Noreg delt inn i 11 vassregionar, der ei av fylkeskommunane i kvar region er vassregionmyndigheit. I vassregion Vest-Viken er det Buskerud fylkeskommune som er vassregionmyndigheit. Vassregion Vest-Viken er delt i 18 vassområde. Midtre Telemark vassområde er eitt av dei. Avgrensinga av vassregionar og vassområde er styrt av nedbørsfeltet.

Midtre Telemark vassområde har i perioden 2010 – 2016 vore organisert som eit prosjekt med struktur som vist i figuren under.

Styringsgruppa er, og har vore, sett saman av valde politikarar frå kommunane og fylkeskommunen. Politikarane set ein valperiode av gongen. Noverande deltakarar i styringsgruppa er:

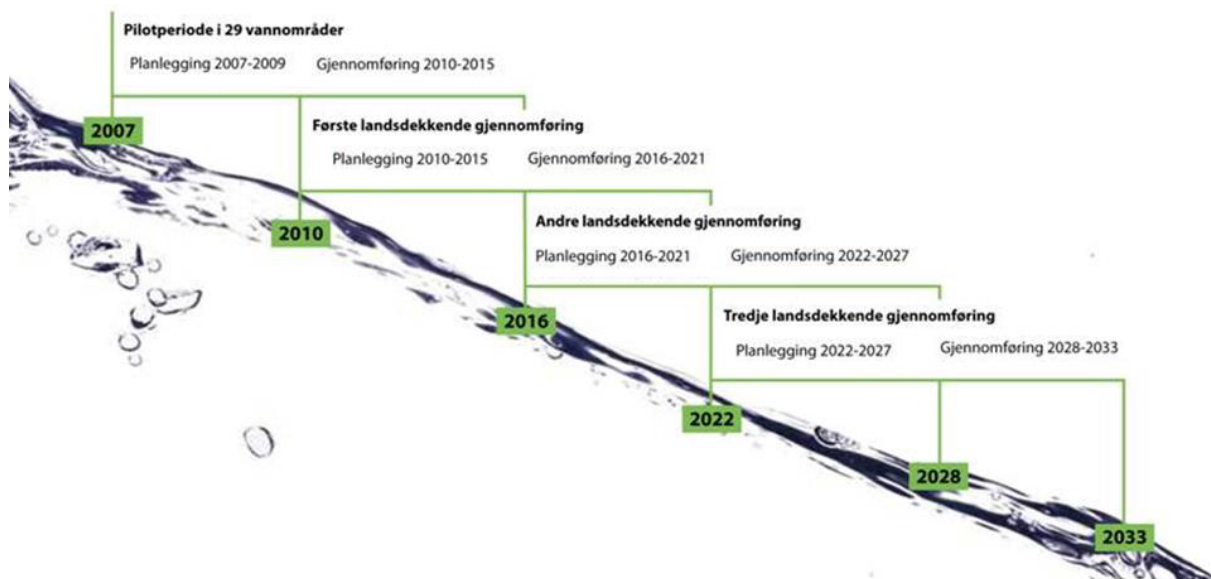
Vidar Stang	Telemark Fylkeskommune	AP
Harald Kinck	Telemark Fylkeskommune, vara	FRP
Olav Bjørn Bakken	Tokke kommune	Adm
Tarjei Gjelstad	Kviteseid kommune	AP
Tarjei Draugedal	Kviteseid kommune, vara	KRF
Ole Henning Skogen	Notodden kommune	SV
Tor Borgejordet	Notodden kommune, vara	AP
Bjørn Olav Haukelidsæter	Nome kommune	V
Øyvind Kaasa	Nome kommune, vara	AP
Erik Næs	Skien kommune	KRF
Rasmus Omland	Skien kommune, vara	AP
Espen Lydersen	Sauherad kommune	MDG
Mette Haugholt	Sauherad kommune, vara	AP
Geir Sønnebø	Bø kommune	V
Øyvind Erikstein	Bø kommune, vara	KRF
Halfdan Haugan	Seljord kommune	AP
Jon Svartdal	Seljord kommune, vara	H
Bengt Halvar Odden	Hjartdal kommune	AP
Nils Olav Hovde	Hjartdal kommune, vara	KRF

Arbeidsgruppa er sett saman av administrativt utnemnde representantar frå kommunane i tillegg til fylkeskommunen og fylkesmannen:

Ingrid Strande	Telemark fylkeskommune
Arne Kjellsen	Fylkesmannen i Telemark
Olav Bjørn Bakken	Tokke kommune
Magne Skarprud	Kviteseid kommune
Jørn Ingar Sanda	Notodden kommune
Bjørn Erik Lona	Nome kommune
Terje Sjøvaag	Skien kommune
Øyvind Dag Dahle	Sauherad kommune
Moa Jonsson	Bø kommune
Torunn Räftevold Rue	Seljord kommune
Roar Borgerås	Hjartdal kommune

Status og framdrift

Første ordinære planfase for heile landet starta i 2010 og skal resultere i heildekkjande forvaltningsplanar frå fjell til fjord. Planen er vedteken av fylkestinga og er godkjent av Klima- og miljødepartementet. Gjennomføringa av planen skjer mellom 2016 og 2021 med krav om at tiltak skal vere sett i gang innan juli 2019.

Det skal gjennomførast tre fullstendige plan- og tiltakssyklusar på seks år. Dette tyder at revisjonen av planane skjer parallelt med gjennomføring frå 2016 – 2021 og frå 2022 - 2027. Siste gjennomføringsfase vert avslutta ved utgangen av 2033 når miljømåla skal vere nådd. Etter 2033 vil dei ulike sektorane (landbruk, teknisk mfl) ha ansvar for å oppretthalde god miljøtilstand i alle vassførekomstar.

Politisk styringsgruppe i vassregion Vest-Viken har drøfta arbeidsoppgåver og modellar for organisering og teke dette opp med KS i eit felles møte 11.03.15. Der konkluderte ein m.a. med: *"Det er en faglig tilrådning av modellen med kommunalt lederskap i vassområdene, som vil gi best effekt for plan, prosess, forankring og gjennomføring, sett under ett og over tid»*. Fylka i Vest-Viken har hatt sak om organisering og finansiering til handsaming og tilrår

at arbeidsoppgåver, organisering og finansiering av vassforvaltningsarbeidet blir vidareført i vassområda med kommunal leing.

Saksopplysingar

Saka er ei oppfølging av tidlegare vedtak i kommunane i Midtre Telemark vassområde; Skien, Nome, Bø, Sauherad, Kviteseid, Tokke, Seljord, Hjartdal og Notodden.

Vassforvaltningsarbeidet er ei lovpålagt oppgåve. Alle offentlege aktørar som har ansvar for vatn, har både rett og plikt til å delta i arbeidet, jf. plan- og bygningsloven og vassforskrifta.

I kapittel 10 i regional vassforvaltningsplan om organisering av vassregionen 2016 – 2021 fastheld regionen ei vidare organisering med vassområda og ei inndeling slik det har vore frå 2010. Ein føresetnad for å kunne vidareføre dagens ordning er å ha vassområdekoordinatorar som er knytt til vertskommunar, og å ha ei finansiering gjennom eit spleiselag.

Miljødirektoratet har understreka for Klima- og miljødepartementet kor viktig det er å halde fram med vassområda med tilsette vassområdekoordinatorar.

I regional plan for vassforvaltning 2016 – 2021 konkluderer vassregion Vest-Viken med å halde på organiseringa med vassområde og vassområdekoordinatorar. Dette føreset eit spleiselag mellom stat, fylke og kommune.

Lokalt har styringsgruppene i vassområda slutta seg til å fortsetje med vassområdekoordinatorar lokalt i vertskommunar, og at dette vert finansiert gjennom spleiselag. I perioden 2011 – 2016 har spleiselaget gjort det mogleg for vassområde Midtre Telemark å ha ei 60 % stilling (utvida til 80 % i siste halvdel av 2012 og 2016 pluss heile 2013) som vassområdekoordinator.

Fordeling i 2016 i Midtre Telemark vassområde:

• Skien kommune	74 500	• Seljord kommune	49 000
• Nome kommune	61 000	• Tokke kommune	36 500
• Bø kommune	61 000	• Kviteseid kommune	41 500
• Sauherad kommune	55 500	• Fylkesmannen	78 500
• Notodden kommune	67 500	• Fylkeskommunen	78 500
• Hjartdal kommune	49 000	• Sum inntekter	652 500

Eksempel på løysingar i andre vassregionar er t.d. Glomma vassregion som i fleire vassområde har tilsett daglege leiarar i 100 %- stillingar i planperioden.

I Fylkesutvalssak 63/16: Organisering i Vest-Viken vassregion gjorde fylkesrådmannen nokre vurderingar:

Vassforvaltning er ei lovpålagt oppgåve som førar med seg pliktar for aktørane (primært stat, fylke og kommune). Vassregionstyresmakta, aktørane i Vest-Viken og KS i

Oppland, Vestfold og Telemark er klare på å halde fram med vassområdekoordinatorar for å kunne gjennomføre vassforvaltningsplanane.

Andre måtar å organisera og drive dette arbeidet på, er å styrke fylkeskommunane med fleire stillingar; noko partane ikkje har anbefalt.

Fylkesrådmannen anbefaler å halde fram organiseringa med kommunalt leiarskap med vassområdekoordinatorar knytt til vertskommunar og med finansiering gjennom spleiselag. Denne løysinga tilseier behov for minimum 3,5 årsverk som vassområdekoordinatorar i vassområda i Telemark sin del av Vest-Viken i planperioden 2016-2021.

I og med at nasjonal evaluering av vassforvaltning ikkje er på plass, og at ein ikkje kjenner resultat av kommunereform og regionreform, synest det for inneverande planperioden 2016-2021 mest aktuelt å ha vassområdekoordinatorar på åremål og/eller inngå avtalar med aktuelle kunnskapsmiljø.

Fylkesrådmannen meiner at fylkeskommunen må følgje opp med tilstrekkelig ressursinnsats og økonomi i vassforvaltingsarbeidet og med deltaking i spleiselag som omtala i saka.

.....

Vedtaket i fylkesutvalget sak 63/16

- 1. Fylkesutvalet oppmodar vassområda i Telemark om å halde fram organisering med vassområdekoordinatorar i planperioden 2016-2021, alternativt for resten av valperioden fram til og med 2019.*
- 2. Fylkesutvalet anbefaler ei bemanning av vassområdekoordinatorar i Telemark sin del av Vest- Viken vassregion tilsvarande minimum 3,5 årsverk.*
- 3. For å finansiera årsverka nemnd i pkt. 2 anbefaler fylkesutvalet eit spleiselag.*
- 4. Fylkesutvalet anbefaler eit spleiselag som følgjer: Fylkeskommune: 24 %, Kommunane: 40 %, Stat-lokalt: 12 %, Stat-nasjonalt; 24 %*
- 5. Fylkesutvalet meiner at innbyggjartal bør nyttast som utrekningsfaktor for spleiselaget.*
- 6. Fylkesutvalet ber fylkesrådmannen sørge for at fylkeskommunal del av spleiselag i planperioden fram til og med 2021 vert lagt inn i langtidsbudsjett og årleg budsjett; minimum kr. 600.000,- årleg, med dekning frå post Ansvar 4312-Vassforvaltning.*
- 7. Fylkeskommunal deltaking i spleiselag i planperioden 2016-2021 skjer under føresetnad av at stat og kommunar deltek økonomisk.*

Vurderingar

Rådmannen tilrår same organisering med ei styringsgruppe (som også er vassområdeutval), ei arbeidsgruppe, referansegruppe og faggrupper som vist i diagrammet på side 2 i denne saka.

Det er føreslege eit spleiselag i Telemark. For Seljord kommune sin del vil dette utgjere:

Kommune	Periode 2017-2021
Seljord kommune, årleg	50 325*

*Tilskotet vil bli justert i takt med konsumprisindeksen annankvart år.

For å finansiere prosjektet tilrår rådmannen å innarbeide kommunen sin del i langtidsbudsjettet (budsjett- og økonomiplan) frå og med 2017 til og med 2021, under føresetnad av at andre offentlege instansar bidreg med sin del slik som føreslege i spleiselaget (sjå kommunevis fordeling). Innbyggjartal og areal innanfor vassområdet er nytta som utrekningsfaktor for spleiselaget mellom kommunane (SSB-tal og arealutrekningar er henta frå Telemark fylkeskommune).

Økonomiske konsekvensar

Estimerte projektkostnader er vist i tabellen under:

Kostnader	2017-2021
Drift	
Prosjektleiar 100 % stilling, inkl. sos. utg.	625 000 (500 000 + 125 000)
Kontorleige	60 000
Møte, reiser, kurs, samlingar	65 000
Sum drift	750 000
Overvaking	
Vassanalyser og overvaking inkl. rapport	200 000
Sum undersøkingar og overvaking	200 000
Sum drift og undersøkingar/overvaking	950 000

Økonomiske bidrag til drift av prosjektet er føreslege som vist i tabellen under:

Finansiering 2017 – 2021

Årleg bidrag*	Kr
Telemark fylkeskommune	180 000
Kommunane	420 000
Stat nasjonalt	180 000
Bundne fond**	70 000
Overvakingsmidlar FM og tiltakshavarar	100 000
SUM , finansiering, drift	950 000

* Årlege bidrag. Tilskotet vil bli justert i takt med konsumprisindeksen annankvart år.

** Fondsmidlar er ubrukte midlar frå tidlegare år (hovudsakleg midlar frå fylkesmannen i Telemark). Det er forslag om å bruke desse som ein del av finansieringa.

Føresetnaden for kommunane sine bidrag er at andre instansar også deltek i spleiselaget.

Kommunevis fordeling:

Kommune	Folketall i VO		Areal i VO		Kommune- del 2016	Styringsgruppa sitt vedtak 29.09.2016. Grunnbeløp kr 15 000, vekting 50/50 mellom areal og folketal Årleg kostnad pr kommune 2017-2021	Endring i kommunedelen frå 2016 til 2017 (blå er reduksjon, raud med minus framfor er auke)
	Antal	% av VO	Km ²	% av VO (4250 km ²)			
Skien	2702	7 %	157	4 %	74 500	30 132	44 368
Nome	6530	17 %	348	8 %	61 000	50 474	10 526
Bø	5918	15 %	263	6 %	61 000	45 323	15 677
Sauherad	4322	11 %	301	7 %	55 500	40 942	14 558
Notodden	12447	31 %	744	18 %	67 500	85 429	-17 929
Hjartdal	1583	4 %	768	18 %	49 000	47 426	1 574
Seljord	2979	7 %	708	17 %	49 000	50 325	-1 325
Tokke	732	2 %	246	6 %	36 500	26 191	10 309
Kviteseid	1947	5 %	482	11 %	41 500	38 759	2 741
Vinje	329	1 %	217	5 %	0	5 000	-5 000
Sum	39160	100 %	4017	100 %	495 500	420001	

Fordelinga byggjer på at driftsutgiftene til arbeidet på ca 135 000 kr er fordelt på 9 kommunar som eit grunnbeløp. Kr 285 000 er vekta 50/50 mellom areal (i Vo) og innbyggjartal pr kommune.

VO= vassområde

Folketal i VO = folketallet som kvar kommune har innanfor Midtre Telemark vassområde

Areal i VO = arealet som kvar kommune har innanfor Midtre Telemark vassområde

Ein føreset at overvakingskostnadene vert finansiert med statlege midlar, midlar frå involverte sektorar og/eller forureinar. Overvakingsbudsjettet er ikkje teke med i saka. Midtre Telemark vassområde vil i samråd med Fylkesmannen i Telemark ta stilling til behovet for overvaking årleg.

Administrative konsekvensar

Det har vore tilsett ekstern prosjektleiar i 60 % stilling frå mars 2011. I periodar har stillinga vore utvida til 80 % pga stor arbeidsmengde. Arbeidsomfanget i vassområdet tyder på eit behov for vassområdekoordinator i 100 % stilling og som det er lagt opp til med den finansieringa som er føreslege. Styringsgruppa i Midtre Telemark vassområde gjekk inn for 100 %-stilling i sak 3 i møtet den 28.juni 2016. Dette vart oppretthalde gjennom vedtak i møte den 29.sept. 2016 i sak

om organisering og drift av Midtre Telemark vassområde i perioden 2017-2021. Bakgrunnen for å auke stillinga til 100 %, er den totale arbeidsmengda i vassområdet. Planen skal både gjennomførast og rullerast i perioden 2017-2021.

Nokre av arbeidsoppgåvene til vasskoordinatoren:

- Koordinere og følge opp kommunane innan vassområdet og ut mot FK (fylkeskommune)/ VRM (vassregionmyndigheit)/ fylkesmannen/ statlege og regionale sektormyndigheiter
- Kommunikasjon og informasjon internt i kommunane og med interessentar/brukarinteresser for å sørge for heilskapleg vassforvaltning.
- Medverke til å styrke kunnskapsgrunnlaget om miljøtilstand, påverknader og effektar av tiltak ved å hjelpe i planlegging og oppfølging av overvaking (problemkartlegging, tiltaksovervaking)
- Årleg rapportering til VRM om status og framdrift
- Hjelpe spesielt kommunal sektor med å planlegge og setje i verk tiltak (lokal tiltaksanalyse frå ord til handling)
- Vere ein ressurs for kommunane i areal- og samfunnsplanlegginga og kommunal sakshandsaming med omsyn til at regional plan skal leggast til grunn for kommunal planlegging og verksemd
- Utarbeide handlingsplan på kommunalt nivå/vassområdenivå for gjennomføring av tiltak for kvart år etter planvedtak, no først for perioden 2016-2021, jf. vedteke handlingsprogram til den regionale planen.
- Koordinere kommunale tiltak med tiltak der regionale og nasjonale sektormyndigheiter er ansvarlege.
- Delta og medverke aktivt i rulleringa av regional plan og tiltaksprogram for dei neste periodane (2016-2021, 2022-2027 og 2028-2033)
- Halde www.vannportalen.no oppdatert for det som gjeld Midtre Telemark vassområde
- Bruke arbeidsgruppa og styringsgruppa aktivt og syte for kontroll på økonomien.

Konklusjon

Seljord kommune støttar forslaget om å delta i spleiselag for å halde fram organiseringa vassområdet med si organisering og vassområdekoordinator i planperioden 2017 – 2021. Dette m.a. for å kunne oppfylle plikta om å delta (jf. PBL § 8-3) og for å nå miljømåla som er vedteke i den regionale vassforvaltningsplanen.

Rådmannen si tilråding:

1. Seljord kommune deltek i Midtre Telemark vassområde i perioden 2017 t.o.m 2021.
2. Vassområdekoordinator fungerer i 100 % stilling under føresetnad av at kostnader til stillinga vert dekt.
3. Seljord kommune godkjenner kostnader og finansiering slik det er føreslege i saka.
4. Kommunal deltaking i spleiselaget skjer under føresetnader av at dei andre partane også deltek økonomisk.
5. Seljord kommune sin årlege kostnad vert innarbeidd i budsjett og økonomiplan for 2017-2021.

Utskrift til:

Buskerud fylkeskommune, v/Hilde Reine hilde.reine@bfk.no

Telemark fylkeskommune, v/Ingrid Strande ingrid.strande@t-fk.no

Midtre Telemark vassområde v/ Anita C. Kirkevold Anita.Kirkevold@midt-telemark.no

Kopi til:

Skien kommune v/ Terje Sjøvaag terje.sjovaag@skien.kommune.no

Nome kommune v/ Bjørn Erik Lona Bjorn.Lona@nome.kommune.no

Sauherad kommune v/Øyvind Dag Dahle oyvind.dahle@sauherad.kommune.no

Bø kommune v/ Moa Jonsson moa.jonsson@bo.kommune.no

Notodden kommune v/Jørn Ingar Sanda Jorn-ingar.sanda@notodden.kommune.no

Hjartdal kommune v/Roar Borgerås Roar.Borgeras@hjartdal.kommune.no

Tokke kommune v/Olav Bjørn Bakken olav.b.bakken@tokke.kommune.no

Kviteseid kommune v/Magne Skarprud magne.skarprud@kviteseid.kommune.no

Seljord kommune

Arkiv: 082
Saksnr.: 2016/1662-1
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 24.09.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	90/16	06.10.2016
Formannskap/økonomiutval	94/16	03.11.2016

Godtgjering for folkevalde i Seljord kommune - presisering av punktet som gjeld tapt arbeidsforteneste

Saksdokument:

Saksutgreiing:

Godtgjering for folkevalde i inneverande kommunestyreperiode vart fastsett av kommunestyret 3. sept. 2015, sak 89/15.

Punktet som gjeld godtgjersle for tapt arbeidsforteneste er noko upresist, og det er derfor ynskjeleg at dette punktet får ei tydlegare formulering.

Gjeldande reglementet for godtgjering for folkevalde har fylgjande formulering:

Tapt arbeidsforteneste

Ulegitimerte krav

Ulegitimerte krav blir dekte med ei timelønn på kr 264,-. Avgrensa til maksimum 7,5 timar pr. dag.

Ulegitimert tapt arbeidsforteneste blir dekt for tida mellom kl. 08:00 og kl. 17:00. For sjølvstendig næringsdrivande og andre som ikkje har regulert arbeidstid, kan tapt arbeidsforteneste bli dekt til kl. 20:00.

Legitimerte krav

Legitimerte lønnskrav blir dekt med kr 540,- pr. time eller maksimalt kr 3.840,- pr dag.

Sjølvtendig næringsdrivande må dokumentere kravet med attestasjon frå likningskontor over nettoinntekt.

For andre som blir trekte i lønn som fylgje av vervet, skal det dokumenterast frå arbeidsgjevar.

Vurdering:

Ein av to føresetnader må ligge til grunn for at ein folkevald skal få kompensasjon for tapt arbeidsforteneste, eit ulegitimert eller eit legitimert krav.

Legitimert krav skal syne tap av arbeidsinntekt enten som sjølvtendig næringsdrivande eller som tilsett. Dersom ein folkevald ikkje vert trekt i lønn av sin arbeidsgjevar, kan den aktuelle arbeidsgjevaren sende refusjonskrav til kommunen.

Ulegitimert krav kan nyttast når det er praktisk vanskeleg å skaffe dokumentasjon. I kommentaren til kommunelova § 41 om dekking av utgifter og økonomisk tap, heiter det at inntekt ikkje bare er lønnsinntekt, men også forsømming av ordinære gjeremål. Dette kan til dømes gjelde husmødre, personar under utdanning, pensjonistar, frilans mfl. Det er vidare presisert at erstatning for ulegitimert inntektstap bare kan bli gitt dersom ein faktisk forsømmer sitt arbeid, det er ikkje tilstrekkeleg at tida som vert nytta til å ivareta vervet kunne vore nytta til andre gjeremål.

Legitimerte og ulegitimerte krav vil vera grunnlaget for berekning av tapt arbeidsforteneste for folkevalde. Det er vanskeleg å få uttømmende retningslinjer på dette området og administrasjonen vil derfor bruke skjønn for å vurdere krava og etterstreve ein praksis som gjev mest mogeleg lik handsaming av dei krav som vert stilte.

Ved utrekning av timeløn vert årsløna delt på 1950 timar.

Rådmannen meiner at fylgjande kan leggjast til grunn for godtgjering til folkevalde:

Legitimerte krav

- Sjølvtendig næringsdrivande må leggje fram dokumentasjon frå rekneskapsførar eller revisor når det gjeld eiga verksemd. Reisetid til og frå møtet reknas med i møtetida/ kravet.
- Tilsette som blir tekt i lønn må leggje fram dokumentasjon på dette frå arbeidsgjevar.
- Arbeidsgjevar for folkevalde som ikkje vert trekt i lønn, kan sende refusjonskrav til kommunen på beløp tilsvarende satsane for legitimert fråvær.

Legitimerte lønnskrav blir dekt med inntil kr 540,- pr. time avgrensa til maksimalt 7,5 time per dag.

Ulegitimerte krav

- Ulegitimerte krav kan dekkast etter søknad når det er praktisk vanskeleg å skaffe dokumentasjon. Ulegitimert krav vert godtgjort med ei timelønn på inntil kr 264, avgrensa til maksimalt 7,5 timar per dag. Reisetid til og frå møtet reknas med i møtetida/ kravet.

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet rår kommunestyret til å fatte fylgjande vedtak:

Godtgjering for folkevalde vert gjeve etter fylgjande retningslinjer:

Legitimerte krav

- Sjølvstendig næringsdrivande må leggje fram dokumentasjon frå rekneskapsførar eller revisor når det gjeld eiga verksemd. Reisetid til og frå møtet reknas med i møtetida/ kravet.
- Tilsette som blir tekt i lønn må leggje fram dokumentasjon på dette frå arbeidsgjevar.
- Arbeidsgjevar for folkevalde som ikkje vert trekt i lønn, kan sende refusjonskrav til kommunen på beløp tilsvarande satsane for legitimert fråvær.

Legitimerte lønnskrav blir dekt med inntil kr 540,- pr. time avgrensa til maksimalt 7,5 time per dag.

Ulegitimerte krav

- Ulegitimerte krav kan dekkast etter søknad når det er praktisk vanskeleg å skaffe dokumentasjon. Ulegitimert krav vert godtgjort med ei timelønn på inntil kr 264, avgrensa til maksimalt 7,5 timar per dag. Reisetid til og frå møtet reknas med i møtetida/ kravet.

Handsaming i Formannskap/økonomiutval - 06.10.2016

Formannskapet vart samde om at saka vert utsett til neste møte i formannskapet.

Vedtak i Formannskap/økonomiutval - 06.10.2016

Saka vert utsett til neste møte i formannskapet.

Utskrift til:

Seljord kommune

Arkiv: K01
Saksnr.: 2016/1577-10
Sakshand.: Torunn Räftevold Rue
Direkte tlf.:
Dato: 20.10.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	95/16	03.11.2016

Retningslinjer for motorferdsel i utmark i Seljord kommune

Saksdokument:

Vedlegg:

- 1 Innspel til høyring om nye retningslinjer for motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag
- 2 Innspel til retningslinjer for skuterløyve 2017-2018 (002)
- 4 Innspel og spørsmål
- 5 Vedlegg Løyve Seljord Røde Kors
- 6 Uttale seljord snoskuterklubb
- 7 Innspel - Høyring - Retningslinjer for motorferdsel i utmark - Verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen Landskapsvernområde
- 8 Utkast retningslinjer for motorferdsel i utmark i Seljord kommune - merka gult

Saksutgreiing:

Seljord kommune sende utkast til retningslinjer for motorferdsel i utmark i Seljord kommune på høyring med høyringsfrist 16.10.2016. Saka var oppe i formannskapet den 22.september i sak 85/16. Høyringsaka vart lagt på heimesida den 28.september 2016, og vi hadde lysing i Vest-Telemark blad den 29.september og 8.oktober 2016.

Saka er også sendt på epost til kommunane i Vest-, Aust- og Midt-Telemark i tillegg til fylkesmannen, Statens naturoppsyn og politiet.

Det har kome skriftlege innspel frå til saman fem innan fristen. Dette er både enkeltpersonar, lag og organisasjonar. Alle innspela ligg som vedlegg i denne saka.

Nedanfor er gjort eit forsøk på å samle merknadene i nummerert rekkjefølgje (litt komprimert) samtidig som det er skrive nokre kommentarar frå administrasjonen.

MOTTEKNE INNSPEL:	VURDERING FRÅ ADMINISTRASJONEN:
Olav Moen m/familie	
1.Forslaget hemmar handlefridomen for dei som har hytter og utmarkseigedomar.	Lov om motorferdsel er streng. I utmark og vassdrag er motorferdsel ikkje tillete med mindre anna følgjer av lova eller med heimel i lova. I rundskriv T-1/96 kap. 7.3.3 står det: <i>«Det bør settes vilkår som kan redusere ulempene og skadene for naturmiljø og mennesker, f.eks. ved bruk av vilkår som kanalisierer motorferdselen til bestemt tid og sted.»</i> Og vidare: <i>«For alle dispensasjoner etter forskriftens §§ 5 og 6 bør det settes vilkår om tillatelsen skal gjelde et bestemt tidsrom og som hovedregel bare for en bestemt eller et bestemt antall turer.»</i>
2. Må avgrense bruken av hytta på vinteren gjennom endring i vilkåra. Bør ha lov til å bruke eigen snøscooter. Kostbart å nytte leigetransport. Dobling av transport dersom dei skal leige transportkøyring. Kan ikkje reise til hytta når du sjølv vil. Opplever det som unødvendig streng regulering.	Problemstillinga med leigekøyring og hytteløyve er ikkje nytt. I august 2008 lydde vedtaket for perioden 2008-2012: <i>Tal på løyve skal liggje på om lag same nivå som i perioden 2004-2008.</i> Det har vore ei auke på mellom 30-40 % frå perioden 2004-2008 til i dag. Lov, nasjonal føresegn og rundskriv er styrande for retningslinjer lokalt.
3.Trasévala (på vinterstid) er langs vegar som vi nyttar når det ikkje er sno, utan restriksjonar på talet av turar, både med bil, traktor og båt for dei som treng dette.	Etter motorferdsellova § 2 er veg i utmark som er opparbeidd for køyring med bil, rekna som utmark om vinteren dersom vegen ikkje er brøytta for køyring med bil. Om vinteren vil køyring langs desse traséane gjere minst skade og vere til minst ulempe. Her må formannskapet vurdere om dette er ei utholing av leigekøyring som næring, eller om det er greitt å gje fleire såkalla hytteløyve.
Seljord villrein- og utmarkslag	
4. Søkknadsinstansar. Unødvendig å sende søknad om scooterløyve til verneområdestyret i tillegg til kommunen. Ber om at det blir endra slik som forvaltningsplanen for Brattefjell-Vindeggen landsk.vernomr. (BVL) rår til slik at dei unngår mykje unødvendig byråkrati og venting på sakshandsaming.	Samd i at vi tilpassar søknader til forvaltningsplanen for BVL. Likevel er det opplyst at kommunen skal ta imot søknad om motorferdsel sjølv om dei nyttar faste traséar innanfor BVL. Forv.planen seier også at søknad om køyring utanom dei faste traséane, krev disp. frå verneomr.styret. Eit ja her, fører til at ein må ha disp. frå kommunen i tillegg til løyve frå gr.eigar. Vi har dialog med BVL på dette og sjekkar det.
5. Transportar som ikkje treng søkje løyve. Dei meiner at ettersyn og vedlikehald av eigedom, driftshusvære og gamle staulsbygningar går inn under § 4 (i motorf.lova) og ynskjer difor at dette blir betre beskrive i kommunens retningslinjer.	Seniorrådgjevar og sekr. For BVL, Peter C.A. Köller, FM, skal avklare dette for oss. Mogleg vi har svaret innan møtet 3.nov.2016.
6. Hytteløyve. 5 turar pr år pr hytte kan bli i minste laget	Forståeleg argument når det gjeld forslaget til tal

pga trongen for å køyre på løype etter store snøfall. Ynskjer ikkje avgrensingar i tal turar.	turar pr år pr hytte. Dette må formannskapet diskutere.
7. Forbod i visse tidsrom. Meiner det er ei unødvendig og utpraktisk innskrenking. Kan vere aktuelt å nytte føret tidleg om morgonen eller seint om kvelden for å køyre tyngre transport. Ynskjer ikkje at dette forslaget blir innført.	Godt argument med å utnytte eigna snøføre tidleg og seint. Samtidig mindre sjanse for ulykker på den mørkaste tida av døgnet.
Seljord Røde Kors Hjelpekorps (SRKH)	
8. Spørsmål om SRKH treng å søkje om løyve, eller om dei kan inngå som ein del av nødetatane; med direkte heimel i motorferdsellova § 4?	SRKH treng ikkje løyve når dei er på utrykking.
9. I så fall; kan SRKH drive øving på generelt grunnlag gjennom året om dei har løyve frå grunneigar?	SNO, politiet og kommunen må ha ein plan/oversikt på tal øvingar pr år, tidspunkt og kartfesta kvar øvingane skal vere.
10. Kan private snøscooterar inngå som ein del av beredskapsressursane SRKH nyttar utan å søkje løyve?	Ved utrykking skal ein kunne nytte private snøscooterar, men vi oppmodar SRKH om å gjere avtale på førehand med dei aktuelle i slike tilfelle.
11. Kan SRKH bistå Seljord jakt- og fiskelag (SJFL) med snøscootertransport for nyttekøyring (på Lifjell) utan å søkje løyve? Godkjenning av grunneigar og private transportressursar er ein føresetnad. Køyringa vil inngå som trening for mannskap for SRKH vederlagsfritt. Lifjell er kjerneområde for SRKH.	Administrasjonen meiner at dersom grunneigar og leigekøyrar i området godkjenner dette (eit vilkår), er det i orden at SRKH hjelper SJFL med transport på Lifjell. Dette er eit spørsmål som formannskapet bør diskutere.
12. Kan SRKH drive øving generelt i Seljord kommune (unntatt verneområda)? Snøscooter og/eller personell vil alltid vere uniformert med SRKH-logo.	Som pkt 9.
Peter C.A. Köller, fylkesmannen i Telemark	
13. I BVL krev transport av materialar, utstyr og arbeidsfolk ifm oppføring av bygg det er gjeve løyve til etter PBL, og transport ifm vitskaplege unders., løyve etter verneforskrifta.	Som pkt 4 og pkt 5.
14. Presisering om at dersom det er søkt køyring etter traséane som er godkjent og nedfelt i forv.planen for BVL, så er det ikkje nødvendig å søkje verneomr.styret om disp. Kommunen skal kun handsame søkn. etter motorferdsellova. Transport utanom vedtekne traséar krev handsaming av verneomr.styret og løyve før kommunen handsamar same søknad e. motorf. lova. Avslag frå verneomr.styret fører til at søkn. ikkje treng å verte handsama i kommunen.	Kommunen kan vise til gjeldande forvaltningsplan for BVL. Som pkt 4 og pkt 5.
Seljord snøscooterklubb	
15. Meiner at detaljreguleringa gjev både kommunen og løyvehavarane meirarbeid. Ser ikkje føremålet med innskjerjingane. Stiller spørsmål om kommunen meiner at dagens retningslinjer ikkje fungerer.	Retningslinjene som eigentleg gjeld, er frå 2008. Det er eit krav at vi skal vurdere dispensasjonar opp mot naturmangfaldlova frå 01.07.2009, jf rundskriv T-06/09. Tal snøscooterar har auka svært mykje, og SNO melder om stor auke i ulovleg køyring særleg dei siste 3-4 åra.

16. Dagens retningslinjer er basert på tillitsforhold mellom kommunen og løyvehavar. Dei nye retningslinjene vil også vere tufta på tillit. Det er lett vint å jukse med ei slags køyrebok på løyvet. Formyndartankegang med køyrebok og maks tal turar. Tungvint. Alt skal kunne kontrollerast til minste detalj. Stiller spørsmål om når ein har bruka opp sine 5 tilmålte turar til hytta og ingen med transportløyve kan stille?	Ja, det er og vil vere eit tillitsforhold mellom kommunen som gjev dispensasjon og løyvehavar. Jf pkt 6.
17. Utkastet til dei nye retningslinjene vil vere tungvinte, vanskelege å handheve og gje alle partar unødvendig meirarbeid. Mange vil ikkje bry seg om detaljreguleringa. Vanleg, vettug og ansvarleg snøscooterbruk som i dag vil bli ulovleg etter dei nye retningslinjene.	Målet er å redusere motorferdselen til eit minimum, jf forskrift. <i>Aktsomhetsbestemmelsen</i> seier at «<i>all motorferdsel i utmark og vassdrag skal foregå aktsomt og hensynsfullt for å unngå skade og ulempe for naturmiljø og mennesker.</i>» Det inneber at ferdsele ikkje skal føre til unødig skade på grunn, vegetasjon og dyreliv eller til ulempe for andre, og elles ikkje forstyrre unødig eller forureine naturmiljøet.
18. Snøscooterklubben meiner alle partar er tent med å ha enkle, klare retningslinjer som fungerer i praksis. Utkastet er eit skritt i feil retning. Dei meiner det er betre å vidareføre dei gjeldande retningslinjene framfor å implementere dei nye som adm. har utarbeidd.	Jf pkt 1 og pkt 15.

Vurdering:

Vi har fått ein god del bra innspel med gode argument når det gjeld forslaget til nye retningslinjer. Noko av det vi har forslag om har vore praksis i enkelte av nabokommunane våre.

Dispensasjonane og vilkåra må vere utforma slik at dei er kontrollerbare for politi og SNO. Det er viktig at dei som har fått dispensasjon, m.a. har med kart over traséen med start og endepunkt, at det er rett køyretøy og at løyvet viser i kva tidsrom løyvet gjeld. Dette har vi fått tilbakemeldingar på frå SNO og politiet.

Med bakgrunn i innspel til retningslinjer for motorferdsel i utmark i Seljord kommune og innspel innan fristen, er det grunn til å vurdere ein del av dei føreslegne punkta og eventuelt endre dei. Administrasjonen ber om at formannskapet vurderer:

- Vedlagde utkast til retningslinjer og spesielt det som er merka med gult
- Om det er aktuelt å lyse ut løyva for å utføre leigekøyning (transportløyve)?
- Om vi skal vi dele desse i ulike område? I så fall korleis?
- Kor mange som skal få løyve til leigekøyning i kvart område?
- Signala om at det i somme område av kommunen er blitt færre leigekøyringsoppdrag for dei som har det som næring. Er det slik ein ynskjer?

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet i Seljord vedtek forslaget om nye retningslinjer for motorferdsel i Seljord kommune som dei ligg føre, men med desse endringane (etter høyringsfristen):

- 1) Løyva skal gjelde heile døgnet. Kulepunkt 6 side 2 blir sletta.
- 2) Tal løyve pr år pr hytte blir uavgrensa. Strekpunkt 4, 6 og 10 øverst på side 4 blir sletta.
- 3) Løyva til hytter som ligg meir enn 2,5 km frå veg gjeld for 4 år, men maksimalt som for alle løyva til 15.oktober 2020. Strekpunkt 5 øverst side 4 blir endra.

Administrasjonen rettar retningslinjene slik dei blir vedtekne av formannskapet og legg desse på heimesida. Administrasjonen legg revidert søknadsskjema på heimesida klart til å ta imot søknader.

Utskrift til:

Seljord Kommune

SELJORD KOMMUNE	
År/Saksnr.	Dok.nr.
11 OKT 2016	
Saksb.	Grad

Seljord 06.10.2016

Høyring om nye retningslinjer for motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag

Det er lagt fram nokre forslag til endring i dette dokumentet som sikkert er tenkt at skal bidra til å betre regelverket.

Det fyrste som slår meg er kven endringane er til for, den kommunale forvaltaren eller dei som har stor nytte av snøskuteren som transportmiddel.

Ein ser i forslaget til endring at reguleringa som nå skal skje lokalt, om dette vert vedtatt, hemmar handlefridomen for oss som har hytter og utmarkseigedommar.

Slik vi som familie opplever det, vert det lagt opp til at ein må avgrense bruken av hytta på vinteren, gjennom endring i vilkåra:

- "I område med leigekøyring vert det som hovudregel, ikkje gjeve andre løyve"
- "Løyvet gjev rett på 5 turar pr år pr hytte"
- "Behovet for fleire turar må ein løyse ved transportløyve"

Eg er nok ein av dei som går mykje på ski, det handlar ikkje om det.

Men vi er ein svært aktiv familie og nyttar hyttene våre mykje, noko som også krev ein del nødvendig transport av utstyr og proviant for at opphaldet skal ha den standarden som vi ynskjer.

Det er ikkje lenger slik at vi er nøgde med 5 boksar med lapskaus i skapet på hytta, vi vil ha ferske varer til middag, øl og vin til maten etc.

Ja, så kan ein seie " ta det i sekken og slit deg fram ein sein fredagskveld".

Vi gjer ikkje det lenger, verden er i endring, det må vi bare innsjå.

Det er ein god tanke at ein ynskjer å fremme næringsutvikling, men det blir nok ikkje mykje næringsutvikling av å avgrense bruken av eigen snøskuter til eige hytte, ved å forsøkje å pålegge bruk av godkjent transportør. Vi veit alle at dette må koste ein del, og for oss som har eigne snøskuterar, bør vi nok få lov til å nytte desse.

I tillegg doblar transportbelastninga seg, om vi skal leige denne transporten. I staden for inn til hytta og ut igjen, vil transportøren køyre inn og ut, fredag og inn og ut igjen når ein skal heim igjen.

Det vil også vera ei avgrensing i bruken, å ikkje kunne reise når du sjølv vil, men når det måtte passe for ein transportør.

Så vil det alltid vera slik at vi samanliknar oss med dei som bur ved sjøen, som ikkje har slike avgrensingar.

Skal vi, som bur her og opprettheld busetnad og brukar naturen, sjølv sagt på ein forsvarleg måte, føle at vi vert straffa gjennom det eg opplever som unødvendig streng regulering?

Det er vel her vi bør lyfte dette opp frå eit administrativt nivå, og gje politikarane ein sjans til å gjere desse vurderingane.

Eg stolar på at det blir ei god handsaming og ei klok avgjerd, som vil gjere det fortsatt mogleg for ein familie som elsker fjellet, hyttene våre og ikkje minst dei fine skiturane. Men som også er svært glad for at vi får nytte snøskuteren til å transportere inn det vi treng for eit aktivt liv i fjellet, når vi vil og så ofte vi vil.

La oss saman skape eit trivselsfaktor ut av dette, som gjer at vi kan skryte av ein kommune som også ser dei som bur her og som vil legge til rette for at alle skal kunne nytte naturen vi har og dei eigedommane som vi er sett til å forvalte, for ein avgrensa periode.

Vi skal også hugse på at dei neste generasjonane skal ha lyst til å busette seg her i Seljord. Det er som regel eit val om ein vil busette seg i heimbygda, men då er vi også avhengige av at kommune og politikarar legg til rette for dette, på mange vis.

Kanskje det også kan bidra til auka busetnad i fjellbygdene, når vi tar med venner på hytta og visar dei kor fantastisk det faktisk er å bu i eit bygdesamfunn?

Heilt til slutt vil eg minne dykk på at mange av trasevala er langs vegar som vi nyttar når det ikkje er sno, utan restriksjonar på talet av turar, både med bil, traktor og båt for dei som treng dette.

Med håp om ein god prosess!

Helsing

Olav Moen m/ familie, Seljord

Seljord Kommune
Ved Torunn Raftevold Rue
Brøløsvegen 13A
3840 Seljord

Innspel til høyringsutkast for nye retningsliner for tildeling av skuterløyve i Seljord Kommune.

Seljord Villrein og Utmarkslag består av grunneigarane innanfor Brattefjell Vindeggen verneområde. Dette er fleire titals grunneigarar som har eigedommar med beite, ved, skog, jakt og fiskeressursar innanfor BV verneområdet. Tilknytt eigedommane er det bygningar i form av hytter, driftshusvær og andre gamle staulsbygningar.

Me har innspel til 4 punkt i høyringsutkastet:

1.Søknadsinstansar

Me ser det som unødvendig å sende søknad om skuterløyve til verneområdestyret i tillegg til kommunen. Om dette skal gjelde for Seljord, Hjardal, Vinje og Tinn må det bli ein stor mengde standard rutine søknader å behandle for verneområdestyret. Utklipp under frå kommunens høyringsutkast seier dette, men i framlegget til forvaltningsplan for BVL står det at dette ikkje er nødvendig for skutertransport som skal gå etter vedtekne trasear. Der står det at det er dei einskilte kommunane som er forvaltningsstyresmakt for denne forskrifta. Me ber derfor om at dette blir endra slik som forvaltningsplanen for BVL rår til slik at me unngår mykje unødvendig byråkrati og venting på sakshandsaming.

Klipp fra høyringsforslag:

Verneområde:

Det er eitt verneområde i kommunen: Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde (BVL) og to naturreservat: Brokefjell naturreservat og Humleneset naturreservat. I desse områda gjeld særskilde forskrifter og reglar for motorferdsel. Søknader om motorferdsel i BVL skal verte handsama både etter nasjonal forskrift for bruk av motorkøyretøy i utmark og på islagde vassdrag og etter verneforskrifta for BVL. Søknad skal ein sende til verneområdestyret for BVL i tillegg til Seljord kommune.

Klipp frå BVL forvaltningsplan 2017-2027:

Forvaltingsmyndigheitene har peika ut rutene der motorferdsel kan skje når motorferdsel er tillatt etter motorferdsellova eller det er gitt løyve etter motorferdsellova. Enkeltløyve etter vedtekne trasear skal ikkje handsamast etter verneføreskrifta, men utelukkande etter motorferdselloven med dei avgrensingar som er fastsette i verneføreskrifta og den interkommunale føreskrifta som er nemnt ovanfor. Det er difor ikkje naudsynt å søke verneområdestyret om dispensasjon når det skal køyrast etter desse rutene, men det skal søkjast kommunen om dispensasjon etter motorferdselloven i den kommunen der køyringa finn stad. Likevel er det slik at landskapsvernområde har ei føreskrift som regulerer deler av motorferdsla ekstra strengt. Det gjeld område som er definert som vinterbeite- eller kalvingsområde. Her kan det berre gjevast løyve til hytteeigar til særskild få turar for varetransport til eiga hytte. Det er dei einskilde kommunane som er forvaltingsstyresmakt for denne føreskrifta.

2.Transportar som ikkje treng søkje løyve

Transportar som ikkje treng søkje om løyve:

Heimel: Motorferdsellova § 4 og Forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark (etc.) §§ 2 og 3

Grunneigarane innanfor BVL har kostnader med ettersyn og vedlikehald av eigedom og bygningar som er pålagt strenge restriksjonar i form av vern.

Me meiner derfor at ettersyn og vedlikehald av eigedom, driftshusvær og gamle staulsbyggingar går inn under §4 og ynskjer derfor at dette blir betre beskrive i kommunens retningslinjer.

3.Hytteløyve

- Løyvet gjev rett på 5 turar pr år pr hytte.

5 turar pr år pr hytte kan bli i minste laget sidan det av og til er behov for å køyre på løype etter store snøfall. Me meiner derfor at 5 turar pr år pr hytte er for lite, og ser helst at det ikkje blir sett avgrensingar på antall turar.

4.Forbod i visse tidsrom

- Løyva gjeld kvar dag mellom kl 06.00 og 24.00.

Forslaget om at løyve skal gjelde mellom kl 06.00 og 24.00 ser me på som ei unødvendig og upraktisk innskrenking. Av og til er det aktuelt å benytte føret tidleg på morgon og seint om kvelden for å køyre tyngre transport. Dette gjeld spesielt i mars og april når det kan vera sol og mildt om dagen og kaldt på kveld og natt. Det bør vera unødvendig at ein må begynne å passe klokka for om køyringa er lovleg eller ikkje.

Me ynskjer derfor at dette forslaget ikkje blir innført.

Styret i Seljord Villrein og utmarkslag ved

Espen Dyrud

Ole Gunnar Aase

Olav Sverre Bakkemoen

Fra: EspenDyrud@Eaton.com

Sendt: 12.10.2016 19:55:02

Til: Post Seljord Kommune

Kopi:

Emne: Innspel til retningslinjer for motorferdsel/skuterløyve

Vedlegg: Innspel til retningslinjer for skuterløyve 2017-2018 (002).docx

Hei

Sender innspel til retningslinjene for motorferdsel/skuterløyve på vegne av Seljord Villrein og Utmarkslag.

MVH/Best Regards,

Espen Dyrud

Regionssalgssjef

Eaton Norge

Ryensvingen 5-7, 0680 Oslo

Boks 113 Manglerud, 0612 Oslo, Norway

Tel: +47 23 03 65 50

Mobil/Direct: +47 90942611

Fax: +47 23 03 65 55

E-mail: espendyrud@eaton.com

Web: www.eaton.no Web: www.eaton.no

Eaton Electric AS ~ Forretningsadresse: Postboks 113 Manglerud, Oslo, 0612, Norge ~ Firma registrert (sted): Brønnøysund ~ Org. Nummer: 913 452 100 ~ Aksje kapital: NOK 500000 Daglig leder/ Adm. Direktør: Jon Helsingeng, Keith Miller, Maarten Arnoud Verhoeven ~ Org. nummer MVA: NO913452100?

Fra: Kenneth Haugland (kenneth@lavine.no)
Sendt: 13.10.2016 15:19:32
Til: Post Seljord Kommune
Kopi: 'Terje Nordstoga'; 'Knut Inge Brekka Skoland'

Emne: Innspel og spørsmål til "Ny periode for snøscooterløyve - høyring på? nye retningslinjer for motorferdsel i utmark og på? islagte vassdrag"

Vedlegg: Vedlegg Løyve Seljord Røde Kors.pdf

Seljord Røde Kors (SRKH) har i fleire ti-år hatt snøskuterløyve, primært for løypekjøring på Lifjell. Denne vart i sin tid bruka til å merke/vedlikehalde traseen mellom Grimås og Hollane Seter. Oppgava har dei siste åra tilfalt andre aktørar og nytteformålet for løyvet har i så måte falt bort.

Men behovet og adgang til å ferdast i fjellet på scooter har auka. Ein ser at oppdragsmengda relatert til redningsaksjoner aukar for kvart år. Fleire ferdast ute i naturen gjennom heile året. Me har sidan i vår hatt 6 aksjonar, den siste på Brokefjell i Kviteseid. SRKH er i medvind for tida, og me er i gang me å reetablere den gode beredskapskulturen som me alltid har hatt i Seljord. Dette medfører nytt utstyr, nye medlemmer og auka frivillig aktivitet.

For å bli bedre til å yte den innsatsen som offentlige etatar (AMK, Brann, Politi) bestiller, må ein trene og øve. Moderne navigasjonsverktøy, meir avanserte kjøretøy, ledelse, søk og redning må øvast javnleg for å holde eit akseptabelt nivå. SRKH hadde ei klar målsetting nå ved sist årsmøte og det er å vera den beste aktøren på søk og redning utanfor veg. Det vil seie å ta seg av alle oppdrag og bistå nødetatene der dei ikkje kjem fram.

Seljord Kommune har alltid vore ein god støttespelar, og har alltid utferda løyve til skuter i Røde Kors-regi. Det har og vore veldig greit å fått tilleggsløyve ved utvida øvelsar og lignande. Då det er tid for fornying av løyve, samt ny høyring om motorferdsel i utmark, passa det bra å stille spørsmål som kanskje er relevante.

1: Treng SRKH søke om løyve? Kan Røde Kors inngå som ein del av nødetatane som nevnt i avsnittet under?

Transportar som ikkje treng søkje om løyve:

Heimel: Motorferdsellova § 4 og Forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark (etc.) §§ 2 og 3

Det er tillate a? køyre snøscooter og anna køyretøy på? vinterføre i samband med:

- Politi-, ambulanse- og rednings-, oppsyns- og tilsynsteneste med heimel i lova.

2: Om SRKH inngår i overnevnte avsnitt, kan ein drive øving på generelt grunnlag gjennom året om ein har løyve frå grunneigar?

3: SRKH vil i løpet av året ha 2 eigne skuterar. Men ein stor del av ressursane me nyttar på oppdrag er private kjøretøy. Kan desse inngå som ein del av beredskapsressursane SRKH nyttar, utan å søke løyve?

4: SRKH har gjennom mange år vore samarbeidspartner med Seljord Jakt og Fiskelag (SJFL). SJFL hadde i mange år eigen skuter for å forvalte sine disponible område på Lifjell, samt hyttevedlikehold, kultivering og liknande. Nå leiger dei privat transport ved behov for skutertransport. Kan SRKH bistå SJFL med skutertransport for nyttekjøring uten å søke løyve? Godkjenning av grunneigar og private transportressursar er ein forutsetning. Slik kjøring vil inngå som trening for mannskap for SRKH vederlagsfritt. Lifjell er eit kjerneområde for SRKH.

5: Om SRKH ikkje treng eige løyve, kan ein drive øving generelt i Seljord kommune? Unntak er verneområde. Skuter og/eller personell vil alltid vera uniformert med SRKH-logo. Ein slik forespørsel vil me og sende til Kviteseid kommune, då SRKH også dekker dette arealet.

Vedlagt ligg ein kopi av tidlegare løyve for SRKH.

Mvh Kenneth Haugland
Operativ leiar
Seljord Røde Kors Hjelpekorps

Tlf 91864495

E-post: kenneth@lavine.no

Seljord Røde Kors
Grunningsdalsvegen 25
3840 SELJORD
Att.: Jarle Øverland

Delegera sak
Motorferdsel - delegera - nr. 29/13

Dykkar	Vår ref	Sakshandsamar:	Arkivkode:	Dato:
	2013/502-	Knut Olav Heddejord, 35065160	K01	05.02.2013
	2	knut.olav.heddejord@seljord.kommune.no		

Snoskuterløyve - Seljord Røde Kors 2013 -2016

Søknaden er handsama etter:

- LOV 1977-06-10 nr 82: Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag.
- FOR 1988-05-15 nr 356: Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag.
- Forskrift om forbod mot motorferdsel i spesielt sårbare områder i Brattefjell/Vindeggenområdet, Seljord, Hjartdal, Tinn og Vinje kommunar, Telemark
- Retningslinjer for handsaming av snøscooterløyve i Seljord kommune.
- Delegasjonsreglementet for Seljord kommune.
- Naturmangfoldslovens §§ 8-12

Vedtak:

Seljord Røde Kors Hjelpekorps har direkte løyve gjennom lov til bruk av snoskuter i Seljord kommune. Jmf LOV 1977-06-10 nr 82: Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag. §4a).

I tillegg gjev Seljord kommune Seljord Røde Kors løyve til løypepreparering jmf §3e) FOR 1988-05-15 nr 356: Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag.

Løyvet omfattar:

- Patruljering/løypekjøring på trase frå Grimås- Hollane (også utanfor stikka løype)
- Ved redningsøvelsar har Hjelpekorpsset lov til å bruke snoskuter over heile kommunen.
- Kjøringa krev løyve i frå grunneigar.

Løyvet er knytt til snøscooter med reg. nr. NY 5089. Løyvenr er Andre Løyve 76. Det er ikkje knytt nokon bestemt sjåfør til løyvet. Alle Hjelpekorpssets medlemmer med gyldig førarkort kan disponere løyvet under føresetnad av at kjøringa skjer i tråd med føremålet.

Løyvet gjeld fram til 15.04.2016.

Vedtaket er grunngjeve med:

- Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag §4a) politi-, ambulanse- og redningstjeneste og oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov,
- "Kunnskapsgrunnlaget – naturmangfoldloven § 8": - Vedtaket er basert på lokalkunnskap om området.
- "Føre-var prinsippet – naturmangfoldloven § 9": - Den omsøkte traseen reknast ikkje som spesielt sårbart område og omfattast difor ikkje av føre var prinsippet.
- "Økosystemtilnærming og samlet belastning – naturmangfoldloven § 10": - Transportløyve er gjeven med omsyn til den totale miljøbelastninga i området.
- "Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver – naturmangfoldloven § 11": - Er vurdert til ikkje ha relevans her.
- "Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetode – naturmangfoldloven § 12": - Er vurdert og innvilginga av løyvet er vurdert til å gje best mogleg samfunnsmessig resultat.

Vilkår knytt til løyvet:

- Søkjar har lest, forstått og godteke eigenerklæringa for skuterløyve i Seljord kommune.
- Løyve til motorferdsel gjeld ikkje utan løyve frå grunneigar. Innehavar av løyve bør ha dette skriftleg ved ein eventuell tvist.
- Tilsendt løyvemerke skal festast på ein godt synleg stad på kjøretøyet (gjeld snøscooter og ATV)
- Kopi av vedtak om løyve skal alltid vere med under transporten.
- Den som bryt lova eller opptreir aktlaust i forhold til denne, forskriftene eller retningslinjene i medhald av lova er straffeansvarlege etter § 12 i lova.

Vedtaket er gjort etter delegert fullmakt

Vedtaket kan påklagast. Klagefristen er 3 veker rekna frå den dagen da brevet kom fram til påført adressat. Det er nok at klaga er postlagt før fristen går ut.

Klaga skal sendast skriftleg til den som har gjort vedtaket, skriv kva for vedtak det klagast over, den eller dei endringar som er ynskjeleg, og dei årsaker du vil gje for klaga. Dersom du klager så seint at det kan være uklart for oss om du har klaga i rett tid, blir du beden om å gje opp dato då denne meldinga kom fram.

Med helsing

Knut Olav Heddejord
Sakshandsamar

Høringsuttale frå Seljord snoskuterklubb vedrørende revisjon av lokale retningslinjer for motorferdsel i utmark

Visar til høring om dei nye retningslinjene for motorferdsel i utmark for Seljord kommune med høringsfrist 16.10.2016.

Dagens retningslinjer er etter vårt syn betre, mindre byråkratiske og lettare å gjennomføre i praksis enn dei nye retningslinjene som nå er på høring. Den detaljreguleringa som det nå leggas opp til gjev både kommunen og løyvehavarar meirarbeid, utan at vi ser kva føremål innskjeringane skal tene. Er det slik at kommunen meiner dagens retningslinjer ikkje fungerer?

Dagens retningslinjer er basera på å eit tillitsforhold mellom kommunen og løyvehavar. Dei nye retningslinjene vil også vera tufta på tillit, all den tid det er lettvint å jukse med ei slags køyrebok på løyvet. Eit slikt system med køyrebok og maks antall turar når ein skal på hytta har preg av formyndartankegang der ein skal gjere ting så tungvint som mogleg og alt skal kunne kontrollerast til minste detalj. Kva om ein har bruka opp sine fem tilmålte turar til hytta og finn ut at ein vil på hytta ei helg, og ingen med transportløyve kan stille?

I praksis vil dei nye retningslinjene, i sin noverande form, vere tungvinne, vanskelege å handheve og gje alle partar unødvendig meirarbeid. Vidare kan ein vente at mange ikkje kjem til å bry seg om den detaljreguleringa det leggst opp til. Dette vil igjen føre til at vanleg, vettug og ansvarleg snoskuterbruk som i dag er tillate, vil bli ulovleg etter dei nye retningslinjene.

Seljord snoskuterklubb meiner alle partar er tent med å ha enkle, klare retningslinjer som fungerer i praksis. Dei nye retningslinjene er i så måte eit skritt i feil retning, og vi meiner det er betre å vidareføre dei gjeldande retningslinjene framfor å implementere dei nye som administrasjonen har utarbeida.

Seljord snoskuterklubb,
16.10.2016

Fra: Köller, Peter C. A. (fmtepmko@fylkesmannen.no)

Sendt: 11.10.2016 15:45:53

Til: Torunn Raftevoll Rue

Kopi:

Emne: SV: Høyring - retningslinjer for motorferdsel i utmark - Seljord kommune

Vedlegg: image001.jpg;image002.png

Hei, og takk for tilsendt!

Har lest både saksframlegg og utkast til nye retningslinjer, og må først få si at jeg synes det er gjort en grundig jobb! Det er positivt at kommunen vedtar retningslinjer som et hjelpeverktøy i å utføre motorferdselforvaltninga.

Undertegna er ingen ekspert på motorferdselloven, men er jo kjent med innholdet. Det jeg leser virker greit. Det er kun et par ting som må presiseres med tanke på Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde. Jeg sikter til et par av strekpunktene i opplisting av transporter som man ikke trenger søke løyve til etter selve loven, men der verneforskriften sier noe annet. Jeg tenker på transport av materialer, utstyr og arbeidsfolk ifm. oppføring av bygg det er gitt løyve til etter PBL, og transport ifm. vitenskapelige undersøkelser. I landskapsvernområdet er dette transporter som krever dispensasjon etter verneforskriften – noe som i praksis betyr disp. etter NML § 48.

Når det gjelder det som er skrevet om BVL og forvaltningspraksis, så bør det tas med en presisering om at dersom det er søkt kjøring etter traseene som er godkjent og nedfelt i BVL forvaltningsplan (vedlegg 5 s. 68-69 i høringsutkastet), så er det ikke nødvendig å søke verneområdestyret om disp. Da skal kun kommunen behandle søknaden etter motorferdselloven. Blir det derimot søkt om transport utenfor vedtatte traseer, skal verneområdestyret behandle saken og evt. gi tillatelse før kommunen behandler samme søknad etter motorferdselloven. Skulle søker få avslag fra verneområdestyret, er det ikke nødvendig å behandle søknaden i kommune.

Lykke til videre!

Helsing

Peter C. A. Köller

Seniorrådgiver

Fylkesmannen i Telemark

Telefon: +47 953 00 640

www.fylkesmannen.no/telemark

image001

Fra: Torunn Raftevoll Rue [mailto:torunn.rue@seljord.kommune.no]

Sendt: 3. oktober 2016 09:43

Til: Fyresdal Kommune; Kviteseid Kommune; Vinje Kommune; Tokke Kommune; Hjartdal Kommune; Tinn Kommune; Notodden Kommune; Sauherad Kommune; Bø Kommune; Nome Kommune; Drangedal Kommune

Kopi: 'sten.andersen@vinje.kommune.no'; Signe Vinje (signe.vinje@vinje.kommune.no); Magne Skarprud; Sverre Bakke (sverre.bakke@tokke.kommune.no); Tommy Granlien; 'kristin.sandven@hjartdal.kommune.no'; Øystein Saga; tora.skjerkholt.aarnes@midt-telemark.no; Jørn Ingar Sanda (jorn-ingar.sanda@notodden.kommune.no); Hege Ann Skaret (Hege.Ann.Skaret@midt-telemark.no); Bjørn Helge Bjørnsen (BjornHelge.Bjornsen@tinn.kommune.no); Erik Selander Jensen (esj@drangedal.kommune.no); Aslak Momrak-Haugan; Morten Elgaaen (morten.elgaaen@miljodir.no); Storøy, Simen; Jon Galteland (jon.galteland@politiet.no); Köller, Peter C. A.

Emne: Høyring - retningslinjer for motorferdsel i utmark - Seljord kommune

God dag!

Som vedlegg finn de formannskapssak nr 85/16 og utkast til retningslinjer for motorferdsel i utmark i Seljord kommune. Høyringsfristen er 16.10.2016.

Vi er takksame for innspel og kommentarar; særleg frå kommunar som grensar til Seljord og frå SNO, politiet og verneområdestyret for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde.

Høyringssaka ligg også på heimesida til Seljord kommune. Saka skal opp i formannskapet att 3.november 2016.

Med venleg helsing

Torunn Raftervold Rue

Natur- og miljørådgjevar
Seljord kommune

Epost: torunn.rue@seljord.kommune.no

Direktetelefon: 350 65 151

Mob.nr: 95 90 84 40

Heimeside:

www.seljord.kommune.no

RETNINGSLINJER FOR MOTORFERDSEL I UTMARK I SELJORD KOMMUNE

Vedteke i formannskapet i sak xx/16.

Motorferdsel i utmark og vassdrag er regulert gjennom desse lovar, forskrifter og rundskriv:

- LOV-1977-06-10-82 *Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven).*
- FOR-1988-05-15-356 *Forskrift for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag.*
- FOR-1996-04-18-538 *Forskrift til lov om motorferdsel i utmark og vassdrag og nasjonal forskrift til denne, Seljord kommune, Telemark*
- Rundskriv T-1/96 frå Miljøverndepartementet
- Rundskriv T-6/09 frå Klima- og miljøverndepartementet

Føremål:

Føremålet med lokale retningslinjer for motorferdsel i utmark i Seljord kommune er å følge opp intensjonane i lov og forskrift, tilpassa lokale forhold. Retningslinjene vil kunne gje ei føreseieleg og lik handsaming av søkjarar.

Periode:

Fleirårige dispensasjonar gjevne i perioden 2016-2020 gjeld etter lokal forskrift (frå 1996) i tida 15.oktober til 25.april. Med unntak av dette, er løyve som er gjevne i Brattefjell-Vindeggen Landskapsvernområde der det gjeld eigne reglar (kalvingsområde til og med 30.03. og vinterbeiteområde til og med 14.04.).

Verneområde:

Det er eitt verneområde i kommunen: Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde (BVL) og to naturreservat: Brokefjell naturreservat og Humleneset naturreservat. I desse områda gjeld særskilde forskrifter og reglar for motorferdsel. Søknader om motorferdsel i BVL skal verte handsama både etter nasjonal forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark og på islagde vassdrag og etter verneforskrifta for BVL. Søknad skal ein sende til verneområdestyret for BVL i tillegg til Seljord kommune.

Delegering:

Etter gjeldande delegeringsreglementet har rådmannen, eller den rådmannen delegerer dette til, fullmakt til avgjerd etter forskrifta §§ 5 a), b), c), d) og e) og lovas § 6.

Etter § 6 i forskrifta heiter det:

I unntakstilfelle kan kommunestyret - eller et annet folkevalgt organ som kommunestyret bestemmer - etter skriftlig søknad gi tillatelse til kjøring utover § 2 - § 5, dersom søkeren påviser et særlig behov som ikke knytter seg til turkjøring, og som ikke kan dekkes på annen måte. Før eventuell tillatelse gis, skal transportbehovet vurderes mot mulige skader og ulemper i forhold til et mål om å redusere motorferdselen til et minimum.

Transportar som ikkje treng søkje om løyve:

Heimel: Motorferdsellova § 4 og Forskrift for bruk av motorkjøretøy i utmark (etc.) §§ 2 og 3

Det er tillate å køyre snøscooter og anna køyretøy på vinterføre i samband med:

- Politi-, ambulanse- og rednings-, oppsyns- og tilsynsteneste med heimel i lova.
- Offentlege post- og teletenester.

- Person- og godstransport til og frå faste bustader og i samband med jordbruk-, skogbruk- og reindriftsnæring (ikkje bærplukking, jakt og fiske).
- Forsvarets transportar.
- Anlegg og drift av offentlege vegar og større anlegg.
- Rutetransport (i samsvar med yrkestransportlova)
- Transport av jaktutbyte av elg og hjort
- Fiskekultivering i offentlig regi
- Naudsynt drift av turistanlegg (overnattings- og serveringsstader m.m.) som ikkje ligg langs brøyta bilveg.
- Transport av materialar, utstyr og arbeidsfolk til bygging i samsvar med byggjeløyve.
- Opparbeiding og preparering av skiløyper/skibakkar for ålmenta, når det blir gjort av ein frivillig organisasjon eller kommune.
- Naudsynt transport i samband med vitskaplege undersøkingar på oppdrag frå ein forskingsinstitusjon (dyreteljing, registreringar m.m.)
- Transport av ved frå sin eigen eigedom til eigen bustad (til eige bruk)
- Køyretraining på område som er fastsett av fylkesmannen
- Akuttiltak for å redusere påkøyringsrisiko av hjortevilt langs veg eller jernbane
- Søk etter skadd storvilt utanfor ordinær jakt i regi av kommunen

Fellesreglar for alle typar løyve:

- Køyreløyvet, og andre dokument som følgjer løyvet, skal alltid vere med under køyring og ein skal vise det fram ved kontrollar.
- All motorisert ferdsel skal skje så skånsamt som mogleg av omsyn til plante-, fugle- og dyreliv.
- Løyvet er berre gyldig for køyring med registrerte køyretøy med korrekte kjennemerke.
- Løyvehavarane er sjølv ansvarlege for å skaffe samtykke frå grunneigarar.
- Alle løyva til snøscooterkøyring i Seljord kommune gjeld i perioden 15.oktober -25.april med unntak i Brattefjell-Vindeggen Landskapsvernområde.
- Løyva gjeld kvar dag mellom kl 06.00 og 24.00.

Traséar:

Løypa skal fylgje kortaste farbare trasé, men må naturleg nok vere framkomeleg gjennom vinteren. Ein skal oppgje trasé for køyringa (m/kartreferanse). Nytt ubrøyta vegar i terrenget så langt råd er. Ein kan nytte éin alternativ køyretasé der det er føremålstenleg og nok snø.

Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag:

§ 10.(forholdet til grunneiere o.a.).

Denne lov innskrenker ikke den adgang grunneier og bruker har etter gjeldende rettsregler til å forby eller begrense motorferdsel på sin eiendom.

Grunneigar sin rett:

Alle som søker om dispensasjon for bruk av motorkøyretøy i utmark, må sjølv skaffe seg løyve frå grunneigar.

Søknad om løyve (dispensasjon):

Bruk eigne søknadsskjema som ligg på kommunen si heimeside eller som de får ved å vende dykk til Seljord kommune. Søknaden skal innehalde kart med innteikna trasé.

Dispensasjonsavgjerder for motorkøyretøy:

Transportløyve: Løyve til å utføre leigekøyring som næring

Heimel: Forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav a

§ 5. Etter skriftlig søknad kan kommunestyret gi tillatelse til bruk av snøscooter for:

- a) fastboende som i ervervsmessig øyemed vil påta seg*

- transport mellom bilveg og hytte,
- tilsyn med privat hytte etter eierens oppdrag,
- transport for massemedia på reportasjeoppdrag,
- transport av funksjonshemmede,
- transport av ved,
- transport etter dispensasjon i medhold av denne forskrifts § 6,

Kommunen kan etter søknad gje løyve til innbyggjarar i Seljord kommune som vil ta på seg transportoppdrag med snøscooter som ei næringsinntekt. Transportøren kan ta på seg oppdrag knytt til:

- Transportoppdrag mellom bil og hytte,
- Tilsyn med hytter på oppdrag frå eigaren,
- Transport av massemedia,
- Transport av funksjonshemma,
- Transport av ved
- Andre transportar som har fått dispensasjonar jf § 6 i forskrifta (politisk handsaming)

Vilkår for løyvet:

- Løyvet blir berre gjeve til næringsdrivande med organisasjonsnummer.
- Løyvehavaren må føre oppdraget i eit eige skjema før turen startar, som ein skal vise fram ved eventuelle kontrollar.
- Den som får tildelt transportløyve må ha snøscooter som er eigna til transportoppdrag, vere villig til å ta på seg transportoppdrag og ha eit opplegg for å ta imot og utføre transportoppdrag.
- Søkjar skal oppgje kva del av kommunen han/ho vil vere tilgjengeleg for oppdrag. Dersom det er naturleg, kan løyvehavaren også ta oppdrag i andre delar av kommunen.
- All transport skal skje med slede.
- I område med leigekøyting vert det som hovudregel, ikkje gjeve andre løyve.

Løyve til funksjonshemma:

Heimel: Forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav b

§ 5 b) funksjonshemma

Kommunen kan gje løyve til snøscooterkøyting til rørslehemma dersom behovet er reelt og rørslehemminga er varig. Reelt behov kan vere transport inn til si eiga hytte. Snøscootertur er ikkje eit reelt behov. Løyvet kan vere tidsavgrensa til dømes til ei helg dersom det er føremålsteneleg.

Vilkår for løyvet:

- Løyvet skal stå på den personen som er funksjonshemma. Den rørslehemma må vere med på transporten.
- Oppgje trasé for køytinga (m/kartreferanse)
- Søkjaren må i søknaden vise kva målet med køytinga er.
- Søkjaren må leggje fram dokumentasjon som stadfester varig funksjonshemming, og at det er eit hinder for at turen kan gjennomførast på annan måte (til dømes til fots).
- Bruk ubrøyta vegar i terrenget så langt råd er
- Dersom større del av køytinga ikkje følgjer ubrøyta veg, vert søknaden lagt fram for politisk handsaming i formannskapet.

Hytteløyve: Løyve til hytter som ligg meir enn 2,5 km frå veg:

Heimel: Forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav c

§ 5 c) eier av hytte for transport av bagasje og utstyr mellom bilvei og hytte som ligger minst 2,5 km fra brøytet bilvei når det i området ikke er mulighet for leiekjøring etter bokstav a,

Kommunen kan etter søknad gje løyve til transport av bagasje og utstyr med snøscooter mellom bilveg og hytte som ligg minst 2,5 km frå brøytet bilveg.

Vilkår for løyvet:

- Heimelshavar (eigar) til hytta (jf matrikkelen) og ektefelle/sambuar til eigar kan få løyve. I tillegg kan nær slekt til eigar få løyve; nærare definert som eit ledd opp (foreldre), eit ledd ned (etterkomarar) og eit ledd til sida (sysken) til heimelshavar, likelydande for ektefelle/sambuar.
- Sameige der partane ikkje er del av same husstand utløyser ikkje rett på fleire løyve.
- Ein kan få løyve dersom det ikkje er råd å nytte seg av leigekøyring i området.
- Løyvet gjev rett på 5 turar pr år pr hytte.
- Løyvet gjeld for 2 år om gongen.
- Behovet for fleire turar må ein løyse ved transportløyve. Dersom ingen har transportløyve i området, kan ein få fleire løyve etter søknad.
- Ved søknad om løyve til annanmanns hytte, skal skriftleg leigeavtale ligge ved søknaden.
- Ved leigetilhøve over fleire år (åremål), kan også eigar av hytta ha løyve for å drifte hytta. Men andre familiemedlemmer skal ved slik bortleige ikkje ha løyve til hytta.
- For korttidsleige (vinter-/påskeferie ol) skal det ikkje verte innvilga eige løyve, men i staden viser ein til hytteeigars løyve eller til transportløyve i området.
- Alle løyvehavarane må føre opp dato for turane på løyvet før turen startar. Dette skal kunne visast fram ved eventuelle kontrollar.
- Minimum 2,5 km frå brøytta veg: avstanden vert målt frå vinterparkeringa til hytta og langs køyretrasé inn til hytta.

Løyve til utmarksnæring for fastbuande:

Heimel: Forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav d

§ 5d) kjøring i utmarksnæring for fastboende

Grunneigarar som driv med utmarksnæring (t.d. utleigehytter, næringsmessig hausting av naturgodar mm) kan få løyve til snøscootertransport knytt til drifta.

Vilkåret for løyvet:

- Gjeld kun næringskøyring utover det som er heimla direkte i lov/forskrift.
- Søkjar må gje ei skildring av næringa og formålet med transportløyvet
- Søkjar må ha organisasjonsnummer knytt til næringa.

Løyve til transport av ved:

Heimel: Forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav e

§ 5 e) transport av ved utover det som følgjer av denne forskrifts § 3 første ledd bokstav g (§ 3 g nødvendig transport av ved fra egen eiendom til fast bopel, samt etter utvisning fra skogforvaltningen i Finnmark)

Kommunen kan gje løyve til å transportere ved med snøscooter. Transport av ved mellom eigen skog og bustad er direkte heimla i forskrift.

Annan vedtransport kan få løyve, med følgjande vilkår:

- Løyvet er personleg
- Løyvet skal vise hovudtraséen og kva område det skal hoggast ved i (kartvedlegg).
- All transport skal skje med slede.
- Det skal leggst fram signert avtale med heimelshavar om hogst av ved dersom søkjar ikkje er heimelshavar.

Løyve til gruppeturar:

Heimel: Forskrift om motorferdsel i utmark og på islagte vassdrag § 5 bokstav f

§ 5 f) gruppeturer på snødekt mark for beboere på helse- og omsorgsinstitusjoner, medlemmer av pensjonistforeninger eller forflytningshemmede. Turen må være i regi av helse- og omsorgsinstitusjoner

Kommunen kan gje løyve til snøscooterkøyring for bebuarar på helse- og omsorgsinstitusjonar, medlemmer av pensjonistforeningar eller rørslehemma.

Vilkåret for løyvet:

- Søknaden må innehalde dato for turen, føremålet med turen, start- og endepunkt, køyrerute og kor mange snøscooterar som det blir søkt om løyve til.
- Løyvet vert skrive ut til den organisasjonen som arrangerer gruppeturen.

Seljord kommune

Arkiv: 232
Saksnr.: 2016/1864-1
Sakshand.: Kari Gro Espeland
Direkte tlf.: 35065106
Dato: 02.11.2016

Saksframlegg

Utval	Utvalssak	Møtedato
Formannskap/økonomiutval	97/16	03.11.2016

Eigedomsskatt på kraftanlegg 2017 - Kapitaliseringsrente ved taksering av kraftverk

Saksdokument:

Saksutgreiing:

Rådmannen i Tinn kommune Rune Løddøen har tatt initiativ for å få oppmode Stortinget til nedsetjing av kapitaliseringsrenta ved verdsetjing av kraftverk frå 4,5 % til ca. 3 % frå 1.1.17. Han har skrive ei saksutgreiing som vert tilpassa Seljord kommune og nytta i denne saka.

Innleiing

Sentralskattekontoret for Storbedrifter (SHS) har no sendt ut grunnlaget for eigedomsskatt for skatteåret 2017. Dette er grunnlaget for utskriving av eigedomsskatt på vasskraftanlegg i kommunane.

Tala syner ein enorm nedgang i takstane frå 2016 til 2017 med tilsvarende skattebortfall for kommunane.

Opplysningane frå SFS seier at verdiane på kraftanlegga går ned med 54 mrd. kr. på eitt år, noko som samla for kommunane gjev ein skattereduksjon på 380 mill. kr. i 2017.

For Seljord kommune sitt vedkomande har takstgrunnlaget for eigedomsskatt på kraftanlegg gått ned frå ca. 1,2 mrd. kr. i 2016 til 1,0 mrd. i 2017. Dette gjev ein reduksjon i eigedomsskatten på 1,125 mill. i forhold til 2016.

Andre kommunar i Telemark opplever det same og samla reduksjon for fylkets kommunar utgjør fleire titals mill. kr. i 2017.

Dette vil gje store utfordringar for kommunebudsjetta framover.

Taksering av kraftanlegga

Eigedomsskattegrunnlaget for kraftanlegg vert fastsett ved å finne noverdien av anlegga sine framtidige nettoinntekter jf. Skattelova § 18-5.

Dette skjer ved ei kapitalisering av kraftverkets inntekter og utgifter samt framtidige utskiftingskostnader. Det er fleire faktorar som påverkar dette (kraftprisar, produksjonsvolum, driftskostnader, kostnader til framtidige utskifting av driftsmidlar, skatt på grunnrenteinntekt og kapitaliseringsrente)

Fastsetjing av kapitaliseringsrente

Det er Finansdepartementet som fastset kapitaliseringsrenta for verdsetjing av kraftverk. Tidlegare vart kapitaliseringsrenta bestemt på grunnlag av reglar i forskrift.

Frå 1997 til 2011, vart kapitaliseringsrenta fastsett ved to komponentar, der det eine leddet var ei risikofri realrente (normrente), det andre leddet bestod av eit risikopåslag.

I dei første åra etter ikrafttreddelsen av kraftskattereformen vart normrenta fastsett med bakgrunn i gjennomsnittleg avkastningskrav på Oslo Børs (1997-2000). Deretter vart normrenta fastsett med utgangspunkt i statsobligasjonar (2001-2006), og til sist statskassevekslar (2007-2010).

I proposisjonen til Stortinget i samband med Statsbudsjettet 2012 kom Regjeringa med framlegg om å setje kapitaliseringsrenta til 4,5 prosent i eigedomsskatteåret 2013. Kapitaliseringsrenta vart frikopla frå den tidlegare forskrifta.

Inntektsår	Normrente	Risikopåslag	Kapitaliseringsrente
2007	1,9	3	4,9
2008	2,1	3	5,1
2009	1,7	3	4,7
2010	0,3	3	3,3
2011	vedtak	Vedtak	4,5
2012	vedtak	Vedtak	4,5
2013	vedtak	Vedtak	4,5
2014	vedtak	Vedtak	4,5
2015	vedtak	Vedtak	4,5

2015	vedtak	Vedtak	4,5
2016	vedtak	Vedtak	4,5

For fastsetjing av kapitaliseringsrenta for åra etter 2013, vart følgjande uttala i budsjettproposisjonen:

”Regjeringen vil ta stilling til spørsmålet om justering av maksimums- og minimumsreglene og fastsettelse av kapitaliseringsrenten for årene etter 2013 i forbindelse med de ordinære budsjettprosessene.”

Kapitaliseringsrenta er imidlertid *ikkje* omtala i etterfølgjande statsbudsjett.

Finansdepartementet vedtok i staden at kapitaliseringsrenten skulle setjast til 4,5% for eigedomsskatteåret 2014. Renta er den same som for eigedomsskatteåret 2013, og er ikkje basert på definerte kriterier eller grunnlag – og er heller ikkje oppdelt i ei normrente og eit risikoled.

Det same gjeld for 2015 og 2016.

Kapitaliseringsrenta følgjer ikkje lenger utviklinga i rentenivået

Den nye praksisen etter 2012 betyr at fastsetjing av kapitaliseringsrenta no vert gjort i vedtaks form, utan nokon form for fagleg grunnlag eller forutsigbarhet i fastsetjinga.

Det er på det reine at det generelle rentenivået er kraftig redusert i dei seinare åra. Vidare er det forventa at det låge rentenivået vil vedvare. Det låge rentenivået i dei seinare åra kan illustrerast ved rentenivået for statskassevekslar (12 mnd), som kapitaliseringsrentas normpris tidlegare var basert på:

Inntektsår	Statskasseveksler*	Riskopåslag	kapitaliseringsrente
2007	1,9	3	4,9
2008	2,1	3	5,1
2009	1,7	3	4,7
2010	0,3	3	3,3
2011	0,90	3	3,90
2012	0,70	3	3,7
2013	-0,06	3	2,94
2014	-0,70	3	2,3
2015	-1,30	3	1,7
2016			

Vurdering:

Kommunane ønskjer eit skattesystem som er i tråd med almenne skatteprinsipp.

Den påviste skattereduksjonen skuldast først og fremst **lågare kraftprisar**, som følgje av at toppåret 2010 (42 øre/kWh) går ut av dei rullerande 5 års spotmarknadsprisane, og vert erstatta av 2015, med det lågaste prisnivået på 20 år (18,2 øre/kWh). Kraftprisane vil naturlegvis påvirke verdiane av kraftanlegga og dette er ein del av skattesystemet som kommunane aksepterer.

Det som imidlertid ikkje blir teke omsyn til i takseringa er at **kapitaliseringsrenta** ikkje er justert i samsvar med det låge rentenivået vi har hatt i dei seinare åra. Nivået på kapitaliseringsrenta er avgjerande for takstane og kva kraftverket skal betale i eigedomsskatt. Lågare kapitaliseringsrente gjev høgare verdivurdering og høgare eigedomsskatt. Det låge rentenivået vil vedvare, og bør avspeglast i kapitaliseringsrenta. Dette kan Stortinget pålegge regjeringa å gjere noko med, med verknad for kommunane allereie frå 1.1.2017.

Ved å redusere kapitaliseringsrenta vil ein kunne hindre dramatiske og utilsikta skattebortfall for kommunane. Stortinget har tidlegare sagt at kapitaliseringsrenta skal fastsetjast i samband med dei årlege budsjettforhandlingane.

Det høyrer og med at særordninga med maksimumsreglar (makstaket) for kva som skal betalast i eigedomsskatt til kommunane i fleire år har gjeve kraftverkseigarane enorme skatterabattar. Maksimumsreglane (og minimumsreglane) skulle være ei midlertidig ordning, men har aldri blitt avvikla. Kraftverkseigarane har tent stort på at denne ordninga har halde fram.

Grunnlaget for ei rett kapitaliseringsrente er ei normrente (risikofri realrente) pluss eit påslag på 2 %. Dette tilseier at kapitaliseringsrenta må reduserast frå 4,5 % til ca. 3 % frå 1.1.2017. Seljord kommune sine politikarar v/formannskapet og bør straks ta initiativ overfor Storting og regjering for å få vedtak om dette.

Rådmannen si tilråding:

Formannskapet i Seljord bed Stortinget om å redusere kapitaliseringsrenta ved verdsetjing av kraftverk frå 4,5 % til ca. 3 % frå 1.1.2017 med den grunngjevinga som går fram av saksutgreiinga.

Utskrift til: